

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

07 Temmuz 2014 Pazartesi

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

07 Temmuz 2014 Pazartesi

---0---

K O N U

Sayfa

İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Alt Komisyon Raporu ve metni (Devam)	1:43, 45:101, 103:119
Usul Hakkında Tartışmalar	44:45, 101:103

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM	1:26
İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Alt Komisyon Raporu ve metni (Devam)	1:43
Hasip KAPLAN (Şırnak)	1:2
İzzet ÇETİN (Ankara)	2:3
Vahap SEÇER (Mersin)	3
Mehmet GÜNAL (Antalya)	3:4
Cahit BAĞCI (Çorum)	4
Adnan KESKİN (Denizli)	4:5
Musa ÇAM (İzmir)	5
Yeni madde ihdasına ilişkin önerge	5
Mevlüt GÜMÜŞ (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bak. Bitkisel Üretim Gn. Md.)	6
Adnan KESKİN (Denizli)	6:7, 9, 14:15
Vahap SEÇER (Mersin)	7:8, 22:23
Mehmet MUŞ (İstanbul)	8
Erdal Celal SUMAYTAOĞLU (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bak. Rehberlik ve Teftiş Kurulu Bşk.)	8, 9
Mehmet GÜNAL (Antalya)	9:10, 13, 14
Sümer ORAL (Manisa)	10
İzzet ÇETİN (Ankara)	11:12, 24:25
Hasip KAPLAN (Şırnak)	12:14
Musa ÇAM (İzmir)	15:16
Rahmi Aşkın TÜRELİ (İzmir)	16:18

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Temsilcisi		18
Erkan AKÇAY	(Manisa)	18:20
Müslim SARI	(İstanbul)	20:21
İlknur DENİZLİ	(İzmir)	22
Hayrettin GÜNGÖR (Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sek.)		23:24, 24:25
Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK (Çevre ve Şehircilik Bak. Müsteşarı)		25
Nurettin DEMİR	(Muğla)	25
Akif Çağatay KILIÇ (Gençlik ve Spor Bakanı)	(Samsun)	25
İKİNCİ OTURUM		27:74
Hüseyin ŞAHİN	(Bursa)	28:29
Yeni madde ihdasına ilişkin önerge		29
Hüseyin ŞAHİN	(Bursa)	29:30
RTÜK Temsilcisi		30
İzzet ÇETİN	(Ankara)	30
Yeni madde ihdasına ilişkin önerge		30:31
Gerekçe		31
Hayrettin GÜNGÖR (Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sek.)		31
Av. Ekim ERGÜN (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		31:32, 33, 37
Murat DEMİRÖREN (Maliye Bak. Milli Emlak Gn. Md. Dai.Bşk.)		33:34, 34:35
Mehmet GÜNAL	(Antalya)	34
Adnan KESKİN	(Denizli)	35:36, 39, 40:41
Maliye Bakanlığı Temsilcisi		36:37
Musa ÇAM	(İzmir)	37:38
Müslim SARI	(İstanbul)	38:39
İzzet ÇETİN	(Ankara)	39:40
Bülent KUŞOĞLU	(Ankara)	40
Mehmet MUŞ	(İstanbul)	41
Özgür ÖZEL	(Manisa)	41:42
Yeni madde ihdasına ilişkin önerge		42
Musa ÇAM	(İzmir)	42
Sümer ORAL	(Manisa)	43
Usul Hakkında Tartışmalar		44:45
Müslim SARI	(İstanbul)	44:45
Erkan AKÇAY	(Manisa)	45
İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Alt Komisyon Raporu ve metni (Devam)		45:101
Rahmi Aşkın TÜRELİ	(İzmir)	45, 47
Murat DEMİRÖREN (Maliye Bak. Milli Emlak Gn. Md. Dai.Bşk.)		46:47, 47, 50:52
Erkan AKÇAY	(Manisa)	48
Müslim SARI	(İstanbul)	48:49
Hayrettin GÜNGÖR (Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sek.)		49, 54:55
Vahap SEÇER	(Mersin)	49:50, 55:56
Adnan KESKİN	(Denizli)	50:52, 56
Erdal Celal SUMAYTAOĞLU (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bak. Rehberlik ve Teftiş Kurulu Bşk.)		52:54

Murat ORAL (Çevre ve Şehircilik Bak. Mesleki Hiz. Gn. Md. Yrd. V.)		54
Tekriri müzakereye ilişkin önerge		56:57
Yeni madde ihdasına ilişkin önerge		57
Vedat DEMİRÖZ	(Bitlis)	57:58
Hayrettin GÜNGÖR (Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sek.)		58, 62
Hafize YAVUZ (Adalet Bak. Kanun. Gn. Md. Tetkik Hâkimi)		58, 59:60, 63:64
Av. Ekim ERGÜN (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		58:59
Av. Ahmet OKAY (Türkiye Belediyeler Birliği Temsilcisi)		59
Musa ÇAM	(İzmir)	60:61, 72
Akif Çağatay KILIÇ (Gençlik ve Spor Bakanı)	(Samsun)	61
Erkan AKÇAY	(Manisa)	61:62
Hasip KAPLAN	(Şırnak)	62:63
Özgür ÖZEL	(Manisa)	63
Vahap SEÇER	(Mersin)	63:64, 72:74
Mehmet GÜNAL	(Antalya)	64:70, 71:72
Bülent KUŞOĞLU	(Ankara)	70
Ekrem ÇELEBİ	(Ağrı)	70:71
ÜÇÜNCÜ OTURUM		75:88
Yeni madde ihdasına ilişkin önerge		75
Vedat DEMİRÖZ	(Bitlis)	75:76, 85
Hafize YAVUZ (Adalet Bak. Kanun. Gn. Md. Tetkik Hâkimi)		76
Av. Ekim ERGÜN (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		76:77
Adnan KESKİN	(Denizli)	77:79
Mehmet GÜNAL	(Antalya)	79, 81, 83:84, 84:85
Murat DEMİRÖREN (Maliye Bak. Milli Emlak Gn. Md. Dai.Bşk.)		79:81, 81, 82:83
Sümer ORAL	(Manisa)	81
Vahap SEÇER	(Mersin)	81:83
Hayrettin GÜNGÖR (Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sek.)		84
Yeni madde ihdasına ilişkin önerge		85:86
Vedat DEMİRÖZ	(Bitlis)	86
Mehmet GÜNAL	(Antalya)	86:87
Adnan KESKİN	(Denizli)	87
Av. Ekim ERGÜN (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		87
Vahap SEÇER	(Mersin)	88
DÖRDÜNCÜ OTURUM		89:119
Mehmet GÜNAL	(Antalya)	89:92, 96:97, 98:99
Hafize YAVUZ (Adalet Bak. Kanun. Gn. Md. Tetkik Hâkimi)		93:94
Av. Ekim ERGÜN (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		94:95
Av. Ahmet OKAY (Türkiye Belediyeler Birliği Temsilcisi)		95:96
Murat DEMİRÖREN (Maliye Bak. Milli Emlak Gn. Md. Dai.Bşk.)		97:98
Hayrettin GÜNGÖR (Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sek.)		97:98
Yeni madde ihdasına ilişkin önerge		100:101
Akif ÖZKALDI (DSİ Genel Müdürü)		101

Usul Hakkında Tartışmalar		101:103
İzzet ÇETİN	(Ankara)	101:103
İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Alt Komisyon Raporu ve metni (Devam)		103:119
Akif ÖZKALDI (DSİ Genel Müdürü)		103:104, 107:108, 109:112, 112, 113:114, 115, 117:118
Mehmet GÜNAL	(Antalya)	104:105, 106:107, 112:113, 115:116, 118:119
İlhan UMUT (DSİ 1. Hukuk Müşaviri)		104:105, 106:107
Adnan KESKİN	(Denizli)	105:106, 109
Vahap SEÇER	(Mersin)	107:108, 109:110, 116
Erkan AKÇAY	(Manisa)	108:109
Musa ÇAM	(İzmir)	109
Bülent KUŞOĞLU	(Ankara)	112
Rahmi Aşkın TÜRELİ	(İzmir)	113
Sümer ORAL	(Manisa)	113:114
İzzet ÇETİN	(Ankara)	114, 117
DSİ Genel Müdürlüğü Temsilcisi		114:115
Vedat DEMİRÖZ	(Bitlis)	115

Açılma Saati: 12.06

Kapanma Saati: 23.47

7 Temmuz 2014 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.06

BAŞKAN: Recai BERBER (Manisa)

BAŞKAN VEKİLİ: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

SÖZCÜ: Vedat DEMİRÖZ (Bitlis)

KÂTİP: İlnur DENİZLİ (İzmir)

(Oturumu Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç açtı)

----- 0 -----

BAŞKAN – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Sayın Bakan, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımız ile sivil toplum kuruluşlarımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 52'inci Birleşimini açıyorum.

Gündemimizde, İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Alt Komisyon Raporu ve metni bulunmaktadır.

Görüşmelerimize kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Bir söz talebi var.

Sayın Kaplan, buyurun lütfen.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sayın Başkan, bugün Türkiye Büyük Millet Medisi Başkanlığına grup havalesiyle -çünkü, bu Komisyonun üyesiyim ve grubu temsilen buradayım- grup adına bir başvuruda bulundum ve Sayın Medis Başkanının İç Tüzük'ün 14'üncü maddesi uyarınca Medis Başkanlık görevleri içinde, (6)'ncı fıkrasında yer alan “Türkiye Büyük Millet Medisi komisyonlarını denetlemek, işlerde birikme olması hâlinde komisyon başkanı ve üyelerini uyarmak ve durumu Genel Kurul bilgisine sunmakla görevlidir.” ifadesine dayanarak 3 Hazirandan bu yana, başta Soma Torba Yasa Tasarısı olarak gelen, 61 madde olan, benim de bulunduğum alt komisyonda 106 maddeye çıkan, sonra üst Komisyonda fren tutmayıp şu an itibarıyla 170'e çıkan -ki Allah bilir bitene kadar ne olacak- ve en son gelen bütün teklif ve önergelerin hepsi İç Tüzük'e aykırı olarak geliyor, birer kanun tasarısı ve teklifi gibi geliyor. İç Tüzük 23'e göre bütün kanun tasarısı ve teklifleri Medis Başkanlığına gider, Medis Başkanlığı üzerinden ilgili komisyona döner. Şimdi, burada hem bu süreç aşıyor hem Medis Başkanlığına verilmiyor hem Hükümet tasarısında olmayan önergeler bürokratlar tarafından hazırlanıyor, üyelere veriliyor ve buraya getiriliyor.

Şimdi, burada Anayasa'ya aykırı, İç Tüzük'e aykırı, çok açık ihlaller işleniyor ve en son, şu an itibarıyla gelen bir önerge var, kanun hükmünde kararnamede değişiklik önergesi geliyor. Kanun hükmünde kararnameler, arkadaşlar, Anayasa'da çok açık bir şekilde belirtildiği gibi Hükûmetin inisiyatifinde alınan kararnamelerdir. Hükûmetin çıkardığı kararnameyi Mediste kanunla düzeltmek olmayacak bir şey. Yani, siz o kararnameyi önce Mediste görüşürsünüz, Mediste kararname görüşülür, kesinleşir, yasalâşır, ondan sonra onun değiştirilmesini isteyebilirsiniz. Şimdi, bu kadar açık ihlaller işleniyor burada.

Biz muhalefet olarak 3 Hazirandan bu yana, bugün 7 Temmuz itibarıyla bıktık artık, usandık. Söyleyince geriliyorsunuz, çalışma yöntemini eleştirince geriliyorsunuz, saatlerini eleştirince geriliyorsunuz, mobbingi eleştirince geriliyorsunuz, angaryaya dönüştürdünüz. Yani, muhalefet partilerinin, hangi konunun görüşüleceği, hangi tekliflerin önceden verileceği bilinmesi lazım. Bilinmesi lazım ki, benim Danışma Kurulum var, benim uzmanlarım var, benim partimin yetkili kurulları var. Ben hangi konuda neyi kararlaştıracığımı partimde tartışmak isterim önemli konularda ama siz buna imkân vermeden arkadan önerge geliyor. Aşağıda da arkadaşlarımız basıyorlar imzayı, önümüze geliyor. İşte buyurun, şu an gelen önerge. Kanun hükmünde kararname, ismi üstünde kanun değil ki arkadaşlar. Siz burada bir önergeyle kararnamenin maddelerini değiştirmeye çalışıyorsunuz. Kararname Hükûmet yetkisinde.

Sayın Bakan hukukçudur, çok iyi bilir bu işleri.

MUSA ÇAM (İzmir) – Hukukçu değil.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Biraz hukukçu değil misiniz?

BAŞKAN – Ucundan azıcık, evet.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hepimiz kadar.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Kararnamenin hükümet tasarrufu olduğunu hukuk nosyonu olan her siyasetçi bilmez mi? Bilir. O zaman, lütfen, kararnameyi kanun teklifiyle değıştirmek için önerge vermeyin.

Şimdi, ben bunu takdim ediyorum Başkanlık Divanına çünkü Sayın Başkanlık Divanı sizin denetlenmenizi, bu çalışma tarzınızın uyarılmasını ve Medis Başkanının, Genel Kurula bilgi vermesini talep ediyorum.

Bunu Medis Başkanına verdim, Başkanlık Divanına da sunuyorum. Bunun gereği için çalışma tarzımızı buna uygun hâle getirdim. Bu, Medis tarihinde ilktir. Medis Başkanlığına ilk kez, bir komisyonun çalışmalarını denetle diye Halkların Demokratik Partisi Medis tarihinde bir ilke imza atmıştır.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Kaplan.

Siz de gerekeni yaptınız, Medis Başkanlığına başvurdunuz. Medis Başkanlığı herhâlde sizin bu başvurunuzu inceleyecektir.

Çok teşekkür ediyorum.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – İnşallah ramazandan sonraya, yasa çıktıktan sonraya bırakmaz.

BAŞKAN – O benim takdirimde değil.

Sayın Çetin, buyurun lütfen.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; ben de herkese günaydın diyorum, iyi çalışmalar diliyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Kaplan’a teşekkür ediyorum ben. Gerçekten biz otuz beş günü geride bıraktık. Aralıksız, cumartesi, pazar olmadan, gece iki üçlere kadar süren yoğun çalışmalar yürütüyoruz. Buradaki çalışma yöntemi madenlerdeki çalışma yönteminin prototip aynısı, dayıbaşı yöntemi burada geçerli. O nedenle, burada sağlıklı kanun yapma ve sağlıklı bir şekilde çalışmaları yürütme olanağı gerçekten yoktur.

Şimdi başladık. Ben özellik Başkanlık Divanından rica ediyorum. On ikide başladığımız bu çalışmaların günün hangi saatinde bitirileceğinin önceden bilinmesini ve açıklanmasını rica ediyorum çünkü her bitişi de otuz beş günlük yoğun çalışmanın en az otuz gününü kavgayla bitirdik, gürültüyle bitirdik. Yani, istenmeyen noktalara gelerek bitirdik. Gerçekten Medis Başkanı da görevini yapmıyor. Ben de Medis Başkanını basının huzurunda göreve çağırıyorum. Bu Plan ve Bütçe Komisyonuna, alt komisyona 61 madde olarak gelen teklif 45 madde ilavesiyle -ki çoğu oldu bittiyle getirildi- 106’ya çıktı, şu anda da madde sayısı 170’i geçmiş bulunmakta. Yani, Soma tasarısı olarak bize, kamuoyuna, bütün herkese açıklanan bu tasarının Soma’yla hiçbir alakasının olmadığını, kalmadığının, Hükümetin 17 Aralıkta açığa çıkan yolsuzluk ve diğer gayrimeşru sayılan işlerinin temizlenmesi göreviyle baş başa bırakılmış bir komisyon hüviyetine düşürüldük.

Ya Zarrab’ların ya da millete küfreden müteahhitlerin vergi aflarıyla ya da paralel yapıyla hesaplaşacak madde düzenlemesiyle ya da devlet memurlarının haklarını elinden almakla meşgulüz. Herkes Soma tasarısı olarak biliyor bu tasarıyı ama maalesef böyle bir tasarıda Soma işçisinin sadece adı kullanılarak, 301 madencinin yaşamını yitirdiği o feci kaza kullanılarak onun üzerinden birtakım hedeflere varılmak isteniyor. Siyaset kurumu olarak iktidar partisi hedeflerine yürümek isteyebilir ama bunu Soma işçisinin üzerinden, 301 madencinin cesedi üzerinden yapmaya hakkı ve yetkisi yoktur.

Gerçekten, burada çok kötü ortamda yasa yapılmaktadır. Buna yasa denilmez. Bu yasa bana İkinci Dünya Savaşı sırasındaki Hitler Almanyası’ndaki yasa yapma yöntemini anımsattı. Hitler döneminde de Alman Parlamentosu yasa çıkarak Yahudileri yok etme kararı almıştı. Şimdi bize de burada düzeni değıştirme ve memurları yok etme kararları aldırılıyor, demokrasi ve hukuk devleti rafa kaldırılmak isteniyor ve gerçekten bunlar da Soma işçisinin geride kalanlarının menfaati için yapılacakmış gibi bir söylemle gerçekleştiriliyor. Tıpkı ikiyüzlülük o dönemde Reichstag yangınıyla başlayan ve bütün dünyayı kana bulayan bir uygulamanın prototip benzeri burada yapılmak isteniyor.

Otuz beş gün aralıksız, bir torba kanun adı altında, birbirinden farksız 70 kanunda değışiklik yapan bir düzenleme, cumhuriyet dönemini bırakın, dünyanın demokratik hiçbir ülkesinde rastlanılan bir yol ve yöntem değildir.

Şu ana kadar biz burada 17 ayrı bakanla çalıştık, 17 bakan geldi gitti ama bazı bakanlardan 2-3 kez de gelenler oldu. Yani, yürütmenin de, iktidar partisinin de bu kanunu çıkartma eğiliminde olmadığını, işi savsakladığını, asıl amacın başka olduğunun altını çizmek istiyorum. Yani, yasa yapma gibi bir derterli olsa, her gün gün bitimine doğru onlarca değışik önerge vermezler.

Dün başlamıştık, “Başka önerge verilmeyecek.” demişlerdi ama “Gene bununla başlayacağız.” dedikleri, şimdi de meralara ilişkin bir maddeyle başlayacağız. Soma işçisiyle, taşeron sistemiyle, vergi, sigorta, prim affı bekleyen esnaf ve diğer sanatkârlarla ilgili

hiçbir şey yok. Sadece ve sadece, Hükûmetin kendi amacını gerçekleştirmek için oralardaki çakıl taşlarını kaldırmaktan başka, kendisine yol açmaktan başka, rant alanları yaratmaktan başka bir düşüncesinin olmadığı bu tasarıda çok açık bir şekilde ortaya dökülmüştür.

Ben Sayın Başkan, sizden özellikle rica ediyorum -“On ikide başlayacak.” dedik, başladık sayalım biraz geçerek de başlasak-bitiş saatini açıklamanızı rica ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Çetin, teşekkür ediyorum.

Sayın Seçer, buyurun lütfen.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben Divanı kutluyorum, bugün on dakika geç de olsa zamanı çok az aşarak toplantıyı başlattılar çünkü son birkaç gündür verilen saatten en az bir saat gecikmeli olarak başlıyorduk. Bugün on dakika gecikmeli başladık, bu da bir başarıdır Divan için, kutluyorum. Bu azimle inşallah önümüzdeki günlerde zamanında toplantıları başlatacaklar.

Bugün 35’inci gün Sayın Bakanım, önerge sağanağı devam ediyor. Şimdi geldik sabahleyin önümüzde, yine meralarla ilgili bir düzenleme yapılacak. Mera ve orman dendiği zaman, toplumun hassasiyetle yaklaştığı konular bunlar.

Şimdi önergelere dikkat ediyorum, biliyorsunuz 61’le başladı, dün akşam da sizlere bu konuda bilgi verirken geldiğimiz noktayı söylemiştik, 150, 160’ıncı maddelere geldik. Ve bundan sonra artık toplumun hassasiyet gösterdiği bazı konularla ilgili baskın önergeler gelmeye başlıyor. Bundan sonra belki ormanlarla ilgili gelecek, belki Kamu İhale Kanunu’yla ilgili gelecek, belki kamulaştırmayla ilgili gelecek. Nelerin geleceğini bilemiyorum.

Şimdi burada, aslında Meclis Başkanını da göreve çağırmak lazım yani “Plan ve Bütçe Komisyonu otuz beş gündür hafta sonu dinlemeden, cumartesi pazarı olmadan, gecesi gündüzü birbirine karışmış şekilde çalışır da bu adamlar neler yapar?” diye kimse hâlimizi sormuyor. Açıkçası bu anlamda da Sayın Meclis Başkanını göreve çağırıyorum. Umut ediyorum bu işkence bir gün biter. Artık, gerçekten işkence olmaya başladı, gerçekten rüyalarımızda artık buradaki çalışmalarını görür olduk, gece rüyalarımıza önergeler girmeye başladı, kanunlar girmeye başladı. Siz de takdir edersiniz ki yani beyin bu kadar yorulmuşsa burada alacağımız kararlardan, yapacağımız yorumlardan, sunacağımız katkılardan kimse bizden hayır beklemesin. Biz burada toplumun yararına bir şeyler yapmaya çalışırken, bu yorgunluktan sonra herhâlde artık vereceğimiz kararlar toplumun aleyhine birtakım kararlar olmaya başlayacak. Onun için, umut ediyorum, Sayın Başkan, artık bu önerge sağanağı biter ve bugün çalışmalarını sona erdiririz, artık yaptığımız düzenleme Genel Kurul aşamasına gelmiş olur.

Ben bu vesileyle de herkese iyi haftalar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Yalnız şunu ifade etmek istiyorum Sayın Seçer: Bütün bu üzerinde konuşmuş olduğumuz, görüştüğümüz önergelerin tamamı -biliyorsunuz- sizlerle yapmış olduğumuz toplantıda gündeme geldi, bunların hepsi sizlere verildi. Bunun dışında, size takdim edilen ya da sunulan başka bir önerge yok.

Çok teşekkür ediyorum.

VAHAP SEÇER (Mersin) – İnşallah, bundan sonra da olmaz.

BAŞKAN – Olmadığını ifade ediyorum.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Yani, belli de olmuyor, yenisi geliyor.

BAŞKAN – Sayın Günel, buyurun lütfen.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Teşekkür ederiz Sayın Başkan, açıklamalarınız için de teşekkür ederiz.

Tabii, ben uzun konuşmayacağım, maddeler hâlinde söyleyeyim.

Bir: Bu kanun “Soma” diye geldi ama Soma’yla hiç alakası kalmadı. Yani, çoğunluğuna baktığınız zaman, içindeki madde sayısı açısından onda 1’ine ancak tekabül eder şu anda. 61 madde, artı, hadi diyelim 15 maddelik de teklif vardı, o da korsan, 25 oldu, gerisini siz hesaplayın. Dolayısıyla, bu şekliyle bir kanun yapma tekniği doğru değil. Bunların tamamı yani tamamına yakını farklı komisyonlardan geçmesi gereken şeyleri içeriyor, arkadaşlarımızın isyanı bundan. Ve sürekli olarak toplantı hâlinde; cuma, cumartesi, pazar yapınca bunları inceleme şansımız yok. Dolayısıyla, burada tartışmaya başlayınca da, alt komisyonda da çoğu gelmediği için -bir kısmını arkadaşlarımız verdi ama- burada bir tantana çıkıyor, onun arkasından da gereksiz yere uzuyor. İşte kanun yapma sürecinden ve tekniğinden kaynaklanıyor, İç Tüzük’e ve Mevzuat Hazırlama Yönetmeliğine uyulmadığı için de bu sorunlar oluyor. Dolayısıyla, bu tip torba kanun tasarısı hâline getirilmeden, artık İç Tüzük’te yapılacak düzenlemeyle defalarca söyledik, size de kabinenin bir üyesi

olarak burada söylemiş olalım... Yani, her seferinde herkes eline alıp "Buraya şu maddeyi de ekleyelim." dediği zaman bu iş şirazesinden çıkıyor. Olacaksa, bir seferde Bakanlar Kurulu tasarısı olarak alsın Bakanlar Kurulu, hem gerekli süreçlerden geçsin hem de tasarıdan sonra bir tane daha burada madde eklenmesin, bütün bakanlar onu görsün, eklemesi gereken varsa eklesin. Böyle, her haziran ayında, temmuzun ortalarına kadar süren bir hengâme artık gelenek hâline geldi ve bu tartışmalar da artık gelenek hâline geldi, maalesef böyle oldu. Onun için de bir an önce bunların toplanması gerekiyor.

Biz daha önce de söylemiştik, eğer bu kadar yoğunlaşılmasaydı acil olmayan şeylerde, Ekimin 1'inde çıkabilirdi. Son gün arkadaşlarımız getiriyor "Bu da lazım." "Peki, altı aydır neredesiniz, Medis açtı?" diyoruz. "İşte, efendim, bu da araya girsin." Şimdi, isyanımız bunadır, yoksa gerekliliği, gereksizliği tartışırız ama o önemli maddelerin, bizim Komisyonumuzla alakası olmayan maddelerin ilgili komisyonlarda, hatta ilgili bakanlıklardan ve ilgili kurumlardan görüş alarak gelmesi gerekiyor. Dolayısıyla, buradaki uzama gelen şeylerden, arkadaşlarımızın isyanı da ona, zaten arka arkaya önergeler tartışıyoruz. Hazırlanmamız lazım, doğal olarak da burada bilmeyen arkadaşımız bilgi edinmek isteyince karşılıklı sorularla normalde bir saatte geçecek olan şey üç dört saat de sürebiliyor. Eğer bu anlayıştan vazgeçilirse bu sorunlar da çözülür, işin temelinde bu dayatmaca, anlayış yatıyor diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Tekrar teşekkür ediyorum.

Sayın Bağcı, buyurun lütfen.

CAHİT BAĞCI (Çorum) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; ben de iyi bir hafta diliyorum herkese.

Tabii ki bir ayı aşkın süredir çalışmalarını yürüttüğümüz tasarı ve tekliflerin birleştirilmesiyle ilgili çalışmamızda sonlara yaklaşmaktayız. Ben son derece özverili bir çalışma dönemi geçirdiğimizi ifade etmek istiyorum. Zaman zaman bir maddenin günlerce tartışıldığını burada gördük, müzakerelerinin uzadığını ama bazen de bir saatte 10 maddenin kabul edildiği olmuştur.

Tabii ki yasanın gündemimize geliş biçimi, Somada yaşanan faciâ sonrasında olması nedeniyle kamuoyuna "Soma yasası" olarak takdim edildi ancak bu yasanın içerisinde bazı kamu alacakları gibi, milyonlarca insanın hayatını kolaylaştıracak düzenlemeler, İş Kanunu ve milletvekillerimizin Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduğu pek çok kanun teklifinin önergelerle birleştirilmesinden oluşan bir yöntem, usule dönüşen bir kanun çalışması oldu. Ben Meclisin yasama iradesinin burada küçümsenmesini asla doğru bulmuyorum, millet adına yetki kullanıyoruz ve bu yetkimizi de hep beraber kullanıyoruz. Beraberce görüştüğümüz ve ortak anlaşılan pek çok önerenin burada kabul edildiğine de şahit oluyoruz. Tabii ki yorgunluğun verdiği zaman zaman gerginlikler, stresler, tartışmalar oldu, zamanında açılamamalar oldu ama son derece yararlı bir çalışma içerisinde olduğumuzu ve bunun da sizlerin katkılarıyla olduğunu ifade etmek istiyorum. Burada Başkanlık Divanının bugün muhalefet partisinden arkadaşlarımızın da önerilerini de dikkate alarak, bugün veyahut da yarın içerisinde tamamlanması gereken noktalar hususunda bir mutabakata vararak ivedilikle bu yasanın Genel Kurula havalesini de temin etmek gerekir düşüncesindeyim.

Ben emeği geçen bütün arkadaşlarımıza, katkılarına ve burada bir aydır bizlerle beraber olan, açıklamalarıyla Komisyonumuza katkı veren bütün kamu kuruluşlarımızın, sivil toplum, sosyal tarafların temsilcilerine de teşekkür ediyorum.

Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Keskin...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Sayın Başkan, ben de bütün arkadaşlarıma iyi bir hafta diliyorum.

Sayın Başkan, bu torba yasa yapma tekniğiyle aslında yürürlükteki pozitif hukuk kuralları ve Parlamentonun geleneklerinin tümü buharlaştırılıyor. İç Tüzük'ün 38'inci maddesinde "Komisyon, kendilerine havale edilen tasarı veya teklifi önce Anayasa'ya uygunluğunu araştırır." diye bir düzenleme var. Burada öylesine düzenlemeler yaptık ki Anayasa'ya açık aykırı olan, Anayasa'nın 120, 138'inci maddesine aykırı olan düzenlemeleri görüştük. Yine, 35'inci maddesinde İç Tüzük'ün "Komisyon, kendilerine havale edilen kanun teklif ve tasarılarına..." Aynı şey.

Şimdi, burada, Medis Başkanlığına verilmesi gereken 160'a, 170'e yakın kanunda değişiklik yapan önergeler geliyor. Bunların hiçbirisi İç Tüzük'ün 35'inci maddesi dikkate alınmadan, burada 2 satır bir şey hazırlıyor, hadi bunun görüşülmesi isteniyor. Yani, 1 tane, iki tane değil, 60'a yakın, 70'e yakın kanunda değişiklik yapılıyor, bunlarla ilgili değiştirilen maddelere hiçbir bilgi sunulmuyor. Tamamıyla, sabahleyin geliyor, herkesin kendi seçim bölgesi veya bir bürokratin eline kıstırmış olduğu önergeyle burada kanun yapıyoruz. Bu Anayasa'yı da açıkça ihlal eden birtakım maddeler geçti. Şimdi, bir de meraları tahrip edecek yeni bir düzenleme

getiriliyor. Yani, bu kadar önemli bir teklifi iki satırlık bir maddeye de ekleyip buradan geçirmekle ne elde edilmek isteniyor, ben de anlayamıyorum doğrusu. Yani, artık yetsin, bu önerge verilme meselesi de bir yerde dursun.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, kamu kurum ve kuruluşların çok değerli temsilcileri, basınımızın değerli temsilcileri; hepinize günaydın, iyi bir hafta diliyorum, iyi çalışmalar diliyorum.

Ama, daha haftaya başlarken yine keyfimizi kaçıran, Anayasa'yı ve İç Tüzük'ü ihlal eden önergelerle karşı karşıya kalıyoruz. Benden önce Sayın Keskin söyledi 38'le ilgili. Yine, 87'yle ilgili de bir paragraf okumak istiyorum: "Görüşülmekte olan tasarı veya teklifin konusu olmayan sair kanunlarda ek ve değişiklik getiren yeni bir kanun teklifi niteliğindeki değişiklik önergeleri işleme konulmaz." deniliyor. Açık, İç Tüzük çok açık arkadaşlar, 38 açık ama yaklaşık 3 Hazirandan beri gerek alt komisyonda gerekse ana Komisyonda 17'sinde başladığımız günden beri, burada hem Anayasa'yı hem İç Tüzük'ü ihlal eden önergelerle karşı karşıya kalıyoruz. Gerek 82 gerekse 85 ve ona bağlı birçok madde, Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu kararları yok hükmünde sayan önergeler ve tekliflerle buraya gelindi. Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa'yı yok sayarsa, ihlal ederse, Komisyon Meclis İçtüzüğü'nü ihlal ederse, o zaman bizim ülkemizde kuralları, kaideleri, yasaları, tüzükleri, yönetmelikleri uygun bir şekilde uygulama şansımız yok. Şimdi, dolayısıyla, öncelikle Komisyon Başkanı ve Komisyon yöneticisi arkadaşlarımızın bu Tüzük hükümlerine ve Anayasa'ya uygun olan maddeleri koruması ve kollaması gerekirken başta Komisyon Başkanı ve Komisyon üyeleri İç Tüzük'ü ihlal eden önergeleri işleme alıyorlar; bu doğru değil. Komisyon Başkanı ve Komisyonu yöneten heyetin "Bu getirilen önergeler İç Tüzük'e aykırıdır, şu anda görüşülmekte olan kanunla yakından ve uzaktan ilişkisi yoktur." deyip, reddedip iade etmesi gerekirken, sanki âdeta bu önergelerin arka odalarda hazırlanıp getirilmesine katkı ve destek veriyorlar. Bu doğru bir davranış biçimi değil. O nedenle, 61'le başlayıp 106' ya çıkan ama 170'e dayanan bu tasarı, teklif ve önergelerin artık burada sonlanmasını ve bugün veyahut da yarın bu görüşmelerin burada sona erdirilerek Genel Kurul hazırlıklarının başlaması gerekiyor.

Bu nedenle, bu önerge de dâhil olmak üzere bundan sonra getirilecek önergelerin tamamının geri çekilmesinin ve var olan şekliyle, dün akşam görüştüğümüz şekliyle bunun sonlandırılmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, bugün itibarıyla size getirilen yeni bir önerge yok. Aslında bu gelen önerge daha önce dağıtılmış olan önergelerin içerisinde Sayın Demiröz imzalı olarak vardı. Fakat, o önergede bir değişiklik olduğu için, o anda da Sayın Demiröz'e ulaşamamışlar, Sayın Abdülkerim Gök'ün imzasıyla bu önerge size ulaştırıldı. Bu önerge aslında Sayın Demiröz imzalı olarak dağıtılmış olan şeyin içerisinde var.

Çok teşekkür ederim.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bu son mu Sayın Başkan, getirdiğiniz son önerge mi?

BAŞKAN – Size dağıtılan önergelerin dışında hiçbir önerge yok, bu Mera Kanunu'yla ilgili olan önerge.

Önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/931 esas numaralı kanun tasarısına aşağıdaki maddelerin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Abdülkerim Gök

Şanlıurfa

"MADDE 23– 25/02/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanununun 14' üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş, diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir."

"(e) İlgili il sınırları içerisinde alternatif alan bulunmaması şartıyla Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı olarak ilan edilen,"

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Bir bilgi alalım Sayın Bakanım, bilgiyi kim verecek?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRÜ MEVLÜT GÜMÜŞ – Bakanlık olarak (e) maddesinin eklenmesine katılıyoruz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ne getiriyor yani Sayın Yetkili?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Amaç ne?

BAŞKAN – Yani, bir açıklama istiyoruz, katılıp katılmadığınızı sormuyoruz. Bu düzenlemeyle ne yapılıyor, ne yapılmak isteniyor?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRÜ MEVLÜT GÜMÜŞ – Bu düzenlemeyle belediye sınırları içerisinde kalan yerlerde imar planıyla ilgili, kentsel dönüşümle ilgili yatırım yapıldığı zaman komisyon tarafından ilk önce alternatif alan var mı yok mu, ona bakılacak. Alternatif alan varsa yatırımın o tarafa yönlendirilmesi gerekiyor. Tabii, bu arada hayvancılık da çok önemli, belediyeler ve kentsel dönüşümle ilgili yapılacak işler de önemli. Burada meraların daha etkin kullanımı da söz konusu.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hiçbir şey anlamadık.

BAŞKAN – Sayın Genel Müdürüm, bir kez daha izah eder misiniz lütfen?

İZZET ÇETİN (Ankara) – Söylediklerinizle bunun hiç uymu yok. Biraz açık olmazsanız soru soracağız.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRÜ MEVLÜT GÜMÜŞ – Bu önerinin getirdiklerini soruyorsunuz, ben de arz ediyorum.

Belediye sınırları içerisinde bulunan kentsel dönüşümle ilgili yatırımlarda talep edilen konularda valiliklerdeki mera komisyonlarına müracaat edildikten sonra, mera komisyonu teknik heyeti tarafından inceleme yapılır. Eğer başka bir yerde alternatif alan varsa -hazine arazisi, başka bir şahıs arazisi, istimlak edilmek suretiyle- oralara yönlendirilir, denir ki: “Burada hayvancılık yatırımı var, hayvancılık da burada elzemdir. Dolayısıyla, bu yatırımı başka bir yerde yapmanız gerekiyor.” Alternatif alandan kasıt budur. Alternatif olarak başka bir yerin gösterilmesi gerekiyor. Meraların korunmasıdır, söz konusu durum burada bu.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Burada mera korunmuyor, tam aksi meralar istila edilmek isteniyor, ben onu anlıyorum. Yayla, mera, kışlak...

BAŞKAN – Arkadaşlar, söz talepleriniz var, söz versem daha pratik olabilir diye düşünüyorum.

Sayın Keskin, buyurun lütfen.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Şimdi, Sayın Başkan, bu, ayaküstü kanun yapma, “Ben yaptım, oldu.” mantığının tipik örneklerinden birisi. Bir kere düzenlemesi Türkçe açısından sıfır, orta okul talebesi herhâlde böyle bir düzenleme getirmez karşımıza. Okuyorum size: “İlgili il sınırları içerisinde alternatif bulunmaması şartıyla Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı olarak ilan edilir.”. Ne demek ilgili...

Şimdi, Siverek'te kentsel dönüşüm yapacağız, hazır bir yer yok, Hilvan'dan mı getireceksiniz, merayla orayı mı değiştireceksiniz, böyle mantıksızlık olabilir mi? Hiç olmazsa şunu söyleyin: Kentsel dönüşüm yapılacak yerleşim alanı, ilçe veya il” deyin. “İl sınırları içerisinde”, ucu açık, nereden canın isterse oradan getireceksin, oraya kaydıracaksın. Saçma sapan bir düzenleme.

İki: Türkiye beş on yıl önce kendi kendini besleyen ülkelerin içinde sayılıyordu. Bu açıdan dünyanın mutlu ülkelerinden, mutlu insanların yaşadığı topraklardan sayılıyordu ama Türkiye, bugün o hâle geldi ki buğday ithal ediyoruz, mısır ithal ediyoruz, kutsal günlerimizde insanlar inançlarının gereklerini yerine getirmek için hayvan ithal etmek mecburiyetinde kaldı.

Şimdi, 76 milyon insan yaşıyor, doğurganlık oranı yüksek. Türkiye’de bütün önlemlere rağmen hâlâ yıllık doğurganlık oranı yüzde 1,5 düzeylerinde. Nüfusun bu kadar yoğun olduğu bir ülkede sizin meraları daha koruyacak önlemler almamız gerekirken, en azından bizden sonra gelecek nesillerin karınlarını doyurabilecekleri bir ülkede yaşamaları için önlem almamız gerekirken “kentsel dönüşüm” adı altında... Nasıl çıkarıldığı da belli değil.

Mera vasfından çıkarmanın bir prosedürü vardır. Mevcut pozitif hukuk kurallarında bir meranın mera vasfından çıkarılması için önce incelemeler yapılır, oranın gerçekten mera niteliğini kaybedip kaybetmediği araştırılır, bakılır. Ondan sonra karar alarak buranın ıslahı da mümkün değilse, mera vasfından çıkarılır. Siz, şimdi, o kuralları bir kenara bırakıyorsunuz “Bakanlar Kurulunun kararıyla” diyorsunuz. Nasıl olacak bu Bakanlar Kurulu kararıyla? Yani, mevcut, yürürlükteki mera vasfını kaybetmeye yönelik prosedürler, süreçler işlenmeyecek, Bakanlar Kurulu TOKİ’den gelecek -şimdi gördüğümüz örnekler gibi- “Ben şurada kentsel dönüşüm yapıyorum, şu merayı çıkardım, yerleşim alanına getirdim.” diye saçma sapan bir düzenleme...

Türkiye’de açık hayvancılık işletmeciliği biraz aile işletmeciliğiyle yapılan şekildedir. Ailenin hiç olmazsa, aile reisi, çocukları, eşi, karısı, gelini, bu açık hava hayvan besiciliğinde iş bularak sistemle uyumlu yaşayacak üç beş para kazanma şansına sahiptir. Şimdi, siz kalkıyorsunuz bunların tümüne, açık mera hayvancılığının, besiciliğin önüne bir set çekiyorsunuz, ahır besiciliğine doğru insanları yönlendiriyorsunuz. Onun da kredisi, faizi ne oldu?

Bir zamanlar, biliyorsunuz, tam referandum döneminde köylerde muhtarlar anonlar yaptırdı “İki yıl ödemesiz, beş yıl vadeli hayvancılık kredisi veriyoruz.” diye. Vatandaş da sanki çok kolay, iyi imkânlarla hayvan alıyorum sandı, 7 bin liraya, 8 bin liraya hayvan aldı. Süt fiyatlarındaki bir dengelemeden sonra, gebe inekler mezbahada kesilmeye mecbur oldu. Böyle bir düzenleme yapılabilir mi? Yani, neden çıkarıyorsunuz meraları? Yok mu başka bir alan kardeşim! Böyle bir şey olabilir mi! Hiç mi boş yer kalmadı, hiç mi alan kalmadı! Konut yapacaksanız devletin kamulaştırma yetkilileri var, gider kamulaştırma yapar ama siz gözünüzü dikmişsiniz meralara, yaylalara. İki gün evvel, Toplu Konut İdaresi Soma’yla ilgili bir düzenleme getirdi, orada da meraların kullanılabileceğine ilişkin düzenleme vardı, onu çıkarttık. Şimdi getiriyorsunuz, bir yerde toplu konut, kentsel dönüşüm yapılacak, mera... Yani, hangi ölçüyle mera çıkarılacak, hangi ölçüyle nerelerin olmadığı tespit edilecek ve bu düzenlemenize göre sizin her tarafta, kendi yapılan yerde de değil başka yerdeki meraları da kullanabilecek bir düzenleme.

Lütfen, Sayın Başkan, bu çekilsin. Bu, gelecek nesillere balta vurmaktır, onların yaşamına müdahale etmektir, onların mutluluğunu çalmaktır bir anlamda. Yani zaten Türkiye’de mera kalmadı, insanlar cinayet işliyor meralardaki, o yaylalardaki otlaklar yüzünden. Türkiye’de nüfusun yüzde 20’si hâlâ tarımdan karnını doyuruyor. Biz, o insanlar sanki Türkiye’de yaşamıyormuş gibi, onların hiç olmazsa hayvancılıktan iyi kötü hayatlarını sürdürebilecek bir kazanç sağlamasını sağlayacak açık besiciliği engelleyecek bir düzenleme yapıyoruz. Yani nasıl sistemle insanları yaşatacaksınız? Doğu ve Güneydoğu’da şiddetin bir anlamda kökeninde, insanların karnını doyuracak bir iş bulamaması yatmaktadır. Biz şimdi yeni düzenlemelerle, yeni meraları da ortadan kaldırıyoruz, adını “kentsel dönüşüm” yapıyoruz. Kentsel dönüşümün de nasıl uygulandığı bilinen bir gerçektir.

Bu düzenlemeyi, bu önergeyi, lütfen, Sayın Başkan, geri çekirin, hiç olmazsa bu Komisyonu, Parlamentoyu, gelecek nesillerin mutluluğunu çalan bir konuma sokmayın.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Seçer, buyurun lütfen.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, Tarım Bakanlığının “Bu düzenlemeyi uygun görüyorum.” demesini yadırgıyorum Sayın Genel Müdürüm. En azından Komisyonun takdirine bırakabilirsiniz, en azından Medisin takdirine bırakabilirsiniz ama sizin göreviniz meraları korumak iken, meralar üzerine yapılaşmanın burada önünü açıyoruz ve siz de bu tasarımı desteklediğinizi söylüyorsunuz. Gerçekten bir ironi yapıyormuşsunuz gibi bir anlam çıkıyor ortaya.

Şimdi burada, Mera Kanunu’nun 14’üncü maddesine bir bent ekliyoruz. Mera Kanunu’nun 14’üncü maddesi diyor ki: “Tahsis amacı değiştirilmedikçe mera, yaylak ve kışlaktan bu Kanunda gösterilenden başka şekilde yararlanılamaz. Ancak, bu Kanuna veya daha önceki kanunlara göre mera, yaylak ve kışlak olarak tahsis edilmiş olan veya kadimden beri bu amaçla kullanılan arazilerden...” (a), (b), (c), (d) diye sıralamış. Nedir onlar? “Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının talebi üzerine olan tahsisler.” “Turizm Bakanlığının talebi üzerine, turizm yatırımları için...” O da zaruri olanları vermiş. “Kamu yatırımları yapılması için gerekli bulunan.” Yani kamu yararı olan birtakım kamu yatırımlarına... Böyle devam ediyor.

Şimdi, biz buraya diyoruz ki: “Bakanlar Kurulu kararıyla eğer kentsel dönüşüm ve gelişme projesi olarak ilan edilmişse, orada alan bulamamış isek mera alanı buna uygunsa mera alanını da tahsis edelim.” Doğru mu söylüyorum? Yani “Mera Kurulu, hiçbir alternatif kalmamış ise kentsel dönüşüm projesi için, bunun için mera alanını tahsis etmemiz zorunlu ise bunu kabul edelim.” Bu anlam mı çıkıyor bu düzenlemeden?

Şimdi, kentsel dönüşüm meselesini ya da konut yapım meselesini kamu yararı olarak değerlendirebilir insanlar ama acaba, kamu yararında öncelikli olarak Türkiye’de kentsel dönüşüm ya da bir konut kazandırmak mı topluma ya da tarımın, tarım sektörünün ihtiyacı olan alanları -mera alanları gibi ya da orman alanları, tarımın dışına çıkıyorum- bunları muhafaza etmek mi daha fazla kamu yararı gerektirir ya da düşüncesi, yorumu gerektirir? Şimdi bunun ayrımını yapmamız lazım.

Türkiye için meralar önemli. Türkiye hayvancılığı, özellikle 2008’den bu yana önemli sıkıntılar yaşadı, Türkiye’de mera alanları 12-13 milyon hektar alanlara kadar düştü. Bakın, Bakanlığınıza ilişkin hayvancılıkla ilgili her yaptığımız eleştiriler de şunu söylüyoruz: “Ya, Türkiye’de hayvancılığı bitirdiniz, Türkiye saman ithal eder hâle geldi.” Bunun anlamı nedir? Saman nedir? Hayvan

yemidir, hayvanın kaba yemidir. Peki, meralardan elde ettiğimiz ot nedir? Hayvanın kaba yem ihtiyacını gidermek için. Demek ki hakikaten eleştiriler çok haklı, meralar ortadan kaldırılmış, meralar talan edilmiş, meralara gerekli önem gösterilmemiş ki Türkiye’de hayvancılığın ihtiyacı olan kaba yem sıkıntısı yaşanıyor ve Türkiye saman ithal etmek durumunda kalıyor. Biz hâlâ, çıkmışız, geliyoruz buraya, kentsel dönüşüm için Türkiye’de konut yapacak ya da kentsel dönüşüm alanlarına tahsis edecek alanlar bitmiş gibi meralara göz dikmişiz.

Şimdi, anlamadığım şu: Türkiye’de kime alan, arazi lazım olursa önce akıllarına gelen yerler ya meralar oluyor ya ormanlar oluyor. Dolayısıyla, bu düzenlemeyi uygun bulmuyoruz Sayın Bakan. Kentsel dönüşüm için arazi lazımsa, tarımsal üretim değeri olmayan yani üzerinde tarımsal üretim yapma imkânı olmayan, mera olmayan, orman olmayan, orman vasfını yitirmiş alanlarımız var. Eğer böyle projeler yapacaksak bunların üzerinde bu projeleri yapmanın daha uygun olduğunu düşünüyoruz ve bu önerenin de geri çekilmesini istiyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Seçer.

Sayın Muş, buyurun.

Sayın Muş... Sayın Muş...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Daha bilgiyi alamadı, dur, şey geliyor.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Bilgi değil Sayın Günal, lütfen. Burada başka bir konu tartışıyoruz. Yok, siz de konuşuyorsunuz bazen.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kızma. Bilgi gelsin de öyle konuş diye; senin lehine söylüyorum.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Bilgi gelmiyor, ben bilgi almak için zaten başka bir şey soracağım.

Sayın Başkan, değerli üyeler, Sayın Bakanım; ben de hayırlı sabahlar diliyorum.

Burada alternatif alan bulunmaması yani mesela kentsel dönüşüm yapacağız; hiçbir yer bulamayınca mı meraya gideceğiz veya meranın haricinde, atıyorum, Urfa’ daydım ben; Urfa’ da bu Antep yolu vardı mesela.

İZZET ÇETİN (Ankara) – İstanbul’ dan örnek ver.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – O Antep yolunda mera olmayan alanlar var, çorak. Mesela onlar alternatif dışı mı kalıyor? Bununla alakalı biraz daha bilgi verirse Bakanlık...

BAŞKAN – Peki.

Bakanlıktan siz mi bilgi vereceksiniz? Sizden bilgi alalım da devam edelim.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI REHBERLİK VE TEFTİŞ KURULU BAŞKANI ERDAL CELAL SUMAYTAOĞLU - Sayın Başkanım, Komisyonun değerli üyeleri; Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanı Erdal Sumaytaoğlu.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Tarım Bakanlığı...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI REHBERLİK VE TEFTİŞ KURULU BAŞKANI ERDAL CELAL SUMAYTAOĞLU - Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Rehberlik Teftiş Başkanı.

Öncelikle, 14’ üncü maddenin hukuki değerlendirmesiyle birlikte yani mevcut maddeyle birlikte önerenin ne getirdiğini arz etmeye çalışacağım.

Mevcut Mera Kanunu’ nun 14’ üncü maddesinde, mera, yaylak ve kışlak olarak tahsis edilmiş olan yerlerin ve bu amaçla kullanılan arazilerin istisnası düzenlenmiş. Tek tek sayılmış, ben kısa geçmek istiyorum. Mesela kamu yatırımları için yapılması gerekli bulunan yerlerde, ülke güvenliği, olağanüstü hâl durumlarında ihtiyaç duyulan yerlerde, doğal afet bölgelerinde yerleşim yeri için ihtiyaç duyulan yerlerde ve kanunda sayılan diğer hususlarda ilgili müdürlüğün talebi, komisyonun ve defterdarlığın uygun görüşü üzerine valilikçe tahsis amacı değiştiriliyor.

Sayın Genel Müdürüm az önce ifade etmeye çalıştı, biraz eksik oldu. Burada, sadece kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ile ilgili biz kısıt getirilmesini uygun görüyoruz, o da ilgili il sınırı içinde. Diğerlerin de çünkü yani az önce saydığım yerlerde mevcut meri kanunda alternatif alan bulunmaması şartı yok. Herhangi bir şekilde yatırım ihtiyaçları -kamusal yatırımlar veya diğer ihtiyaçlar, enerji yatırımları gibi- hasıl olması durumunda Mera Kanunu’ nun 14’ üncü maddesi gereği tahsis amacı değiştirilebiliyor otomatik olarak.

Şimdi burada, o il sınırı içerisinde alternatif alan bulunmaması şartıyla sadece mera alanının kentsel dönüşüm amacıyla kullanılmasının önü açılıyor. Yani bu, diğer maddelerden daha katı, uygulanması daha zor bir madde. Onu arz etmek istiyorum. Kastedilen budur.

Az önce eksik açıklamadan dolayı da özür diliyoruz.

Teknik olarak da soru var ise Sayın Genel Müdürüm buna cevap verecektir.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN – Sayın Keskin, buyurun.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Maddenin son fıkrasıyla bunu nasıl bağdaştırıyorsunuz? Maddenin son fıkrası diyor ki: “Tahsis amacından sonra gelir, asıl konumuna çekilir.” Şimdi efendim, 14’e ekleniyor bu madde yani 14’üncü maddenin birinci fıkrasından sonra ekleniyor. Yani tahsis olarak o madde ama son fıkrada da, tahsislerden sonra geri dönmesi hâlinde aslı konumuna gelmiyor. Nasıl bağdaştırıyorsunuz bu işlemi?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI REHBERLİK VE TEFTİŞ KURULU BAŞKANI ERDAL CELAL SUMAYTAOĞLU – Şöyle efendim: Eğer mera tahsis amacı değişikliği yapıldıktan sonra tahsis amacı dışında kullanımı olur veya tahsis amacına uygun kullanılmadığı takdirde, mera olarak kullanımı geriye dönüşü oluyor. Bu, bütün yatırımlar için geçerli efendim, sadece bu maddeyle ilgili değil.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Günal...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Sayın Keskin’in söylediği şeye bakarsanız, önce işin cümlesine bakalım Sayın Başkan. “İlgili il sınırları içerisinde” tabiriyle yani çok, valiliğin bağlı olduğu şeyi kastediyorsanız, mera komisyonu kararı, hani “il içerisinde alternatif alan bulunmaması şartıyla Bakanlar Kurulunca...” Ne bir yerinde virgül var yani bu şartı Bakanlar Kurulu sanki, bu şartla Bakanlar Kurulu kentsel dönüşüm kararı verecek, Bakanlar Kurulu...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI REHBERLİK VE TEFTİŞ BAŞKANI ERDAL CELAL SUMAYTAOĞLU – Doğru efendim.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir dakika, dur şimdi, Bakanlar Kurulu yere göre kentsel dönüşüm kararı vermez. Bakanlar Kurulu eğer bir yerde kentsel dönüşüm kararı, bu ilçede şurada sorun var der, oranın kentsel dönüşüme tabi tutulması gerekiyorsa başka bir yere mi taşıyacaksınız da mera buluyorsunuz, yoksa... Şimdi, bu karışık. “...bulunmaması şartıyla Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı olarak ilan edilen...” Soralım Çevre ve Şehircilik Bakanlığına, kentsel dönüşüm için önce yer tespiti mi yapılıyor, bunun için proje mi yapılıyor, belediyeye mi soruluyor yani hangi alanda kentsel dönüşüm yapacaksınız il sınırları içerisinde?

Ben buradan daha önce defalarca konuştum. Siz de Rehberlik ve Teftiş Başkanısınız, Bakanlıkta herhangi bir şey olduğu zaman sizin de inceleme yetkiniz var. Değerli arkadaşlar, Antalya’nın doğusu ile batısı 650 kilometre. Tamam, yani mera, yaylak, Gündoğmuş’taki mera ayrıdır, Kemer ilçesinin yukarısına doğru çıkıp dağın eteklerinde mera bulmak ayrıdır. Şimdi, zaten “kentsel dönüşüm” dediğiniz anda bizim tüylerimiz diken diken oluyor. Bu, kentsel dönüşüm mü, rantal dönüşüm mü ondan emin olamıyoruz.

Ben soru önergesi verdim Sayın Bakana, geldi, sonra iptal etti, Kepez’de gelmiş. Diyorum ki “Gündoğdu’da ne kentsel dönüşümü yapacaksınız, kimin talebi üzerine?” Bakanlık kendisi resen kentsel dönüşüm yapıyor. Belediyeler birleşmiş, ne olacağı belli değil. Diyorum ki “Manavgat’ta göçerler var, oraya niye yapmıyorsunuz kentsel dönüşüm, göbeğinde kaldı Manavgat ilçesinin?” “Oradan talep gelmedi.” “Peki, sana Gündoğdu’dan talep mi geldi?” diyorum. “Hayır.” “Kepez’den talep mi geldi?” İlçe başkanı, il başkanı açıklama yapınca iptal ediyor. Şimdi, biz bunu bildiğimiz için diyoruz ki kardeşim, bari merayı ellemeyin. Yani, nerede var, bu ihtiyaç hangi ilde hangi yerde denk geldi de siz bunu buraya getirip bize öneri olarak sunuyorsunuz? Yani, bizim derdimiz bu. Abdülkerim arkadaşımız burada ama ona ne diye imzalattınız, getirdiniz de? Bir ilde bir yerde sorun varsa lokal yapalım. Şimdi, böyle genel bir şeyi alıp getirip koyuyorsunuz, bundan sonra “kentsel dönüşüm” diye bütün mera alanlarına el koyabilirsiniz. Şimdi, bu biraz çok... Yani her seferinde geniş yetki alıyorsunuz, biz bunu tartışıyoruz. Bir yerde dün Ekrem Bey bana kızıyor, Ağrı’yla ilgili bir şey söylüyor ama bütün Türkiye’yi kapsayan bir kanun çıkarıyoruz, başka yerde sakıncalı olabilir diyoruz.

Basit bir şey söyleyeyim. Sayın Bakanım, Gündoğmuş’un Karadere köyünde -benim anamın köyü- yayla var, orasını arkadaşlar “mera” diye yazmış. Orası annem kızken de oradaymış, dedem oradayken de oradaymış, sadece normalde taştan yapılan binaları biraz daha küçük küçük betonlarla düzeltilmişler yani annem kızkenden beri oturlan bir yer. Ortasında hiçbir mera da yok, kurumuş, taşlık. Arkadaşlarımız, mera komisyonu var, gidiyor, tespiti de yapıyorlar, 5 sefer gidiyorlar. Sayın İçişleri Bakanına da söyledik, buralara da söyledik, bütün Tekir Yaylası’nda, Adana’nın yaylasında aynı sorun var, hiçbir tanesi bir kanun getirip de şuraya bunu çözelim demiyor. Bakana 5 sefer burada ben söyledim. Peki, nasıl oluyor da böyle cart diye hemen bir tane kentsel dönüşüm için

geliyorsunuz da kardeşim, bütün yaylalarda bu sorun var, niye onun için gelmiyorsunuz, bunun yanına onları niye koymuyorsunuz arkadaşlar? Kentsel dönüşüme hiçbir yer bulamadınız mı yani bir tek mera mı kaldı kentsel dönüşüm yapacak? Anlayamadım ben, kent nereye kurulur ya?

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Mera dönüşümü.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Meraya, yani meranın neresine kent kuracaksın, Allah rızası için onu bana bir söyler misin? Yani, bir ilçede, bir ilde bütün yer bitti de bir tek mera yeri mi kaldı? Bakın, katlettik, Antalya’da değişik dönemlerde geldi, yapılaşma izni verdiler, havaalanının aşağıya doğru olan yerde, Aksu’nun bu tarafı tamamıyla yukarıdan baktığınız zaman seralarla doluydu, şimdi yavaş yavaş oralar inşaat alanı olarak dolmaya başladı. Manavgat’ın ovası vardı, Ulualan Ovası. Şimdi, herkes oraya yarın aman burası değerlenir, bilmem ne olur diye iş yeri, benzinlik, bilmem ne almaya başladı. Tarım bitiyor, yani buralarda hayvancılıkla ilgili... Bu alanlar böyle başladı yani kamunun yatırımlarına ihtiyaç olan yer. Ya, kamu yatırımı ayırdır, kentsel dönüşüm için birçok yer bulunur, tam tersine atıl olan yerleri değerlendirmek lazım yani mera alanına göz dikmek yerine. Eğer bir il sınırı içerisinde, ki bir de “il sınırı” çok geniş bir tanım onun için söylüyorum. Benim Gazipaşa’daki yer ile Kaş’ın Kınık’ındaki yer aynı olur mu? Yani hem mesafe olarak aynı değil hem içerik olarak aynı değil. Bu çok kötüye kullanılabilir, iyi niyete bırakılmayacak kadar önemli bir kanun.

Artı, Sayın Bakanım, eğer bunu çıkarıyorlarsa İçişleri Bakanlığıyla istişare etsinler. Valiliklerin hepsinde mera komisyonları var, arkadaşlarımız bilir, Bakanlıktan kimse varsa. O zaman hiç olmazsa yanına -haram ile helali karıştırıyoruz diyorum ben her seferinde- biraz daha helal katın da anlaşılır olsun en azından, bir rüşvet verir gibi vatandaşa da bir çalışma yapalım. Yoksa bu, doğrudan yarın istismara açık bir alan, onun için hassas duruyoruz.

Teşekkür ediyorum.

SÜMER ORAL (Manisa) – Bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN – Sayın Oral, buyurun.

SÜMER ORAL (Manisa) – Şimdi, Sayın Başkan, bu önerge gelmiş, şimdi önergeye baktığımız zaman bir (e) fıkrası eklenmek isteniyor. Tabii, önerge şeklinde geldiği için daha önceden bu Mera Kanunu’nun 14’üncü maddesi önümüzde yok. Şimdi, karar verirken şunu iyice bir görmemiz lazım. Bilmiyorum, o bize bir kere sağlanabilir mi? O olmadan yani önerge hakkında bir karar vermek fevkalade güç.

BAŞKAN – Size dağıttırırım efendim.

SÜMER ORAL (Manisa) – Bir de bu “alternatif alan bulunmaması”. Bilemiyorum yani bu Mera Kanunu’nda böyle bu tabir çok geçerli bir tabir mi? Şimdi, “alternatif alan bulunmaması”nda belirsizlik var. Bu başkası tarafından bulunabilir, belki bir grup tarafından “Yok, alternatif alan bulamadım.” da denilebilir. Yani, bu “alternatif alan bulunmaması” bana çok kesin, net gibi bir şey görünmüyor.

BAŞKAN – Çıkaralım o ibareyi olmazsa.

VAHAP SEÇER (Mersin) – O zaman direkt mera anlamı çıkıyor.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sen de hemen yani körün istediği bir göz, Allah verdi iki göz, atla hemen üstüne.

VAHAP SEÇER (Mersin) – O zaman hiç dinlemez, seraların, meraların...

SÜMER ORAL (Manisa) – Şu Mera Kanunu’nun o maddesiyle ilgili bölüm gelirse memnun olurum.

BAŞKAN – Geliyor efendim, size gelecek, dağıtacağız şimdi.

SÜMER ORAL (Manisa) – Bir de bu “alternatif alan bulunmaması” konusunda sonra anlayamadığım bu önergeyi Tarım Bakanlığının değil, Şehircilik Bakanlığının savunması gerekir.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Karşı çıkması lazım.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Karşı çıkması gerekir.

SÜMER ORAL (Manisa) – Şimdi, Tarım Bakanlığı meraların sahibi, daha muhafazakâr davranması gerekir ama sanki ben ilk dinlediğim zaman Şehircilik Bakanlığı yetkilisi mi konuşuyor gibi bir kanaate de sahip oldum.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Bakanın haberi olduğunu sanmıyorum.

SÜMER ORAL (Manisa) – Onu da anlayamadım yani Şehirciliğin bunu savunması gerekir ama Tarım Bakanlığı savunuyor, o da biraz normal gelmedi.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Çetin, buyurun.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; dün de söyledik, sabahleyin de söyledik, turpun büyüğü, kara turp heybenin dibinden çıktı, heybenin, torbanın dibinden çıktı, çuvalın dibinden çıktı, orada kalmış.

Değerli arkadaşlar, gerçekten Tarım Bakanlığından gelen arkadaşların görevleri, burada bu maddeyi savunmak değil, meraları, yaylaları ve tarım arazilerini savunmak olmalı.

Şimdi, beyler, Anayasa madde 45 “Devlet, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak maksadıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırır.” der.

Şimdi size bir Anayasa Mahkemesi kararı okuyacağım değerli arkadaşlar. Anayasa Mahkemesinin kararının tarih ve sayısını vereyim. 2009/30 esas, 2011/76 karar, 12/5/2011 tarih. Sonuç ve istemden sonra, esasın incelenmesinden sonra Anayasa Mahkemesi de Anayasa’nın 45’inci maddesine atıf yapıyor ve diyor ki: “Anayasa’nın 45’inci maddesinin gerekçesinde de belirtildiği gibi, bu kurallar devlete tarım arazilerinin sanayi ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesini, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi yüklenmiştir.” Anayasa’nın 138’inci maddesi çok sıklıkla bu torba kanunda gündeme geldi, burada bir kez daha gelmiş. “Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.” hükmünü içermektedir. Devam ediyor, yani, Anayasa Mahkemesi açılan bir davada bu Anayasa’nın 45’inci maddesine gönderme yapıyor.

Değerli arkadaşlar, şimdi, “turpun büyüğü” dedim buna. Niye “turpun büyüğü” dedim? Çünkü çok sinsice getirilmiş bir şey. Sayın Günel dışarı çıktı herhâlde ama hiç telaşlanmasına gerek yok, söz konusu olan Antalya değil. Tabii, “alternatif alan bulunmama şartıyla” denildiği zaman, kentsel dönüşümde alternatif alan bulunamayan kentlerin başında İstanbul vardır. İstanbul’un Riva’sı vardır, İstanbul’un Sarıyer’i vardır, İstanbul’un Boğaz’ı, vardır, kenarları vardır. Şimdi, tabii, tarımı daha iyi bilen arkadaşlarımız var, ben onların alanına girmeyeceğim ama biz bu tasarı içerisinde bir 91’inci madde görüştük. 91’inci maddede, Sayın Bakan, iki masum kelime değiştirdik sözüm ona, “arsa” yerine “arazi” yazdık. Önce onu madde hâline getirdiniz. Yani, belediyelerin taşınmazlarını, “arsa” yerine “taşınmaz” yazarak kıyıları, limanlarını, ormanlarını, meralarını, yaylalarını vesaireyi TÜRGEV’e verebileceğinizi söylemişim, TÜRGEV dâhil, istediğiniz kişi, vakıf ya da kuruma verebileceğinizi söylemişim. Şimdi, bu maddeyle yapılmak istenen düzenlemede de “alternatif bulunmama” adı altında, “kentsel dönüşüm” adı altında yapmak istediğiniz değişikliği 14’üncü maddeye getiriyorsunuz. 14’üncü maddeye baktığınız zaman, “tahsis amacının değiştirilmesi” diyor. (a), (b), (c), (d)’den sonra, “Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı olarak ilan edilen yerler hazine adına tescil yapılır.” arasını okumuyorum. Bu arazileri tescil yaptınız. Tescilden sonra yapacağınız işlem, buna taşınmaz vasfı verip TÜRGEV’e ya da onun gibi yandaşlara o alanları peşkeş çekmektir, bunun başka hiçbir yolu yoktur. Bu, tarım arazilerini değildir Sayın Genel Müdür, sayın hukukçum, asla. Yani, böyle bir şey için buraya gelmiş olmanızı ben üzüntüyle karşılıyorum. Size düşen görev, Tarım Bakanlığı görevlileri olarak Anayasa’nın 45’inci maddesinin devlete vermiş olduğu koruma görevini yerine getirmektir. “Bunu böyle yapıyoruz, şöyle yapıyoruz.” diye, “Kısıt getirilmesini öngörüyoruz.” diyerek bizi kandırmaya kalkmayınız. Yani, siz hukuk müşaviri olabilirsiniz, biz de az çok mürekkep yaladık, okuduğumuzu anlıyoruz, maddeler arasında bağ kurmayı biliyoruz. Yani, 91’inci maddede biz burada kıyamet kopardık, birbirimize girdik “Nereden çıktı bu TÜRGEV?” diye. Örnek verdim, TÜRGEV’e arsa tahsisi yapmayan belediye kalmadı. Antep’ten iki örnek verdim, Bursa’dan, İstanbul’dan ya da AKP’li daha batıdaki belediyeleri verme yerine. Belgeleri elimde olduğu için Antep’ten örnek verdim. Şimdi, bu düzenlemeyle yapılmak istenen, İstanbul’un en mutena yerlerinde “Alternatif alan yok.” gerekçesiyle Bakanlar Kurulu kentsel dönüşüm ve gelişim projesi olarak ilan edecek, hazineye tescil yapılacak, arkasından da bedelsiz ya da çok düşük bedelle istenilen kişi ya da kuruma İstanbul’un arazileri torba kanunla peşkeş çekilecek. Bunun başka hiçbir izahı yoktur.

O nedenle sayın basın mensupları, bu 91’inci madde yani “TÜRGEV maddesi” diye ilan ettiğim yasa, heybenin dibinde kalan turpudur, daha büyüğüdür, daha acısıdır. Kıyı, liman, orman, yayla, mera, ne varsa... Ben Ankara Milletvekiliyim. Acaba bizim Karaşar’ın Eğriova’da ya da Nallıhan’ın yaylalarında, Beypazarı’nın yaylalarında yahut da Bolu’nun Koroğlu yaylalarında kentsel dönüşümün ne işi olabilir? Yani, bütünşehir kapsamına ilk alınan il İstanbul ve Kocaeli’ydi. Ben Kocaeli milletvekilliği de yaptım, yani, gidip Kandıra’da, Kefken’de, Kerpe’de, o güzelim yerlerde “Dönüşüm yapacağız.” adı altında pekâlâ el koyabilirsiniz. İstanbul’da söz konusu olan, söz konusu olan TÜRGEV’dir, söz konusu olan yağmadır, hazine arazilerinin yağmasıdır, yaylaların, meraların yağması maddesidir bu. Onun için geri alınması gerekir. Böyle bir maddeyle son anda gelip “Başka maddede gelmeyecek.” diyerek bunu

Komisyondun önüne başka bir imzayla koymak da ayrı bir olaydır. Dün imza koyan arkadaş bulunamadı da Abdulkerim Gök arkadaşım imzaladı.

BAŞKAN – Sayın Demiröz’ün imzalamış olduğu önerge, size dağıtılan önergenin içerisinde.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bu madde, herkese söylüyorum...

BAŞKAN – Orada da işaret etmiş olduğu “alternatif alan” ifadesi yoktur.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Ben bir sözümü bitireyim, sonra konuşursun.

BAŞKAN – Buyurun.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Belediye Kanunu’nun 15’inci maddesinde yapmış olduğumuz değişiklikle belediyeler sadece başka kişilere ya da kurumlara arsa tahsisi yapabiliyordu. “Arsa” geçtiğimiz haftalarda “taşınmaz”la değiştirildi. “Taşınmaz”la değiştirilince işe bu kaldı. Kentsel dönüşüm adı altında meralara, yaylalara da el koyup bunu da o amaçla, nasıl olsa belediyenin sınırları içinde, büyükşehir, bütünşehir belediye sınırları içinde olduğu için bu arazilerin peşkeşine sıra gelmiş. Pes doğrusu! Yani, bu kadar pişkinlik de fazla.

Teşekkür ediyorum. Yağmaya izin vermeyeceğiz ama. Anayasa Mahkemesi kararı var bu konuda.

BAŞKAN – Sayın Kaplan, buyurun.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Şimdi, tabii, önerge sahibini göremiyorum ki görmem gerekirdi, kırmızı tişörtü vardı Sayın Gök’ün, dışarıda herhâlde.

Üstte kanun hükmünde kararnamede değişiklik istiyorsunuz, altta da Mera Kanunu’nu değiştiriyorsunuz. Vallahi, bunun izahını bir kere önerge sahibinden isteyecektim. Önümüzde (1/931) sayılı tasarı var, buraya gelen (2/2190). Bunun da hikâyesini anlatmasını isteyecektim.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Evet Sayın Başkan, bu önemli bir şey, ben de fark ettim bunu. Sayın Kaplan’ın dediği şey önemli, yanlış bir önerge var.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Yani, insan bu kadar kafa karışır da bu kadar da karışmaz ki yani. Kanun hükmünde kararnamede değişiklik istiyorsunuz, Mera Kanunu’nu koymuşsunuz. Ya, Allah aşkına, kes yapıştır yaparken... Önerge sahibini getirin.

BAŞKAN – Okurken çerçeveyi düzelterek okuttuk ama...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Hayır, çerçeve düzelmez efendim. Şimdi, çerçeve burada nasıl düzelir? Üstte kararname var, altta kanun var, üstte tasarinın numarası yok. Bu başka bir torbanındır, başka bir torba için hazırlamışlar arkadaşlar.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Torbalar mı karıştı?

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Torbalar karıştı. Zaten üsttekiler açık renk yazılıyor.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, bu, geçen seneden kalan şey, aynısını vermişler.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Kesinlikle. Bunun bir açıklığa kavuşması lazım.

BAŞKAN – Hayır, bu birleştirdiğimiz teklif orada yazılı, bir yanlışlık olmuş, çerçevesini düzelterek okuduk biz efendim önergeyi okuturken.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Öyle düzelmiyor ki burada yani bu tarzda düzelmez. Kararname başka şey, kanun başka şey.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yani, arkadaşlar geçen seneden kalanı vermişler, imzalamışlar.

BAŞKAN – Biz düzelterek okuduk.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Mera başka şey, şehirleşme başka şey, kentsel dönüşüm başka şey.

BAŞKAN – Biz o yanlış fark ettik ve okuturken düzelterek okuttuk. Yalnız şöyle: Çerçevenin düzeltilerek okutulduğu da kayıtlara geçti, o şekilde. Bakın, Sayın Keskin de... Doğru söylüyorsunuz ama bu konudaki...

Teşekkür ederim Sayın Kaplan, doğru bir uyarı.

Buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Doğru bir uyarı da bu önergeyi kabul etmemeniz lazım ama.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Ama bu uyarının şeyini almak istiyorum.

BAŞKAN – Efendim, ama biz onu belki düzeltmiş olduğunuz şeklini de bir daha dağıtmamız gerekirdi de yeni bir önerge diye algıyorsunuz diye endişe ettim.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Yani, bu, belli ki torbaya girdi. Genel Kurula gidince bunun hikâyesini bir aşağıda anlatalım bari.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Önerge sahibi yok değil mi? Başka imza atan var mı?

BAŞKAN – Önerge sahibi yok şu an Komisyonumuzda, gelir.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Şimdi, Sayın Başkan, bu kentsel dönüşüm ve gelişim projesinin merada, yaylakta, kışlakta ne işi var?

BAŞKAN – Zannediyorum bu büyükşehirler için herhâlde Sayın Kaplan.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Ya, tamam, büyükşehirleri ben algılayabiliyorum.

BAŞKAN – Ben algılayamadım ama herhâlde diyorum.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Zaten bu son 30 tane şehirle ilgili de. Fakat benim bir korkum var, bunu ifade edeceğim. Bu mera, yayla, kışlak olayında, böyle gidersek mezarlıkları nasıl koruyacağız Allah aşkına, kutsal yerleri nasıl koruyacağız? Yani bunun bir çerçevesinin olması lazım. Eğer, siz bunu böyle koyarsanız...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaplan, şimdi, mezarlıklara ilişkin araya bir ilave yapmak istiyor galiba Sayın Günal ama biraz sonra alayım.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yok, yani, Sayın Kaplan bitirsin canım sözünü.

BAŞKAN – Tamam.

Buyurun.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Hayır, meralarda mezarlıklar da var, kışlak, yaylaklarda insan yaşıyorsa oralarda türbeler var, mezarlıklar var, asri mezarlıklar var, hepsi var.

Şırnak il olarak 1990'da kurulduğu zaman bizim ilçemiz Mardin'e bağlıydı. Asayiş vilayeti kuruldu. Dikkat ederseniz, uzun bir vilayettir coğrafyada. Mardin Midyat'tan, Nusaybin'den başlar, gelir Habur'a, Habur'dan dolanır –Uludere, -Beytüşşebap da Hakkâri'nindi, bize verdiler- şimdi, Beytüşşebap, Uludere de bizde olunca ta Çukurca'ya kadar gidiyor sınırımız. Yani, Irak sınırının şeye kadar. Yani, Nusaybin'den makam arabasıyla çıkarsanız altı yedi saatte varırsınız Hakkâri sınırına yani hızlı giderseniz yedi saat. Onun için, bir yaşlı amca bir gün minibüsle Beytüşşebap'tan Şırnak'a gidip yeşil kartını alacak, tabii minibüsle sekiz saatte gidiyor, demiş ki: "Keşke, Halep vilayetine bağlı olaydık da Şırnak'a bağlı olmayaydık, sekiz saatte git, sekiz saatte gel bir imza ve bir yeşil kart için."

Şimdi, bu coğrafyada devasa yaylalar var, meralar var, Jirkilerin Kato'su var -ayrıdır, bakın, aşiret aşiret, öyle şeyde değil- her birisinin mülk olarak ayrı yaylaları, yaylakları, kışakları, zomaları var. Her aşiretin ta Osmanlı döneminde Kato sıra dağlarından bir altın kapı var, güneydekiler de geliyordu -kesildi tabii şimdi- şimdi kışın Mardin'den, Şırnak'tan kalanlar hepsi o yaylalara gidiyor ve o yaylaların hepsinin sahipleri var. Ve öyle bir şey ki bu, bir kısmı tapuludur, bir kısmı tapusuzdur, çok ciddi sorunları olan yerlerdir, aşireti arası kavgaların da kapışma noktalarından birisi budur. Van, Siirt'in Pervari, Gevaş...

BAŞKAN – Sizde aşiret, bizde köyler yani.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – E, bizde, aşiretçilik hâlâ vardır. Yani, Hakkâri'ye doğru gittiğiniz zaman aşiretler büyüktür, 15 köy, 30 köyden oluşur ve bunların büyük çoğunluğu göçebe aşiretleri. Bu göçebe aşiretlerin 1 milyonun üzerinde koyun sürüleri var, bu meralara gidiyorlar, geliyorlar.

Şimdi, buraya baktığım zaman, bir de o manzarayı karşılaştırdığım zaman, yani hakikaten bir yasal düzenleme yaparken biraz dikkatli olmak lazım. Yani, büyükşehir için varsayıyorsunuz da yani 500 bin nüfusumuz var, Başbakanın dediği gibi, hepimiz 3'er çocuk yapsak bir sene sonra biz de büyükşehir olacağız. Yani açık söyleyeyim, önümüzdeki seçimde büyükşehiriz.

İZZET ÇETİN (Ankara) – 5 yaşındaki çocuk nasıl çocuk yapacak Hasip?

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Hayır, bizim nüfusumuz 500 bin, büyükşehir için 250 bin nüfus kalıyor yani bizde de çok zor değil biliyorsunuz.

Şimdi, bu arada elektrikleri sık sık kesiyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Çetin, izin verelim size.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Arkadaşlar, bunu teknik olarak Şehircilik Bakanlığının sorumlusu olan arkadaştan dinlemek istiyoruz, bir.

İkincisi: Mera, kışlak, yaylaklar Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını yakından ilgilendiriyor, onları dinlemek istiyoruz.

Üçüncüsü: Kararname ile kanun değişikliği bağlantısını, hangi bürokratik alan bunu hazırlamışsa, hangi bakanlık hazırlamışsa bunu bize açıklaması lazım. Getirmişsiniz Spor Bakanlığını buraya şimdi Spor Bakanı ne yapsın? Şimdi, Spor Bakanlığının işi değil, ilgili bakanı da getirmemişsiniz. Çünkü, burada şöyle bir şey var: 2007’de milletvekili oldum, Şırnak Üniversitesi kurulacak, bir para ayrıldı. Çağırdım AK PARTİ’li milletvekili arkadaşları, dedim ki: “Arkadaşlar, bu parayı -5 milyon muydu neydi- boşuna harcamayalım, hazine arazisi var, bu hazine arazileri içinde uygun olan yerler var havaalanına yakın, verelim kampüs kursunlar, para vermeden bu işi çözelim.” 5 noktadan sonra baktılar olmuyor, Şırnak’ta bir kampüs, Cizre’de bir kampüs, İdil’de bir kampüs. İdil’in bütün partililerini, ileri gelenlerini topladık havaalanının yanında 30 binin üzerinde hazine arazisi bir alan vardı, mera da kapsamına giriyor, yayla da kapsamına giriyor ama bu anlaşılırdı ama hepsi oy birliğiyle karar verdiler “Üniversite alanı olarak tahsisine...” diye. Ben, bunu anlarım fakat öbür türlü kavgalar önlenemez, yeni kavga nedenleri olur. Bu konunun biraz daha açıklanmasını... Maden sektörüyle ilişkisi yok, gerekçede “Kentsel dönüşüm.” diyor da inşallah ilgisi yoktur.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Maden zaten var, mevcut.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Önerge sahibinin açıklaması lazım, önerge sahibi gelene kadar bunu atlayalım.

BAŞKAN – Peki, önerge sahibine açıklayacağım.

Peki, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı temsilcisi ve önerge sahibi gelene kadar bu önergeyi geçiyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir cümle ekleyebilir miyim? Arkadaşlar not alsın soruları, bir cümle ekleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Bizim söz haklarımız baki tabii, değil mi?

BAŞKAN – Evet.

MUSA ÇAM (İzmir) – Söz haklarını ilan edin, baki olsun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Şimdi “Bu, Çevre Bakanlığıyla ilgili.” dedik. Arkadaşlar, zaten, aslında, doğru yere önerge getirmişler, bizim söylediğimiz buydu Sayın Bakanım. “Soma kanun tasarısıyla arkadaşların yeniden yapılandırma teklifini ayırın.” dedik, söyledikleri sıra sayısının 22’nci maddesi zaten yürütme ve yürürlük, Sayın Bağcı’yla, Sayın Yüksel’in imzaladığı teklifin sıra sayısı oraya önerge vermişler, tasarıya önerge vermemişler. Yani, baştan beri biz “Soma’yla burayı ayırın.” diyoruz ya aslında bakanlık doğru yere teklifi göndermiş ve Sayın Gök’e de orayı imzalatmışlar. Arkadaşlarımız tasarıya değil, Mehmet Yüksel ile Cahit Bağcı’nın teklifinin 22’nci maddesinden sonra yani yürütme ve yürürlük maddesinden sonra gelmek üzere diye vermişler önergeyi de. Teknik olarak bizim söylediğimizin haklı olduğunu -zaten 22’ye baktım- bizim 22’yle onun alakası olmadığı için ben söylememiştim ama yani tasarının esas alındığından haberleri olmadığı için ancak teklifin ilgili sıra sayısını yazıp -teklifin ismi o çünkü- değerli arkadaşlarımızın getirdiği 24 maddelik kanun teklifinin konusu, esas numarası bu.

Şimdi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı geldi, şunu soralım: Kentsel dönüşüm kararı nasıl alınıyor, kim alıyor? Bunun yerini belirlerken nasıl yöntem izliyorsunuz? Bunun merayla bir alakası var mı? Yani, sorduğumuz sorunun temel şeyi bu. Merayla kentsel dönüşümü arkadaşlar nasıl bağdaştırıyor? Yani, ne kadar bir dönüşümde yapılır? Meranın olduğu yerde, her meranın olduğu yer buna uygun olur mu? Zemin etüdü yapılır, meranın olduğu yer her zaman yaylak olmayabilir, düz ovada otlar yerler olur. Yani, meranın bir sürü farklı şeyleri var. Burada arkadaşlarımız gerçi bize sadece kanun kısmını söylüyor da, mera özelliği olan şeylerle... Oralarda hakikaten kentsel dönüşüm hepsinde yapılabilir mi diye sormak istiyoruz.

Bir de bu nereden kaynaklandı? Yani, nerede bir somut sorun var ki, sizin yapacağınız bir yerde mera olmuş ki bunu getiriyorsunuz ama bütün Türkiye’de bunu yaptığımız zaman bir, bu sefer, yeniden binalaşma, kentleşmenin önünün farklı şekilde rantlara göre ayarlama alanı olabilir. Onun için, sorularımız vardı, bunlara cevap vererseniz daha net biz de bilgilenebiliriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Aslında kentsel dönüşüm sadece Çevre ve Şehircilik Bakanlığı gerçekleştiriyor, belediyeler de herhâlde bu işleri üstleniyor.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Belediyeler teklif ediyor, belediyeler gerçekleştiriyor; yer buluyor, komite gidiyor, inceliyor, ondan sonra Bakanlık kendisi belirliyor.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Başkanım, bir soru da ben sorayım madem soruluyor.

BAŞKAN – Peki, buyurun.

ADNAN KESKİN (Denizli) - Bu kanunun, Mera Kanunu’nun 4’üncü maddesi, meraların özel mülkiyete konu olamayacağını düzenliyor. Şimdi, bu getirdiğiniz düzenlemeyle de maddeyi nasıl bağdaştıracaksınız?

İki: Anayasa Mahkemesinin kararı organize sanayi bölgesi için yapılan tahsis Anayasa'ya aykırı bulunduğu için iptal etmiştir. Şu an, Anayasa Mahkemesinin kararı da yürürlükte. Bu kararı ortadan kaldıracak yeni bir Anayasa Mahkemesi kararı yok. Açık bir şekilde, organize sanayi bölgesi için yapılan tahsis iptal etmiştir. O zaman, bu Anayasa Mahkemesi kararında nasıl bir işlerlik kazanacaktır getirdiğiniz düzenleme?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Getirilen bu önerge Anayasa'mızın 45'inci maddesinde yazan "Tarım arazileri ile çayır ve meraların korunması ve kollanması..." maddesini ve yine Anayasa'mızın 169 ve 170'inci maddelerini, ormanların ve orman köylüsünün korunması maddelerini açık ve net bir şekilde ihlal etmektedir arkadaşlar. Aynı zamanda, bu önerge İç Tüzük'ün "Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı ve tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler." maddesine de aykırıdır. Yani hem Anayasa'nın 45, 169 ve 170'nci maddelerine hem de İç Tüzük'ün 38'inci maddesine aykırı verilmiş olan bir önerge.

Meralar ve köylerin kışlakları, yaylalar böylelikle tamamen imara açılır duruma geldi. Zaten bir süre önce yapılan düzenlemeyle artık Türkiye'de bir tapu garantisi yok. Yani Sayın Bakan Çağatay Kılıç'ın arazisi var, evi var, barkı var, tapusu kendisinde ama onun hiçbir güvencesi yok artık. TOKİ veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığı o bölgeyi kentsel dönüşüm veyahut da bir başka alan ilan ettiğinde, Sayın Bakan Çağatay Kılıç'ın tapusunun elinde olmasının hiçbir kıymetiharbiyesi yok, el sallacayak "Elveda" diyecek, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kararı alacak, TOKİ'ye devredecek, Sayın Bakanın elindeki tapu, Çağatay Kılıç adına tescil edilmiş olan tapunun hiçbir kıymetiharbiyesi olmayacak arkadaşlar. Bütün tapular TOKİ'ye geçiyor.

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – 2+1 alır mı?

MUSA ÇAM (İzmir) – Hemen hemen.. Alır, alır.

Şimdi, Türkiye böyle bir duruma getirildi arkadaşlar.

Bakın, size geçtiğimiz günlerde İnternet'e düşen bir haberle ilgili birkaç paragrafı okumak istiyorum: Tarım Bakanı Mehdi Eker ile AKP'li iş adamları arasındaki toplantıda geçen tüyler ürpertici diyaloglardan bir bölümü: AKP Genel Merkez Parti İç Demokrasi Hakem Kurulu üyesi olan iş adamı Ethem Sancak ile Bakan Eker arasındaki diyaloglarında yer aldığı ses kaydında Sancak tarımın, meraların ve kıyıların halkın elinden alınması gerektiğini söylüyor, ses kaydında var bu "Alınması gerekir." diyor. Bakan Eker'e âşık olduğunu söyleyen Sancak, yeni Mera Kanunu'yla sessiz bir devrim gerçekleştirdiğini belirterek "Bu kanun çıktıktan sonra petrolden de daha önemli zenginliğimiz olan meralarımızı el birliğiyle işleriz, bunları servete dönüştürürüz." ifadelerini kullanması açık ve net bir şekilde yer alıyor arkadaşlar, toplantıda ve bu yayınlandı. Yaklaşık yirmi beş dakikalık ses kaydında Bakan Eker'e övgüler düzen Ethem Sancak "On beş yıl öncesine kadar ülkenin demokrasiye kavuşması ve muasır medeniyet seviyesine çıkması için neredeyse canım dâhil her şeyi vermek üzere koşullanmışım, devrim yapmaktan yola çıktık." diyor bu dönem. "Buralara kadar geldik fakat on beş yıl önce bir gerçeği keşfettim, tarımı modernleştirmesek bir köylü toplumu olmaktan kurtulamayız ne devrim olur, hiçbir şey olmaz." diyor. Sayın Bakanla arasında geçen konuşma.

BAŞKAN – Size belki bir tazminat davası doğabilir yalnız.

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Sayın Başkanım, ben de söz istiyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – "Bu tarımın modernleşmesi gerekiyor ve bu tarımın köylünün elinden alınması gerekiyor. Sayın Bakanım! İşte o noktada zaten bir araya geldik, o günden bugüne ben bu Bakana âşık oldum, bunu sakın şey olarak algılamayın, dalkavukluk ya da yağ çekme değil, ben sivri dilli bir adamım, eleştirmeyi de biliyorum." ifadelerini kullanıyor.

Son paragraflar da şu: "Bütün halkın ormanı olduğu için, meralar da öyleydi, çok şükür Tarım Bakanımız geçen ay çok bir devrim gerçekleştirdi. Bence sessiz bir devrim ve merayı çitlenebilir hâle getiren kanun çıkarttı. Bunu nasıl başardılar bilmiyorum ama anayasal bir sorundu ama yaptılar bunu sonuçta, şimdi, ben umutluyum: Bu kanun çıktıktan sonra petrolden de daha önemli zenginliğimiz olan meralarımızı el birliğiyle işleriz, bunları servete dönüştürürüz. Sayın Bakanıma, bir tarım gönüllüsü olarak şükran borçluyum." diyor.

Bu, arada geçen konuşmalar ve İnternet'e düşen ses kayıtları arkadaşlar.

Şimdi, bu düzenlemeler arka arkaya gelince, bu düzenlemenin son derece masum ve iyi bir düzenleme olmadığını açık ve net bir şekilde görmekteyiz. Bu, meraların, kışlakların, orman alanlarının, kamu arazilerinin imara açılmasıyla ilgili bir düzenlemedir. Şimdi,

Tarım Bakanlığının yetkilisi, ilk konuşmacısı dedi ki: “Kentsel dönüşümleri yapabilmek için yeteri kadar alan bulamıyoruz, bulamadığımız için zorunlu olarak bu meralara, kışaklara, yaylalara ve orman arazilerine kadar uzanan bir güzergâhı takip ediyoruz.”

Arkadaşlar, kentsel dönüşüm ne demek? Örneğin, diyelim ki Meclisin bulunduğu bu kampüste kentsel dönüşüm yapılması gerekiyor. Burada gecekondular var. Hemen yukarıda Dikmen Vadisi’ni de biliyoruz. Orada binlerce gecekondusu vardı, hemen yerine dönüşüm yapıldı. Havaalanı yolunda geceleri kırmızı, mavi ışıkların da yandığı, gece kulüplerini andıran o çirkin binaları görünce, TOKİ’nin yaptığı o binaları görünce oralar da kentsel dönüşüm alanıydı. Gecekondular vardı, yerine dönüşüm yapıldı. Bunun için kışakların, meraların, yaylaların, orman arazilerinin olduğu yerlere özel olarak gitmek gerekmiyor. Kentsel dönüşümün yerinde dönüşüm olması gerekiyor ama siz o kıymetli arazileri orada gecekondusu bulunan insanlara değil de esas sermayeye, AVM’lere, birtakım insanlara peşkeş çekip, onları orada bırakıp, oradaki gerçek sahiplerini başka yerlere atmak istiyorsanız, o zaman bu düzenleme öyle bir düzenleme. Oysa, kentsel dönüşümün olması gereken yer, kentsel dönüşümün gerçekten bulunduğu yerdir ama siz oradaki arsa sahiplerini, ev sahiplerini oralardan defetmek, kentin varoşlarına veyahüt da ilin, ilçenin arazilerinin dışına atmak, izole bir hayat sürdürmek, esas kentin merkezinde bulunan o alanları başka amaç ve gayeyle, bu tip iş adamlarına kaynak aktarmak için düzenlediğiniz için, aklınız fikriniz orada olduğu için bu düzenlemeyi bunun için getiriyorsunuz. Bu, bir talan ve yağma yasasıdır.

Arkadaşlar, yine bu torba kanun veyahüt da bir başka isimle “zorba kanun” diye adlandırdığımız, kimi maddeleri Anayasa’ya ve Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu kararlara aykırı olmasına rağmen, bu düzenlemeler geçiyor.

Bakın, 21 Mayıs 2013 tarihli torba yasaya eklenen ve Çevre Yasası’nda önemli bir değişiklik yapan maddeyi, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak Anayasa Mahkemesine götürdük arkadaşlar. Neydi bu? “23 Haziran 1997’den önce yatırım programına alınmış olup, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla planlama aşaması geçmiş veya ihalesi yapılmış olan veya üretim veya işletmeye başlamış projeler ile bunların gerçekleştirilmesi için zorunlu olan yapı ve tesisler ÇED kapsamı dışındadır.” düzenlemesindeki “Planlama aşaması geçmiş ve ihale süreci başlamış olan veya...” ifadeleri Anayasa’ya aykırı bulunarak iptal edildi yani 2013 yılında buna bağlı olarak “ÇED raporu aranmaz”la ilgili yapılan torba kanundaki düzenlemeyi, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak Anayasa Mahkemesine götürdük ve Anayasa Mahkemesi bunu geçtiğimiz hafta içerisinde iptal etti. Neden? Çünkü, bu tip yapılan yağmalara ve talanlara “Kentsel dönüşüm” adı altındaki binalara ÇED raporu aranmaksızın ruhsat verilmesiyle ilgili yapılan düzenlemeydi ve biz, bunu, Cumhuriyet Halk Partisi olarak Anayasa Mahkemesine götürdük ve Anayasa Mahkemesi bunu iptal etti. “Evet, sen ÇED raporu istemek zorundasın. Bunun için ÇED raporu gerekli.” Şimdi, meraları, kışakları, yaylaları bu alanların dışına çıkarıp kentsel dönüşüm alanları içerisinde sokuyorsunuz ve “ÇED raporu istemem.” diyorsunuz.

Arkadaşlar, Anayasa Mahkemesi karar verdi. “Sen, bu yerler için ÇED raporu istemek zorundasın ve ÇED raporu aranır.” diye Anayasa Mahkemesi karar verdi ama sizin için söz konusu mu? Atatürk Orman Çiftliği, cumhuriyetimiz kurucusu Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk’ün bizzat vasiyetinin olduğu bu alana, görüyorsunuz, başkanlık sarayı dikildi ve Sayın Başbakan “Gücü yeten gelsin, engellesin.” diyor. Mahkeme kararları var, yargı kararları var ama Türkiye’de mahkeme ve yargı kararları artık tamamen rafa kaldırılmış “Benim parmak sayım fazla, ben ne dersem odur arkadaşlar.” Bu, demokrasi değil, bu, diktatörlüktür arkadaşlar, dolayısıyla, bu getirilen düzenleme de, 75 milyon tüyü bitmemiş yetimin hakkının olduğu bu yaylaların, kışakların, meraların ve orman arazilerinin tamamen imara açılması ve peşkeş açık bir hâle dönüştürülmesidir arkadaşlar. O nedenle, vebaliniz ve sorumluluğunuz ağırdır, bu önerenin hem Anayasa’ya aykırılığı açısından hem de etik ve ahlaki açıdan bunun mutlaka geri çekilmesi gerekir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Türel, buyurun.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Mera Kanunu’ndaki bir değişiklikle ilgili konuşuyoruz. Bu kanun, 25 Şubat 1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu. Kanunun 3’üncü maddesi tanımları içeriyor, bir okuyayım isterseniz ne olduğunu tam anlayalım: (d) bendine göre mera şu demek: “Hayvanların otlatılması ve otundan yararlanılması için tahsis edilen veya kadimden beri bu amaçla kullanılan yeri.” Yayağı okuyorum (e) bendinde: “Çiftçilerin hayvanları ile birlikte yaz mevsimini geçirmeleri, hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen veya kadimden beri bu amaçla kullanılan yeri.” (f) bendi ise kışağı düzenliyor: “Hayvanların kış mevsiminde barındırılması ve otundan yararlanılması için tahsis edilen veya kadimden beri bu amaçla kullanılan yeri.” Yani bunlar tamamen, Türkiye’de hayvancılık için geçmişten beri, kadimden, çok eski zamandan beri kullanılan ya da sonradan hayvancılığın gelişmesi amacıyla tahsis edilen yerler meralar, yaylaklar, kışaklar. Bu, aslında, yani bir anlamda da “doğal hayvancılık” dediğimiz hayvancılık türünü oluşturuyor.

Türkiye’de iki çeşit hayvancılık var: İşletme türü hayvancılık -çiftliklerde, belli işletmelerde de hayvancılık yapılabilir; büyükbaş, küçükbaş da olabiliyor, bir de doğal hayvancılık var.

Türkiye’nin tarım alanında, hayvancılık alanında çok ciddi sıkıntılar içinde olduğunu hepimiz biliyoruz. İşte, bunun nedenlerinden birisi de, Türkiye’de mera, yaylak, kışlak gibi alanların gittikçe azalmasıdır. Bu alanların azalması sonucunda, Türkiye’de bugün hayvan varlığı, hem büyükbaş hem küçükbaşta hızlı bir biçimde azalmaktadır. Nüfusu artan bir ülkede hayvan sayısının azalması sonucunda, Türkiye’nin geldiği durum ortadadır; işte, görüyorsunuz, biliyorsunuz kurban bayramında kesilecek hayvanların bulunamadığı, dışarıdan canlı ya da kesilmiş hayvan ithal edilen, et ithal edilen bir noktaya Türkiye taşınmıştır.

Şimdi, diğer taraftan, 14’üncü madde var Mera Kanunu’nda, bu 14’üncü madde tahsis amacının değiştirilmesi maddesi. Ama bu, 1998 yılında yok, bu, 2004 yılında getirilmiş ve 2004 yılında getirildikten sonra da, 2005 yılında ve 2008 yılında da bir kısım değişiklikler yapılarak bu 14’üncü madde oluşturulmuş. Şimdi, biraz önce bakanlık temsilcisi “Buralarda var zaten bazı hükümler, biz madencilik için, kamu yatırımları için, petrol arama için, turizm yatırımları için bunları zaten tahsis ediyoruz buralarda bu bile yazmıyor. Şimdi, bu iyi bir şey, çünkü burada biz ‘alternatif alan’ yazdık.” diyor.

Değerli arkadaşlar, bütün bu düzenlemelerin hepsi AKP iktidarı döneminde çıkmıştır; 2004, 2005 ve 2008 tarihli; şimdi de 2014 tarihli yeni bir düzenlemeyle bu meraların, yaylak, kışlakların iyice sınırlanması söz konusu, yani bu daha öncesinde yoktur. Türkiye’de o açıdan bu sıkıntının ne zaman nasıl ortaya çıktığını açık bir biçimde ortaya koymak gerekiyor. Yani bu tahsis amacının değiştirilmesi yoluyla -dediğim gibi- Türkiye’de eskiden beri, ya kadimden beri ya da sonrasında köy tüzel kişiliklerine ya da belediyelere bu amaçla tahsis edilen meralar, yaylaklar, kışlaklar farklı faaliyet alanları değişikliği gerekçeleriyle –madencilikle ilgili, çevreyle ilgili, şehircilikle ilgili, şimdi de şehircilik getiriyor, turizmle ilgili alanlarla- gittikçe kapsamı daraltılmıştır, şimdi de yeni bir kapsam daraltılması söz konusudur.

Burada, ilgili gelen önergede, maddeye bakıyoruz “...ilgili il sınırları içinde alternatif alan bulunmaması şartıyla...” Türkiye’de böyle bir şey yok arkadaşlar, Türkiye’de mutlaka, her yerde ya Hazine arazileri ya da devletin Hükümet tasarrufu altındaki yerler var, olmayan bir il yok. Yani bunun için, böyle bir alternatif alan bulunamaması bir şey ifade etmiyor, bir kere, “alternatif alan bulunamaması” diye bir şey yazılamaz, ne demek alternatif alan bulunamaması? Hangi alanlar alternatiftir, hangileri değildir? Hani, başka türlü gelmiş olsa, “Hazinenin yeri yoktur.” dese yine anlaşılır. Yani meraların amacının dışında kullanılması açısından kabul edilemez ama anlaşılır ama alternatif alan bulunamaması... “Yani bir yer vardır ama burası alternatif değil, biz alternatifimizi burada belirledik, burada yoksa yakında mera, yaylak, kışlak var onları alalım, tahsis amacını değiştirelim, buna tahsis edelim...” böyle bir şey kabul edilemez, kanunda da böyle yazılmaz, “alternatif alan bulunamaması” diye bir muğlak ifade olmaz, yani bu kanun yapma tekniğine de zaten aykırıdır.

Diğer taraftan, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görüşlerini dinleyeceğiz ama Millî Emlak Genel Müdürlüğü’nün –Maliye Bakanlığının- görüşlerini de dinleyelim. Çünkü aynı kanunun, Mera Kanunu’nun 4’üncü maddesi zaten yazıyor: “Mera, yaylak, kışlakları kullanma hakkı bir veya birden çok köy veya belediyeye aittir, bu yerler devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.” Yani Maliye Bakanlığı, Millî Emlak Genel Müdürlüğü tarafından bunlar idare edilir, o yüzden, Maliye Bakanlığı, Millî Emlak Genel Müdürünün görüşü alınmalıdır iki konuda: Dedğim gibi, hem bu yerler devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, bunlara kullanım hakkı verilmiştir belediye ve köy tüzel kişiliğine, bu açıdan, bir anlamda buraların sahibidir; diğer taraftan da, Millî Emlak Genel Müdürlüğü’nün illerde arazileri yok mudur, devletin arazileri yok mudur, bunları bilme açısından da ayrıntılı bir açıklama isteme gereği vardır.

Son olarak bir hususu belirtmek istiyorum: Tabii, farklı Bakanlıklar var, onların da hepsinin kendi görev alanları var ve o görev alanlarına giren işlerle uğraşıyorlar. Yani şimdi biz burada bakıyoruz, esas amacı, tarımın, hayvancılığı korunması geliştirilmesi olan bir bakanlığın böyle bir yasaya –ki bu açık ve net bir biçimde doğal hayvancılık yapılan alanların daraltılması sonucunu getirecektir- “Biz buna taraftarız.” demesini anlamak mümkün değil, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı temsilcisi demiş olsa bir ölçüde anlaşılabilir. Yani bürokrasi de bürokrasi olmaktan çıkmıştır artık değerli arkadaşlar. Yani bürokrasi için herkes, kendi kurumu ne gerekiyorsa -belli bir görüş oluşmuş- onun doğrultusunda hareket etmelidir, yani bürokrasiden gelen birisi olarak ben burada hayretlere düşünüyorum

Bu konularda ayrıntılı açıklamalara ihtiyacımız var diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ben bir noktayı ifade etmek istiyorum: Aslında, Sayın Demiröz'ün size ilk dağıtılan önergesine baktığınızda, "alternatif alan" diye herhangi bir ibare yoktu, ancak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı yetkilileri ve Sayın Bakan ısrarla –yani bunun farklı sonuçlar doğurabileceği iddiası içerisinde ısrarla- "alternatif alan bulunmaması hâlinde" ifadesinin gelmesini talep ettiler.

İZZET ÇETİN (Ankara) - İstanbul'u kastetmiş Sayın Başkan.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hiçbir anlamı yok ki.

BAŞKAN - Ben sadece bu bilgiyi...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir ekleme yapayım: Şimdi, eski hâli önümde, diyor ki: "Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı olarak ilan edilen..." Yani orada, hiç alan olup olmamasına da bakmıyor, belki, burnunun dibinde Hazinesin özel mülkiyetindeki alan var, onu hiç önemsemeden diyordu ki, Bakanlar Kurulu bir yeri kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ilan ettiği anda oraya verilirdi, o çok daha tehlikeli bir şey. Bu, getirilen, sanki ilk anda baktığımız zaman düzeltilmiş gibi gözüküyor ama alternatif alan tanımının belli olmaması nedenleri olayı iyice sıkıntıya götürüyor.

BAŞKAN – Tamam. Gıda Bakanlığı temsilcisine bir söz vereceğim.

MÜSLİM SARI (İstanbul) - Ama biz de bir değerlendirme yapsaydık, ondan sonra...

BAŞKAN - Vereceğim size de...

MÜSLİM SARI (İstanbul) - Tamamen bu konularda ama...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Alternatif alanla ilgili bir açıklama yapabilir miyim efendim?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Mehmet Muş da söyledi çünkü ona benzer bir şeyi.

BAŞKAN - Buyurun.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Efendim, alternatif alan bulunmamasıyla ilgili düzenleme şu anda sadece öngörülen Mera Kanunu'nda yok, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 13'üncü maddesindeki istisnalarla alternatif "alan bulunmaması" ibaresi var. Biz zaten, birbirine paralel olması anlamında "alternatif alan bulunmaması"nın Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda öngörüldüğü şekliyle, katı şekilde uygulansın diye alternatif alan bulunmaması şartını da kentsel dönüşüm için aransın diye önerdik.

Sayın Komisyon Başkanımızın ifade ettiği gibi, önerge, Çevre Şehircilik Bakanlığı ve Belediyeler Birliğinin talebi üzerine ilk hâliyle gelmişti, o da Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm gelişim projesi alanı olarak ilan edilen yerlerin doğrudan doğruya meranın tahsis amacı dışında kullanılmasıyla ilgiliydi. Biz, Bakanlık olarak yaptığımız değerlendirmede, bunun çok geniş bir yetki olduğunu değerlendirdik ve bunun kısıtlanması gerektiği yönünde mütalaa ettik. Bu nedenle ilgili il sınırını kısıtladık ve ilgili sınırlar içerisinde alternatif alan bulunmamasını, 5403 sayılı Kanun'da olduğu gibi getirilmesini önerdik, durum bundan ibarettir.

BAŞKAN - Tamam.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Arkadaşların da soruları var.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – "Alternatif alan"ın tanımı belli değil, başka kanunda olması bir şey değiştirmez, belli değil tanımın ne olduğu, onu söylüyoruz.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Efendim, söz almışken, birkaç soru daha vardı, cevap verebilirim.

BAŞKAN - Başka sorular da var, onlara da toptan verirsiniz.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Peki, başüstüne efendim.

BAŞKAN – Sayın Akçay, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, bürokrasimizin değerli temsilcileri, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben bu merayla ilgili hususlardaki görüşlerime girmeden evvel, Hükûmet temsilcisi olarak Sayın Bakanın da bulunmasını vesile bularak önemli bir hususu Hükûmetin dikkatine sunmak istiyorum.

Sayın Başkan, biliyorsunuz, birkaç gündür bu torba tasarıda Soma'daki maden işçileriyle ve madenlerle ilgili yaptığımız birkaç tali düzenleme nedeniyle bu düzenlemelerin işverene getireceği yükü güya hesaplayarak bir fiyat farkı ödenmesine ilişkin bir

düzenleme getirilmişti. Herhâlde, onun görüşmeleri devam edecek, değil mi Sayın Başkan? Devam ediyor mu o fiyat farkı ödenmesine ilişkin, yoksa önerge çekildi mi?

BAŞKAN – TKİ’yle ilgili olan mı?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – TKİ’yle ilgili olan.

BAŞKAN – Devam ediyor görüşmeler.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Devam ediyor. Evet, biz bunun tartışmalarını yapıyoruz Sayın Bakan. İşte, “maden işçilerine ödenecek asgari ücretin 2 katı tutarında” diyor; bu, ister istemez, tabii, belli bir maliyet artışını da getirecektir, tartışılması da doğaldır fakat Hükûmetin gündeminde olması gerektiği hâlde gündeminde olmadığını düşündüğüm önemli bir durum var. Soma yanıyor Sayın Bakan, Soma çöküyor.

Bakın, size bir felaket haberi veriyorum ama felaket tellallığı yapmıyorum çünkü şu anda bini aşkın aile Soma’dan göç etmiş durumda ve bunlar daha da artıyor. Bir an evvel bu tedbirin alınması gerekiyor. Bu da en başta, çalışabilir madenlerin en güvenli hâlde getirilerek bir an evvel çalışmaların başlaması. Somalının beklediği bu. Yani bir örnek vermek istiyorum: Kamyoncular kooperatifi alacaklarını alamıyor, bunun 5 milyon Türk lirası civarında olduğu ifade ediliyor. Kamyoncu alacağını alamazsa ne mazotçuya ne lastikçiye ödeyebiliyor. Mazotçu, lastikçi de beyaz eşya borcunu ödeyemiyor. Bunlar hep zincirleme giden bir hadise ve Soma’nın ekonomisi ve sosyal yapısı bundan fevkalade zarar görüyor. Şimdiden SOS veriyor yani imdat çağlıkları var. Bir an evvel Hükûmetin ilgililerinin buna el atmasını, geniş bir çerçevede çözüm bulmasını bekliyoruz.

AFAD var, AFAD’da milyonlarca lira para birikiyor, vatandaşların yaptığı yardımlar var ama vatandaşlara bir nakit dağıtımı yok. AFAD görevlilerine soruyoruz “Ya, ne zaman vereceksiniz vatandaşlara? Çünkü vatandaşın bu paralara da ihtiyacı var acilen.” Diyorlar ki, birikecekmiş, bitecekmiş de ondan sonra duruma göre, işte hayatını kaybeden ailelere, sağ kurtulanlara göre hesap yapılacak. Bunun için aylar geçer.

Şimdi, termik santral var elektrik üretiminde kullanılan, bir sıkıntı var, şu an gündemde yok ama önümüzdeki aylarda gündeme gelecek bir konuyu da hatırlatmak istiyorum: Termik santral bu Soma’dan çıkan kömürü kullanıyor, kömür çıkarsa kullanacak. Üç, dört aylık stoku olduğunu biliyoruz, zaten bir buçuk ay geçti, yani ileride bu defa stok sıkıntısı da gelecek. Hemen acilen çözüm bekleyen sorunlar ve tehlikeler bunlar. AFAD da bir an evvel bu yardımlarını yapmaya başlasın; birinci husus bu.

İkinci husus: Tabii, aralarda dışarıya da çıktığımız için cevap verildi mi bilemiyorum ama Sayın Başkan, bu önergenin başındaki sunumla madde arasında pek irtibat da kuramadık, acaba bu, kes, kopyala, yapıştır mı oldu? “Görüşülmekte olan (2/2190) sayılı Bazı Kamu Alacaklarının Yeniden Yapılandırması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 22’nci maddesinden sonra” diyor. O konuda bir açıklama oldu mu?

BAŞKAN – Yaptık efendim o konudaki açıklamayı. Orada bir yanlışlık vardı, biz burada okutmadan önce bilgi verdik ve o çerçeveyi değiştirilerek okuduk.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Anladım.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hatayı kabul ettiler aynı zamanda.

BAŞKAN – Bizim hatamız değil efendim, önerge veren arkadaşın hatası. Biz de düzeltme yaptık.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Ama sizin de bunları gözden geçirip bize sunmanız gerekiyor.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Şimdi, Sayın Bakan, bu Komisyonumuzda da şöyle bir âdet var: Önerge veren milletvekilimiz önergeyi veriyor, gündeme gelirken kayboluyor ortadan. Ne zaman önerge kabul edildi, reddedildi, arkadaş görüyoruz. Sorma imkânımız da olmuyor, Hükûmet Komisyonunda diyor ki...

BAŞKAN – Efendim, ilgili bürokrat arkadaşlar, Sayın Bakanımız burada, Hükûmet burada, onlar cevap verirler yani.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Dolayısıyla, “Komisyon gündemine hâkim.” diyorsun yani!

BAŞKAN – Divan yönetiyor sadece, bu işlere karışmıyor.

Buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bu Mera Kanunu neden çıktı? Yani bunu çıkış sebebi meraların korunması, ıslahı vesaire, biraz evvel Sayın Türelî dile getirdi. Şimdi, meralara sahip çıkmak için çıkıyor. Mesela zeytinle ilgili, zeytin ağaçlarıyla ilgili düzenlemeler var, katı kurallar var, bunlar neden getiriliyor? Tabii, zeytin ağacına, zeytin bitkisine ihtiyacımız olduğu için bunu kanunla koruma altına alıyoruz.

BAŞKAN – Orada da bir önerge verdik.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Onunla ilgili de mi var? Zeytinle ilgili de mi önerge var?

BAŞKAN – Vardı diye hatırlıyorum ama yani geldi mi bilmiyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Eyvah, eyvah! Bu Tarım Komisyonunda görüşülen tasarı, teklifler olduğunu biliyoruz. Yani nerede bir rant var, nerede bu tür rantla özdeşleşen birtakım çağrışımlar var, maşallah iktidar hemen orada bitiyor.

BAŞKAN – Rant ne demek?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bu düzenlemeler hassas yerlerin korunmasız kalmasına ve talan edilmesine yol açar. Bu kadar, tahsis amaçlarının değiştirilmesi, istisna ve muafiyetler bu tür temel kanunları işlevsiz hâle getirmektedir.

Bir diğer husus Sayın Başkan, defaatle dile getiriyoruz ama ısrarla, manidar bir şekilde de cevap alamıyoruz. 15 Haziran 2012 tarihli Başbakanlık Genelgesi'nin uygulama sonuçları hakkında aradan geçen bunca zamana rağmen hâlâ bilgi verilmiş değil. Tahsis, satış, devir, irtifak hakkı tesisi gibi işlemler de devletin hüküm ve tasarrufu altında olan... Şu an genelge yanımda olmadığı için bilemiyorum meralar da dâhil mi buna çünkü bu 2012 Başbakanlık Genelgesi kanunlarımıza aykırı değerli arkadaşlar. Başbakanlık böyle bir genelge yayınlamayacak çünkü devletin hüküm ve tasarrufu altındaki hazineye ait gayrimenkullerin bu işlemlerinin; satışının, devrinin, tahsisinin, tesisinin nasıl yapılacağı ayrıntılı olarak yazılmış; kimlerin görevli olduğunu, kimlerin yetkili olduğunu belirtmiş fakat biz hâlâ Maliye Bakanlığından bunun bilgisini alabilmiş değiliz. Ben özellikle talep ediyorum, Komisyon olarak bu genelge uyarınca yapılan talepler, verilen izinlerle ilgili Komisyonumuza bilgi verilmesini ısrarla talep ediyorum. Aksi takdirde, o zaman, birtakım isnatlarda bulunma, iddialarda bulunma hakkını da kendimizde bulacağımızı ifade ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Akçay.

Sayın Sarı, buyurun.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar ve sayın basın mensupları; hepinize güzel bir hafta diliyorum. Yeni bir haftaya başladık, verimli bir çalışma olmasını temenni ediyorum ama kötü bir maddeyle başladık maalesef. Yani bu torbanın belkide en fazla üzerinde durulması gereken, tartışılması gereken, didiklenmesi gereken, farklı farklı boyutları olması muhtemel, dolayısıyla orta ve uzun vadede ülke kaynaklarının kullanımına ilişkin sıkıntılı bir durum oluşturma ihtimali olabilen ya da politik, ideolojik bakış açılarımızı kent rantlarıyla ilişkilendirdiğimizde farklı farklı durumlarla karşı karşıya kalmamızın muhtemel olabileceği bir yasa bu, yasa maddesi, daha doğrusu, önerisi, teklifi, dolayısıyla, iyi bir madde olmadı bu başlangıç açısından, öncelikle bunu belirteyim.

Şimdi, biz ne yapmaya çalışıyoruz burada? Mera Kanunu'na bir istisna getiriyoruz aslında, yani meraların kullanımına ilişkin başta konulan amaçlardan farklı kullanılabileceğine ilişkin tanımlanmış istisnalara bir ek istisna yapıyoruz.

Mera Kanunu'nun 14'üncü maddesinde diyor ki: "Tahsis amacı değiştirilmedikçe, mera, yaylak ve kışlaktan bu kanunda gösterilenden başka şekilde yararlanılamaz." Böyle bir genel hüküm koyuyor, sonra onun altına birtakım istisnalar koymuş, işte, kamu yararı gibi, enerji gibi, petrol gibi bazı istisnalar koymuş ve bu istisnaya bir istisna daha koyuyoruz aslında burada yaptığımız durumla.

Ama komik olan şey şu: Aslında burada Tarım Bakanlığının uhdesinde bulunan alanların daraltılması söz konusuyken, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının uhdesinde bulunan alanların genişletilmesi söz konusuyken, bu teklifi Tarım Bakanlığı savunuyor. Çok trajikomik bence. Teklifi veren arkadaş burada yok, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı çağrıldığında konuya müdahil oluyor, ama başından beri aslında buna muhalefet etmesi gereken, kendi kuruluş amacıyla ilintili olarak ve kendi faaliyet alanının daraltılmasıyla ilintili olarak ve doğrudan doğruya kendisiyle ilintili olduğu için ve onlar açısından da olumsuz bir düzenleme olduğu için, kanaatimizce, bir bakanlığın bunu savunuyor olması bence çok trajikomik bir durumdur. Üstelik bakanlık yetkilisi bunu savunurken de "Ya, işte, bize ilk önce böyle geldi, hatta biz bunu biraz daraltmak için, mevzuatta da paralellik yaratmak için alternatif alan bulunmaması gibi bir koşulu da koyduk, böylece de aslında bunun alanını çok genişletmeden biraz daha daralttık." deyip, burada kendini savunabiliyor. Lütfetmişler diyoruz yani!

Ama içeriğe baktığımız zaman çok açık ve net olan bir şey var, bu meraların yapılaşmaya açılması konusunda çok geniş bir yetki veriyor. Meralar, sayın bakanlık yetkililerinin söylediğinin aksine, her ne kadar kapsamın daraltıldığı iddia ediliyorsa da maddenin lafzına baktığımız zaman, bunun aslında hiç de böyle olmadığını ve kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri çerçevesinde, il sınırları ile il sınırlarında bulunan meraların geniş bir biçimde yapılaşmaya açılabilmesine ilişkin bir yetki verildiği çok net ve açıktır. Dolayısıyla, sayın bakanlık yetkililerinin bunu savunuyor olması, beni aynı zamanda yeniden şaşırtmıştır, onu bir kez daha belirteyim.

Şimdi, arkadaşlarım bununla ilgili teknik ayrıntıları aktardılar ve sorularını da sordular, ama dikkat çekmedikleri bir husus var, ben bu hususa en başta dikkat çekmek istiyorum.

Şimdi, teklifte deniliyor ki: "İlgili il sınırları içinde alternatif alan bulunmaması şartıyla, Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı olarak ilan edilen..."

Şimdi, hep kentsel dönüşüm üzerinden tartıştık ve kentsel dönüşüm projelerinin alternatif bulunamaması hâlinde, meralarda, mera alanlarda yapılabilme ihtimali üzerinde durduk ama bu maddenin içinde çok daha geniş yetkiler hasredilmiş bir başka unsur daha var, bunu tartışmadık.

Kentsel dönüşüme ek olarak kentsel gelişim projelerinden bahsediliyor, yani burada meraların yapılaşmaya açılması sadece kentsel dönüşüm projeleriyle sınırlı değil, ortada herhangi bir kentsel dönüşüm projesi olmasa bile, kentlerin gelişim akslarına uygun bir biçimde kentsel gelişim projesi ilan edilmiş alanların da meralara denk düşmesi durumunda, buraların da yapılaşmaya açılacağı söyleniyor. Yani düşünün ki Ankara Büyükşehir Belediyesi herhangi bir kentsel dönüşüm yapmaksızın mesela diyebilir ki: "Ben kentin gelişimini -örneğin- Doğukent'e doğru yapacağım, işte, buralarda da mera var, önemli değil, kentsel gelişim alanı içerisinde olan bir yerdir." deyip, burayı ilan edip, buradaki merayı yapılaşmaya açabilir. Dolayısıyla, kapsam açısından böyle büyük bir sakınca var.

Yani hep kentsel dönüşüm projeleri kapsamında tartıştık ve kentsel dönüşüm projelerinin üzerinden meraların yapılaşmaya açılması, buradaki rantların el değiştirmesi ve buradaki rantların paylaşımı konusunda ortaya çıkabilen sorunlardan bahsettik ama meselenin bu boyutunu hiç konuşmadık. Dolayısıyla, buradaki yetki çok geniş bir yetkidir, sayın bakanlık yetkilileri bunun farkında mıdır?

İkincisi, coğrafi alan olarak, burada, hep büyükşehir belediyeleri üzerindeki, sınırları içindeki meralardan, özellikle bütüncül yasasından sonra buradaki meralardan tartışma konusu yaptık, Sayın Hasip Kaplan da bununla ilgili birtakım şeyler söyledi, bizim tartışmalarımız hep büyükşehir sınırları içindeki meralara doğru yapılıyor ama, kanunun lafzına baktığımız zaman bunun büyükşehirlerle de sınırlı olmadığı anlaşılıyor. Yani "İlgili il sınırları içerisinde." diyor. Dolayısıyla, siyasi il sınırları kavramına denk düşen bir kavram olduğu için bu, Türkiye'deki bütün meraların kapsam içinde olduğu sonucu çıkıyor. Sadece bütüncül sınırları içerisindeki il sınırları değil burada kastedilen.

Dolayısıyla, kapsam yönünden iki büyük durumla karşı karşıyayız: Hem kentsel dönüşüm projeleri içinde bulunan durumlar için hem kentsel gelişim -neyse bu- bunun için, aynı zamanda coğrafi olarak Türkiye'deki bütün illerin sınırları anlaşılacağından, lafzi yorum yaptığımız zaman, dolayısıyla, burada, Türkiye'deki bütün meraların aslında yapılaşmaya açılması konusunda çok geniş bir yetkinin verilmiş olduğunu görüyoruz.

Şimdi, bunu kabul etmemiz mümkün değil, birçok açıdan mümkün değil, politik ve siyaseten mümkün değil, çünkü biz Türkiye'de kentsel dönüşüm projelerinin nasıl yürütüldüğünü, hangi ellerde yürütüldüğünü, ideolojik ve politik olarak muhalefet etmekteyiz uygulanan biçimine. Biz de kentlerin dönüştürülmesi gerektiğine inanıyoruz ama bu uygulamalarla ve bu anlayışlarla değil, arkadaşlarım bunu anlattılar. Ama onun ötesinde, kapsam olarak da Türkiye'deki bütün meraları içine alan böyle bir yaklaşımı kabul etmemiz mümkün değil.

Onun ötesinde, Sayın Keskin de söyledi, çok önemli, Mera Kanunu'nun 4'üncü maddesinde meralar üzerinde özel mülkiyetin tesis edilemeyeceği hükmü vardır. Yani buradaki istisnalara baktığımız zaman, meraların amacı dışında kullanıldığına, kullanılacağına ilişkin belirlenmiş olan istisnalara baktığımız zaman, buradaki istisnalar üzerinden bir özel mülkiyet ilişkisinin kurulabileceği sonucu çıkmaz, ama kentsel dönüşüm projeleri sonrasında ya da kentsel gelişim projeleri sonrasında böyle bir istisna tanımlı yapacak olursak, burada yapılacak olan konutların ya da yapılacak olan, oluşturulacak olan başka birtakım gayrimenkullerin üzerinden bir özel mülkiyet ilişkisinin kurulacağı neredeyse kesindir. Dolayısıyla, 4'üncü maddenin ruhuyla, bu getirilen düzenlemenin ruhu arasında açık bir çelişki ve çatışma vardır, aynı zamanda buna benzer Anayasa Mahkemesi kararları var, bu Anayasa Mahkemesi kararlarıyla da bu getirilen önerge açık biçimde çelişmektedir.

Sonuç olarak, söz konusu önergenin, hem Anayasa hem Mera Kanunu'nun ruhuyla çatışma içinde olduğu, bunlara aykırı olduğu açık biçimde ortadadır, bu önergenin çekilmesi gerekmektedir ve bunu Bakanlık yetkililerinin savunuyor olmasını da tekrar trajikomik olarak belirtmek istiyorum.

Şimdilik, bu sorulardan sonra elde edeceğimiz cevaplar üzerine değerlendirme hakkımı saklı tutmak üzere, sözlerime son veriyorum.

BAŞKAN – Sayın Denizli...

İLKNUR DENİZLİ (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Aslında, az önce arkadaşlarımızın ifade ettiği konulara benzer bir konu belki ama şimdi, kentsel dönüşüm dediğimizde ve çok temel olarak mantığımız, yerinde kentsel dönüşümden bahsediyoruz. Hükümet olarak da aslında yapmaya çalıştığımız, insanları kendi hayat tarzlarının dışında çok fazla başka yerlere götürmeden, yerinde kentsel dönüşüm yapabilmek, genel mantığımız bu.

Şimdi, ben birinci boyutunu şöyle anlıyorum, doğru mu anlıyorum, bunu da özellikle Belediyeler Birliğindeki ve buradaki arkadaşlarımıza sormak istiyorum: Bir kentsel dönüşüm alanı Bakanlar Kurulu tarafından ilan edildi, bunun içinde mera alanı var; bu, bu kapsam dâhilinde, proje kapsamında mera vasfından çıkarılarak kullanılabilecek anlamına mı geliyor? Birinci olarak bunu sormak istiyorum.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Sadece kentsel dönüşüm de değil üstelik.

İLKNUR DENİZLİ (İzmir) – Bir saniye, bitirebilir miyim. Yani, benim de benzer şeylerim var sizinle ilgili, onları da sormak istiyorum.

Ama benim bildiğim kadarıyla, zaten planlamalar yapılırken bu anlamıyla, yerinde kentsel dönüşümde eğer içinde bu tür alanlar varsa buralarda plan tadilatıyla bu mesele halledilebiliyor. Böyle bir şeye kanun yaparak çok fazla ihtiyaç olduğunu düşünmüyorum; birincisi bu.

İkincisi: Benim de öğrenmek istediğim şey, yerinde kentsel dönüşüm yaparken bazen oradaki uygulanacak projede orada yaşayanlar için yeterli alan bulunamayabiliyor ve dışarıda... İzmir’de de örnekleri var bunun, Kadifekale örneğin, yaptık, heyelan bölgesiydi, başka bir alanda, Uzundere’de bir kentsel dönüşüm projesi uygulandı, aldık biz oradaki vatandaşlarımızı bir başka bölgeye taşдық. Eğer burada bir mera vasfında arazi varsa bunların mera vasfından çıkarılması, ikinci boyutu da budur, değil mi?

Üçüncü boyutuna geliyorum. Üçüncü boyutu da Sayın Sarı’nın söylediği, ben yerel yönetim olarak bir kentsel gelişim alanı tespit ettim, dedim ki: İzmir’i torbalı istikametine doğru büyüteceğim. Burada da tarım arazileri var, meralar var, bu bölgede de eğer ben yaptığım proje kapsamında burada Bakanlar Kurulu kararı alabilirsem oralarda da mera vasfından buradaki arazilerin çıkarılması gerekiyor. Anladıklarım doğru mu? Öncelikle bunları bir teyit etmek istiyorum. Bu eğer doğruysa ondan sonra benim de birkaç sorum olacak.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Seçer, buyurun lütfen.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şimdi, özellikle, Tarım Bakanlığı yetkilileriyle bu konuyu değerlendirmek istiyorum. Şimdi, 14’üncü madde istisnai durumları düzenliyor, değil mi? Yani diyor ki: Tahsis amacı değiştirilmedikçe yani şu aşağıda sayacağımız koşullar olmadıkça mera, yaylak ve kışlaklarda bu kanunda gösterilenlerden başka şekilde yararlanamazsınız, doğru mu? Şimdi, burada 9 ayrı bent var ve oradaki durumları, koşulları, şartları anlatıyor. Bakıyorum ben, (a) bendinde -şöyle kısaltayım- “maden ve petrol faaliyetleri için zaruri olan...” Bu makul, anlaşılabilir, olabilir. Petrol kaynağı buradadır, burası mera olabilir, burası orman olabilir, burası orman alanı olabilir ya da bir kum alan olabilir, çöl olabilir, her şey olabilir ama petrol oradadır, oradan o petrolü alma imkânınız vardır ya da yer altında bir maden vardır, orada ancak onu elde edebilirsiniz, ekonomiye kazandırabilirsiniz. Bu zaruri bir durumdur.

İkincisi: “Kültür ve Turizm Bakanlığının talebi üzerine turizm yatırımları...” diyor, o da kısmen anlaşılabilir. Yani bir turizm yatırımı yapacaksınız, farklı bir alana da yapabilirsiniz ama bazı turizm yatırımları vardır ki, diyelim ki kruvaziyer liman yapacaksınız, koşullar, şartlar teknik olarak bir bölgeyi işaret ediyor ve orası mera alanıdır; o da anlaşılabilir.

(c)’ye geliyorum: “Kamu yatırımları yapılması için gerekli bulunan...” Bir yol geçecektir, bir doğal gaz hattı döşenecektir, böyle zaruri durumlar için de anlaşılır. Böyle devam ediyor. Tamamı aslında zaruri koşullar altında yapılabilecek yatırımları işaret ediyor. Yani oradan başka bir yere yatırım yapma imkânı olmayabilir. Jeotermal kaynaktan faydalanacaksınız, bir sera kuracaksınız; jeotermal oradaysa serayı da orada kurmak zorundasınız, böyle zaruri koşullar. Ama kentsel dönüşüm ya da kentsel gelişim olayı çok farklı bir şey. İlla ki bu alana kentsel dönüşüm ya da kentsel gelişim yapmak zorundayım gibi, az önce saydığım kriterler doğrultusunda, böyle bir mantık yürütemiyorum. Dolayısıyla, bu olayı iki türlü değerlendiriyorum. Bir: Kamu yararı, üstün kamu yararı, hukuki açıdan üstün kamu yararı. İkincisi: Meralar neye hizmet ediyor? Türkiye hayvancılığına, hayvancılık faaliyetlerine. İki türlü bakıyorum: Üstün kamu yararı. Acaba meraları kentsel dönüşümüne mi tahsis etmek, kentsel değişime mi tahsis etmek; yoksa hayır, kardeşim, Türkiye için hayvancılık da önemli, hayvancılığın geliştirilmesi de önemli, meralar hayvancılık sektörü için de çok çok önemli. Bu mantıkla bakmak lazım. Efendim “Ben kentsel dönüşüm yapıyorum, kentsel gelişim yapıyorum, önüme ne çıkarsa dinlemem, buna yasalar kifayet etmiyorsa da işte bu şekilde yasa değiştirerek yapıyorum.” Bu anlaşılabilir bir durum değil, bu kabul edilebilir bir durum değil. Şimdi,

arkadaşlarım diyor ki: Yahu, Anayasa'nın amir hükmüne... İşte, Anayasa 45 diyor ki: Kardeşim, meraları, yaylakları, kışlakları, tarım alanları, bunları koru. Ey devlet, bu görevi sana veriyorum. Yapacağın düzenlemeleri de Anayasa'ya aykırı yapma, ne yapıyorsan... Ya da kanunlara aykırı diyor arkadaşlarım. Şimdi, bu tabii, Bakanlık bürokratları dışında Hükûmete dönüyorum: Yahu, Allah aşkına Sayın Bakanım, ne Anayasa kaldı ne hukuk kaldı. Otuz beş gündür burada, bakın, 150 maddeden fazla görüşme oldu, inanın, tartıştığımız, böyle birkaç saat süren ya da birkaç gün süren tartışmalar nereye geliyor, kilitleniyor biliyor musunuz? Anayasa'ya aykırılık, yasalara aykırılık...

MUSA ÇAM (İzmir) – Mahkeme kararlarına aykırılık.

VAHAP SEÇER (Mersin) - ...mahkeme kararlarını hiçe sayma, hukuku hiçe sayma. Bunu samimi olarak söylüyorum. Yoksa, bakın diğer düzenlemelere, burada bir dakika görüşülüp geçen Hükûmetinizin ya da iktidarın talepleri oldu, bizler de onayladık. Hukuka, Anayasa'ya aykırıymış, ben arkadaşlarım gibi bakmıyorum. Siz bunu bildiğiniz hâlde bu düzenlemeleri yapıyorsunuz. Yani, bu savla gelsek “Yahu, yapmayın, bu, Anayasa'ya aykırı.” Sizin için hiçbir şey ifade etmiyor. Gerçekten bu düzenlemenin yapılması gerekiyor. Bakın, bir gün gazetede, “Türkiye besilik dana ithal edecekmiş Bosna-Hersek'ten” vardı bir gün, gazetede okudum. “Kararname hazır, birkaç gün sonra kararname yürürlüğe girecek.” Niçin? Yani bu ihtiyaçtan doğuyor. Demek ki hayvancılığımız iyi değil. Yani, Bakanlık yetkililerinin ya da Sayın Bakanın söylediği gibi iyi noktalarda değil ki; olmayan bir şey ithal edilir, zorunlu kalırsanız ithalat yaparsınız. Hele tarım ürünü gibi korunmaya muhtaç bir alanda ithalatın önünü açılırsa demek ki zorunlu olarak bunu yapıyorsunuz ve ihtiyacınız var. Dolayısıyla, lütfen yanıltan dönelim, bu konuyu hemen çıkaralım gündemimizden, diğer önergelere geçelim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Belediyeler Birliğinden bir bilgi alalım.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri; kentsel dönüşümle ilgili iki mevzuatımız var. Birincisi 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun, bir diğeri de Belediyeler Kanunu'nun 73'üncü maddesi. Buradaki düzenlemenin belediyelerin kentsel dönüşüm alanı olarak ilan ettikleri yerlerle ilgili bir öneri olduğunu ifade etmek istiyorum. Belediyeler kentsel dönüşüm alanı ilan ederken birincisi, belediye medisinden karar alması gerekiyor, bir diğeri de Bakanlar Kurulu kararı gerekiyor. Burada hem Medisin denetim yetkisi hem de Bakanlar Kurulunun denetim yetkisi var. Bu düzenleme eğer yasalarsa zaten bu alandaki meralar otomatik olarak mera vasfını kaybetmiyor, Tarım Bakanlığı temsilcimizin söylediği gibi, 14'üncü maddenin bu bentlerden sonra devam eden hükümlerinde “Bu yerlerin, ilgili müdürlüklerin talebi, komisyonun ve defterdarlığın uygun görüşü üzerine valilikçe tahsis amacı değiştirilebilir.” diye ifade var. Bir denetimin de burada olduğunu görüyoruz. 6306 sayılı Kanun'da zaten buna benzer bir hüküm var. İzin verirsiniz bunu okumak istiyorum, 3'üncü maddenin (6)'ncı fıkrası: “4342 sayılı Mera Kanunu kapsamında olup riskli alanlarda ve riskli yapılarda yaşayanların nakledilmesi için Bakanlıkça ihtiyaç duyulan taşınmazlar, 4342 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendindeki alanlardan sayılarak, tahsis amaçları aynı maddeye göre değiştirilip tapuda Hazine adına tescil edilir.” diye hüküm var. Bunun da zaten belediyeler açısından kentsel dönüşüm alanı ilan edilen 73'üncü madde için gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Fakat, burada -sayın milletvekilimizin ifade ettiği gibi- “ilgili il sınırı” yerine “belediye sınırı” ifadesinin daha uygun olacağını düşünüyorum çünkü kentsel dönüşüm alanını belediyeler ilan ediyor; büyükşehirlerde büyükşehir belediye medisleri, diğer yerlerde diğer...

İZZET ÇETİN (Ankara) – İl sınırı, belediye sınırı büyükşehirde.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Şimdi, kentsel dönüşüm alanı ilan...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Büyükşehir de zaten... Diğer il de ilçeye giriyor.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Bütün belediyeler bu hakka sahip. Biz bu maddeyi koyduğumuzda bütün belediyeler bu hakka sahip olacaklar. Dolayısıyla “belediye sınırı” ifadesinin daha uygun olacağını düşünüyorum.

Arz ederim efendim.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Bu şeye ne diyorsunuz, dönüşüm projelerine değil de, gelişim projelerine ne diyorsunuz? Ne demek yani kentsel gelişim projesi?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Bu ifade birbirine benzer olarak geçiyor; bazen “dönüşüm”, bazen “gelişim...”

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Ama olur mu öyle şey? O ayrı bir şey, çok geniş bir kapsam. Yani “kentsel gelişim” deyince ben bu tarafa doğru geliyeceğim...

BAŞKAN – “Veya gelişim” demiyor, “kentsel dönüşüm ve gelişim” diyor.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yani “ve” değil “veya...”

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Belediye Kanunu 73’deki ifade aynen bu şekilde geçtiği için, dolayısıyla bu ifade aynen burada tekrarlanmış.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Çok geniş bir şey o.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Eksik bilgi... Tamamlayabilir miyim?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Sayın milletvekilimizin ifade ettiği gibi, sadece imarlı alanlarda kentsel dönüşüm alanı ilan edilmiyor, imarsız alanlarda da ediliyor. Bakanlar Kurulu tarafından bir alanın - sayın vekilimize belki cevap olarak- ilan edilmesiyle otomatik olarak bu mera vasfını kaybetmiyor, bu süreç devam ediyor. Sadece oradaki bentlerden biri arasına girmiş oluyor.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Özel mülkiyet meselesine ne diyorsunuz?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Bir de şu ilk paragrafı çok kısa okumak istiyorum. Eğer biz belediye medisi kararıyla bir alan ilan ediyorsak buralara neler yapılabilir yani burada mera ve yaylak olabilir mi? Konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknolojik parklar, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları olarak orada yapılaşma olabiliyor. Yani, bu alanlarda mera ve yaylakların vasfı kaybolmuş olabilir yani burada olabilir mi, olmaz mı.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Özel mülkiyet meselesine ne diyorsunuz?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Zaten Bakanlar Kurulu da zannediyorum bunu takdir edecektir bu alanın ilan edilip edilmemesinde.

Arz ediyorum.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Başkanım, bir soru sorabilir miyim?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Özel mülkiyet kurulamaz mı?

BAŞKAN – Bir dakika...

Sayın Çetin, buyurun.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Belediyeler Birliği Genel Sekreteri arkadaş Belediyeler Kanunu’nun 73’üncü maddesine göre bu kentsel dönüşümüne ilişkin düzenlemenin yapıldığını söyledi ama biz Belediyeler Kanunu’nda bir değişiklik yaptık 15’inci maddede; belediyelerin neleri satın satamayacağına ilişkin oluşumda arsayı taşınmaz olarak değiştirdik. Orayı görmezden geliyorsunuz.

Bu Mera Kanunu’nun 14’üncü maddesine (a), (b), (c), (d)’den sonra bu fıkrayı eklediğimiz zaman diyeceğiz ki: “Bu yukarıda (a), (b), (c), (d) fıkralarındaki yerler Bakanlıkça tahsis amacıyla değiştirilebilir ve söz konusu yerlerin hazine adına tesdili yapılır.” Bunlar hazineye geçti mi kardeşim? Belediye sınırları içerisinde, il sınırları içerisinde belediyeye ait oldu mu o kullanımı? Peki, belediye bunu başkalarına devredemez mi şimdi oradan? Yani, ne belediye medisinin kararına gerek var ne de herhangi bir şey. Belediye Başkanlığının yetkileri dâhilinde o taşınmazları eğitim, sağlık vesair amaçlı olarak istediği kişiye bedelsiz veya çok düşük bedelle verebileceğini biz hükme bağladık. Niçin onları görmezden geliyorsunuz?

Bir de söz konusu olan yayla, mera vesaire değil -hep oraya takıldı arkadaşlar- söz konusu olan rant alanları. İstanbul’u düşünün, ona göre konuşun...

NURETTİN DEMİR (Muğla) – İzmir, Çeşme...

İZZET ÇETİN (Ankara) – İzmir’i düşünün, Çeşme’yi düşünün. Yani, arazi dar ama kıymetli.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Ben tabii verilip verilmeyeceğini bilemem ama yasal boyutunu söyleyebilirim.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Yasal boyutu bu işte. Ben sana burada yasayı nasıl değiştirdiğimizi anlatıyorum.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Oradaki belli hizmet alanlarıyla ilgili olduğunu biliyorum ve İçişleri Bakanlığının izninin gerekli olduğunu biliyorum

İZZET ÇETİN (Ankara) – Kocaeli’ni anlattım, şeyi anlattım, burada mıydınız bilmiyorum.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Orada sınırlı hizmetlerle ilgili ve İçişleri Bakanlığının izninin gerektiğini...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Kentsel dönüşüm... Eğer sıkıntı varsa, yer bulamazsa zaten söylüyor, "Alternatif alan bulunmaması" derken onu kastediyor. Alternatif alan nerede bulunmuyor? İstanbul’da hakikaten yok, bizim Kocaeli’nde, pek çok yerde alternatif alan bulamazsın. Mesela, Gölçük’te de yoktur, Karamürsel’de de yoktur alternatif alan şey yapacak olan, yer yok, mecburen ormana dayanacaksın veya işte Kerpe bölgesinden tut, ta Edirne’ye kadar kıyı sahilini düşün veya Boğaz’ı düşün. Söz konusu olan oralar. Sağa sola çekmeye gerek yok bunu, açık.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Bu Anayasa Mahkemesi kararıyla ilgili bir bilginiz var mı?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Başkanım, Anayasa Mahkemesi kararıyla ilgili bir yorumunu alalım.

BAŞKAN – Evet, Belediyeler Birliği...

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Ben Anayasa Mahkemesi kararı konusunda yorum yapma yetkisine sahip değilim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yorum değil yani... Bilginiz var değil mi?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – İnceliyoruz, biliyoruz yani.

BAŞKAN – Bir de Çevre ve Şehircilikten bir şey alalım.

Buyurun Sayın Müsteşar.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MÜSTEŞARI PROF. DR. MUSTAFA ÖZTÜRK - Sayın Başkan, değerli üyeler, Sayın Bakanım; biz bu kanunu özellikle zorunlu hâllerde yani yeterli arazi bulunmayan hâllerde...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Oldu mu şimdiye kadar yeterli arazi bulunmaması?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MÜSTEŞARI PROF. DR. MUSTAFA ÖZTÜRK – Şu ana kadar, bu mevcut kanunlara göre mümkün olmadığı için, şu andaki yasal düzenlemeye göre mümkün olmadığı için böyle bir müracaat olmamıştır. Ama bundan sonraki süreçte olabilirse de -altını çizerek söyleyeyim- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bunun zaten bir plan ölçeğinde incelemesini ve detaylarını yaptıktan sonra bu tip alanlara izin verecektir. Eğer şartlara uymuyorsa zaten izin verilmeyecektir.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hangi şart? Şart yok ki ortada, bu verdiğimiz yetkiyle ortada hiçbir şart yok. Yani, siz bu yetkiyi alıyorsunuz, Türkiye sınırları içindeki bütün meralara sadece kentsel dönüşüm değil, kentsel gelişim projeleri çerçevesinde "Ben inşaat, bina yapabilirim." diyorsunuz. Burada nasıl bir şart var? Bu kadar geniş bir yetki. Bütün meraları şeye açıyoruz Başkanım. Bu hangi şart?

BAŞKAN – Sayın Demir...

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri, değerli basın mensupları; ben merak ediyorum, Sayın Bakan ve teklifi getirenler, biliyorsunuz, daha önce organize sanayilerin meraları kullanma konusunda bir müracaatları oldu, Anayasa Mahkemesi de bunu iptal etti. Bunu bilmiyor musunuz? Başka amaçlar için kullanılamayacağını, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiğini bile bile siz tekrar neden getiriyorsunuz bunu? Arkadan dolanarak yani yeniden, hukuk devletiysek, bunu siz biliyorsanız ve bile bile de bunu buraya, Komisyona getiriyorsanız doğru bir iş mi yapmış oluyorsunuz? Bunu anlamakta zorlanıyorum ben gerçekten. Bir kendinize sorun, vicdanınıza sorun, ondan sonra bu teklifi getirin. "Yok, biz şimdi tekrar getiririz, gene Anayasa Mahkemesi iptal eder, Anayasa Mahkemesi bitirene kadar da biz Germiyan köyü ile Çeşme barajı arasındaki TOKİ’nin göz koyduğu yeri alırız."

ADNAN KESKİN (Denizli) – Biz işimizi yaparız."

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Yani, bunu mu demek istiyorsunuz? Mesela, bir örnek verdim ben. Lütfen yapmayın bunu ya.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Evet, değerli arkadaşlar...

Sayın Bakan bu önergeye katılıyor musunuz?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Katılıyoruz.

Sayın Bakanın katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yapmayın ya!

MUSA ÇAM (İzmir) – Yanlış yapıyorsunuz...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Başkan, sorularımıza cevap alamadık!

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kaç kişi el kaldırdı?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Sayın Başkan, bazı sorular sorduk, cevap alamadık. Niye sorularımıza cevap vermiyorlar?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kaç kişi el kaldırdı saydın mı Sayın Başkan?

BAŞKAN – Sorduğunuz soruya cevap alamadığınız hangi soru var değerli arkadaşlar?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hayır, bakın, kentsel gelişim meselesini sorduk, özel mülkiyetle ilgili meseleyi sorduk. Bunlara cevap alamadık.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Başkan, yapmayın ya!

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Belki önerge sahibi çekecek, kendisi yok burada.

BAŞKAN – Önerge sahibi yok ki... Ne diyebilirim değerli arkadaşlar?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hayır ama ilgili bakanlıktan arkadaşlar burada...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, birleşime saat 15.00'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.30

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.04

BAŞKAN: Recai BERBER (Manisa)

BAŞKAN VEKİLİ: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

SÖZCÜ: Vedat DEMİRÖZ (Bitlis)

KÂTİP: İlknur DENİZLİ (İzmir)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Sayın Bakan; Komisyonumuzun 52’nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Gündemi mize kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Müteakip önergeyi okutuyorum...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Başkan, müteakip önerge yok, önerge oylanmadı, bir kere bu taraf çoğunlukta idi, arkadaşlar gelmiş olsa 15’e kadar ara verilir miydi?

BAŞKAN – Hayır, bir saniye, o zaman tutanağı getirteyim, ben oyladı diye biliyorum.

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Oyladı, oyladı.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Oylanmadı, kapattı, oylanmadı kapattı, her zamanki eşkıya yöntemiyle yaptı. Ben buradaydım, Sayın Bakan burada...

BAŞKAN – Hayır, lütfen...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Sayın Başkan, müzakereler bitmeden oylama yapmaya kalktı Başkan, bunun üzerine kargaşa çıkınca da yarım saat ara verdi. Şimdi, bizim sorularımız var hiç cevap alamadığımız...

BAŞKAN – Hayır, Sayın Sarı, şimdi tutanağı getirteyim, öyleyse hemen tekrar maddeye geçelim. Tamam?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hayır, sorularımıza cevap verilmedi, sorularımızın hiçbirisine cevap verilmedi, onun üzerine değerlendirme yapacağız biz burada.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Başkan, bak oldubittiye getiriyorsunuz, çoğunluk buradaydı zaten.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Biz daha değerlendirmedik tam onu.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Yani Meclis Başkanına bir başvuru yapıldı zaten buradaki usulsüzlüklere ilişkin, biz de grup olarak veriyoruz Meclis Başkanlığına. Gelin, izleyin yasamanızı.

BAŞKAN – Tabii ki en doğal hakkınız yani.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Yani özellikle biz söz alırken -Sayın Başkan, affedersiniz- sözünün sonuna da şöyle dedi: “Bu sorularımıza cevap alalım, değerlendirme yapacağız.” dedi, bunların hiçbirisine cevap verilmedi.

BAŞKAN – Sayın Sarı, ben tutanağı getirteyim o oylanmadıysa, şimdi oylandıysa da tekrar tekrarı, müzakere yapmak durumundayız o zaman da, onun için diyorum yani yoksa oylanmışsa tekrarı müzakereye geçmemiz lazım aksi takdirde...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Olsa bile çoğunlukla reddedilmişti. “Kabul edildi.” diyerek tutanağa öyle geçirilmesi yine abes bir şey, doğru tutanak değil.

BAŞKAN – “olsa bile tekrarı müzakere yapalım” diyorsun.

İLKNUR DENİZLİ (İzmir) – Hayır, hayır, sayı vardı, 9’a 8’di.

SALİH KOCA (Eskişehir) – Hayır, 9’a 8’di.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Hayır.

BAŞKAN – Hayır, şimdi...

İLKNUR DENİZLİ (İzmir) – Ben doğru saydım Hocam, 9’a 8’di.

SÜMER ORAL (Manisa) – “Suallerim cevaplandırılmadı.” dedi ama Başkan oylama yaptı hatta...

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Oylandı, oylandı...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hayır, ama bakın, nasıl ama, nasıl oldu?

İZZET ÇETİN (Ankara) – Eşkıya yöntemiyle oldu onun oylanması.

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, öyle bir şey olduysa ben Sayın Bakanım, başka yöntem var mı, tekriri müzakere yapmak durumundayız o zaman.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Yani niye ara verdi, neden ara verdi Başkan?

BAŞKAN – Yani yarım saat yemek arası verdi.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Yok öyle bir şey, ara verdi, gitti.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Başkan, böyle bir şey olmaz, böyle yasama yöntemi olmaz. Kapatın mademki oturumu, ne yaparsanız yapın ya.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Şimdi, burada sorduğumuz sorular var, mesela Maliye Bakanlığı yok, Millî Emlak Genel Müdürlüğünden görüş istedik onlara ilişkin hiç şeyleri almadık.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Önerge sahibi yok.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Önerge sahibi yok yerinde.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Buradaki meralar, yaylaklar, kışlaklar devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerdir, sadece kullanım hakkı köy tüzel kişiliklerine ve belediyelere verilmiştir. Esas sahibi Maliye Bakanlığı Millî Emlak Genel Müdürlüğüdür. O bağlamda il sınırları içinde bu tip hani alternatif alan konusunda açıklama getirelim yani yerler yok mudur, nedir ve ayrıca buna ne şekilde bakıyorsunuz diye özellikle Maliye Bakanlığının görüşlerinin dinlenmesini istedik. Bunların hiçbirini dinlenmedi.

İki, var olan arkadaşlarımızın sorduğu sorular var değişik konularda, o sorulara cevaplar verilmedi. O yüzden bu şekilde oylanma usule aykırıdır, lütfen tekriri müzakereyle yeniden konuyu görüşün, ondan sonra cevapları alalım.

BAŞKAN – Görüşelim, şu anda zaten Millî Emlaktan arkadaşları da davet edelim tekrar, şu anda Millî Emlaktan kimse yok.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Çağırın, söyledik.

BAŞKAN – Çağırılım da...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Haldır huldur oylama yapıyor.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir saat önce... Yani böyle bir görüşme usulü var mı Sayın Başkan?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Önerge sahibi de gelsin.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Gelin, o zaman yeniden müzakere açın. Şimdi, oylayamazsınız, cevapları alamadan oylayamazsınız Sayın Başkan.

BAŞKAN – Şimdi, oylanmış, ben bir bakayım, tekriri müzakere yapmamız gerekiyor onun için diyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – O zaman geri alın, yapın, yapın.

BAŞKAN – Ama bir bakayım tutanaklara...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkanım, söylüyoruz, burada arkadaşlarımız da şahit, konuştuk bunları yani.

İLKNUR DENİZLİ (İzmir) – Böyle bir şey yok, oylama yapıldı.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Sayın Türel, son maddede değiliz, dolayısıyla döneceğiz, döneceğiz, lütfen...

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Başkanım, bir söz verebilir misiniz? Ben orada şeydeydim...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Tamam ama lütfen çok...

BAŞKAN – Buyurun.

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Başkanım, sorular soruldu, cevaplar verildi, ondan sonra oradaydım...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Verilmedi, nerede cevap?

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Yani Hayrettin Bey cevapladı soruları...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Doğruyu söyleyin ya, beni yalan...

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Hayır, hayır, yalan söylemem yani niye yalan söyleyeceğim?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hüseyin Bey, önerge sahibi var mıydı?

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Bir dakika, bir dakika ama bitireyim cümlem yani.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Tabii, bitirin.

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Orada ekranda hiç söz talebi yoktu...

İLKNUR DENİZLİ (İzmir) – Bakan Bey'e sordu...

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Ama bir dakika, ben gördüğümü söylüyorum, ramazan ramazan yalan söylemem, niye yalan söyleyeyim, gerek yok böyle bir şeye.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Cevap beklerken söz talebi mi yapalım o zaman?

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Söz talebi yoktu, ondan sonra söz isteyen yoktu...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Ama cevap bekliyorduk.

BAŞKAN – Cevaplar...

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – ...Başkan da "Oylamaya yapıyorum." dedi, Bakan Bey'e sordu, Bakan Bey "Katılıyoruz." dedi, ondan sonra da "Oylama yapıyorum." dedi, oyladı Başkan. Tutanakları, Sayın Başkanım, isterseniz tutanaklara bakalım, tutanaklara göre tekriri müzakere yapılması gerekiyorsa yapılabilir de ama oylandı ve...

BAŞKAN – Arkadaşlar, ben tutanağı getirtiyorum, müteakip önergeye geçelim tekrar tekriri müzakere yaparız. Tamam.

SÜMER ORAL (Manisa) – Ama tekriri müzakere netice alabilir miyiz?

BAŞKAN – Sayın Bakanım, "Bilgi alacağız, eksik bilgi var." dediler, bilgi alacağız.

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Diğer önergeye geçelim biz, tutanakları isteyin Başkanım.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Tutanaklar gelsin, tekriri müzakere...

İZZET ÇETİN (Ankara) – O önergeye bağlı kalmayın, usulüne uygun oylama yapmıyor. Tam dayıvari yöntem -geldi- tam dayıvari yöntem, haldır huldur gitti.

BAŞKAN – Peki, diğer müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/931 esas numaralı Kanun Tasarısına aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Hüseyin Şahin Süreyya Sadi Bilgiç

Bursa Isparta

"MADDE - 07/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin dördüncü ve on dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(4) 3 üncü maddenin altıncı fıkrasındaki yasağın görsel yayın yoluyla ihlal edilmesi halinde, yasağa aykırı yayın yapan medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ihlalin ağırlığı ve yayının ortamı ve alanı göz önünde bulundurularak, ihlalin tespit edildiği aydan bir önceki aydaki brüt ticari iletişim gelirinin yüzde birinden üçüne kadar idari para cezası verilir. İdari para cezası miktarı, on bin Türk lirasından az olamaz. Bu cezaya karar vermeye Radyo ve Televizyon Üst Kurulu yetkilidir,

(14) 4 üncü maddenin yedinci fıkrasındaki yükümlülöklere aykırı hareket edilmesi hâlinde medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara, ihlalin tespit edildiği aydan bir önceki aydaki brüt ticari iletişim gelirinin yüzde biri oranında idari para cezası verilir. İdari para cezası miktarı on bin Türk lirasından az olamaz. Bu cezaya karar vermeye Radyo ve Televizyon Üst Kurulu yetkilidir."

MUSA ÇAM (İzmir) – Bu konuda bir bilgi...

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Sayın Başkanım, bir giriş yapayım isterseniz.

BAŞKAN – Önerge sahibinden bir açıklama isteyelim.

Buyurun.

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Sayın Başkanım, televizyonlarda bu anılan kanun gereği sigara ve alkol tüketilirken bir yayının gösterilmesi cezaya matuf olmasına televizyonların özellikle...

Şimdi burada televizyonların yayın şekilleri var, yerel yayınlar, bölgesel yayınlar, ulusal yayınlar ve bu yayınlar da kablo TV ve diğer medya hizmet sağlayıcıları tarafından kitlelere ulaştırılıyor fakat bu kanuna binaen RTÜK (Radyo ve Televizyon Üst Kurulu) cezai müeyyide uygularken yayın ağına bakarak değil de televizyonun yayın yaptığı şekle göre... Nedir? İşte, bir yerel kanal uyduya çıkıyor, kendi ilinde, oradaki bütün ilçeler veya dekoderlerinden izleyicileri yayınlarını alsın diye uyduya çıktığı için Radyo ve Televizyon Üst Kurulu bunu ulusal yayınmış gibi algılayarak en üst limitten ceza kesiyor. Hâlbuki, yerel kanalın yetki alanı kendi vilayeti kadar veya bölgesel kanal bölgesi kadar. Dolayısıyla, burada bir eşitsizlik ve adaletsizlik ortaya çıkıyor. Burada bu düzenlemeyle yayının ağıni ve elde ettiği geliri de baz alarak bir önceki aydan ne kadar gelir elde ettiyse kurul yüzde 1'i ila 3'ü arasında bir ceza kesme yetki sine sahip oluyor.

Daha geniş ve detaylı bilgiyi Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkan Yardımcımız burada, teknik bilgiyle beraber ondan alabiliriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Arkadaşlar, eğer uygun görürseniz RTÜK’ten bir bilgi alalım, ondan sonra sorulara geçelim.

Buyurun.

RTÜK TEMSİLCİSİ – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, her şeyden önce, getirilen düzenleme teknik bir zorunluluktan kaynaklanmaktadır. 1996 yılında 4207 sayılı Kanun çıkarılırken kanunda ulusal, bölgesel ve yerel şeklinde yayın kuruluşları kategorize edilmiş. Ben kısa bir izahat vermek istiyorum bu teknik detay konusunda.

Bizim 3 tane yayın ortamımız var, karasal ortam, uydu ortamı ve kablolu yayın ortamı diye. Karasal ortamdaki yayıncıları ulusal, bölgesel, yerel diye kategorize etmek mümkün ancak uydu ve kabloda böyle bir tanımlama mevcut değil, mevcut kanunumuzda da bu şekilde bir tanımlama yok. Bu kanun uygulamasında, 4207 sayılı Kanun uygulamasında sadece uydudan ya da sadece kablodan yayın yapan kuruluşlar yani bunlar bölgesel, ulusal ya da yerel değil, sadece kablodan ve uydudan yayın yapıyorlar. Bu kuruluşlara ceza verilemiyor, daha doğrusu, RTÜK’ün uygulamaları yargı yoluna gittiğinde mahkemelerde sıkıntı yaşıyoruz. Hem bu sıkıntıyı aşmak hem de bizim mevcut kanunumuzda bir ceza sistemiğimiz var, idari cezalarla ilgili bir sistemiğimiz var, o sistemiğimiz uygun hâle getirmek istiyoruz. Sayın Vekilimin de izah ettiği gibi, mevcut kanunun uygulamasında yerel kuruluşlara çok yüksek miktarda cezalar söz konusu olabiliyor fakat bu uygulama geldiğinde bir önceki ticari iletişim gelirinin yüzde 1’i ile yüzde 3’ü oranında bir ceza öngörülebilecek.

Arz ediyorum.

BAŞKAN – Söz talebi...

Sayın Çetin, buyurun.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Başkan, bu önergelerin ardı arkası ne zaman kesilecek?

BAŞKAN – Bu daha önceden atılmıştı, vardı.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Niye yok bende? Ben bulamadım. Yani bu ne zaman verildi? Yani her oturumdan sonra önerge sağanağı devam edecek mi, ne kadar devam edecek?

BAŞKAN – Yok, yok.

Yani şu anda biliyorsunuz, dün de, akşam da özellikle söylememin sebebi şuydu: 8 tane önerge...

İZZET ÇETİN (Ankara) – “Dün de” diyorsun da ben baktım -dün verdiğiniz önergeleri takım olarak verdiniz- bunların içerisinde böyle bir önerge yok. Sabah başladık yeni bir önergeyle, şimdi başladık yeni bir önergeyle...

BAŞKAN – Sabahki önerge de var orada.

İLKNUR DENİZLİ (İzmir) – Efendim, tek verdik, dağıttık bunu size.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Yani bakın, önerge... Yani hangisi neyin olduğunu... Bize bir önceden hazırlanma imkânı verin arkadaşlar. Şimdi dağıldı.

BAŞKAN – Dağıtılmıştı dün.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Bulabilirsem ona göre konuşacağım.

BAŞKAN – Peki.

Başka söz talebi yok.

Hükümet önergeye katılıyor mu?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Katılıyoruz.

BAŞKAN – Hükümetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Başkanım, tutanaklar ne zaman gelecek?

BAŞKAN – Hemen istedik şimdi, biraz sonra gelir. Yani biz döneriz, bugün nasıl olsa buradayız.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hayır, ilgili arkadaşları da çağırın, onlar da gelsin başta önerge sahibi olmak üzere, Sayın Gök.

BAŞKAN – Burada zaten, hem şey burada...

Müteakip önergeleri okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/931 Esas Numaralı Kanun Tasarısına aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Mehmet Muş
İstanbul

"MADDE - 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 4 üncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Ancak, maliklerinin mülkiyet hakkının kullanılmasının engellenmemesi, can ve mal güvenliği bakımından risk oluşturmaması kaydıyla, kamulaştırma veya kamulaştırma yoluyla irtifak hakkı tesisi işlemi yapılmaksızın kamu yararı kararına dayalı olarak taşınmazların üzerinde veya altında teleferik ve benzeri ulaşım hatları ile her türlü köprü, metro ve benzeri raylı taşıma sistemleri yapılabilir."

BAŞKAN - Hükûmet önergeye katılıyor mu Sayın Bakanım?

GENÇLİK VE SPOR BAKANİ AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Katılıyoruz.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Sayın Başkan, bir açıklama alalım.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutayım, ondan sonra.

Gerekçe:

Özellikle büyükşehirlerde yaşanan ulaşım problemlerinin çözümüne yönelik olarak teleferik ve benzeri ulaşım hatları ile büyük köprü, metro ve benzeri raylı taşıma sistemleri gibi yeni ulaşım sistemlerinin geliştirilmesiyle birlikte, bu sistemlerin geçirileceği hat üzerinde bulunan pek çok taşınmaz hakkında 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun mevcut hükümleri gereğince kamulaştırma veya kamulaştırma yoluyla irtifak hakkı tesisi işlemi yapılması gerekmektedir. Bu durumda da başta belediyeler olmak üzere ilgili kamu idareleri açısından büyük maddi kaynak ihtiyacı doğmaktadır.

Buna göre önergeyle; bu tesisler taşınmazın altında belirli bir derinlikte ya da taşınmazın üstünde belirli bir yükseklikte inşa edildiklerinden ilgili taşınmaz maliklerinin taşınmaz üzerindeki mülkiyet haklarının kullanılmasının çoğu zaman engellenmediği de dikkate alındığında, ilgili idarelerin ulaşım projelerinin maliyetlerinin azaltılarak bu ulaşım olanaklarından faydalanacak olan vatandaşların ulaşım maliyetlerinin de göreceli olarak azaltılması imkanı sağlanması amaçlanmış ve ayrıca, belirtilen ulaşım sistemlerinin inşa edilebilmesinin kamulaştırma veya kamulaştırma yoluyla irtifak hakkı tesisi işleminden istisna tutulmasının, bu yapı ve tesislerin güzergahlarında yer alan taşınmazların maliklerinin mülkiyet haklarının engellenmesi, can mal güvenliğine ilişkin gerekli tedbirlerin alınması şartına bağlanması öngörülmüştür.

BAŞKAN – İsterseniz arkadaşlar, bu konuda Belediyeler Birliğinin de bir görüşünü alalım. Ondan sonra da sizlere...

Buyurun.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÖNGÖR – Sayın Başkanım, gerçi gerekçe özetledi ama ben de bir iki şeyi ifade edebilirim.

Özellikle ulaşım hizmetlerini yürüten büyükşehir belediyeleri, metro tünelleri, köprüler, teleferik gibi hizmetlerinde ciddi miktarda kamulaştırma bedeliyle karşı karşıya kalıyorlar. Burada tabii iki güvenceye çok önem veriliyor kanunda da. Bir, gayrimenkul sahiplerinin mülkiyet hakkının sınırlandırılmaması, bir diğeri de onların can ve mal güvenliğini etkilememesi; iki şartı var. Bu şartlar dâhilinde kamulaştırma yapmaksızın metro ve ulaşım hizmetleri, teleferik, köprü gibi yatırımları yapmaları kolaylaştırılıyor.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Barolar Birliğinin de söz talebi var.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; bu maddenin Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Ek 1 Protokol, madde 1 bakımından değerlendirilmesi gerekmektedir. Her şeyden önce mülkiyet hakkı toprağın altını ve toprağın üstünü de içermektedir. Burada kurulması gereken irtifak hakkı aslında belediyeler açısından öngörülmüş çok ciddi bir dezavantajdır. İrtifak hakkı bir gayrimenkul üzerine diğer bir gayrimenkul veya şahıs lehine kurulan ve hak sahibine sınırlı bir yararlanma sağlayan haktır.

Şimdi, takdir edersiniz ki bir konutun altından, örneğin bir apartmanın altından metro hattı geçtiğinde o apartmanın değerinde çok ciddi bir düşüş olacaktır çünkü gündelik hayatımızdan da biliriz, bir metro hattının geçtiği yerin, üzerinde olmasına gerek yok, sağında, solundaki yerleşim yerlerinde bile ciddi bir titreşim meydana gelmektedir. Yine bir konutun üzerinden teleferik hattı geçirildiğinde...

VAHAP SEÇER (Mersin) – Veya viyadük geçiyor, şey geçiyor...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Veya benzeri örnekler...

Oralarda ciddi değer düşüşleri olmaktadır ve mülkiyet hakkı doğal olarak etkilenmektedir bundan. İrtifak hakkı kurularak aslında cüzi bir bedel ödenerek... Bu irtifak hakkı idarelere sağlanmış çok ciddi bir avantajdır. Kamulaştırma yapmazlar, irtifak yoluyla cüzi bir bedel ödenir ve gereken işlem, kamuya yararlı işlem o sayede yapılır. O bedelle de söz konusu mülkiyet alanındaki değerinin düşüşüne engel olunur.

Şimdi, bu maddede özellikle teleferik geçtiğinden dolayı teleferik açısından bir açıklamasını yapmak gerekir. Teleferik...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Yenimahalle’yi örnek ver.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Ankara Yenimahalle’de yapılmış durumdadır ve teleferik faaliyete geçmiştir, şu an teleferik faaldir ve bu madde aslında geç kalmış bir maddedir. Yani bu hâliyle geçirilse bile oradan çıkacak davaları çözebilir nitelikte değildir. Ben buraya baktığımda, bir avukat olarak bu maddeyi gördüğümde hemen gidip idari yargıda dava açarım, “mefhumu muhalif” derim, “Bu madde çıkmadan önce orada irtifak hakkı kurulması gerekiyordu veya kamulaştırma yapılması gerekiyordu.” derim ve orada iptal kararı alırım. O iptal kararı iki sene, üç sene sonra çıkar. Ondan sonra tekrar buraya geliriz “Ya bu artık uygulanamaz, oraya ciddi bir yatırım yapıldı. Bunun affı doğrultusunda yeni bir kanun çıkaralım.” denilir. Amaca hizmet eden bir şey kesinlikle değil bu. İrtifak hakkı kurulması, gerçekten o alanda hukuki açıdan en sıkıntısız ve en sorunsuz yoldur. İrtifak hakkı kurulmadan değişik davalara sebebiyet verilir. Yani çok anlamlı, tercih edilebilir bir yol değildir.

Anayasal ilkelere, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne hiç girmiyorum. Sadece bu işlemi yapmak, tesis etmek isteyen yani metro hattı geçirmek isteyen... Metro söz konusu olmaz zaten onlarda uzun vadeli ulaşım planları var. Teleferik açısından söylüyorum: Bir işe yaramaz.

Saygılarımla.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Söz istiyorum Sayın Başkanım.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Başkanım, şu cümleye bir açıklık getirsin arkadaşımızın birisi: “Taşınmazların üzerinde veya altında teleferik...” Tamam, geçtik. “...ve benzeri ulaşım hatları ile her türlü köprü, metro ve benzeri raylı taşıma sistemleri yapılabilir.” Yani adamın gayrimenkulüne gireceksiniz...

BAŞKAN – Hayır, öyle girerek değil ki. Zaten bakın mülkiyet hakkının kullanılmasının engellenmemesi ve...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Altı diye anlaşılıyor ama. “Üzerinde veya altında...” Bakın, altında değil.

BAŞKAN – Altında, yer altında.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Efendim, bir dakika...

“Üzerinde veya altında” diyor.

BAŞKAN – Üzerinde, yer üstünde.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Evet.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Evinin burnunun dibinden metro geçiyor. Evinin değeri...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Bu cümle bozuk bir cümle.

BAŞKAN – Böyle bir şey olamaz. Üzerinde veya altında...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – “Cümlelerin kendisi de bozuk.” diyor.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Cümle bozuk Sayın Başkanım, bir dakika dinleyin, bakın. “Kamu yararı kararına dayalı olarak taşınmazların üzerinde veya...” “Veya” diyor, iki tane alternatif koyuyor. “...altında teleferik ve benzeri ulaşım hatları ile her türlü köprü, metro ve benzeri raylı taşıma sistemleri yapılabilir.” diyor. Yani her taraf serbest gibi bir anlam çıkıyor bundan.

BAŞKAN – Bütünlüğü içinde bakarsanız mülkiyet hakkının kullanılmasını engelleyen bir durum varsa zaten bu mümkün değil.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Farklı bir cümle söylüyor, bir dinle ne olursun!

ADNAN KESKİN (Denizli) – Efendim, cümle aynı bakın.

BAŞKAN – Mülkiyet hakkının...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Sayın Keskin haklı ama burada.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Sayın Başkanım, yapmayın, bu cümle sakat.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – İçerik olarak tartışmadan, söylem olarak bile sakat yani.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Üzerinde ve altında her türlü işi yapma yetkisi veriyor bu cümle.

BAŞKAN – Sayın Keskin, teşekkür ederim.

Sayın Günel, siz mi talep etmişsiniz?

VAHAP SEÇER (Mersin) – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde bu tip davalar var mı? Barolar Birliğinden...

BAŞKAN – Barolar Birliğinden...

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Yani böyle bir düzenleme yapılırken... Bu konu örneğin Adalet Komisyonunda görüşülüyor olsaydı Yargıtayın 5. Dairesinin, konuyla ilgili eşya hukuku hocalarının ve Adalet Bakanlığı görüşünün önümüzde olması gerekirdi. Bunlar anladığım kadarıyla bu süreçlerden geçmemiş.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Atıf var mı buna Avrupa İnsan Hakları... Ben mi yanlış anladım? “Çok örnekler var.” dediniz.

BAŞKAN – Yok, “Onlarla ilgili açıklama yapmak istemiyorum.” dedi.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Mülkiyet hakkı ihlalleriyle ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin çok sayıda kararı var özellikle bir sonraki yani biraz sonra gelecek kamulaştırma maddeleriyle ilgili olarak. Ancak dünyada açıkçası böyle bir yola gidilmediğinden dolayı... Örneğin ülkemizde yüksek enerji nakil hatları oluşturuldu.

BAŞKAN – Orada var mı? Yok.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Onların altında ya irtifak hakkı kuruldu veya kamulaştırma yapıldı.

BAŞKAN – Sadece direklerin bulunduğu yerlere kamulaştırma yapıldı. Onun dışında irtifak hakkı da yok.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Hattın geçtiği yer...

BAŞKAN – Yok. Ben biliyorum çünkü bizim oradan geçti. İrtifak hakkı da, kamulaştırma da olmadı.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Allah Allah!

BAŞKAN – Tabii ki. Sadece direklerin bulunduğu yerleri kamulaştırdılar.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Kanunda var mı böyle bir şey bilmiyorum.

BAŞKAN – Direklerin bulunduğu yeri kamulaştırdılar.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Yüksek gerilim hatlarının altlarıyla ilgili olarak Yargıtay kararları var efendim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Tehlikedir oralar, kullanılmaz.

BAŞKAN – Yüksek gerilim hattı olan...

VAHAP SEÇER (Mersin) – İyi bir örnek o.

BAŞKAN – Neyse, bu konuda kamudan veya Belediyeler Birliğinden...

Kamulaştırma yapılıyor mu, Millî Emlake bir soralım.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Şu cümleye bir açıklık gelsin.

BAŞKAN – Buyurun.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Sayın Başkanım, uygulamamızda yüksek gerilim hatlarıyla ilgili kamulaştırma yapılıyor, irtifak kamulaştırması yapılıyor çünkü orada, malumunuz, hem can güvenliği açısından, sağlık açısından birtakım sorunlar oluşabiliyor.

BAŞKAN – Risk oluşturuyor.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Ama buna rağmen altında-örneğin tarım arazisi- tarım yapılabilir, çeşitli faaliyetler yürütülebilir. Bina anlamında...

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ama kamulaştırmış orayı.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – İrtifak kamulaştırması yapılıyor yani mülkiyet kamulaştırması değil de.

BAŞKAN – İrtifak hakkı tesis ediliyor.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Şöyle arz edeyim efendim: Kamulaştırma Kanunu gereğince, kamu idareleri veya teşebbüsleri yapmakla ve yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetleri için taşınmazın bizzat mülkiyetinin tamamını kamulaştırabilecekleri gibi, örneğin, işte havai hatlarda olduğu gibi, enerji

hatlarında olduğu gibi veya yer altından geçen boru hatlarında, doğal gaz boru hatlarında olduğu gibi irtifak kamulaştırması da yapabiliyorlar. Yani, o hâlde kişinin mülkiyet hakkının tamamını almıyorlar, bir kısmından yararlanma hakkını almış oluyor idare. Bu da bir kamulaştırma işlemidir ve bunun sonucunda da mülkiyete göre az bir kamulaştırma parası ödenebiliyor ama normal, sokağın içerisinden geçen ufak, 220 voltluk veya şehir şebekesi olan yerlerde kamulaştırma yapılmıyor ancak büyük veya fiber optik geçen yerlerde, bazen -eğer mülkiyet hakkı engellenmiyorsa yapılmıyor- yüksek gerilim hatlarında veya büyük petrol boru hatlarının geçtiği, doğal gaz boru hatlarının geçtiği yerlerde kamulaştırmalar yapılıyor.

Arz ederim.

BAŞKAN – Evet, Sayın Günel, buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, hep aynı hatayı yapıyoruz. Yine genel bir karar çıkarıyor. Teleferikle ilgili bir sorun olmuş, içine metroyu da koyuyoruz. Bunların hepsi aynı değil. “Üzerinde, altında” dediğiniz zaman... Söylediğiniz gibi “...geçen yüksek gerilim hattı üzerinde...”

Şimdi, Sayın Bakanın uzmanlık alanıyla ilgili “auf dem Tisch, über dem Tisch,” yani üstünde mi, üzerinde mi, hangisi ne demek oluyor? Şimdi “tam masanın üzerinde” demek başkadır...

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) – Sayın Başkan, Türkçe konuşmuyorlar, anlayamıyoruz!

MEHMET GÜNAL (Antalya) – İşte, anla diye söylüyorum.

Şimdi, Türkçe olarak söylüyorum işte: “Üzerinde” ve “üstünde” kelimeleri farklıdır. “Üzeri” Ne kadar üzeri? Ben şöyle söylüyorum: Metro kaç metre yukarıdan gider, kaç metre aşağıdan gider? Bakın, maden ayrı, petrol ayrı, bunların hepsinin ayrı ayrı şeyleri var. Siz burada genel bir hüküm getiriyorsunuz. Teleferik belki 3 kilometre üstünden geçecek, belki 300 metreden geçecek.

BAŞKAN – Bakarsanız orada bunlar var.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ama güzel kardeşim, köprüünün en fazla olacağı ne kadar ya? Benim evimin üstüne sen köprü yapacaksın, ben de “Buyur yap.” mı diyeceğim? Bunların ayrıştırılması lazım.

Şimdi, değerli arkadaşlar, demin Murat Bey bir şey söyledi. Ben kendi yaşadığımı söyleyeyim. TEDAŞ'ın bir tane bloğunu dikmişler, sadece üstünden bir direk yeri geçiyor, 25 metrekare, neyse, aşağı yukarı herhâlde 30-40 metrekareyi geçmiyor aldıkları yer ama onun hemen yanındaki yüksek gerilim geçmeyen arsayı neredeyse yarı fiyatına satmak zorunda kaldık. Bilmiyordum da, miras, tantana bitsin diye, paylaşınca, hepsi orada diye kabul ettim, sonra baktım yarısının fiyatı yarıya düşmüş ama ikisini birden de satmak için dedim ki: “Kardeşim, öbür tarafı satmıyorum, sürekli müşteri çıkıyor ‘Bunu alın.’ diyorum almıyorlar, ikisini kim alıyorsa ona vereceğim.” Parçanın bir tanesi yarı fiyatına gitti. Daha yeni yaşadığım, geçen sene yaşadığım bir şeyden bahsediyorum.

BAŞKAN – Orada irtifak hakkı var zaten.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Hayır, Başkanım, şunu söylüyorum: Sen oraya irtifak hakkı veriyorsun bana, 25 metre için kamulaştırıyorsun, benim arsaman değeri yarı yarıya düşüyor. Nerede senin verdiğin irtifak hakkı? Yani, ben sana onu veriyorum ama en basitinden söylüyorum, burası -dediğiniz gibi- bir tarım arazisi, normalde ekiliyor, dikiliyor ama fiyatı yarı yarıya düşüyor. E, şimdi, siz burada bunu yaparken vatandaş... Metro ayrı bir şeydir, teleferik... Bir de “...ve benzeri...” Şuraya kadar olanı anladım, bakın: “Kamu yararına dayalı olarak taşınmazın üzerinde veya altında teleferik ve benzeri ulaşım hatları...” demiş. Peki, sonra “...ile her türlü köprü, metro ve benzeri...” Ya, ne olur, ne olmaz, bir şey çıkarsa... Diyoruz ki: “Böyle geniş yetki almayın, çıktığı zaman gelip alıyorsunuz.” Derdiniz teleferikse gelin, konuşalım; ayrıntısına, zararına, faydasına bakalım, hukuka aykırı olmayan bir şey varsa da yapalım ama şimdi bize mahkemenin bozduğu, Anayasa Mahkemesinin bozduğu, Danıştayın bozduğu kararları getirip burada “Aman kendimizi garantiye alalım.” diye böyle genel kanun çıkarmayalım, özeti bu. Amaç neyse söylesin arkadaşlar.

BAŞKAN – Sayın Günel, burada her türlü köprü, şey yapılabilir çünkü “teleferik ve benzeri ulaşım hatları ile metro ve benzeri raylı taşıma hatları” şeklinde olabilir.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yahu anladım da, şimdi kardeşim, teknoloji belli, çıkarsa gene kaç senede yeni bir teknoloji olacak? “Benzeri” ne? Yani, teleferik benzeri ne var, adını koyalım. Köprü, metro benzeri ne var? Zaten köprü ve metro yazmışsın. Yani, böyle geniş şey olmaz.

BAŞKAN – Milli Emlaktan arkadaş var, bir bilgi alalım.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Sayın Başkanım, öncelikle, ben buradan şahsım adına açıklama yapıyorum ve bu konuyu bilen bir insan olarak açıklama yapıyorum, Maliye

Bakanlığının talebi değil, onu özellikle vurgulamak isterim. Daha önce bu metin yazılmıştı, Adalet Bakanlığımızda gördüm bu metni, biz buna düzeltme yaptık, teknik düzeltme yaptık.

İlaveten şunu arz etmek isterim sizlere: Şimdi, Türk Medeni Kanununun 718'inci maddesinde mülkiyet hakkının kapsamı şöyle arz edilmiş, oradan bakarsak, o pencereden bakarsak anladığım kadarıyla Komisyonumuz bu konuyu daha iyi anlayabilir: "Arazi üzerindeki mülkiyet, kullanılmasında yarar olduğu ölçüde, üstündeki hava ve altındaki arz katmanlarının da kapsar." Yani, sizin şehir içerisindeki imarlı bir arsaya planda 70 kat müsaade edilmişse siz 70 kat bina yapabilirsiniz, altında da ne kadar müsaade edilmişse -10 kat, 20 kat- yapabilirsiniz. Medeni Kanunu'muz, bizim hukuk sistemimiz, mülkiyet hakkının çerçevesinin, kullanılmasında yarar olduğu ölçüde üstünü ve altını kapsayacağını öngörmüş. Örneğin, madenler, petrol, doğal gaz özel düzenlemelerden dolayı bazı Anglosakson ülkelerinde mülkiyete tabi iken bizim hukuk sistemimiz bunları özel mülkiyet içerisinde değerlendirmemiştir. Bunları devletin hüküm ve tasarrufu altında kabul etmiştir. Normalde bir taşınmazın altından petrol çıkmasına rağmen, maden çıkmasına rağmen başka ülkelerde, örneğin Amerika'da bu özel mülkiyetin, o arazide kim malikse mülkiyeti onun olmasına rağmen bizim hukuk sistemimiz -İsviçre'den alındığı için- bunu kapsamamaktadır. Bunlar ayrıdır. Buradaki yararlanma da tarım arazisinden ne kadar yararlanabiliyorsanız o kadar mülkiyet hakkına sahipsiniz. Örneğin Dubai'de biliyorsunuz, en son 800 metrelik bina yapıldı. Bizim burada teknolojik imkânımız veya imar koşulları buna müsaade etse 800 metre de sizin mülkiyet hakkınız içerisinde, altta 30 katlı bina yapma hakkınız varsa o 30 katı da kapsar. Ama tabi malumunuz olduğu üzere bunu tamamen takdire sunuyorum. Ben teknik bir açıklama yapıyorum, hukuki bir açıklama yapıyorum. Yani, şahsi kanaatim olmakla birlikte kanaatim değil bunlar, teknik, hukuki açıklamalar.

Tabii, 100 metre yer altından metro geçirdiğiniz zaman üzerindeki mülk sahiplerini ne kadar etkiler, yararlanmasına ne kadar engel olur, bu takdirlerinizde. Veya, yerin 100 metre, 200 metre ya da 50 metre üzerinden bir metro hattı ya da bir teleferik hattı geçtiği zaman ne kadar etkiler, bunu bu çerçevede değerlendirmek lazım ama kişinin 10 katlı apartman yapabileceği bir arsası veya bir villası varken 15 kat üzerinden siz kalkar da köprü geçirirseniz tabii ki bu mülkiyet hakkını kısıtlar mı, bunu ayrı değerlendirmek lazım.

BAŞKAN – Hayır, zaten maddenin başında şöyle bir ifade kullanılıyor...

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Efendim, 3 tane koşul var orada. Efendim o "Maliklerin mülkiyet hakkını kullanmasının engellenmemesi" yani bunu şöyle yorumlamak lazım: Malikin mülkiyet hakkından yararlanmasını engelleyen bir hâl olmaması lazım, bir.

İkincisi: İlaveten, can ve mal güvenliği bakımından da risk oluşturmaması gerekiyor. Eğer riskliyse, çökme tehlikesi varsa metronun veya üstten geçen havai hattı ya da işte teleferik hattı orada can ve mal riski oluşturuyorsa bu zaten kapsam dışında olarak değerlendiriliyor.

Bunu niye ilave ediyoruz? Şimdi, normalde bu, 4'üncü maddenin sonuna ilave ediliyor. 4'üncü madde şunu düzenliyor... 3'üncü maddede diyor ki: Mülkiyeti tam kamulaştırabilirsiniz ama mülkiyet yerine eğer sadece irtifak kamulaştırması yapmanız yeterse, amaç için yeterliyse, işte az önce dediğimiz gibi, irtifak yani geçit hakkı da tesis edebilirsiniz burada diyor. Bu hâl, irtifakın da istisnası oluyor yani bu hâllerde irtifak yapmadan, kamulaştırma yapmadan veya mülkiyet kamulaştırması yapmadan bu tesisleri yapabilirsiniz diyor, 3 koşulu sağlaması kaydıyla.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Sayın Keskin, buyurun.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Şimdi, Sayın Başkanım, açıklama tabii kendine göre bir gerekçe gösteriyor ama bunun alttaki sınırını kim tayin edecek?

İki: Yani, 100 metreden metro geçiriyorsun, dünyanın neresinde var 100 metrelik metro, aşağıda?

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Efendim, örnek verdim sadece yararlanmayı engelleme kavramının değerlendirilmesi bakımından, tamamen örnek bu, onu siz takdir edin.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Hayır, hayır "100 metre aşağıdan" diyorsunuz ya, şu an Ankara'daki metro kaç metre derinlikten geçiyor?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – 25.

BAŞKAN – Oraya inme imkânı var mı, orayı kullanma imkânı var mı mülkiyet sahibinin?

ADNAN KESKİN (Denizli) – Metronun geçtiği yerlerde, adamın gayrimenkulünde, arsasında herhangi bir şekilde kıymetinde bir düşüş olmuyor mu?... Bir ses gelebilir.

İki: Yukarıdaki irtifak mesafesi nerede? Bu tamamıyla boşlukta.

Asıl beni rahatsız eden şu: Baştan sona bu cümle sakat bir cümle. Ne diyorsunuz bakın: “Üzerinde” bir bölüm ayırdınız. Yani üstünden teleferik falan geçirebilirsiniz. Geçiyorsunuz, “altında...”, teleferiği altına da sokuyorsunuz şimdi...

BAŞKAN – Yok, metro. “Altındaki ile...”

ADNAN KESKİN (Denizli) – Olur mu canım? Başkanım, “altında teleferik ve benzeri ulaşım hatlarıyla her türlü köprü...” Hem üzerinden hem altından köprü yapıyorsunuz şu cümleye göre. Var, o hakkı alıyorsunuz. “...metro ve benzeri raylı taşıma sistemleri...” “Benzeri” derken bir şey eklemeniz gerekiyor herhâlde buraya, yolları da geçirin bedava isterseniz? Böyle bir cümle olabilir mi ya? Bu kadar, başı sonu belli olmayan, hem altına hem üstüne köprü, metro, teleferik yaptırabilir mi, böyle bir şey olur mu?

BAŞKAN – Adnan Bey, Türkçe olarak, dediğinize ben de şöyle katılıyorum: “Taşınmazların üzerinde teleferik ve benzeri ulaşım hatları ile altında metro ve benzeri...” şeklinde. “Köprü”ye gerek yok ki burada.

ADNAN KESKİN (Denizli) – İyi de “köprü, metro...” “Köprü” ne oluyor altında?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – “Raylı taşıma...” ne?

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yani “raylı taşıma...” böyle bir cümle olur mu arkadaş?

BAŞKAN – Metro ve benzeri raylı taşıma.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, şimdi Belediyeler Birliği temsilcimiz burada...

BAŞKAN – Yani burada bunu redaksiyon yetkisiyle düzeltelim... Türkçe olarak da... Adnan Bey haklı yani. Şimdi baştan “üzerinde ve altında...” dedikten sonra...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Hem altı hem üstü serbest Başkanım bu cümlede.

BAŞKAN – Adnan Bey, teşekkür ederim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Başkanım, söz almışken...

BAŞKAN – Buyurun.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Bir de bu yani adamın mülkiyet hakkına bedelsiz bir şekilde el koyuyorsunuz. Ya, Anayasa’nın 35’inci maddesi var, “Herkes mülkiyet hakkına sahiptir.” diyor.

BAŞKAN – El koymayı bırak “engellenemez...” bile diyor başında daha, bırakın el koymayı. Engellenmesi hâlinde zaten bu mümkün değil. Bakın, başında mülkiyet, kullanım hakkı...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Bu cümle buradan sakattır. Değer kaybına neden oluyor. “Kullanmasını...” diyor. Yani adam apartmanı diker, üzerinden teleferiği her gün geçirirsiniz, rahatsızlık verir. O apartmanda oturan kat malikleri için bir değer kaybıdır bu. Veya aşağısından herhangi bir şekilde belediye bir şey geçirdi. Gerekli özeni, dikkati de göstermedi. Nitekim öyle şeyler yaşıyoruz ki konutlar, binalar çöküyor da orada bir değer kaybı söz konusu olursa “yalnız kullanmasına engel ve...” Neye bakıyoruz? Hem mülkiyet hakkını kutsal olarak kabul ediyoruz, arkasından da o mülkiyet hakkının değer kaybına uğramasına yol açan bir düzenleme yapıyoruz burada. En azından burada şu olmalı. “Engellenmesine veya değer kaybına...” bunu koymalıyız. Değer kaybı söz konusuysa kamulaştırma... Hiç olmazsa gelsin, vatandaşa irtifak hakkı belli bir para versin. Böyle bir şey olabilir mi.

BAŞKAN – Böyle bir durum olduğunda zaten irtifak hakkı tesisi yapmak zorunda diye ben anlıyorum.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ama Başkanım, bakın, sadece “engellenmesi...” diyor. Değer kaybını dikkate almıyor burada.

BAŞKAN – Efendim, engelleme olursa zaten değer kaybı oluşur. Engelleme olmadan nasıl değer kaybı oluşacak?

ADNAN KESKİN (Denizli) – Geldi, on metre aşağıdan metro geçti. Takır tukur sesleri yukarıya geliyor. Birinci kattaki adamın o sestten rahatsız olmaması mümkün değil ki.

BAŞKAN – Ben daire sahibi olarak mülkiyet hakkımın orada engellendiğini iddia edebilirim her zaman.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Mülkiyet hakkı engellenmiyor ki ya, mülkiyetin değeri düşüyor ya.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Değeri düşüyor, değeri.

BAŞKAN – Mülkiyet hakkının kullanılmasının engellenmesinden bahsediyor, haktan değil.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Kullanılması engellenmiyor ama değeri düşüyor.

BAŞKAN – Orada şöyle... Neyse, tabii, ben hukukçu değilim. Fazla konuşmak istemiyorum.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Başkanım, şimdi, mülkiyet hakkıyla ilgili kanunla ilgili bir maddeyi dikkatlerinize arz edeceğim. “Mülkiyet hakkının içeriği” başlıklı 680’inci madde şöyle bir düzenleme yapmış efendim: “Bir şeye malik olan kimse hukuk düzeninin sınırları içerisinde o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir. Yani mülkiyet hakkı bizim hukuk sistemimizde kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkilerini içerir. Dolayısıyla, buradaki

“maliklerin mülkiyet hakkını kullanması...” kelimesini de üç hâl olarak algılamak lazım. Yani oradaki kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunmayı engellememe şeklinde değerlendirmek lazım. Burada kişinin kullanmasını kısıtlayan, rahatsızlık verecek herhangi bir şey olduğu zaman... Zaten bunun sonunda da diyor ki: Malik malını haksız olarak elinde bulunduran kimseye karşı istek davası açabileceği gibi her türlü haksızlığa el atmanın önlenmesini dava da edebilir. Bizde, malumunuz, mülkiyet hakkı Anayasa’yı teminat altına alındığı için...

ADNAN KESKİN (Denizli) –Bakın, imar planına aykırı bina yaptı, yol yaptı...

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Hayır efendim. Mülkiyet hakkıyla kastettiğimiz o hâli kapsar burada.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Sizin yorumunuzla giderseniz imar planına aykırı geldi adamın kapısının yerine bir şey yaptı, buna da engel olamazsınız o zaman.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Ben, yapılan düzenlemenin lehine, aleyhine anlamında değerlendirmeyin lütfen. Ben Komisyona sadece bir teklif...

BAŞKAN – Şöyle: Kanunda bu şekilde diyorsa, “mülkiyet hakkının kullanılmasının...” değil de “mülkiyet hakkının engellenmemesi...” demek lazım. Mülkiyet hakkı dediğiniz üç unsuru da içeriyor. Ama kullanmayı da içeriyor, yararlanmayı da içeriyor. Dolayısıyla, buradan “kullanımının engellenmesi”ni, “kullanılma”yı çıkarmak lazım ki “mülkiyet hakkının engellenmesi...” dediğiniz anda kapsam daha genişlemiş olur ve o zaman daha maksadı hasıl etmiş olur diye düşünüyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkanım, burada başka bir şey var şimdi, “el atma” diye, adam kullandığı zaman bu el atma sayılmıyor ki. Altında ya da üstünde malikin mülkü duruyor. Diyelim ki evi duruyor. Burada hukuksuz el atma var mı? Yani sizin dediğiniz gibi teleferik hattı geçince malikin mülkiyetine el atmış oluyor mu, olmuyor mu? Onu hukukçuların bir şey yapması lazım yani el atma mı bu, değil mi?

BAŞKAN – Yararlanmayı engelliyor.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Şimdi, aslen bu düzenlemedeki amaç, “Belediyenin kasasından daha az meblağ nasıl çıkar?” amaç bu. Ancak rahatlıkla ilk anda bakıldığında görülüyor ki bu düzenleme geçecek olursa belediyenin kasasından çok çok daha fazla bedel çıkacak. Çünkü irtifak hakkı kurma maliyeti düşüktür. Oysa tek katlı bir evin üzerinden viyadük geçirilmesi veya bir apartmanın altından metro geçirilmesi, bunlar tazminat davalarına sebebiyet verecektir, değer düşme talebinde bulanabileceklerdir. İrtifak hakkı kurulup bedel ödenmiş olsaydı, tamam, sizin zararınız kapsamında irtifak hakkıyla denilip bir kenara bırakılabilirdi. Ancak bu geçecek olursa; birincisi: Yenimahalle’deki teleferik nedeniyle mahkemeler artık değişik yönde hareket edecektir. Zaten onu kapsamıyor. Mefhumu muhalif... Çünkü muhtemelen önümüzdeki ay yayınlanacak. Oysa o hizmete girdi artık. İleride yapılacak yapılar açısından da burada irtifak hakkı kurulmamış, irtifak hakkı kurulmuş olsaydı değer düşüşü açısından açıklanabilir bir durum olacaktı. Öteki türlü, değer düşüşünü doğrudan dava açıp talep edebilir duruma gelecek vatandaş. Belediyenin kasasından aslında çok çok daha fazla para çıkmasına sebebiyet verebilecek bir düzenleme. Enine boyuna düşünülmeden gelmiş gibi duruyor.

Saygılarımla...

BAŞKAN – Evet, Sayın Çam, buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu önerge de diğer bazı önergeler gibi özel sipariş üzerine verilmiş olan önergelerden bir tanesi.

Şöyle düşünüyorum: O kentte yaşıyorsun. O kentin imar planları var ve o imar planlarına göre bir araziniz var. Ev yapıyorsunuz ama o planın içerisinde ne bir teleferik var, ne bir metro var, o anda hiçbir şey yok planların içerisinde ve olmaması nedeniyle siz orada bir inşaat yapıyorsunuz, konut yapıyorsunuz, iş yeri yapıyorsunuz, falan filan. Çünkü bunların hepsi müsait. Fakat bir süre sonra ilgili bakan veyahut da Başbakan diyor ki: “Ben çılgın projeler yapacağım.” 35 çılgın proje, 50 çılgın proje, 100 çılgın proje falan filan, teleferikler, metrolar ve bilumum işler, kanal projeleri falan yapacağım diyorsunuz ve yapmaya başlıyorsunuz. Ama sizin mülkiyetiniz başladığında, aldığınızda, orayı yapılandırdığınızda bunların hiçbirisi yoktu ve yapmış olduğunuz binalar, inşaatlar, araziler son derece kıymetliydi ve değerliydi. Şimdi, buna benzer bir olay da İzmir’de var mesela, İzmir’in Kadifekale semti var, tarihi bir alan. Bu dönem Belediye Başkan adayı olan eski Ulaştırma Bakanı Sayın Binali Yıldırım çılgın projelerden bir tanesi yaptı. Yeşildere’den, alttan girdi, Konak’tan çıkacak. Baktığınızda, belki trafiği kısaltmak açısından çok doğru olabilir. Bize göre yanlış ama bu proje ne 1/5.000’lik planlarda ne diğer planlarda, 25.000’lik planların hiçbirisinde yoktu. Bir anda kalktı, dedi ki: “Ben bunu yapacağım.” Ve takır tukur iş makinelerini soktu, yapmaya başladı. Yeşildere’den girdi, şimdi, Konak’a doğru giderken Damlacık

mahallesinde -İlknur Hanım da burada olsaydı mutlaka bilecekti, aynı bölgenin milletvekiliyiz- evler çatır çutur şey yapmaya başladı. İnsanlar sokaklara döküldü. Şimdi, siz vatandaş, onlarca, yüzlerce insanı mağdur etmeye, bulundukları yıllar içerisinde ikamet ettiği o alanları terk etmeye mecbur edemezsiniz, yapamazsınız bunu. Bunun daha önceden planlanması ve daha önceden hazırlıklarının yapılması gerekir iken siz orada “Ben çılgın projeler yapacağım.” diye insanları yerlerinden, yurtlarından atacaksınız ve hatta çok değerli olan bu yerlerin bu kıymetini bir anda sıfır noktasına indireceksiniz ve diyeceksiniz ki: “Ben size bugünkü rayiç değerini vereceğim ve buna göre de kamulaştırmayı yapıyorum.” diyeceksiniz. Bu, özel mülkiyet hakkına büyük bir tecavüzdür. Bu, kısacası, Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanı Melih Gökçek’i kurtarmak için yapılmış olan bir düzenlemedir veyahut da Binali Bey gibi çılgın projeler peşinde koşan, önümüzdeki dönem de koşacak olan kimilerini kurtarmaya yönelik bir düzenlemedir, doğru bir düzenleme değildir. Kamu yararı bunda yoktur, vatandaşın hiç faydası yoktur bunda arkadaşlar, vatandaşın aleyhinedir. Düşünün, bu salonda bulunan milletvekilleri, kamu görevlileri, basın değerli temsilcileri, hepiniz dâhil olmak üzere hepinizin mülkiyet hakkına tamamen tecavüzdür arkadaşlar, doğru değildir. Bu önerenin mutlaka geri çekilmesi gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Sayın Sarı...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, enteresan bir düzenlemeyle karşı karşıyayız. Bununla ilgili henüz önerge gelmeden basına da düştü, basında da tartışıldı, birkaç gazetede de haber oldu. Ben de tesadüfen bir televizyon programındayken bana da sordular, “Benim haberim yok.” dedim. Yani henüz bizim önümüze gelmiş öyle bir önerge yok ama kamuoyu çok yakından takip ediyor. Çok şaşırmıştım. Gazeteci bana soru sorduğunda, “Böyle bir şey var, basına da yansıdı.” dediğinde, “Ya henüz öyle bir şey yok, herhâlde böyle bir şey olmaz...” Yani bana çok komik gelmişti o anda ama önerge önümüze geldi.

Şimdi, çok enteresan. Vatandaşın -bu önergeye göre- evinin altından, üzerinden köprüler, işte, otoyollar belki, metrolar geçecek. Şimdi, tabii, bununla ilgili çok farklı tartışmalar açılabilir.

Şimdi, birincisi, mülkiyet hakkının sınırlarına ilişkin bir tartışma belki bunun üzerinden yürüyebilir. İlgili bürokrat arkadaş bununla ilgili bilgi verdi. Mülkiyet hakkının sınırlarını ne kadar zedeleyeceği, ne kadar zedelemeyeceği, o sınırların içinde ne kadar bulunup bulunmayacağına ilişkin ucu çok açık bir düzenleme bu. Yani hep 100 metre metro örneği veriliyor ama Türkiye’nin hiçbir yerinden metro 100 metreden geçmez, çok daha yakınlardan geçer. Dolayısıyla, herhangi bir binanın altından bir metro geçerse açıktır ki bu, o binanın değerini düşürür. Bu çok net. Köprü örnekleri var Ankara’da. İşte, Mithatpaşa’da, biliyorsunuz, ana yolun üzerine bir köprü yapıldı, köprü neredeyse üçüncü katın penceresinin dibinden geçiyor. Yani vatandaş penceresini açtığında ya da oradaki bir ofis penceresini açtığında hemen yanında, 3 metre ilerisinde, 2 metre ilerisinde âdeta otoban gibi hızlı giden araçları görüyor. Şimdi bunun mülkiyet hakkına ne kadar hâle getirdiğini tartışalım hep beraber. Siz böyle bir şeyi kabul eder misiniz? Yani eviniz var, üçüncü katta ya da dördüncü katta oturuyorsunuz, evinizin 3 metre yanından köprü geçiyor, pencerenizi açamıyorsunuz, her taraf egzoz dumanı. Şimdi, böyle bir şeyi kabul eder misiniz? Ya da evinizin 10-15 metre altından metro geçiyor. Bu metronun sizin evinizin şeyine ne kadar zarar vereceğine ilişkin bir tartışma yapabilir misiniz? Bu konuda bir şey söyleyebilir misiniz? Bunu kabul edebilir misiniz?

Dolayısıyla, mülkiyet hakkının, bir de mülkiyet hakkının kullanılmasının sınırlandırılması ayrı şey, mülkiyet hakkının bu ve benzeri işlemlerle o mülkiyetin değerinin düşmesi ayrı şey. Yani siz mülkiyet hakkının kullanılmasını sınırlandırmıyorsunuz. Mesela evinizin dibine bir tane ev yapıyor, çok yakın, imar kurallarına da uygun biçimde ama bir geçit hakkı verilmiş size, geçiş şansınız da var. Hakkınız engelleniyor mu? Hayır. Ama sizin mülkünüzün değeri düşüyor.

Şimdi, dolayısıyla buradaki mülkiyet hakkının sınırlarının ne olacağına ilişkin belirleyici bir şey söylemek gerekir, bir. İkinci: Bu işlem sonrasında mülkiyet sahibinin gayrimenkulünün değeri düştüğünde onun haklarının ne olacağına ilişkin de hiçbir hüküm yok. Yani evinizin değeri düştü bu işlemden dolayı, neye başvurabilirsiniz, ne gibi hukuksal haklarınız var, bunların hiçbirisi belli değil. Dolayısıyla geniş anlamda “mülkiyet” kavramını tanımlayacak olursak bu açıdan bile, bu geniş tanımdan bile mülkiyete aykırı bir durum olduğunu söylemek gerekir.

Şimdi, mesela, bu düzenleme genel bir düzenlememiş gibi görünüyor. Ben de bu düzenlemeyi getiren arkadaşlara ya da bunu destekleyen, buna ilişkin olumlu görüş veren arkadaşlara sormak isterim: Bu biçimde kaç tane proje var? Yani sadece ve sadece Ankara Büyükşehir Belediyesinin Yenimahalle’ye kurmuş olduğu teleferik projesi midir şu anda kapsamda olan, yoksa bununla ilgili böyle bir genel uygulama var da, böyle bir genel ihtiyaç var da, bu ihtiyaca dönük olarak mı getirilmiştir bu düzenleme? Eğer böyle bir

şeyse, böyle bir ihtiyacın sonucu olarak ortaya çıkmışsa şu ana kadar hangi projeler var bu kapsamda? Bununla ilgili bilgi sahibi olmak istiyorum Sayın Başkan. Dinleyebildiniz mi?

Bir başka nokta, tabii ki arkadaşlar da belirtmeye çalıştılar, fayda-maliyet analizi. Yani şimdi siz bir yerden metro geçireceksiniz, diyelim ki o metronun geçtiği yerde üç tane evi kamulaştırmanız gerekiyor, bu evin bir fiyatı var, bu arazinin bir fiyatı var. Dolayısıyla, olağan yolları tercih ettiğinizde katlanacağınız bir maliyet var. Ama siz bu olağan yöntemi değil de bu olağanüstü yöntemi deniyorsunuz ve diyorsunuz ki “Ben bu arkadaşların mülkiyet hakkına da hâlel getirmeyeceğim, onların mülklerinin değerinin düşmesine de müsaade etmeyeceğim. O zaman ben bu metroyu 100 metre aşağıdan geçiriyorum.” Sizin dediğiniz gibi. Yani bunu 100 metre aşağıdan geçirdiğinizde katlandığınız maliyetle o üç tane binayı kamulaştırma neticesinde katlandığınız maliyet arasında bir denge-maliyet ya da fayda-maliyet analizinin yapılmış olması lazım.

Dolayısıyla, ben bu kapsamda kaç proje olduğunu öğrenmek istiyorum. Yani sadece Gökçek’in yaptırdığı teleferik projesine özgü bir düzenleme midir bu, yoksa böyle bir genel düzenleme hangi ihtiyaçtan çıkmıştır, kaç tane proje vardır, elimizde ne gibi stoklar var? Ben hem önergeyi hazırlayan değerli kardeşimiz, hem Hükûmet, Sayın Hükûmet belki biliyordur, hem de bu konuda olumlu görüş belirten arkadaşlardan da bu sorunun cevabını istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Burada “metro ve benzeri” ifadesine demin takılınmıştı. Şimdi İstanbul’da mesela tüneller var, yani metro değil ama lastik tekerlekli tüneller var ve o tünelin üstündeki Taksim’in bütün binalarının irtifak hakkı talebi söz konusu olabilir bu durumda veya füniküler var. Yüz yıl önce yapılmış Beyoğlu şeyi var... Neydi? Karaköy, ilk metrosu diyelim. Şimdi, onların üzerindeki hepsinin irtifak hakkı tesisi şimdiye kadar olmamış ama şimdi yeni sistemlerde bu gibi talepler geldiği için herhâlde böyle...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Nedir bu talepler öğrenmek istiyoruz. Yani sadece bu projeye özgü mü, yoksa başka talepler de var mı?

BAŞKAN – Bilmiyorum işte. Yok. İşte, “metro ve benzeri” dedik ya burada, “metro ve benzeri” deyince....

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hayır canım, ben net bir şey soruyorum, diyorum ki: Bu hangi ihtiyaçtan doğdu? Böyle bir proje vardı da uygulanamadı mı? Varsa bu projeler hangileridir, onu soruyorum. Ondan sonra olabilecek bir ihtimali sormuyorum yani.

BAŞKAN – Sayın Keskin, buyurun.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Efendim, şimdi, Anayasa’nın 35’inci maddesinin ikinci fıkrasında mülkiyet hakkının sınırlandırılmasına şöyle bir tahdit getirilmiş: “...kamu yararı amacıyla kanunla sınırlandırılabilir.”

Şimdi, vatandaşın zarar vererek kamunun ucuza bir işletmeyi, bir işi yapmasında ne kadar kamu yararı vardır? Herhâlde buradaki kamu yararı tahdidi, yani hazineden paranın fazla çıkması değildir. Buradan da bir sakatlık var bunda. Yani nasıl sınırliyorsunuz? Ben ucuza mal edeceğim. Sana zararına vereceğim.

BAŞKAN – Hayır, o değil, kamu yararı kararı zaten o da bir şart, şartlardan biri. Bir mülkiyetin engellenmesi, can ve mal güvenliğinin risk oluşturmaması yanında kamu yararı şartı da var ayrıca zaten ama bunların hepsine rağmen...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ama burada teleferiğin geçmesinde ne kadar kamu yararı var?

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Keskin.

Sayın Çetin, buyurun.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Başkan, şimdi bu önergeyle 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’nda bir değişiklik yapıyorsunuz. Yani ne yapmak istiyoruz biz, bir türlü anlayabilmiş değilim. Yani önden bir iş yapılıyor belediyeler tarafından veya idare tarafından, arkasından kanun yapıyoruz biz burada. Yani biz, Bütçe Plan Komisyonu ve Meclis AKP’nin ya da belediyelerinin birtakım usulsüz işlerini aklama mercisi mi, temizleme yeri mi? Yenimahalle Belediyesinde Büyükşehirin yapmış olduğu teleferik orta yerde duruyor. Niye bugüne kadar gelmedi yani bugüne kadar gelmedi de şimdi yapıyorsunuz? Başka yerlerde de benzer... Yani bir de hem biz hem de hemen hemen bütün siyasetçiler, bütün siyasal partiler “Önce insan.” der, insanı devletin, yani genel idarenin de yerel idarenin de önünde önce insan hakları. Yani insan hakları... Mülkiyet hakkı da bir insan hakkı. Bu hakların korunması asıldır. Bizim Anayasa’mız da ona yöneliktir, kamulaştırmaya yönelik düzenlemesi var. Buna rağmen siz 46’ncı maddedeki hükümlere dayanarak, yani orada “Kamu yararının gerektirdiği hâllerde...” diye başlamış, sizde “Kamu kararına dayalı olarak köprü de geçer, tünel de geçer, şu da geçer, bu da geçer.” Ne yapar vatandaş? Seyreder. Mahkeme yolu orada tıkalı, burada tıkalı; yanlış sınav yaparsınız, orada tıkalı; sorular iptal edilir, orada tıkalı; memurları bir yerden bir yere atarsınız burada düzenlediğiniz bir maddeyle iki sene göreve iade verilmiş olsa bile, yürütmeyi durdurma verilse bile iki sene hüküm ihtiva etmez.

Ya, ne oluyoruz, nereye gidiyoruz biz ya? Ne yapmak istiyorsunuz arkadaşlar? Yani hukuku bu kadar dolanarak bu kadar insanları mağdur etmek anlayışı ne zaman yerleşti bu ülkeye? Pes yani. Yani yaptıklarınızı Allah aşkına ya okuyun. Ben milletvekili arkadaşlara da söylüyorum ya, Allah aşkına okuyun ya, ne yapılmak istenildiğini bir görün. Yani böyle, artık insanların sinir sistemiyle oynamaya kimsenin hakkı yok. Yani burası bizim, usulsüz iş yapanların, ne bileyim, milletin malına el koyup geri vermeyenlerin aklanma yeri değil. Bak, başında var bugün, 5 tane büyük, Türkiye'nin tüm 80 milyon yurttaşın ortak malını yandaşlara verdiniz, geri alınmama kanunu yapıldı burada. Daha yürürlüğe bile girmeden herkesin, kamuoyunun artık tepkisi oluşmaya başladı. Şimdi burada da belediyelerin, özellikle de Ankara'da yapılan o şeyi belki biraz sonra da siz "Aman bir redaksiyon yetkisi alalım." deyip başka biçimde de donatabilirsiniz bunu. Böyle şeylere artık bizi kullanmayın, yeter.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Kuşoğlu, buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkan, torba kanunda genellikle son anda, bir ihtiyaçtan doğan ya da birileri tarafından talep edilen konular gündeme geliyor. Bunlardan tabii ki yararlı olanları kabul etmek gerekir ama bu çok net olarak biliyoruz ki Ankara'da Yenimahalle Şentepe'de Büyükşehir Belediyesi tarafından kimseye sormadan yaptırılan bir teleferikten dolayı, hiç kimseye sormadan, danışmadan birden bire bir gün makinelerin getirilip böyle zoraki yaptırılan bir teleferik nedeniyle ortaya çıkan açılan davalar nedeniyle Belediye sıkıntıya girince getirilen bir düzenleme.

BAŞKAN – Geçmişe yönelik değil ki zaten.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Nereden değil geçmişe yönelik?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Geçmişe yönelik nasıl... Şey mi yazacağız "Şu tarihten sonra uygulansın." mı yazacağız? Nasıl geçmişe...

BAŞKAN – Hayır, bu kanun çıkmadan önce zaten o haklar aynen vardır, bu kanun çıktıktan sonrası için düzenlenecek bu yapımlarla ilgili.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Teslim işlemi yapılmamıştır daha belki oranın.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Tabii.

BAŞKAN – Yani benim demek istediğim şu: Burada geriye dönük bir düzenleme yapmıyoruz. O nedenle sadece.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Göreceğiz.

BAŞKAN – Kanun çıktığı tarihte yürürlüğe girecek.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Şöyle, isterseniz tabii, şey yapalım, bu kanun yayınlanana kadar çıkan davaları kapsamassın ama o durumda bile bir mülkiyet hakkının engellenmesi söz konusudur ve itiraz hakkının ortadan kaldırılması söz konusudur. Yani bundan sonra ortaya çıkacak davalar için de aynı şekilde.

BAŞKAN – Bu, dava açmaya engel değil.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Nasıl?

BAŞKAN – Neyse...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Dava açılmasını da engelliyor tabii. Yani kanuna bunu yazdığımız zaman, böyle bir şeyi derdettiğin zaman itiraz hakkını da bundan sonrasında ilgili olarak engelliyor.

Sayın Başkan, sizin gayrimenkulünüzün üzerinde belediye tarafından çok yakından bir teleferik hattının geçmesi, 10 metre üzerinden ya da daha da yakın ya da çok yakınından birden bire hiç ilgisiz yerde bir köprü yapılması değerini artırmaz mı? Benim oturduğum yerde belediye tarafından böyle bir şey yapıldı. Birden bire 3 geniş 3 gidiş köprüler falan yapıldı. Orada, yakında bulunan ne kadar gayrimenkul varsa değerleri yarı yarıya düştü. 400 bin liralık daireler 200 bin liraya düştü. Kimse oturmuyor, herkes evini satıp kaçmaya çalışıyor. Hiçbir bedeli de yok bunun. Kimin böyle bir hakkı var, kimin birden bire maliklerin hakkını bu şekilde gasbetmeye hakkı vardır?

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Sayın Başkan, özür dilerim ama bir daha bir söz alacağım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Keskin.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Şimdi efendim, Anayasa'nın 46'ncı maddesini okuyorum size: "Devlet ve kamu tüzelkişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını

veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir.” Bu madde yürürlükte duruyor. Peki, buna rağmen nasıl bedelsiz olarak yapılabiliyor bu işleri? Burada, bu maddede “altı, üstü, yararlanma, yararlanmama” diye bir şey yok, çok açık. Çok açık, yani 46’ncı madde yürürlükteyken böylesine bedelsiz el koymayı öngören bir maddeyi nasıl yapabileceğiz Anayasa’ya aykırı bir şekilde? 46’ncı madde açık Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Bedelsiz el koymadan bahsetmiyor, kamulaştırma...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Sayın Başkan, okuyayım bir daha isterseniz.

BAŞKAN – Biliyorum, kamulaştırmanın mülk...

ADNAN KESKİN (Denizli) – “...kamu yararının gerektirdiği hallerde...” Burada para vermiyor ki “bedelsiz” diyor burada Başkanım, maddede.

BAŞKAN – Hayır, şöyle: Mülkiyet hakkını sınırlayan bir şey varsa zaten bu bunun kapsamı dışında.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Sınırlıyor zaten.

BAŞKAN – Sınırlıyorsa zaten dışında, istisna.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Öyle değilse zaten niye öyle bir düzenleme getiriliyor?

BAŞKAN – Mülkiyet hakkına zarar vermeden bu iş yapılıyorsa burada söz konusu düzenleme yapılıyor. İsterseniz şu redaksiyon...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Verilmiyorsa niye düzenleme yapılıyor?

BAŞKAN – Bir saniye... Redaksiyon konusunda...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Hayır, niye düzenleme yapıyoruz verilmiyorsa?

BAŞKAN – Önerge sahibi arkadaşımız söz istiyor, bir ona vereyim.

Sayın Muş, sizin söz talebiniz, buyurun.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli üyeler; ben şöyle bir teklifte bulunmak istiyorum eğer Komisyonumuz da uygun görürse: Önergenin biraz daha değiştirilip biraz daha hem bu mülkiyet hakkının korunması noktasında daha iyi ifade edilmesi anlamında önergeyle alakalı şöyle bir öneride bulunmak istiyorum: “Ancak maliklerin mülkiyet hakkının engellenmemesi, can ve mal güvenliği bakımından risk oluşturmaması kaydıyla kamulaştırma veya kamulaştırma yoluyla irtifak hakkı tesisi işlemi yapılmaksızın kamu yararı kararına dayalı olarak taşınmazların üzerinde teleferik ve benzeri ulaşım hatları ile her türlü köprü ile altında tünel, metro ve metro benzeri raylı taşıma sistemleri yapılabilir.”

Eğer uygun görürse Komisyon önergeyi bu şekilde de değiştirebiliriz.

BAŞKAN – Evet, o zaman önergeyi...

Sizin mi söz talebi?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Evet, evet, önergeyi siz düzeltene kadar ben de bir iki bir şey söyleyeyim.

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan... Şimdi, Sayın Bakan milletvekilliği sürecinden de yakından tanıyoruz. Birlikte de Mediste çok faydalı çalışmalara katkı sağladığını da görmüştük. Bugün de burada bulunmasından büyük bir umut duyuyorum kendisinin.

Geçtiğimiz hafta bütün Komisyonla paylaştığımız 15 maddelik, madenciye verilen sözler var. Sizin, Başbakanın verdiği sözlerin tutulması noktasındaki hassasiyetinizi çok yakından biliyorum. Hafta sonu Manisa’ya ve Soma’ya gittim. Orada büyük bir hayal kırıklığı var. Birazdan arz edeceğim fotokopisini de size. Başbakanla görüşen 9 tane madenciden 1 tanesi, kamuda çalışan hariç, geri kalanının kendi imzalarıyla yazdıkları “Bize verilen sözler bunlar. Bunların tutulmasını tüm partilerden bekliyoruz.” diye bundan yirmi gün önce yolladıkları bir belge var.

Yavaş yavaş çalışmaların sonuna geliyoruz Sayın Bakan. Her bir maddenin üzerinden tek tek geçecek değilim. Ancak maddelerin birkaç tanesinde, hani, artı mı eksi mi koyarken artı soru işareti veya eksi soru işareti koyabiliyorsunuz. Ama...

BAŞKAN – Şimdi maddeyle ilgili... Başka bir konuyu konuşacaksanız onu ayrı bir gündem yapalım çünkü bu maddeyle ilgili ben söz verdim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şu kadar, çok kısa zaten o sırada önerge yazılıyor yani boş duracağımıza Sayın Bakan burada bulmuşken çünkü biz ilgili bakanlar dışında... Burada ilgili ilgisiz bir sürü bakan geliyor ama ben Sayın Bakanın özellikle Başbakanın verdiği sözlerin yerine getirilmesi noktasında milletvekilliği döneminden bir hassasiyeti olduğunu da biliyorum, bunu da önemli bir fırsat

olarak görüyorum Soma'daki işçiler açısından. Bir yandan da önerge yeniden tanzim ediliyor, atlayıp da geri dönmek yerine... O yüzden dedim yani bu sırada konuşayım diye. Ve çok ciddi sıkıntılar var, özellikle 2 asgari ücret, 2 bin lira maaş ve 6 maaş ikramiye sözünün sadece 2 asgari ücret olarak revize edilmiş olmasını kimse kabullenemiyor. 6 maaş ikramiyesinin olmamasının, yedi buçuk saatlik çalışmanın altıya ve toplam haftada otuz altı saatlik çalışmanın yer altı otuz altı saat, yer üstü dokuz saat toplam kırk beş saati tarif edecek şekilde düzenlenmiş olmasını kimse kabullenemiyor. Taşeronla ilgili verilmiş olan taşeron sisteminin kaldırılmasıyla ilgili sözü kimse kabullenemiyor. Hele hele de özellikle Uyar Madencilikte, bundan önce kapatılan madende son iki yılda 12 arkadaşımız hayatını kaybetmişti, rahmetli, ayrıca da bu madende 2 3 kişi hayatını kaybetmişti, burada düzenlemeler yapılıyor. Bu düzenlemelerin içinde son iki yılda bu madende ölen 3 kişinin, Uyar Madencilikte ölen, işte, 11 kişinin aileleri bu haklardan yararlanamıyor. Yani 301 kişiyle birlikte ölürseniz aileniz madenci ailesi oluyor, maden şehidi oluyorsunuz ama bu kaza "geliyorum" derken ki ufak tefek kazalarda hayatınızı kaybettiyseniz olmuyor, kimse buna anlam veremiyor. Yani Zonguldak'tan buraya aileler gelmişti, geçen sene hayatını kaybeden 9 işçinin ailesi, hayatını kaybeden bir diğer 20 işçinin ailesi, toplam 29 işçinin ailesi. Mesela, onlar da buraya geldiklerinde geri yollarırken iktidar muhalefet "Merak etmeyin, hepinizin sıkıntısını biliyoruz, yapılan düzenlemeler hepinizin dardına derman olacak." dendi. Ama şu anda sadece Soma'daki 301 kişiyle ilgili... Siz kendiniz değerlendirirsiniz Sayın Bakan, tek tek üstünde durmayacağım, lafı da çok uzatmayayım çünkü herhâlde önergeyle ilgili çalışma da tamamlandı. Ama 15 maddeden 6'sında hiçbir şey yapılmadı, 2'sinde yapılan işin verilen vaadi karşılığı şüpheli, geri kalan 7 maddeyle ilgili bir şeyler yapılıyor görülüyor, hani hayata geçmemiş olsa da hiç olmazsa TOKİ'den bir ev yapılacağını "yapmayacağız" diyen olmadı şimdiye kadar, onu yapılmış kabul ediyoruz. Ölüm ayığının bağlanmış olacağını kabul ediyoruz ama yapılmayan bir sürü iş var.

Bir de şu Uyar Madencilikte 2 maden kazasında 2 gözünü kaybetmiş birisi, bir ayağını kaybetmiş birisi, 11 kayıp var, ayrıca da iki aylık maaşını alamamış 600 - 700 işçi var. Devlet, daha önce aşağıda düzenlediğimiz gibi, bunların ödemesini yapıp kamu alacağı şeklinde bu şirketlerin üzerine rahatlıkla gidebilir. Bu sözler defalarca verildi, defalarca verildi. Ama yani Plan ve Bütçe Komisyonu bitiyor, şimdi, şöyle bir şey gelişti: "Onu aşağıda ekledim." falan yani burada ekleyemediğimiz bir şeyi aşağıda eklemek çok daha zor oluyor. Bu konuda inisiyatif alacağınızı ümit ediyorum. Fotokopiyi de arz edeceğim birazdan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Özel.

Önergenin yeni şeklini okutuyorum arkadaşlar, tutanaklara geçsin:

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/931 Esas Numaralı Kanun Tasarısına aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Mehmet Muş

İstanbul

"MADDE - 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 4 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Ancak, maliklerinin mülkiyet hakkının engellenmemesi, can ve mal güvenliği bakımından risk oluşturmaması kaydıyla, kamulaştırma veya kamulaştırma yoluyla irtifak hakkı tesisi işlemi yapılmaksızın kamu yararı kararına dayalı olarak taşınmazların üzerinde teleferik ve benzeri ulaşım hatları, altında tünel, metro ve metro benzeri raylı taşıma sistemleri yapılabilir."

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Şimdi, teknik bir düzenleme ne Mehmet Muş arkadaşımız tabii, iyi niyetten bir değişiklik yapmak istediye ona bir itirazımız...

BAŞKAN – Millî Emlakla ve diğer arkadaşlarla görüşerek düzelttiler de onun için.

MUSA ÇAM (İzmir) – Hukukçu musunuz? Yani burada şöyle yapalım, eğer gerçekten bu sorunu çözmek istiyorsak, iyi niyetliyse: O zaman buradan Baro temsilcisi de dâhil olmak üzere, burada çok duayan bir hukukçu ağabeyimiz var, Adnan Bey yani birlikte redakte edilebilecek...

BAŞKAN – Yani Adnan Bey'in metinle ilgili görüşlerini dikkate alarak zaten böyle yapıyoruz.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ama 46'ncı madde var Başkanım.

BAŞKAN – O, ayrı yani sizin temelden iddianız. Ama redaksiyon olarak görüşünüz doğrultusunda düzelttik zaten.

ADNAN KESKİN (Denizli) – O madde iptal edilir o zaman. Hukukçulara soralım.

BAŞKAN – Hayır, daha mefhumu muhalifinden Baro dedi ki: "Yeni davaların açılmasını ve normalde irtifak hakkı tesisi edilmeyenleri de hak sahibi kılar."

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, ama bundan sonra, bu açılmış ve açılacak olan davaları engelleyecektir.

BAŞKAN – “Açılmış olan davaları engellemez.” diye bir ifade... Yani geriye işlemez ki bu. Geçici bir maddeyle “Bunları da kapsayacak.” dersek ancak geçici maddeyle olabilir sayın üstadım. “Bundan sonra olacaklar için tam tersine mefhumu muhalifinden dava açmak doğar.” dedi Baro yetkilisi.

Teşekkür ederim sayın üstadım.

Önergeye bu hâliyle katılıyor mu Hükûmetimiz?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Kabul ediyoruz.

BAŞKAN – Hükûmetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, arkadaşlar, diğer önergeye geçmeden, şu önceki maddeyle ilgili tutanak geldi “ön kısmını değil ama önergenin görüşmeleri tamamlandı” diye ben hemen buradan aynen okuyorum:

“BAŞKAN - Sayın Bakan, bu önergeye katılıyor musunuz?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Katılıyoruz.

BAŞKAN - Sayın Bakanın katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yapmayın ya!

MUSA ÇAM (İzmir) – Yanlış yapıyorsunuz...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Başkan, sorularımıza cevap alamadık!

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kaç kişi el kaldırdı?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Sayın Başkan, bazı sorular sorduk, cevap alamadık. Niye sorularımıza cevap vermiyorlar?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kaç kişi el kaldırdı saydın mı Sayın Başkan?

BAŞKAN – Sorduğunuz soruya cevap alamadığınız hangi soru var değerli arkadaşlar?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hayır, bakın, kentsel gelişim meselesini sorduk, özel mülkiyetle ilgili meseleyi sorduk. Bunlara cevap alamadık.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Başkan, yapmayın ya!

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Belki önerge sahibi çekecek, kendisi yok burada.

BAŞKAN – Önerge sahibi yok ki... Ne diyebilirim değerli arkadaşlar?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hayır ama ilgili bakanlıktan arkadaşlar burada...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, birleşime saat 15.00'e kadar ara veriyorum.”

BAŞKAN – Şimdi, oylanmadı dediğiniz için ancak “Burada sorularla ilgili cevaplar alınmadı.” diye Sayın Sarı söylüyor. Eğer Bakanlığımızın yetkilileri buradaysa biz o konudaki bilgileri yine alalım.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Bu saatten sonra eğer oylama geçerli olmuşsa bakın... Oylamadan kasıt nedir Sayın Başkan? Kanaati etkilemektir, oylanmanın şeyi olduktan sonra ne yapacaklar onu. Oylamayı oldubittiye getirip her zaman yaptığınız gibi, her zaman aynı böyle bir eşkıyavari... Bu konuşmaların çoğu aşağıda yapıldı, bu kürsüde değil.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Teşekkür edeceğin bir şey yok.

BAŞKAN – Hayır, kapandıktan sonra zaten...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Yani bakın bu konuşmalarınız olayın usulüne uygun olmadığını ortaya koyuyor.

BAŞKAN – Sayın Çetin, kapandıktan sonra tutanak olmuyor zaten. Bunlar kapanmadan önceki konuşmalar onun için.

Teşekkür ediyorum.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Anayasa'nın 4'üncü ihlali Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Oral.

SÜMER ORAL (Manisa) – Sayın Başkan, sabah şöyle bir şey de dediniz ama anlayamıyorum, “Ortada karışık bir durum varsa gerekirse mutabakat sağlayıp tekrar görüşme yaptırabilirim.” dediniz.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Tekriri müzakere yapalım.

SÜMER ORAL (Manisa) – Şimdi, o konuda hiç kapak açmıyorsunuz.

BAŞKAN – Hayır açıyorum Sayın Bakanım.

SÜMER ORAL (Manisa) – Peki, buyurun açın o zaman.

BAŞKAN – Burada şu iddia edildi, dendi ki: “Kabul edilmedi, karambole geldi...”

İZZET ÇETİN (Ankara) – Karambole geldi.

BAŞKAN – ...dolayısıyla, oylama yapılmadı. Ben “Gerekirse tekriri müzakere yapınız.” dedim.

İZZET ÇETİN (Ankara) – O kadar ezmeyin milletvekillerini ya.

BAŞKAN – Ya, lütfen...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Lütfeni mütfeni yok Başkan. Eşkıyavari yöntemle işi götürüyor ya.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bilgi alalım eğer tatmin olmazsanız. Yani şimdi burada sonuçta tatmin oluncaya kadar bilgi almak durumunda değiliz.

İZZET ÇETİN (Ankara) –Hayır, oylamayı bile usulüne uygun yapmadı, saymadı, bakmadı, en azından en iyi ihtimalle taraflar eşitti. “Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.” Yok, böyle bir şey.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Başkan yalnız değildi, Başkanlık Divanında bir başka arkadaş daha vardı. 3’ üde aynı şekilde “saydık” diyor şimdi.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Dönün geriye, görüntüleri getirin, sayın.

BAŞKAN – “Sayılmadı”, “kaldırmadık” ayrı bir şey tabii de.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanım...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Sayın Başkan, az önce...

BAŞKAN – Şimdi bir daha alalım, fark etmez yani şimdi tekrirmüzakere yapalım değerli arkadaşlar, iki saat daha konuşalım isterseniz bununla ilgili ama...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Sayın Başkan, az önce görüşülen önergeyle ilgili sorularımıza da cevap verilmedi, “Ben kaç tane proje var, hangi ihtiyaçtan doğmuştur?” diyorum. Birisi cevap vermiyor.

BAŞKAN – Yani, şimdi mevcut projelerden bahsedilmiyor, bundan sonra yapılacaklarla ilgili burada kimse de...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hayır, şu ana kadar elde, bu konuda ihtiyaçlarla ilgili hiçbir şey yapılmamıştır.

BAŞKAN – Bunları kapsamıyor zaten, bundan sonrakilerle ilgili bu.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Yani biri çıkıp açıklama yapsın bununla ilgili Sayın Başkan. Sorularımıza cevap vermeden önergeleri oyluyorsunuz.

BAŞKAN – Şimdi böyle bir sorunun burada muhatabı yok ki kim verecek?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Kim o önerge sahibi?

BAŞKAN – Önerge sahibi Mehmet Bey açıkladı.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Sayın Bakan versin.

BAŞKAN – Yani, şimdi, değerli arkadaşlar, burada bundan sonraki projelerle ilgili bütün belediyelerin, İzmir’in, İstanbul’un, Ankara’nın veya başka bir yerin projelerinin burada dökümünü yapıp getirmenin...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Ben usulle ilgili söz alabilir miyim Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Sayın Sarı, buyurun.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkanım, burada bir müzakere yürütüyoruz.

BAŞKAN – Ama o müzakerede bütün...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Ama bir saniye, ben daha konuşmadan cevap veriyorsunuz.

Burada bir müzakere yürütüyoruz ve muhalefet partisi milletvekilleri olarak da bizim gelen tekliflere ilişkin sorularımız var. Şimdi, sorularımıza göre değerlendirme yapıp sorularımıza göre birtakım fikirler ileri süreceğiz, belki biz de kabul edeceğiz. Şimdi, bu önergeleri hazırlayan arkadaşlar, Sayın Bakan burada hükümeti temsilen, siyaseten verilmesi gereken cevaplar varsa Sayın Bakan verecek. Biz sadece buraya Sayın Bakan gelsin, otursun diye çağırıyoruz sayın bakanları yani gelen önergeler hakkındaki fikirleri, düşünceleri ne? “Kabul ediyoruz... Etmiyoruz...”un ötesinde muhalefetin söylediği şeylere ilişkin tatmin edici, doyurucu birtakım cevaplar alma hakkımız var bizim. Ya önerge sahibi versin, ya bürokratlar versin ya Bakanın kendisi versin ama bu sorulara cevap verilmeden siz önergeleri oylayıp geçiyorsanız bizim burada konuşmamızın hiçbir anlamı yok, o zaman müzakere etmeyelim Sayın Başkan ama biz burada birtakım şeyler söylüyoruz. Bakın, az önceki meralarla ilgili kanunda da öyle oldu, ben çok basit sorular sordum, birileri çıksın, bu sorulara cevap versin ama cevap vermeden direkt oylamaya geçiliyor. Ben hatta kendi konuşmamda –tutanaklardadır– “Bu cevapları istiyorum, bu cevaplar üzerinde değerlendirme yapacağım.” dedim ama ben cevapları beklerken kimse düğmeye

basmamıştı, cevap beklerken düğmeye mi basacağız biz? Yani, lütfen bu soruların cevapları verilsin ve bu soruların cevapları üzerinden biz de değerlendirme hakkımızı kullanalım Sayın Başkan, lütfen müsaade edin buna.

BAŞKAN – Peki, Sayın Sarı.

Sayın Akçay, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

O görüşmeler sırasında benim de bazı sorularım olmuştu, hakikaten bunlara cevap alamıyoruz. Tekrar sorayım: 2012 Başbakanlık Genelgesi'yle ilgili niye cevap alamıyoruz biz? Görüşmelerin ta başından beri en az 3-4 defa bu 15 Haziran 2012 tarihli Başbakanlığın hazine gayrimenkulleri, devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazların satışı, kirası, devri, irtifak hakkı tesisi gibi işlemler için Başbakanlıktan izin alınıyor. Ona ilişkin nedir bu, 2012 Haziran ayından bu yana bu işlemlerin hangilerine cevap verilmiş, ne cevabı verilmiş, hangileri bekliyor? Bir kısmının beklediğini biliyoruz. İşini yüzdüren Başbakanlıktan izni alıyor. Yani, Başbakanlığın genelgesi olunca mı herkes sessiz kalıyor buna? Yani bunu öğrenmeye hakkımız yok mu bizim milletvekili olarak?

BAŞKAN – Tabii ki milletvekili olarak burada onunla ilgili bir uzman arkadaş varsa bilgi alırsınız ama şimdi bir...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Uzman vardı, yoktu onu ben bilemem. Siz Komisyon yönetimi olarak bizim sorularımızın takibini de sağlamak durumundasınız. Günler oldu bunun cevabını alamıyoruz, bugün de sorduk, geçtiğimiz gün de sorduk, ondan önceki gün de gündeme getirdik, bir bilgi verilmiyor bize.

BAŞKAN – Sayın Akçay, tekrar Millî Emlak Genel Müdürlüğündeki arkadaşlardan isteyelim, sadece Millî Emlak değil de, tabii, diğer...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yani, sadece Millî Emlak değil tabii, bunun yanı sıra Maden Tetkik Arama var, MİGEM'i var, vesairesi var.

BAŞKAN – Orman var.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ormanı var.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Türel.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Başkan, bir şeyin olması için, bir talebimizin yerine getirilmesi için kaç kere söylememiz, ifade etmemiz gerekiyor, bir kere yeterli değil mi?

BAŞKAN – Hayır, ben yapılabilecek her şeyi yapmaya çalışıyorum burada.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hayır yani benim konuşmamda iki üç kere değişik zamanlara döne döne, bütün konuşma boyunca bir kere de değil, birkaç kere Millî Emlak Genel Müdürlüğünden görüş alınması gerektiğini ve onu istediğimizi söyledik çünkü...

BAŞKAN – Bu maddeyle ilgili mi?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Meralar, yaylaklar, kışlaklarla ilgili söylüyorum. Bunlar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, Sayın Başkan, bunların sadece kullanım hakları belediyelere ve köy tüzel kişiliklerine verilir. O yüzden onların görüşlerinin alınması, bir de ayrıca “Bu şekilde olan durumda il içinde taşınmaz olmayan yer var mı?” gibi bir bilgi alalım talebimiz var. O yüzden usulü budur bunun. Bunların görüşüldükten sonra, bunlara cevap aldıktan sonra bunun oylanması gerekir. Bu açıdan bir usul yanışı var burada. Lütfen bu usul yanışından dönelim, gerekli bilgileri alalım, ondan sonra devam edelim.

BAŞKAN – Şimdi ama istediğimiz bilginin şu anda verilebilir bir bilgi olması lazım.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Nerede, bir konuk isteyin.

BAŞKAN – Şimdi, bir yıl sonra, iki yıl sonra, beş yıl sonra sonra yapılacak olan bir yerde...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hayır şu an içinde söyleyin.

BAŞKAN – ...alternatifin var olup olmadığı araştırması yapılmasının Millî Emlaktan istenecek bilgi nasıl bir şey olabilir?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Millî Emlak, oradaki arkadaşımız cevap verir, o zaman der ki: “Bunu veremiyorum.” ama verilebilecek olanlara cevabı alalım Sayın Başkan, lütfen...

BAŞKAN – Millî Emlakten...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Açtınız mı yeniden müzakereye ilgili maddeyi? Benim de bir sürü sorum var.

BAŞKAN – Onların hepsinin bilgisini alacağız. Şimdi Millî Emlakten...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Müzakereye açıyor musunuz ama onu bilelim de.

BAŞKAN – Müzakereye açıyorum tabii.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Çünkü bunun üzerinden değerlendirme yapacağız.

MUSA ÇAM (İzmir) – Söylediniz ama “Tekrirmüzakere açacağım.” dediniz Sayın Başkan.

Buyurun.

Millî Emlakten arkadaşlar...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Sayın Başkan, bakın, gereğinden fazla uzuyor bu tartışmalar, eğer usule uygun yaparsak bak, zaman kaybı...

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) - Her şey oylama sürecinde usule uygun olmuştur.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Hiçbir şey usule uygun değil.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Bilgiç, çok oldubittiye getirdiniz yani size göre o oldubitti usule uygun olabilir ama çok oldubittiye geldi.

BAŞKAN – Şimdi ben tutanağı okudum tekrar, “Arkadaşlar bilgi eksikliği var, -daha önce bu kısımda yok- bilgi alalım Millî Emlakten.” diyorlar, bunu tekrar alalım, ondan sonra...

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) – Biz her zaman birtakım geçtiğimiz, oyladığımız maddelerde pek çok yazılı, sözlü, her şey usulüne uygun olmuştur.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Ya, olur mu öyle şey? Ben onun üzerine değerlendirme yapacağım, söz hakkım var benim ya. Soru soruyorum, cevap alıp söz hakkımı kullanacağım ben ya. Böyle şey olur mu?

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) – Sakin ol, bak, ben ne kadar sakın konuşuyorum.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Ama “Usule uygun.” diyorsun.

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) – İlk oylama usule uygundu.

BAŞKAN – Şimdi, hangi sorular soruldu ben hatırlamıyorum ama herhâlde Millî Emlakten arkadaşımız, önceki maddeyle ilgili...

Evet, buyurun.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Sayın Başkanım, aslında meraların doğrudan Maliye Bakanlığıyla çok ilgisi yok, normalde Mera Kanunu gereğince devletin hüküm ve tasarrufu altında kabul edildiği için devletin burada bir çıplak mülkiyeti var, denetim kontrol yetkisi var. Asıl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımız malumunuz bu konularda yetkili. Vasıf değişikliği işlemleri de aynı kanunun işte 14’üncü maddesi uyarınca yapılıyor. Ona ilave edilen son (e) bendiyle de bu hâlde de taşınmazın meralık vasfı mera komisyonu tarafından değiştirilecek, hazine adına tescil edilecek. Tescil edildikten sonra dönüşüm projesi kapsamında kullanılmak üzere hangi idare yapacaksa bunu, TOKİ yapacaksa Maliye Bakanlığı tarafından TOKİ’ye, yok ilgili belediye yapacaksa da ilgili belediye kendi mevzuatımıza göre, normal hazine taşınmazlarını devrettiğimiz mevzuata göre bedeli karşılığında devretmemiz gerekiyor bu meralara vasıf değişikliği yapıлып...

BAŞKAN – Ama alternatif alan araştırması yapılacak mı? Arkadaşlar onu soruyor.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Efendim, tabii ki. Şöyle yani kanunundaki öngörü şu: Yani, ilave edilmesi öngörülen maddeyle, alternatif alan bulunmaması...

BAŞKAN – Şimdi bu değişiklik şekliyle...

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Sayın Başkanım, şimdi mera komisyonları var ilde, vali yardımcılarının başkanlığında, bütün kamu idarelerinin üst yöneticilerinin olduğu, 10 kişiden oluşan bir komisyon var, bunlar araştırıyor ve sekreteryaya işlemlerini de gıda, tarım ve hayvancılık il müdürlükleri yapıyor. Dolayısıyla, bu alternatif alan araştırması şu bu, hepsi o il müdürlüğümüz ve o komisyon tarafından yapılıyor. Sadece bizim orada Maliye temsilcisi olarak defterdarımız var, üye kendisi. Asıl komisyonda vasıf değişikliği işlemi yapıldıktan sonra Maliyeye geçiyor, biz o saatte devrede değiliz. Mal tapuda vasıf değişikliği yapılsa komisyon tarafından, hazine adına tescil edilirse ancak Maliye Bakanlığı olarak devreye giriyoruz, onun öncesinde bizim maalesef bir üye olarak söz hakkımız var, onun dışında herhangi bir şeyimiz yok ama bunu yapması gereken komisyon. Tabii, komisyon yaparken de alternatif alanları araştıracağı gibi, diğer vasıf değişikliği işlemlerinde olduğu gibi köylünün de veya o beldenin mera ihtiyacını, hayvan varlığını, şunu bunu dikkate alarak detaylı bir rapor hazırlayıp ondan

sonra bu çalışmaları yapıyor. Genel bilgimiz bu. Yani, uygun da görmeyebilirler bu tür çalışmaları, tamamen mera komisyonunun, bağımsız olan bir mera komisyonunun yapacağı işlemler bunlar.

İzinler konusunda da efendim, onu da arz edeyim. Sayın Vekilimiz Erkan Akçay Bey daha önce bu izinlerle ilgili soru sormuştu, o konuda detaylı bir çalışma yaptırıyoruz çünkü tek tek irdelenmesi gereken bir konu sadece bizim bu Başbakanlık Genelgesi kapsamında 2002 yılından bugüne kadar gönderdiğimiz dosya bütün tahsisler de dâhil olmak üzere, irtifak hakları dâhil olmak üzere ayrı ayrı 16 dairemizden yürüyor. Bunların hepsinin bir envanteri, maalesef, istatistiki çalışması yapılmıyor ama sizin geçenkı sorunuz üzerine dairedeki bütün arkadaşlar, her daire kendisi ne kadar dosya göndermiş, ne kadarı olumlu gelmiş, ne kadarı olumsuz gelmiş, ne kadarı bekliyor onları çıkaracağız fakat sadece bizim o konudaki hazine taşınmazlarına ilişkin tasarruf işlemleri bunlar. Maden, MİGEM; ormanla ilgili kısımlar malumunuz ilgili idareler tarafından yürütölüyor. Onu da inşallah en kısa zamanda sizlere arz edeceğiz.

Arz ederim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Murat Bey, şimdi, ilgili il sınırları içinde alternatif alan bulunmaması, bunlar direkt sizinle ilgili yani nereden bulunacak? Sonuçta ya bir biçimde hazine arazisi olacak ya da Hükümet tasarrufu altındaki... O yüzden bunlar sizinle bağlantılı yani buna ilişkin olarak böyle bir madde geldiği için yani biz böyle bir sıkıntı mı var, onu öğrenmek istiyoruz yani bizim bildiğimiz kadarıyla –benim de eski bir Millî Emlakçılığım da var- yani devletin özel mülkiyetindeki alanlar hemen hemen bütün illerde var. Şu an itibarıyla Türkiye genelinde de toplam sayı kaçtır?

BAŞKAN – “Size sorulacak yine.” diyor değil mi Sayın Türel?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bunun sizsiniz sahibi yani sizden bulamazsa hazine arazisi özel mülkiyetteki yeri o zaman gidecek, böyle bir meraya gidecek, onun dışında gitmeyecek. O yüzden konu tam da sizi ilgilendiriyor Maliye Bakanlığı olarak.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Arz edeyim Sayın Başkan.

Az önce kusura bakmayın, belki eksik oldu. Şimdi, tabii, mera komisyonu veya il müdürlüğü alternatif yazışmayı onlar yapacak. Kiminle yapacak? Tabii ki Maliye Bakanlığıyla yapacak, ilgili defterdarlıkla yapacak, defterdarlığa soracak.

Efendim şey konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bilgi vermesi gerekir tabii o konuda da, bir yerin kentsel dönüşüm alanı ilan edilmesi 6306 sayılı Kanun gereğince Bakanlar Kurulu kararıyla oluyor biliyorsunuz. Sınırları belirleniyor, o sınır içerisinde kalan yer Bakanlar Kurulu kararıyla kentsel dönüşüm alanı ilan ediliyor. Tabii bu ilan edilen kısımdaki kentsel dönüşüm işlemlerini TOKİ veya ilgili belediye ya da özel idareler yürütebiliyor o kanuna göre. İşte o noktada kentsel dönüşüm alanı ilan edilirken bunun öncesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız bunun araştırmasını yapacaktır yani burada alternatif alan var mı, yok mu bizden soracaktır, hazine mülkiyetinde olan yerler, tescil harici yerler, hazinenin orman sınırı dışına çıkartılmış olan yerlerde de malumunuz olduğu üzere düzenleme yaptık o konularda. Onlardan olmaması zorunluluk olması hâlinde burada bir zorunluluğa işaret etmek lazım eğer yeterli nitelikte veya ölçümde hazine taşınmazı varsa veya devletin tasarrufu altında yer varsa veya 2/B alanı varsa meraya gitmemeleri lazım ve oradan da yer istenilmemesi lazım. O noktada bize sorulduğu zaman biz kendilerine tabii alternatif alanlar sunacağız, o il içerisinde ne kadar hazine taşınmazı varsa, ne kadar tescilli alan varsa, ne kadar 2/B alanı varsa hepsini bildireceğiz. Onlar buna rağmen yeterli görmezlerse veya bulunamaması hâlinde, olmayan yerler var, mesela Muğla gibi illerimizin bazılarında hakikaten kamu mülkünde çok fazla yer yok. Oradaki alan bulunamazsa, 2/B alanı da yoksa o zaman mecbur meraya gideceklerdir.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Şimdi, bu bizim önümüze geldiğine göre demek ki ortada bir problem var.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – O konuda bilgimiz yok efendim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Yani var mı yoksa herhangi bir biçimde çıkabilir diye mi şu anda merayı alıyoruz kapsama? Yani mera, yaylak ve kışlaklara burada bir anlamda böyle bir kentsel dönüşüm ve gelişim projesi çerçevesinde bunların tahsis amaçlarının değiştirilip el konmasının yolu açılıyor yani başka bir amaç için kullanılmasının yolu açılıyor. Yani neden çıktı bu, hangi ihtiyaçtan kaynaklandı? Yani öyle bir ihtiyaç mı var yoksa gelecekte olabilir mi diyoruz?

BAŞKAN – Kentsel dönüşüm yeni başladığı için olabilir düşüncesiyle yapılıyor.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Efendim, o konuda bizim yani neden ihtiyaç doğduğu noktasında maalesef bir bilgimiz yok çünkü bu işin sahibi Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız, onların muhtemelen önerisi, biz de yani hangi idareden geldi onu da bilmiyoruz. Dolayısıyla kusura bakmayın, o konuda bilgi verme imkânım yok, çünkü bilgili değiliz o konuda.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Akçay, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, eski bir defterdar ve eski bir mera komisyonu üyesi olarak ifade ediyorum. Yani sabahki konuşmamı Komisyon üyesi olarak ifade ettim ama şimdi...

BAŞKAN – Şimdi uzman olarak diyorsunuz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Evet, yani söylemek mecburiyetindeyiz.

İl sınırları içerisinde yani “mülki sınırların içerisinde” deniyor, bu, meralara el atılmasının yolunu açmak için getirilmiş bir düzenleme. Alternatif alan yüzde 99 bulunur.

BAŞKAN – “Belediye sınırları içinde” diyelim o zaman “il sınırları” demeyelim. Belediyeler bunu daha çok istediğine göre “il sınırları” dediniz, ben de ona takılıyorum. “Belediye sınırları içinde” diyelim.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hayır ama yani bu tartışma konularından birisi.

BAŞKAN – Şimdi, il sınırlarıyla belediye sınırları Sayın Akçay dikkati çektiği için söylüyorum.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – İşte biz bunun cevabını alamadık mesela.

BAŞKAN – Hayır, bunu biz şimdi Belediyeler Birliğinden soralım.

Sayın Akçay güzel...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Belediyeler Birliği dedi ki: “Bunu ‘belediye’ diye düzeltelim.” Buna rağmen düzeltilmedi.

BAŞKAN – Hayır, düzelteriz yani.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Ama işte bakın bunları müzakere edemiyoruz, ben bunu söylüyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ama belediye sınırları içerisinde de meraya ihtiyaç var.

BAŞKAN – Tabii ki var, tabii ki ama burada alternatif falan olmaması şartı var ya artık.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Meraya el at, zeytinliklere el at yani bu kentsel dönüşüm bir bahane olmuş durumda. Bundan vazgeçmek lazım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Sarı, buyurun.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi, öncelikle Sayın Başkan, benim sorularımın muhatabı kim, onu bilmek istiyorum. Bu önergeyi veren arkadaşım mı, Sayın Bakan mı, yoksa bürokratlar mı? Şimdi, önergeyi veren arkadaşım yok burada. Biz sabahtan beri bu konuyu gündeme getiriyoruz. Lütfen bu arkadaşımız gelsin çünkü bazı sorularımızın muhatabı o yani “Niye böyle yazdın?” diye soracağız. “Hangi ihtiyaçtan doğarak bunu yazdın?” diye soracağız. Sayın Bilgiç Divandayken “Biz arkadaşımızı çağırıyoruz, yarım saate kadar gelecek.” dedi, arkadaşımız yok ortada. Şimdi muhatabımız kim? Sayın Bakan, Spor Bakanı, bu konuyla ilgili sorulara cevap verebilecek mi? Sayın bürokratlar burada mı?

BAŞKAN – Bürokratlar burada.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Ama cevap alamıyoruz yani benim önce sorularımın muhatabı kim, siyaseten kim, teknik olarak kim? Önce bir bunu bilmek istiyorum.

BAŞKAN – Siyaseten Sayın Bakan burada.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Peki, o zaman şu sorularıma cevap istiyorum Sayın Başkan. Bakın, ben üç tane konuyu gündeme getirdim ve üç tane soru sordum, dedim ki: Birincisi, bu madde metninde, teklifte diyor ki: “Kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri...” Şimdi, ben soruyorum, bizim bütün tartışmalarımız dönüşüm üzerinden geçiyor ama bu çok geniş bir tanımlama. Kentsel gelişim ne demek? Yani ben X şehrinin Y noktasına doğru gelişmesini istiyorum diyen bir belediye başkanı oradaki bütün meraları bu kapsamın içine sokabilir hiçbir dönüşüm projesi olmaksızın. Şimdi, Belediyeler Birliğinden gelen arkadaş dedi ki: “Bu konuyla ilgili ikisi bir arada düzenlendiği için böyle.” Ama bu nedir? Bununla ilgili bir açıklama istiyorum, bir.

İkinci soru: Maddenin metnine baktığımız zaman sadece büyükşehir belediyesi sınırları içinde ya da bütüncül sınırları içerisindeki iller kastedilmiyor. Burada bütün iller yani Türkiye’deki bütün meralar kapsam içindedir, lafına baktığınız zaman.

Şimdi, yine Belediyeler Birliğindeki arkadaş dedi ki: “Bu, evet böyledir, doğru düzenleme olmamıştır, bunu değiştirdim, büyükşehir belediyesi sınırları içinde gibi bir şey koyalım asıl amaca uygun olsun diye.” Ama bu konuyla ilgili hiç kimse hiçbir yorum yapmadı, ne Sayın Bakan yorum yaptı ne önerge hazırlayan arkadaş, zaten yok. Yani Türkiye’deki bütün meraları mı biz kapsamın içine

almaya çalışıyoruz, Türkiye'deki bütün meraları mı murat ediyoruz biz bu kanunun içinde? Bu kanun teklifini hazırlayan arkadaş buna cevap versin.

BAŞKAN – İfade bu şekilde ayrıca cevap vermeye gerek yok ki yani buradan anlaşılan odur. “İl sınırları içinde” dediğiniz zaman bunun hepsini kapsıyor mu, kapsamıyor mu ben söyleyeyim, kapsıyor.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Hayır, ama bu doğru değil, bakın ama bütün tartışma burada, öğleden önce yaptığımız, aradan önce yaptığımız bütün tartışma bu şekilde yürümedi.

BAŞKAN – Sayın Sarı, lafız çok açık, “il sınırları” dediği zaman bütün hepsini kapsar.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Türkiye'deki bütün meraları. O zaman niye “il sınırı” diyoruz?

BAŞKAN – İl sınırları içinde o il karar verdiği için.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Tamam, “il sınırı” deme, “Türkiye'deki bütün meralar” de. Zaten oradaki sorumlu olan kişi zaten il sınırları içinde yetkili.

BAŞKAN – İl İdaresi Kanunu söz konusu, o nedenle bu şekilde tabii ki.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – “Belediye sınırları” diye değiştirsek olmaz mı?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – İşte teklif o. Yani onu bir düşünelim.

BAŞKAN – Evet, evet. Tamamlayın siz ona göre...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Üçüncü soru: Bakın, 4'üncü maddeye göre meralar üzerinde özel mülkiyet ilişkisi kurulamıyor. Şimdi, biz kentsel dönüşüm projesi ya da kentsel gelişim projesiyle bir proje yaptık, belediye olarak meraları kapsama aldık, adamlara ev verdik, tapu dağıttık, özel mülkiyet ilişkisi kurduk. Nasıl olacak?

BAŞKAN – Mera, mera vasfı halindeyken mülkiyet konusu olamıyor yoksa mera vasfı kalktıktan ve normal bir hâle geldikten sonra mülkiyet konusu olamaz diye bir şey yok, biz organize sanayi sitesi yaptık...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Ama “amacı dışında kullanılamaz.” diye madde var.

BAŞKAN – Örnek, oradan biliyorum da onun için, organize sanayi yaptık. Orası mera vasfı kaldırılıyor il kurulu tarafından biraz önce Millî Emlak Genel Müdür Yardımcımızın anlattığı gibi, önce mera vasfı kaldırılıyor o komisyon tarafından, ondan sonra mülkiyet tesis edilebiliyor.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Amacı dışında kullanılmış oluyor yani.

BAŞKAN – Hayır, amacı dışında değil. Zaten orada sayılanlar, kamu yararı, vesaire, vesaire, birtakım projeler. Mesela, organize sanayi yapıyorsunuz ve onun için ilgili bakanlıkların kararı gerekiyor, vesaire, yoksa, herhangi bir şey için mülkiyet, mera...

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Peki, bu sorularımıza cevap alabilir miyiz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Şimdi, öncelikler Belediyeler Birliğine... Belediye şeklinde sizden mi geldi bu şekilde?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Evet Başkanım. Şimdi, “il sınırı” dediğimizde tüm ili kapsıyor.

BAŞKAN – “İl sınırı” yerine “belediye sınırları” densin mi diyorsunuz?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri yetkili, diğer yerlerde de il belediyesi, ilçe belediyesi, belde belediyeleri yetkili. Buradaki ifadenin “belediye” şeklinde olmasının daha uygun olduğu kanaatindeyim.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

ADNAN KESKİN (Denizli) - Anayasa'ya aykırılık iddiamız vardı, o konuda bir şey demediniz.

BAŞKAN – Evet, Sayın Seçer, buyurunuz. Yalnız, siz de sorun da ondan sonra Millî Emlaktan yine bunlara bir cevap alalım.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Tamam, zaten Daire Başkanı Murat Bey'e soracağım.

Şimdi, burada bakın, 14'üncü maddede amacı dışında meraların nerelere tahsis edilebileceğini açıklıyor değil mi? Şimdi, biz ilave bir maddeyle bunu yaptık, bu da o kapsama girdi. Sonra devam ediyor, diyor ki: “Yerlerin, ilgili müdürlüğün talebi, komisyonun ve defterdarlığın uygun görüşü üzerine valilikçe tahsis amacı değiştirilebilir ve söz konusu yerlerin tescilleri hazine adına, vakıf meralarının tescilleriye vakıf adına yaptırılır.” Şimdi, burada valilik tarafından mı bu karar verilecek, “Bakanlar Kurulu kararı” diyoruz, burada. O bir. Devam ediyorum, diyor ki: “Bu madde kapsamında başvuruda bulunan kamu kurumları ile işletmeciler faaliyetlerini çevreye ve kalan mera alanlarına zarar vermeyecek şekilde yürütmek ve kendilerine tahsis edilen yerlerin tahsis süresi bitiminde eski vasfına

getirmekle yükümlüdürler. Bu yerler, tahsis süresi bitiminde özel sicile kaydedilir.” Şimdi, burada, kentsel dönüşüm ya da kentsel gelişim, burada insanlara bizim tapu vermemiz lazım. Dolayısıyla, bunlar hazine adına tescil edilip özel mülkiyete geçmiş oluyor değil mi? Bu da Anayasa’ya aykırılık içermeyecek mi?

BAŞKAN – Evet.

Sayın Keskin, sizin de mi bu mahiyetteydi sorunuz?

ADNAN KESKİN (Denizli) – Benimki başka efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

ADNAN KESKİN (Denizli) – 2009/30 esas, 2011/76/1 Anayasa Mahkemesi kararı var. 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu’na geçici madde eklenmesine ilişkin bir karar verilmiş meralarla ilgili, Anayasa Mahkemesi 12/04/2011 günlü kararla bunu Anayasa’ya aykırı bulmuş. Şimdi, aynı mahiyette meraların tahsisi söz konusu ve Anayasa Mahkemesi kararı yürürlükte, aksine bundan sonra da bir karar çıkmamış. Açıkça, bu mahkeme kararına aykırı olan bir yeri nasıl tahsis edeceğiz şimdi?

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim Sayın Keskin.

Evet, bilgi alalım Millî Emlaktan hemen.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Sayın Başkanım, şimdi öncelikle Mera Kanunu -bizim Mera Kanunu 1998’de çıktı- olmadan önce de Medeni Kanun’a göre meralar kamu orta mallarındandır yani yararlanılması belli bir belde halkına veya köy halkına tahsis edilmiş alanlardır, kamu malıdır sonuç itibarıyla. Bu Mera Kanunu’ndan önce de Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün kuruluşuna ilişkin 3202 sayılı Kanun vardı, orada da yine vasıf değişikliği yapılabiliyordu. Hangi hâllerde? Zorunlu hâllerde. Şimdi, Mera Kanunu’nun temel mantığında meralar kamu orta malı olduğu için devletin hüküm ve tasarrufu altında olarak addediliyor ve genel olarak durup dururken özel mülkiyete konu edilemiyor. Ancak, Mera Kanunu’nun 14’üncü maddesinde, siz de az önce söylediniz, “tahsis amacının değiştirilmesi” başlıklı bir madde var, diyor ki: “Tahsis amacı değiştirilmedikçe mera, yaylak ve kışlakta bu kanunda gösterilenden başka şekilde yararlanamaz, ancak, bu kanuna veya daha önceki kanunlara göre mera, yaylak ve kışlak olarak tahsis edilmiş olan veya kadimden beri bu amaçla kullanılan arazilerden...” işte sayıyor “a) Enerji Bakanlığının talebi üzerine 3210 sayılı Kanun kapsamında kamu yatırımları için, turizm yatırımları için...”

VAHAP SEÇER (Mersin) – Sayılı bentte var, evet.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Bu hâllerde ilgili müdürlüğün teklifi, komisyonun ve defterdarlığın uygun görüşü üzerine vasıf değişikliği -valilik dediği mera komisyonu efendim- onlar tarafından vasıf değişikliği yapılıyor, meralıktan çıkartılıyor bunlar, tapuda hazine adına tescil ediliyor, vakıf merasıya vakıf adına tescil ediliyor. Daha sonrasında, biz bunu örneğin bir maden arama ruhsatı için çıkarmışsak madenciye kullanma hakkı veriyoruz ruhsat süresini, yirmi sene, yirmi beş sene, otuz sene. Madenci geliyor... Mülkiyetini devretmiyoruz.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Maliye veriyor?

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Maliye Bakanlığı çünkü normal hazine malı oluyor bu, hazine adına tescil ediliyor. Madenci geliyor, burada faaliyetini yapıyor, madenini işletiyor ve bittiği zaman, ruhsat süresi dolduğu zaman kanun şunu öngörüyor, biz ona tahsis ettik ya, “Maden iş faaliyeti bittiği zaman bunu eski hâline döndürecek, meraya döndürecek.” diyor. Veya, örneğin, kamu yatırımı için gördüğünüz bir arıtma tesisi kurdunuz orada, arıtma tesisi için yaptınız ya da bir turizm yatırımı için yaptınız. O bittikten sonra faaliyet diyor ki: “Eski hâline döndür bunu ve çevreye de zarar vermeyecek şekilde yürüt.” diyor.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Meraya çevirin...

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Evet.

Ama bazı hâller var ki, burada kanunun öngöremediği -kanunda aslında eksiklik var- bazı hâller var ki eski hâline dönmeyecek hâller var. Örneğin, kentsel dönüşüm olduğu gibi... Mesela, bir tane örnek var, ben size arz edeyim onu, köy yerleşim yeri uygulama imar planı veya uygulama imar planı hazırlanması. Planı hazırladığımız zaman yani bir şehri geliştirmek için merayı planın kapsamına sokabiliyorsunuz, orada özel mülkiyete konu olabilecek konut alanları, ticaret alanları yapabiliyorsunuz ve hazine adına geçtikten sonra, hazine bunu tasarruf edip satabiliyor, mülkiyete geçirebiliyor. Orada geri dönüşüm söz konusu değil, kanunun öngöremediği hâllerden bir tanesi bu.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şey de var, kamu yatırımları... Yolu da geri çeviremezsiniz.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Kamu yatırımı efendim, hâline göre. Örneğin, şimdi, süreli bir yatırımsa, belli bir süre sonra kaldırmamız gerekiyorsa onu dönüştürebilirsiniz ama genel hâller buradakiler, dönüşü olmayan yatırımlar bunlar. Dolayısıyla, onun geri dönmesi mümkün değil, özel mülkiyette, biz buradaki vatandaşlarımıza da kentsel dönüşümü yapacağız ve bunu satacağız, ilelebet özel mülkiyette kalacak. Kanun içerisinde bu çok açık ve net olarak yazmıyor ama işin özü bunu gerektiriyor çünkü artık vasıf değişikliği yapılıyor. Yani, komisyon şuna karar verecek: Vasıf değişikliği talebi geldiği zaman, sebep ne ve oranın ileride dönüşüp dönüşmeyeceğini dikkate alarak ona göre değerlendirip buranın talebi uygun görüp görmemesine karar vermesi lazım, dolayısıyla bu da komisyonun şeyinde olan bir şey.

Arz ediyorum efendim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Normal hâllerde bir yerin meralık vasfının kaybedip edilmediğine başvurduğunda orada inceleme yapılıyor, toprakta, otunda. Bu komisyon herhâlde burada, yalnız “Yukardaki falancaya tahsis edin.” talebi geldiğinde meralık vasfını kaybetmemiş yeri otomatikman yukarıdan böyle bir talep geldi diye tahsis mi ediyor, yoksa, normal yerlerdeki komisyonun yaptığı işlevi yapıp gidip orada inceleme yaparak buranın mera vasfını kaybettiğini tespit ettikten sonra mı yapacak bunu?

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Sayın Başkanım, tabii burada komisyon üyeliği yapmış üyelerimiz de var, vekillerimiz de var. Şimdi, normalde -olması gerekeni söyleyeyim, fiilen olanı değil- böyle bir talep geldiği zaman tarım il müdürlüğümüz vasıtasıyla oradaki mühendisleri götürüp buradaki... Şimdi, bakınız, kanunda benim okumadığım bazı hükümler var. Yani, birinci sınıf meranın, ikinci sınıf meranın asla değişikliğini yapamıyorsunuz. Yani, dördüncü sınıf meradan sonra belli hallerde değiştiriyorsunuz. Çok korumacı bir kanun.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ama bu düzenlemeyle onu kaldırıyorunuz.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Hayır efendim, hayır. Yine müteakip maddelerdeki vasıf değişikliği yapılamayacak meralar bunun içerisinde yine.

BAŞKAN – Aynı kanunda var zaten, biz oraya bir fıkra ekliyoruz sadece.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Kanun koyucu şöyle bir madde ekliyor, diyor ki: “Durumu çok iyi olan meraların vasfını değiştiremezsin.” Burada, 14’ üncü madde kapsamında hiçbir şekilde 1 metre yer değiştiremezsiniz diyor.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Bu düzenlemeyle siz otomatikman –kardeşim, bu vasfa masfa bakmıyor- Bakanlar Kurulundan böyle bir kara çıktı, bunu uygula diyorsunuz. Ben de avukatlığımda bir iki tane mera vasfı diye başvuruda bulundum. Şimdi, yukarıdan gelen, yalnız tahsis amacı değil, oranın gerçekten mera vasfını kaybedip etmediğini de teknik uzmanlar incelemede tespit ederek karar vermeli.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Burada da aynı prosedürün işletilmesi lazım, aynı komisyon...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Burada olmaz bu.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Efendim, burada da aynı prosedürün işletilmesi lazım.

BAŞKAN – Aynı prosedür burada da işleyecek diyor.

ADNAN KESKİN (Denizli) – 46’ ncı maddeden sordum size...

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Efendim, Anayasa 46’ ncı maddede temel prensip çizilmiş. Tabii haberimiz var...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Hayır, hayır, verilmiş bir karar var. Organize sanayi bölgeleriyle ilgili karar verilmiş, Anayasa Mahkemesinin 12/5/2011 tarihli, 2009/30 esas, 2011/76 sayılı kararıyla “Sen kararı burada tahsis edemezsin arkadaş.” Organize Sanayi Bölgesi Yasası’ na bir madde eklenmiş, bunun üzerine dava açılmış, Anayasa Mahkemesi davayı...

BAŞKAN – Onu sormuştuk da, şimdi tekrar ediyor. Bununla ilgili, bu Anayasa Mahkemesi kararından haberiniz var mı?

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Genel olarak bilgimiz var Sayın Başkan ama sayın yüce mahkemenin takdiri. Bu düzenleme de yarın Anayasa Mahkemesine gittiği zaman kendisi Anayasa Mahkemesi...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Olur mu yüce mahkeme...

MUSA ÇAM (İzmir) – Yüce mahkemenin kararına uymak zorunda değil mi idare?

BAŞKAN – Uymuş zaten onunla ilgili, onunla ilgili uyuyor.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Ama ona göre yasal...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Böyle bir karar var, ben size numarasını, tarihini veriyorum. Bu karar yürürlükte olduğu sürece siz nasıl bir hukukçu olarak buraya gelip bunu savunabilirsiniz?

BAŞKAN – Komisyonumuza bilgi veriyor, savunma diye bir şey yok.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Sayın Başkanım, şimdi bakınız, ben Mera Kanunu'yla ilgili şeyi de söyledim. Burada bakanlık adına konuşmuyorum, burada şahsım adına konuşuyorum ve uzman olarak konuşuyorum, onu tekraren söylüyorum ve ben size teknik bilgi, hukuki bilgi veriyorum.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ben de size uzman olarak soruyorum.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Ben bu Komisyonunda on beş yıldan beri çalışıyorum ve herkes de tanıyor aşağı yukarı bizi yani şunu lütfen algılamayın: Biz, yapılan düzenlemenin arkasındayız gibi veya böyle bir şeyimiz yok.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ben de size bir hukukçu olarak soruyorum.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Sadece sizi bilgilendirmek, başka amacımız yok efendim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Bir hukukçu olarak söylüyorum, diyorum ki: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 138'inci maddesine göre verilen bir mahkeme kararı var. Diyor ki: "Kardeşim sen, merayı organize sanayi bölgesi yapılacak yere tahsis edemezsin." Tarih ve numarasını veriyorum; elinizde bir bilgi yoksa lütfen bakın ve ona göre çünkü burada biz Anayasa'ya aykırı bir işlem yapmış oluyoruz bu durumda.

BAŞKAN – Sayın Keskin, Sayın Keskin...

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Efendim, o yorum bana düşmez, özür dilerim.

BAŞKAN – Bir de Anayasa Mahkemesinin o olayla ilgili vermiş olduğu kararın gerekçelerine, vesâiresine bir bakmak lazım.

ADNAN KESKİN (Denizli) - Ee, baksın efendim.

BAŞKAN – Birebir bununla, düzenlememizle doğrudan ilgili olduğuna siz karar veriyorsunuz; dolayısıyla onun bir incelenmesi lazım.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Tabii ben de diyorum işte, incelensin, bir cevap verilsin.

BAŞKAN – Tamam, ona da bir baksın arkadaşlar.

Teşekkür ederim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – O zaman Sayın Başkan, oylama yanlış olur.

BAŞKAN – Ama lütfen yani ona bakarak...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ben sabahki oturumda da söyledim Sayın Başkan bunu ama...

BAŞKAN – Lütfen, bu da kifayeti müzakere; bilgi almak istediniz.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Sayın Başkan, benim sorularıma cevap verilmeyecek mi?

BAŞKAN – Hangisi?

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Ya işte sordum; kentsel gelişim ne?

BAŞKAN – O konuda...

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Başkanım, Tarım Bakanlığı temsilcimiz buradaymış.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Çok basit, yani bu kentsel gelişim ne demek?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kentsel gelişimle kentsel dönüşümün farkı ne yani?

BAŞKAN – Evet, Tarım Bakanlığından...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI REHBERLİK VE TEFTİŞ KURULU BAŞKANI ERDAL CELAL SUMAYTAOĞLU - Sayın Başkanım, Komisyonun değerli üyeleri; Anayasa Mahkemesiyle ilgili karar önümde şu anda. Kararın gerekçesini de okuyorum uygun görürseniz: "Yasama organının mahkeme kararlarını değiştirememesi ilkesi yasama organının kanun yoluyla kesinleşmiş olan kararları ortadan kaldırmaması anlamına gelir. Mahkeme kararının kanun yoluyla değiştirilememesi ilkesi

maddi hukukta herhangi bir değişiklik yapmaksızın sadece somut mahkeme kararlarının kanun yoluyla değiştirilmesi ya da uygulanmasının engellenmesi hâlleri için söz konusu olacaktır. Bu nedenle iptali istenen kural ile kesinleşmiş mahkeme kararlarının uygulanmayacağıının öngörölmüş olması Anayasa'nın 138'inci maddesine aykırılık oluşturmaktadır.”

Maddeye baktığımız zaman yani niye öyle söylüyor? “Mahkeme kararlarını uygulamanız gerekiyor.” diyor. Eski karar, yani iptal edilen kararı okuyorum şu anda: “Mülkiyete yönelik hazinece dava açılmaz, açılmış davalardan vazgeçilir, açılan davalar sonunda bu taşınmazların mera olarak sınıflandırılmasına ve özel sicile yazılmasına dair verilen ve kesinleşen mahkeme kararları uygulanmaz. Bu kararlar uyarınca tapu kütüklerine konulan şerhler terkin edilir.” bölümü yönünden vermiş. Yani herhangi bir normun, bir maddi hukuk normunun geçici 7'nci maddesiyle ilgili değil, geçmişe dönük olarak verilen mahkeme kararlarını ortadan kaldırmaya yönelik kısmının iptaline karar vermiş.

BAŞKAN – Düzenleme, evet.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI REHBERLİK VE TEFTİŞ KURULU BAŞKANI ERDAL CELAL SUMAYTAOĞLU - Diğer sorular var efendim, öğleden önceki oturumda da açıklık olması anlamında.

Şimdi, tahsis amacına uygun olarak kullanılmadığı takdirde bunlar özel mülkiyete geçer mi geçmez mi konusu soruldu birkaç vekilimiz tarafından.

Şimdi, bizim Mera Kanunu'nu tamamlayan mera yönetmeliğimiz var ve yönetmelikte de detaylı olarak komisyon nasıl teşekkül eder, tahsis amacı nasıl değiştirilir ve nasıl geriye döndürölle ilgili maddeler var. Tahsis amacına uygun olarak iki yıl içerisinde... Yani tahsis amacına uygun olarak zaten mera komisyonu toplanıyor. Sayın vekillerimizin de az önce okuduğı gibi o istisna maddelerinden biri gerekçesiyle tahsis amacı değişikliği yapıldığı takdirde o gerekçe dışında hiçbir şekilde o mera arazisi kullanılmıyor. İki yıl içerisinde eğer yerine getirilmediğı takdirde bunun geriye dönüştürölmesi söz konusu oluyor ve tahsis amacı kalkıyor, tahsis amacı değişikliği ortadan kalkıyor.

Bir işlem daha yapılıyor, yirmi yıllık ot bedeli alınıyor; bu da meraların ıslahı amacıyla yani tahsis amacı değişikliği yapıldı bir alan için, o alanın bir yıllık ot bedeli hesaplanıyor ve hesaplanan ot bedeli yirmi yılla çarpılıyor, o bedel de mera ıslahı amacıyla yatırılıyor, mera ıslahı amacıyla da kullanılıyor.

4'üncü maddeden bahsedildi. Mera Kanunu'nun 4'üncü maddesi özel mülkiyete konu olmayacağını düzenlemiş açıkça, doğrudur; 14'üncü madde de bunun istisnalarını koymuş. Önce, ana kural konuluyor Mera Kanunu'nda, istisna maddesi de 14'üncü maddede konuluyor.

Başka bir vekilimiz 14'üncü maddenin daha önceden olmadığı, sonradan, 2005 yılında yapılan bir değişiklikle ihdas edildiğı yönünde bir açıklamada bulundular. Doğrusu şudur efendim: Mera Kanunu 1998 yılında çıktığı zaman 14'üncü madde mevcut idi, 4 tane ayrı istisnası var idi, 5403 sayılı Kanun ile birtakım eklemeler yapıldı Toprak Koruma Arazi Kullanım Kanunu'yla ve 2008 yılında yapılan bir değişikle iki üç madde daha eklendi jeotermal seralar, enerji için gerekli yatırımlar, petrol gibi. Dolayısıyla 14'üncü madde her zaman var idi 1998 yılından beri, ancak 2004, 2005 ve 2008 yılındaki değişikliklerle fıkralar eklendi.

Başka bir konu “alternatif alan bulunmaması” ibaresi üzerinde sayın vekillerimiz açıklama istediler, onu öğleden önce de arz etmeye çalıştım. Bizim 5403 sayılı Toprak Koruma Arazi Kullanım Kanunu'nda alternatif alan bulunmaması şartı öngörölüyor. Aynı şekilde bu mera komisyonu benzer bir görevi burada da yapacak; zaten yönetmeliğe bakıldığı takdirde, uzmanlar tarafından oluşturulduğu, uzmanların, komisyon ve teknik ekiplerin çalışma usul ve esaslarıyla ilgili ayrıntılı düzenleme var. Teknik ekipler, o ilde komisyon tarafından takdir edildiğı takdirde belediye sınırları içerisinde alternatif alan bulunup bulunmadığıyla ilgili bir çalışma yapacak.

Şimdi, zaten şöyle oluyor: Biz Mera Kanunu'nda geçen sene bir değişiklik yaptık hatırlarsanız Sayın Başkanım; o değişiklik şuydu: Mera alanlarına -ahır ve su- sulamayla ilgili, hayvanların sulanmasıyla ilgili tesislerin yapılmasıyla ilgiliydi. Biz hemen yönetmelik değişikliği yaptık. Bu şekli de yüce Medis takdir eder, değişiklik yapıldığı takdirde, biz yine yönetmeliğimizi bu maddeye paralel olarak... Çünkü yönetmeliğe bakıldığı zaman her bir istisna maddesiyle ilgili ayrı paragraf var, ayrıntılı düzenleme var. Bununla ilgili olarak da alternatif alanın bulunup bulunmadığıyla ilgili araştırmanın nasıl yapılacağı detaylı olarak uzman ekipler tarafından, Tarım Bakanlığı tarafından ve mera komisyonuna sunulacağıyla ilgili düzenleme mutlaka zaten yapılmak durumunda; diğer husus da buydu.

Notlarım içerisinde, dönüşümle ilgili kısmı Çevre Bakanlığının görev alanı.

Evet, yalnız bir husus var efendim, onu arz etmek lazım: 14'üncü maddenin dördüncü fıkrası var Sayın Başkanım. 14'üncü maddenin, meri maddenin dördüncü fıkrasında birinci sınıf meralarla ilgili, birinci sınıf mera alanlarıyla ilgili hiçbir şekilde tasarrufta bulunulmayacağıyla ilgili bir düzenleme var.

Redaksiyon yetkisi verilir ise, tabii yüce Meclisin iradesi önergenin geçmesi yönünde olur ise redaksiyon yetkisiyle madde numaraları çünkü (d) olan (e) olarak eklenirse diğerleri değişecek ve ona göre de düzeltilmesi lazım; onu da dikkatlerinize arz ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Kentsel dönüşüm?

VAHAP SEÇER (Mersin) – Sayın Başkan, ben de söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Çevre Bakanlığından da bu dönüşüm, gelişimle ilgili bilgi alalım, uygun görürseniz ondan sonra...

Buyurun.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI VEKİLİ MURAT ORAL – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; saygılarımı sunuyorum öncelikle.

Burada bir kavramın tam anlaşılamama durumu var. Maddede, teklifte bahsedilen kentsel gelişim ve dönüşüm alanı Bakanlığımızın uhdesinde olan bir işlem değildir. Belediyeler Kanunu'nun, 5393 sayılı Belediyeler Kanunu'nun 73'üncü maddesi gereği belediyelerin ilan edebilecekleri kentsel gelişim ve dönüşüm alanıyla alakalıdır; yoksa Bakanlığımızla ilgili olan husus, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüşümü Hakkındaki Kanun kapsamındaki alanlardır.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Kentsel gelişim ne demek?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI VEKİLİ MURAT ORAL – Şöyle arz edeyim efendim, kentsel gelişim, bu bahsettiğim Belediyeler Kanunu 73'üncü madde de bunu tarifliyor, ne olduğunu.

VAHAP SEÇER (Mersin) - Ne diyor?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI VEKİLİ MURAT ORAL – Tam tanımlar kısmında geçmemekle birlikte, amacı itibarıyla, isterseniz okuyayım bu maddeyi.

BAŞKAN – Okuyun.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI VEKİLİ MURAT ORAL – “Belediye, belediye meclisi kararıyla konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları oluşturmak, eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek, kentin tarihî ve kültürel dokusunu korumak veya deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir. Bir alanın kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilebilmesi için yukarıda sayılan hususlardan birinin veya birkaçının gerçekleşmesi ve bu alanın belediye veya mücavir alan sınırları içerisinde bulunması şarttır, ancak kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilebilmesi için, uygulama yapılabilmesi için ilgili belediyenin talebi Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklif üzerine Bakanlar Kurulunca bu yönde karar alınması gerekmektedir.” diye tanımlanmaktadır.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Burada bir kentsel gelişim tanımı yok.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI REHBERLİK VE TEFTİŞ KURULU BAŞKANI ERDAL CELAL SUMAYTAOĞLU – Nasıl yok, konut alanı diyor. Yani tek tek saymış.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – “Kentsel gelişim” kim cevap verecek bilmiyorum, sizin alanınız olmayabilir ama kentsel dönüşümü anlıyorum. “Kentsel gelişim” ne demek? Bana kentsel gelişim projesi nedir?

BAŞKAN – Kentsel gelişim projesini Belediyeler Birliği, Belediyeler Kanunu'nda düzenlendiği için oradan bir bilgi alalım.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Evet bir bilgi alalım.

BAŞKAN - Buyurun.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Sayın Başkanım, ben de Çevre Bakanlığı temsilcimize katılıyorum. Burada ifade olarak “kentsel dönüşüm ve gelişim” demiş, “ve” demiş “veya” dememiş. Buradan kast buradaki Sayın Çevre Bakanlığı temsilcisinin de okuduğu şu alanlarla ilgili proje yapmak için ilan edilen alanı kapsıyor. Yani her ne kadar “gelişim” ifadesini kullanılmış ise de o bizim teorik anlamda bildiğimiz bir gelişimi ifade etmediği şahsi olarak görüşüm.

BAŞKAN – Dönüşü mü kapsıyor?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Dönüşümü kapsıyor.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Çıkaralım onu o zaman.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Bu kanunda yer aldığı için. Biz de, bu, hazırlanırken kanundaki ifadeyi aldık. Zaten gelişimi ifade etmediği için tanımda...

BAŞKAN – “ve/veya” demiyor. “ve” diyor zaten.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Bir de ben söz almışken deminki şeyi de... Burada zaten diyor ki: “Belediye sınırları içerisinde yapılır.” Özellikle il sınırı değil, belediye ifadesi geçmesi daha uygun olur kanaatindeyim.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – “Kentsel gelişim projesi” diye bir şey var mı?

BAŞKAN – Dönüşüm ve gelişim var.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Kanuni ifadesi “kentsel dönüşüm ve gelişim.” Kentsel dönüşüm ve gelişimi de burada saymış.

BAŞKAN – Ayrıca yok yani.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Ayrıca böyle bir şey yok.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Ayrıca yok.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Tek olarak öyle bir şey yok.

BAŞKAN – Yok. Sadece “dönüşüm ve gelişim” diye geçiyor.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Zaten Mera Kanunu’ndaki düzenleme belediyelerin kentsel dönüşüm ve gelişim alanını kapsamaktadır.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Belediyeler kısmını düzeltmemiz lazım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Evet, onu teklif ediyor arkadaşlar. Herkeste herhâlde o konuda mutabık.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Sayın Bakanım, şimdi, koyun can derdinde kasap mal derdinde diye bir söz var.

BAŞKAN – Et derdinde denilir.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şimdi, koyun, tarım sektörü, Tarım Bakanlığı altında; kasap da “mal derdinde” dediğim Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. Doğrudur, kentsel dönüşüm, kentsel değişim makuldür, olabilir ya da afet riski altındaki alanlar dönüştürülsün, ona bir itirazımız yok. Şimdi, ironi yapmayacağım, bu süt sığırlarında şey yapıyorlar. Sığırlara klasik müzik dinletiyorlar ki süt verimleri artsın diye. Biliyor muydunuz bunu? Bu teknik olarak böyle. Yani ahırlara klasik müzik yayını yapıyorlar, onu dinleyen inekler daha fazla sütlerini veriyor, bunu samimi söylüyorum. Burada eğer Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığındaki uzmanlar... Şimdi, bir noktaya geleceğim. Bakın, yurt dışına... Ciddi bir şey anlatıyorum.

BAŞKAN – Biliyorum, evet, buyurun.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ben başka açıdan bakıyorum, hukuki boyutu farklıdır. Mera alanların derdindeyim. Şimdi, dünyanın neresine giderseniz gidin kara yoluyla seyahat ederken görüyorsunuz. Hayvanlar evlerin arasında, meralarda tellerle çevrilmiş. Ben geçen gün arkadaşlarımızla bu çözüm sürecine ilişkin bir şey için İrlanda’da bulunduk birkaç gün. Orada seyahat ederken izledim, evlerinin arasında, o banliyölerde falan; çokta hoşuma gitti. Şimdi, bizim ülkede mera falan kalmadı, hak getire, samimiyetle söylüyorum. Yani hayvanlar depresyona girdi desem yeridir. Şimdi, bir sıkıntımız olursa kapalı ortamda çıkarsınız, böyle bir açık havada gezersiniz değil mi? Şimdi, hayvanların bir alanı olması lazım kaba ot ihtiyacını gidermesi için, böyle bir imkân kalmadı, kapalı ahırlarda üretim yaptırıyoruz ve ciddi de sorunlar yaşıyoruz. Bakın, milyarlarca TL sıfır faizle hayvancılığa kredi verdik, biliyor musunuz?

BAŞKAN – Evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Görev zararı yazıyor banka değil mi milyarlarca lira?

BAŞKAN – Görev zararı yazmıyor ama bütçeden karşılanıyor.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ya da farklı bir yerden onu elimine ediyor, ortadan kaldırıyor. Şimdi, bugün gazetelerde bir haber var, diyor ki: “Saman fiyatları 10 kuruştan 40 kuruşa çıktı.” Ben söylemiyorum, buyurun gazete söylüyor. “Bu yıl kış aylarında yaşanan kuraklığa bağlı olarak saman fiyatları 3-4 katına çıktı. Geçen sene hasat döneminde kilogramı 10-15 kuruş arasında değişen samanın fiyatı yoğun talebin ardında 35 kuruşa çıktı. İç piyasada fiyatların bu kadar artmasının ardında ithalatın da yolu açıldı.” diyor. İşte ona geliyorum.

BAŞKAN – Evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Meraları yok sayıyoruz... Bir dakika Başkanım, telaş etme.

BAŞKAN – Yok, estağfurullah...

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şimdi, meralar sanki Türkiye’de ihtiyaç duyulan alanlar değilmiş gibi görülüyor. Yani diyor ki: “Ya kardeşim hayvancılık olsa ne olur, tarım olsa ne olur, tarım dediğin nedir, tartıda zaten fazla gibi görünse pahada hafiftir, süt üretsek ne olur, et üretsek...” Ya mesele böyle değil, şimdi, bu çok masum bir düzenleme olsa biz de evet diyelim, belli bir sınır olsa. İnanın bu yasadın sonra siz 81 vilayette Bakanlar Kurulu kararıyla istediğiniz mera alınana istediğiniz uygulamayı yapabilirsiniz. Bunu siz art niyetle kullanmayabilirsiniz Sayın Bakanım sözüm size değil ama bunu istismar edebiliriz, bu istimalle açık bir madde. Bugün siz olabilirsiniz, bir başka gün başka bir bakan arkadaşımız orada görev yapar, başka bir parti olur, başka bir Başbakan olur; böyle bir uygulama yanlış, böyle bir uygulama yanlış. Tekrar uyarma ihtiyacı duydum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, madde tekrar müzakere edilirken şöyle bir konsensüs ortaya çıkıyor. “İl sınırları” yerine “belediye sınırları” şeklinde değiştirilmesini teklif ediyoruz Sayın Bakan, bu hâliyle maddeye katılıyor musunuz, önergeye?

MUSA ÇAM (İzmir) – Büyükşehirler, bütünşehirler ne olacak Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Bir saniye tekriri müzakere önergesini bir okutayım arkadaşlar.

GENÇLİK VE SPOR BAKANI AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Önergeyi tam okuyabilirsek Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Okutuyorum Sayın Bakanım, bir saniye.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Büyükşehir zaten mülki sınırı olmuş aynı şeye geliyor.

BAŞKAN – Ama büyükşehir olmayan yerlerde il sınırları geçerli olmuş oluyor, onun için diyorum, orada il sınırlarını, köyleri kapsıyor yani.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yani şu önerge...

BAŞKAN – İlçe belediye olmaz, büyükşehirde de büyükşehir olsun canım.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Büyükşehir mülki sınırları içinde kalıyor zaten.

BAŞKAN – Öyle ama şimdi belediye sınırları içindeki bir düzenlemeyi büyükşehirde ayrı, il belediyesinde veya ilçe belediyesinde ayrı düzenlemek mümkün olmaz.

SÜMER ORAL (Manisa) – Önergedeki sıkıntı büyükşehir belediye sınırlarıyla...

Şimdi, bakın, burada alternatif alan bulunmaması...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, onu çok müzakere ettik. Çok ciddi bir çalışma yapılıyor, orada zaten, komisyon üyeliği yaptığınız siz. Yani inanın biz çıkaramadık, ne kadar uğraşırsan uğraş, 10 kişi var komisyonda. Biz gerçi çıkaramadık yani. Manisa’da ihtiyaç vardı, iki sene sürdü şey. Hem de organize sanayi için Akhisar’ daki.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Sayın Başkan, tekrar sizi uyarıyorum Anayasa Mahkemesi kararını... Bir kez daha hatırlatıyorum. Anayasa Mahkemesinin kararını...

BAŞKAN – Sayın Keskin...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Anayasa Mahkemesinin kararını okuyorum: “Anayasa’nın 45’inci maddesinin gerekçesinde belirtildiği gibi, bu kuralla devlete, tarım arazilerinin sanayi ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesini, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi yüklenmiştir.” Bu açıkça aykırı.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Tekriri müzakere önergesini okutuyorum arkadaşlar:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısına eklenen 4342 sayılı Kanununun 14’üncü maddesinde değişiklik öngören maddenin İç Tüzüğü’nün 43’üncü maddesi uyarınca yeniden görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Şükrü Erdinç

Adana

BAŞKAN – Önergeye katılıyor musunuz Sayın Bakanım?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Katılıyoruz.

BAŞKAN – Hükümetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tekrar şimdi redaksiyon edilmiş şekliyle okuyalım daha uygun olur:

“(e) ilgili belediye sınırları içerisinde alternatif alan bulunmaması şartıyla Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı olarak ilan edilen.”

BAŞKAN – Hükûmet önergeye katılıyor mu?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Takdire bırakıyoruz.

BAŞKAN – Hükûmetin takdire bıraktığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUSA ÇAM (İzmir) – Tarih sizi yargılayacak.

BAŞKAN – Hükûmetin takdire bıraktığı diye belirttim arkadaşlar.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/931 Esas Numaralı Kanun Tasarına aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Vedat Demiröz

Bitlis

"MADDE -4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 8 inci maddesinin yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bu madde uyarınca satın alınan veya trampa edilen taşınmaz mal, kaynak veya irtifak hakkı, sahibinden kamulaştırma yolu ile alınmış sayılır ve bu şekilde yapılan kamulaştırmaya veya bedeline karşı itiraz davaları açılmaz, bunlar hakkında sonradan herhangi bir hak veya tazminat talebinde bulunulamaz ve dava açılmaz. Bu madde uyarınca yapılan kamulaştırmalarda bu Kanunun 22 ve 23 üncü madde hükümleri uygulanmaz."

BAŞKAN – Önerge sahibi, sizden mi, yoksa Millî Emlak'tan mı bilgi alacağız, bu konuda.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Nerede önerge sahibi?

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Başkan, önerge sahibi nerede niye bizi...

BAŞKAN – Burada burada.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Hayır demekinde yoktu Ertuğrul Bey.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Önerge sahibi yok, Hükûmet yok. Nasıl bir kanun yapma, bilmiyorum.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, Belediyeler Birliğinden bu konuda bir bilgi alalım.

MUSA ÇAM (İzmir) – Barodan da bir görüş alalım.

BAŞKAN – Tamam, barodan, Adalet Bakanlığından görüş alacağız arkadaşlar.

MUSA ÇAM (İzmir) – Vedat Bey'den de...

BAŞKAN – Vedat Bey, tabii ki anlatacak, önerge sahibi çünkü.

Önce önerge sahibi açıklasın.

Buyurun Sayın Demiröz.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım; aslında peş peşe gelen üç tane önergemiz var, bunlar birbirlerine bağlı önergeler, belki öncekini okumak daha uygundu ama. Burada da, bu maddeyle, satın alınan veya trampa edilen taşınmaz malın kaynak veya irtifak hakkı sahibinden kamulaştırma yoluyla alınmış sayılacağı yani trampa yoluyla bir başka arsayla değiştirilerek yapılan kamulaştırmalarının da aynen kamulaştırma gibi sayılacağına dair bir önerge. Aslında bunun diğer önergemizden sonra okunması daha uygundu belki ama artık okundu, yoksa esas Kamulaştırma Kanunu 21, 22, 23'ünden sonra olması daha uygundu.

BAŞKAN – Madde sırasına göre, bu 8'inci madde olduğu için. Kamulaştırma Kanunu'nun 8'inci maddesi...

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Evet, daha önceki şeyi... Bu da aynı trampa usulü elde edilen arsaların da kamulaştırılmış gibi kabul edileceği ve diğerleri gibi kamulaştırmadan vazgeçmenin veya hatta iade etmenin hem kamu tarafından hem de kamulaştırılmış arsanın veya gayrimenkulün sahibi tarafından geri taleplerini düzenleyen maddeler. Yani trampayla bile olsa gene kamulaştırma addedildiğine dair bir madde.

MUSA ÇAM (İzmir) – Vedat Bey, bir örnek verebilir misiniz? Mesela siz neyi trampa ediyorsunuz? Ne oluyor, ne bitiyor?

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Mesela benim bir arsam var.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sizin bir arsanız var, evet.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Belediyeye gidiyorum -veya herhangi bir resmî kuruma- diyorlar ki: “Orayı sen bize ver, okul yapacağız. Biz sana şuradan şunu verelim.” Kabul ediyorum. Trampayla...

MUSA ÇAM (İzmir) – Kamulaştırma yok.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Sonra okul yapmaktan vazgeçiliyor.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Sonradan benim yerim trampayla, para karşılığı olmasa bile, karşılığa başka yer almama rağmen kamulaştırma addediliyor. Ben, daha sonra bunu okul değil de AVM yapılsa veya satarlarsa dava açabiliyorum “Amacı dışında kullandın.” diye. Bunların önünün kapanması çünkü...

MUSA ÇAM (İzmir) – Olur mu böyle?

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Ama aldım bedelimi. Ben arsama karşı, rızaen, o arsaya karşı bunu talep ettim, kabul ettim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ya, öyle bir şey olur mu? Bedelini aldım, ben sana koşullu veriyorum.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – İtiraz süresi var.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Süre var tabii. Bir yıl içerisinde faizsiz geri ödeme veya beş yıl içerisinde, beş yılı aşınca buna dava açamıyoruz artık. Beş yıllık bir süre getiriyoruz.

BAŞKAN – Belediyeler Birliğinin bu konudaki açıklamasını isteyelim.

Buyurun.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Sayın Başkanım, burada, tabii sayın vekillerimizin izah ettiği gibi, sorun şu: Uzun yıllar önce özellikle anlaşmayla kamulaştırılan, üzerine kamulaştırma amacına uygun olarak tesis ve işlem yapılan fakat daha sonra ihtiyaçtan dolayı bu tahsis amacı değiştirilen taşınmazlar hakkında yıllar sonra, çok uzun yıllar sonra malikleri tarafından dava açıldı gerek bedel davası gerekse tazminat davası ve bu durumda da belediyelerimizin ciddi bir sorunla karşı karşıya kaldığını görüyoruz, sorun bu. Bu tazminat miktarları çok yüksek, belediyelerimizin mevcut mali yapıları kapsamında bunları karşılamaları oldukça zor görünüyor ve sürekli de davalar açılıyor.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Adalet Bakanlığından...

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Sayın Başkanım, bu 8’inci madde anlaşmaya dayalı kamulaştırmalar bakımından uygulanan bir madde ve biraz önce Sayın Vekilimin ve Belediyeler Birliği temsilcilerinin de belirttiği gibi, aslında rızai olarak kamulaştırma yapıldıktan sonra çeşitli sebeplerle -işte, taşınmazın değerinde artma meydana geldikten sonra çoğu zaman da- davalar açılıyor. 8’inci maddede aslında “Kamulaştırmaya ve bedeline itiraz davaları açılmaz.” şeklinde bir düzenleme var zaten mevcut hâliyle. Bu sebeple uygulamada cevaz verildiği için dava açılmasına, uygulamadaki karışıklıkların ve yorum farklılıklarının giderilmesi için aslında açıklayıcı bir hüküm getirilmekte bu düzenlemeyle.

BAŞKAN – Arkadaşlar, şimdi, şöyle yapalım isterseniz; Barolar Birliğinin de bir görüşünü alalım, ondan sonra soruları alalım.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; Kamulaştırma Kanunu’nun 8’inci maddesi satın alma usulüne ilişkindir ve kamulaştırma işlemi yapılırken söz konusu alanın hangi amaçla kamulaştırılacağı belirtilir. Satın alma işlemi davadan önceki aşamadır. Örneğin idare, gider vatandaşa der ki: “Ben senin arsanda okul inşa edeceğim.” ve vatandaşla anlaşır ve vatandaşın satın alır belli bir bedel karşılığında. Kamulaştırma iradesi ve kamulaştırma amacı satın alma aşamasında açıklanmaktadır; “Ben burayı okul yapacağım.” Vatandaş da belki buraya okul yapılacaktır diye gereğinden daha düşük bir bedelle bile oranın devrini verebilir, bu böyle gerçekleşmektedir zaten fiilen.

Şimdi, maddedeki mevcut hâl, satın almaya ilişkin olarak bir kere bedele sonradan itiraz edemezsinizdir. Bu son derece makul bir şeydir. Ben buraya okul yapmak için gittim, el sıkıştım, sonradan artık o satın aldığım bedele itiraz edemem. 100 liraya anlaştıysam 100 liraya devam edecektir. Ancak sonraki gelen kısımda “Bunlar hakkında sonradan herhangi bir hak veya tazminat talebinde bulunamaz ve dava açamaz.” ibaresi, bu, yeni eklenmektedir. Bu, Anayasa’nın 36’ncı maddesi açısından değerlendirilmelidir ve Anayasa’nın 36’ncı maddesine, hak arama hürriyetine aykırıdır. Evet, bedele itiraz edemem ama başka bir şekilde itiraz edebilirim, başka bir dava açabilirim.

Ayrıca “Bu madde uyarınca yapılan kamulaştırmalarda bu kanunun 22’nci ve 23’üncü maddeleri uygulanmaz.” denilmektedir. 22’nci ve 23’üncü maddeleri mal sahibinin geri alma hakkı, vazgeçme, iade ve devri düzenlemektedir. Şimdi, kamulaştırma, kamuya geçirme belli bir amaçla yapılmaktadır, keyfi bir sebeple kamuya geçirme söz konusu olmaz, kamusal bir yarar vardır. Ben buraya okul yapacağım -okul örneğinden gidiyoruz- ama okul yapmadım, başka bir şey yaptım; işte, apartman yaptım, rezidans yaptım, alışveriş merkezi yaptım. Bu sefer kendi iradesiyle satan kişi demeyecek mi kendi iradesi olmasa bile, mahkeme yoluyla geçirilse bile bunu rahatlıkla söyleyebilir: “Ben burayı okul yapmanız için size çok düşük bir bedelle devrettim ama siz buranın planını da değiştirdiniz, buraya çok büyük bir ticaret merkezi yaptınız.” Burada dava açacak elbette, geri alma hakkını kullanacak. Veya kamulaştırmak... Ben burayı okul yapmak amacıyla aldım, hiçbir şey yapmadım, plandan da okulları çıkardım. Vatandaşın iradesi, başlangıçta anlaşma olduğu için, el sıkışma olduğu için sonradan fesada uğruyor. Fesada uğrayan hâllerde 22’nci, 23’üncü madde uygulanıyor. Bir, o açıdan yani adalet dengesi açısından bir değerlendirmek gerekir. İki, Anayasa’nın 36’ncı maddesi açısından da değerlendirmek gerekir.

Ben özellikle Adalet Bakanlığının Anayasa’nın 36’ncı maddesi konusunda sonradan eklenen kısımlar hakkında ne düşündüğünü gerçekten merak ediyorum, tutanaklara girmesi açısından.

BAŞKAN – Buyurun.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; beno temsilcimiz meslektaşımızın söylemiş olduğu şeylere bir şey eklemek istiyorum. Sadece bedele itiraz edilemeyeceğini, hani, bunun normal olduğunu söyledi ama yani mevcut düzenlemede -ben isterseniz fıkrayı aynen okuyabilirim- sonunda bu şekilde yapılan yani rızaen yapılmış olan kamulaştırma...” Satın alma da diyor ki iş. “...bu şekilde yapılan kamulaştırmaya veya bedeline karşı itiraz davaları açılmaz.” Yani kamulaştırmaya karşı da açılmayacağı aslında ifade ediliyor burada.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Doğru, çünkü anlaşmışız. Ben başka bir şey söylemedim.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Yani anlaşarak kamulaştırma işlemi tamamlanmış ve sonradan nevi değişebilir, işte yıllar sonra değişmiş, diyor ki: 23’üncü maddede beş yıl sonra -buna beş yıllık bir süre öngörüyor- bunun kamulaştırma amacı dışında da değerlendirilebileceği öngörülüyor ama uygulamada yıllar sonra, yani beş değil, on beş, yirmi yıl sonra bile buna “Ben buraya size okul için vermişim ama şimdi siz burayı ticaret alanına çevirmişsiniz.” babında davalar açılıp yüklü miktarlarda belediyelerimiz tazminatlarla karşı karşıya kalabiliyorlar.

BAŞKAN – O 23’üncü maddede belirttiğiniz beş yıl süre zaman aşımı süresi değil mi peki?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Evet Başkanım, beş yıl...

BAŞKAN – Nasıl oluyor da...

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Beş yıl şeyi diyor Başkanım: Beş yıl içerisinde tahsis amacı içerisinde kullanılmasıyla ilgili bir şey.

BAŞKAN – Tamam, tahsis amacı dışında beş yıl sonra kullanıldığı zaman kanun beş yıl dediği hâlde onuncu yılda, on beşinci yılda nasıl dava açılıyor?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Açılıyor Başkanım. Zaten sorun orada.

BAŞKAN – Nasıl açılıyor? Kanunda böyle bir hüküm var.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Beş yıl kullanma mecburiyeti.

BAŞKAN – Tamam, beş yıl kullandı.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ondan sonra kullanırsa dava açılır. Kullandığı andan itibaren gayesi dışında kullandığında açabilir. Beş yıla kadar açamıyor davayı.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Standart yerleşik yargı kararıdır o hatta.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Davayı ilk beş yıla kadar açamıyor. Beş yıl yapılmazsa alabilecek dava açmadan.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Zaten açamaz, beş yıl dava hakkı yok adamın.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Adalet Bakanlığının bir ilavesi, bu konuda açıklamanız var mı?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Sayın Başkanım, aslında kanunun madde sıralamasına bakılırsa 21’inci madde daha kamulaştırma işlemlerinin tamamlanmamış olduğu bir aşamayı

düzenliyor. İdarenin tek tarafı olarak kamulaştırma işlemleri tamamlanmaksızın kamulaştırmadan vazgeçmesini öngörüyor. 22'nci madde, kamulaştırma işlemleri tamamlandı ancak yine de çok uzun süre geçmeden hemen bitiminden sonraki bir süreci düzenliyor diyebilirim. Orada da idare eğer kamulaştırmanın ve bedelinin kesinleşmesinden sonra herhangi bir ihtiyaca tahsisine lüzum kalmadıysa, mesela orayı belli bir amaçla kamulaştırdı ancak buna sonradan ihtiyacı kalmadıysa, bu durumda taşınmazın sahibine veya mirasçılara tebligat yaparak "Siz bunu geri alabilirsiniz." diyor. 23'üncü maddede de eğer idareler kamulaştırmayı yaptıktan sonra beş yıl boyunca bunun üzerinde herhangi bir işlem yapmazlarsa bu sefer de mal sahibine bunu geri alma hakkı veriyor. Aslında 22'nci madde idarelere tanınmış bir hakken 23 de mal sahibine tanınmış bir hak. Uygulamada bunlar karışık uygulanıyor ve aslında 22'nci madde kamulaştırmadan hemen sonraki bir aşamayı düzenlediği hâlde on yıl, yirmi yıl sonra bile dava açılabilir. Kamulaştırma amacına uygun kullanılmış olsa bile yine de davalar açılabilir ve Yargıtayın farklı daireleri de bunları farklı yorumluyor. O yüzden bu aslında 8'inci madde, işte 22'nci madde ve 23'üncü maddede yapılan değişiklikler birbirlerini tamamlayacak şekilde ve bu yorum farklılıklarını ortadan kaldırmak amacıyla yapılmış düzenlemeler.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Maliye adına mı?

BAŞKAN – Yok, Adalet Bakanlığı.

VAHAP SEÇER (Manisa) – Uygun diyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Çam, buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Örnek, Sayın Bakanın dedesi rahmetli İlyas Kılıç'ın Samsun'da 5 dönüm arazisi var.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Nerede? Sahilin kenarında.

MUSA ÇAM (İzmir) – Samsun'da arazisi var. Örnek, örnek.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Örnek veriyor, örnek.

MUSA ÇAM (İzmir)- Millî eğitim müdürü, Millî Eğitim Bakanlığı veya Diyanet İşleri Başkanlığı gidiyor, diyor ki "Sayın Kılıç siz çok hayırsever bir insansınız..."

VAHAP SEÇER (Mersin) – Başkan, dinlemiyor. Başkan hiçbir şeyi dinlemiyor.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Başkan, sizin aracılığınızla soruyor.

BAŞKAN – Evet.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Başkan, sen mi bu bütçeye karar vereceksin?

BAŞKAN – Önerge sahibine doğrudan da sorabilirsiniz arkadaşlar. Ona da söz...

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, ben konuşurken siz Sayın Erdi'yle konuşuyordunuz, konsantrasyon bozuldu.

Örnek şu...

BAŞKAN – Aynı zamanda başka şey yapmak zorunda olduğum için.

MÜSLİM SARI (İstanbul) – Baştan başlayın.

BAŞKAN – Evet.

MUSA ÇAM (İzmir) – Örnek şu: Sayın Bakanımızın dedesi rahmetli İlyas Kılıç Samsunlu, Samsun'da 5 dönüm arazisi var.

BAŞKAN – Ama şahsileştirmeyelim.

MUSA ÇAM (İzmir) – Hayır, örnek veriyorum. Örnek veriyorum. 5 dönüm arazisi vardı. Millî Eğitim Bakanlığı veya Diyanet İşleri...

BAŞKAN – Sayın Çam, şimdi siz... Sayın Çam... Sayın Çam, biliyorsunuz tutanaklara geçiyor, oradan sadece o bölümü aldığınız zaman sadece işte "5 dönüm arazisi vardı" olur.

MUSA ÇAM (İzmir) – Vardı. Örnek diyorum, örnek diyorum.

BAŞKAN – "Örneğin" kısmını kimse görmez ki.

MUSA ÇAM (İzmir) – Görür, görür, görür.

BAŞKAN – "Örneğin" kısmı yukarıda kalır, bazıları sadece aşağısını alır.

MUSTAFA ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – X, Y, Z kullanalım.

BAŞKAN – Sayın Çam diyebilirsiniz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Bakan olduğu için bizde bu arada eski milletvekimizi yâd ediyoruz yani, rahmetle anıyoruz, dedesini de yâd ediyoruz burada yani.

Şimdi, Millî Eğitim Bakanlığı veya da Diyanet İşleri Başkanlığı diyor ki siz hayırsever bir insansınız, burada da bu bulunduğunuz arazi de bizim okul yapmamız için çok elverişlidir, burayı kamulaştırmak istiyoruz. Rahmetli Sayın İlyas Kılıç da hayırsever ve gerçekten de orada çok ihtiyaç, gerekli, okul için el sıkışıyor Millî Eğitim Bakanlığıyla veya da Diyanet İşleri Başkanlığıyla el sıkışıyor, oraya cami yapılacak. Ama aradan zaman geçiyor ve veriyor. Düşük bedelde veriyor, hayırlı bir iş yapılıyor, okul yapılacak, cami yapılacak, bilmem ne yapılacak orada. Hayırlı bir iş yapılacak. Bedelin de çok altında, Sayın Seğer, veriyor, el sıkışıyorlar, parasını alıyor. Fakat aradan geçiyor zaman, bakıyor ki okul yapılacak yerde, ya da cami yapılacak yerde yeller esiyor, bir bakıyor ki AVM'ler dikilmiş, şu yapılmış, bu yapılmış. Şimdi vatandaş hakkını aramayacak mı? Sayın Adalet Bakanlığı temsilcisi "Dava açamaz." diyorsunuz. Siz vatandaşın dava açma hakkına, Adalet Bakanlığının temsilcisi olarak, nasıl kem yapabilirsin, nasıl engelleyebilirsin? Böyle bir hakkınız olabilir mi? Vatandaş haklı-haksız, doğru-yanlış. Ben giderim davamı açarım size karşı, kazanırım...

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Musa Bey, beş yıl süre var ama.

MUSA ÇAM (İzmir) – Efendim, beş yıl sonra da olsun fark etmez, rahmetli İlyas Kılıç, Tanrı'nın emrine uydu, öbür dünyaya gitti, onun vârisleri ne yapacak, hakkını aramayacak mı yani? İkincisi bir de şu var: 5 dönüm arazi, 2 dönümüne okul yaptı, 3 dönümünü kaptığı falanca AVM'ye sattı. Bir de böyle bir durum var. Yani 5 dönümlük arazide 2 dönümüne okulunu yaptı ama diğer 3 dönümü de ticari amaçla bir başkasına verdi. Peki, şimdi, burada böyle yapılan bir takiyeye karşı mirasçılar hakkını aramayacak mı, dava açamayacak mı o zaman? Bu düzenlemeyle rahmetli İlyas Kılıç'ın torunları ve çocukları hakkını aramayacaklar. Bu, yanlıştır. Sayın Bakan da hakkını aramayacak o zaman. Olmaz böyle bir düzenleme. Bu, yanlış bir düzenlemedir. Trampa da olsa Sayın Demiröz, bu, yanlıştır. İyi niyetle yapılmak istenmiş olsa bile amacının dışına çıkan, vatandaşın hak ve hukuk arama yollarını kapatmaya yöneliktir. Doğru bir düzenleme değildir. Bunun mutlaka geri çekilmesi gerekiyor.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

GENÇLİK VE SPOR BAKANI AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Sayın Başkan, satışmadan söz istiyorum.

BAŞKAN – Yani Sayın Bakan tabii, böyle örnekler verirsiniz Sayın Bakan da konuşacak, haklı olarak.

GENÇLİK VE SPOR BAKANI AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Yok, ben, şimdi Sayın Çam'ın örneği açısından bir şey demiyorum tabii ki. O hem sağ olsun rahmetli...

MUSA ÇAM (İzmir) – İroni yaptık ve rahmetle anıyoruz.

GENÇLİK VE SPOR BAKANI AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Rahmetli büyükbabamı da anmak için bir vesile olmuş oldu. O açıdan da teşekkür ediyorum kendisine.

Bu arada ben de Komisyonunuzun değerli üyesi Sayın Mevlüt Aslanoğlu'nu da tekrar rahmetle anmak istiyorum. İlk kez söz alıyorum. Daha önce de kendisiyle çok yakın çalışmalarımız oldu. Kendisine de Allah'tan rahmet diliyorum.

Ama Musa Bey'in verdiği örneğin tamamen bir örnek olduğunu da dile getirerek kayıtlara geçirmek istiyorum. Bu açıdan da herhangi bir yanlış anlaşılma olmasın diye. O açıdan söz aldım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Akçay...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi bu maddeyi ve gerekçesini okudum. İnanın, şu hususu hatırladım: Hatırlarsanız, geçen dönem, kamulaştırmamız el koyma nedeniyle süren ciddi bir sorunu biz burada bir ay tartıştık, alt komisyon, üst komisyon, Genel Kurul safhasına bu bir madde belki de bir aylık bir zaman sürecine aldı. Şimdi tanımlamaya çalışıyorum. Acaba ben ne diyeyim bir kelimeyle ifade edeyim diye. İfade etmekte inanın zorlanıyorum. Şunu söyleyebilirim yalnız: Hukuken yanlış, etik olarak da ayıp. Yani hak arama yolunu kesmeye yönelik bir durum bu. Siz anlaşmaya dayalı bir kamulaştırma yapacaksınız, satın alma, trampa yapacaksınız, sonra tahsis amacını değiştireceksiniz ve ondan sonra da bu yeri... Yani belli bir amaçla rıza gösterdi vatandaş, sattı, trampa etti. Sonra bu taşınmazın değerinde bir artış oldu.

MUSA ÇAM (İzmir) – İmar planı değişikliği yaptılar.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bunlara karşı da vatandaşın hakkının hukukunun korunması gerekir.

Geçen sefer de söylediğim gibi, geçmişe mazi, yenmişe kuzu denilmez yani. Çok örneği var. Arkadaşlar örnekler de verdi.

Şimdi, diyebilirler ki “AVM yapamaz, tahsis amacı dışında.” Yapılabilir. Okul yerine verilmiş, öğretmenevi yapmış. Öğretmenevinin altında bir sürü iş yerleri vesaireler olmuş. Vatandaş hakkını aramasın mı? Okul niyetiyle vermiş bunu.

BAŞKAN – Bağışta bulunmuş gibi söylüyorsunuz da.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bir de, şunun Komisyonumuza açıklanması gerekir: Böyle benzeri kaç dava var ki, kaç olay meydana gelmiş? Somut olarak da örneklerini versinler 2 tane, çok fazla örneğe de gerek yok ama. Bu konuda kaç dava var, hangi ihtiyaçtan doğdu bu düzenleme? Sonra, bunun sahibi hangi bakanlık? Onu da bilmemiz gerekir.

BAŞKAN – Belediyeler Birliği ve Çevre Şehircilik Bakanlığı tabii ki. Adalet Bakanlığı, tabii, burada böyle bir düzenleme yapıyorsak görüşünü alıyoruz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Burada çeşitli bakanlıkları ilgilendiren durumlar var. Bu konuda kaç dava var? Bir iki de örnek alalım bu konuda. Yani biz varsayım üzerine örnek vermeye çalışıyoruz.

BAŞKAN – Mahalli İdareler Genel Müdürlüğümüzden kimse var mı arkadaşlar?

Belediyeler Birliği, biliyor musunuz böyle somut, sayın vekilimizin sorduğu soruyla ilgili hemen?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Başkanım, dava sayısını bilmiyorum ama birçok belediyeden bu şekilde yakınma var. Yerel mahkemenin verdiği kararlar var. Dava açılan süreler var. Birçok belediyeden bize... Ama sayısal olarak bir veri yok elimizde.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – İdare idareliğini yapsın. İster belediye ister bir kamu kuruluşu tahsis amacı dışında yatırım yapmasın, neyse, ne yapacağını bilsin Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Kaplan, buyurun.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sayın Başkan, yani, ben deminden beri düşünüyorum taşıyorum...

BAŞKAN – Bir şey söylemeyeyim diyorsunuz öyle mi?

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Konuşmalar da yapıldı.

Yani niye ihtiyaç duyuldu, kamu niye böyle bir maddeye ihtiyaç duydu? Yani kamulaştırma parayla yapılır, takas olur, sonunda avukatları da güzel bir ibraname yazar bila kabili rücu diye. Dava konusu kalmaz. Ama farklı bir sözleşme dâhilinde yapıldığı zaman amacına uygun kullanılmadı, bilmem ne yapılmadı, okul yapılmadı, cami yapılmadı, o zaman problem çıkıyor.

Havaalanı diye istimlak edilen yerler var. Fakat bakıyorsunuz beş yıl geçmiş, havaalanı yapılmıyor orası. Yapılmayınca vatandaş ne yapıyor? Dava açıyor. Hakkı var çünkü genel hükümlerde bu var. Yani burada eğer bize bir rakam söylenseydi... Yani bu önergeyi imzalayan arkadaş açıklayamadı tabii. Ben özellikle baktım yani bir şey çıkarmak istedim bir hukukçu olarak ama bulamadım. Hakikaten burada hak arama yolunu nasıl kapatırsınız? Diyelim iştirak hâlinde bir mülkiyet. İştirak hâlinde mülkiyette tam vekâlet temsili olmadan birisi takas yapmış, birisi vermese o birisi hakkını koruyup dava açabilir. Müşterek mülkiyet, paylar belli. 7 kişi ortak, 6'sı verdi 1'i vermedi. 1'i dava açabilir. Yani, şimdi, bunların hepsi hak arama yolu ama siz hem Anayasa'da hak aramayı verip hem arkasından bunu koyduğunuz zaman işte biz şeyi ararız: “Neden?”

Yani hakikaten kurumlar, belediyeler mi, İçişleri Bakanlığı mı, Hazine mi? Yani o kadar çok imkânlar değiştirildi ki yasalarla, torba kanunlarla son zamanlarda. O kadar çok yapıldı ki, o kadar çok kamuya takdir yetkisi verildi ki, buna rağmen niye buna ihtiyaç duyar? Ben şaşırdım.

Bakın, size basit bir örnek vereceğim. Bazı yerler çok çabuk değerlendiriliyor. Yani şöyle diyeyim: Ankara'nın merkezinde havaalanı olan yerin yanındaki arsa kıymetleniyor çünkü havaalanı olunca kıymetleniyor. Kıymet takdiri yapılıyor, eski değeri üstünden. Gidiyor mahkemeye geliyor, işte mahkeme 3 katı artırıyor. 3 defa gidiyor geliyor, Yargıtay Daireler Kurulunda diyorlar ki “İyi de çok hızlı değerlendirildi, 3 liradan 30 liraya çıktı, sonra da 300 lira oldu. Bunun ortalamasını yapalım, 200 liraya tamam deyip kapatalım davayı.” kararı basıyor.

Bana öyle bir dava geldi. Ben aldım getirdim Strasbourg'a, 1 trilyon euronun üzerinde para oradan çıkardım. Yani mülk neyse, değer, mülkiyet hakkı korunmuş Anayasa'da. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ek 1 Protokol 1'inci maddede korunmuş. Siz burada hak yolunu kanunla kapatırsanız iyilik yapmış olursunuz. İç hukuk yollarını kapattığınız için fazla beklemez, direkt AİHM'e, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine dava açarsınız ve geçirebilirsiniz. Hayırlı olsun önergeniz.

Bu şekilde vatandaş ne Yargıtayla uğraşsın ne Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, mevzuattan kaynaklanıyor, iç hukuk yolları etkisizdir der doğru Strasbourg'a gider. Bu önerge bunun yolunu açar. Onun akıbetini de siz düşünün, hep biz mi düşüneceğiz.

Bu kadar. Takdir sizin. Zaten oy çokluğunuz var.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Özel, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Şimdi, işin bir boyutuyla bazı örnekler var. Diyorsunuz ki, veren adam diyor ki: “Ben orayı okul diye verdim, cami diye verdim, AVM yaptırmayı ben bilmiyorum muydum?” Ama bir de çok somut örnekler var benim meslektaşlarımın.

Türkiye’de aile hekimliği uygulamasına geçerken her mahallede aile sağlığı merkezlerinin olması gerekti. Bu aile sağlığı merkezleri için sağlık müdürlükleri aracılık ettiler aile hekimliği sistemi tutsun diye mekân sorununu çözmek için. Gittiler belediyelerle eczacılarla görüşmeler yaptılar, dediler ki: “Buraya aile sağlığı merkezi yapılacak.” Trampayı teşvik ettiler, parayla satmayı teşvik ettiler. Bazı ilçelerde, mesela Manisa’nın Turgutlu ilçesinde devlet hastanesinin yapıldığı arazide benzer bir sorun var. Bir grup eczacı kendilerine ait edindikleri mülkiyetin bir kısmını hastane için terk ettiler. Bir gün gelecek, veya hâlihazırda geliyor, adam eczacı, karşısına açılacak bir sağlık merkezini düşünerek bu trampaya giriyor veya bu satışa giriyor. Daha sonra siz onun karşısındaki ekme teknesini ortadan kaldırılıyorsunuz. Adam da buna itiraz ediyor. Siz bunun önünü nasıl kapatabilirsiniz?

Türkiye’de en az, zaman verirsiniz, yarına kadar 20-30 tane bu konuda belediyelerle, sağlık müdürlükleriyle davalı eczacıların örneğini getirebilirim size. Ondan doğru bir şey değil bu yaklaşım.

Ayrıca bu kanunu okuduğunuzda “ileri demokrasi” dediğiniz ilerleyen demokrasilerde -Türkiye’yi kastetmiyorum- vatandaşın hak arama yollarının önü açılır. Şimdi, bakıyoruz, bir aydır ona dava açamaz, bu hakkını arayamaz... Bunların hepsi ilgili Anayasa Mahkemesinden falan döner ama böyle şeyleri de getirmeyin yani. 2014’te bir hukuk devletine yakışmaz. Birçok eczacı meslektaşım sağlık merkezi olması şartıyla verdiği yerin, sağlık merkezi dışında bir başka şeye dönüştürüldüğünde bununla ilgili mahkemeye gidiyorlar. Bu da onların en doğal hakkıdır.

Bu konuda yapılan düzenlemeyi doğru bulmuyorum.

(Başkanlığa Sözcü Vedat Demiröz geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Seçer, buyurun.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şimdi, ben, özellikle, bize hukuki açıklama yapan arkadaşımınla böyle diyalog şeklinde götürüyem ki hukuki olarak anlamaya çalıştığım için.

Şimdi, benim bir taşınmazım var, bir arsam var. Geliyor idare, diyor ki: “Ben burayı kamulaştıracam.” Ne yapacaksın? “Okul yaptıracağım.” Peki, kaç para değeri? El sıkışıyoruz, ben size veriyorum. Aradan beş yıl geçiyor, sizde bir hareket yok. Beş yıl bir gün sonra ben size dava açabilirim değil mi?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ - Beş yıl boyunca hiç kullanmadıysa eğer beş yılın sonundan itibaren bir yıl içinde dava açabilirsiniz.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ben size dava açabiliyorum.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Genel hüküm zaten o.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Siz aldığınız gerekçenin dışına çıktınız diye dava açabiliyorum ya da işlem yapmadınız diye?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ya da o süre içerisinde diyelim ki okul değil de başka bir şey yaptınız, ne yaptınız? Belediye binası yaptınız. Siz belediye olarak istimal ettiniz, tek dava açma hakkım var mı?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Evet, anlaşmayla eğer bu 8’inci maddedeki rızaen yapılan bir kamulaştırmaysa ona yönelik bir düzenleme. Normalde...

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ben de ondan bahsediyorum, tam da ondan bahsediyorum. Siz başka bir amacı dışında kullanım hakkına sahip değilsiniz idare olarak.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ne kadar onun süresi?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Altı yıl. Yani beş yıl boyunca eğer üzerinde bir tasarrufta bulunulmadıysa, bir yıl da dava açma süresi var, toplamda altı yıl.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Altı yıl...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ben size dava açmazsam siz altı yıldan sonra bunu istediğiniz gibi kullanabilirsiniz.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Peki, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Günel, buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan söz verdiğiniz için ama bu maddeyi getirdiğiniz için de sitemlerimi iletiyorum çünkü içeride konuştuk, bunların sıkıntılı olduğunu söyledim. Yani ben anlıyorum ki arkadaşlarımız bu kanunu geçirmek istemiyorlar yani bir an önce geçirmek istemiyorlar. Hâlâ da, anlamakta da zorlanıyorum yani bunları içeride dün konuştuk, dedik ki: Bakın, bunlar uzun, tartışmalı şeyler ve de itirazlı konular. Burada genele yönelik çok önemli şeyler var. Yine aynı şekilde genel olarak bu içerisinde “Şu madde hükümleri uygulanamaz, dava açılmaz.” denen tamamı mahkeme yerine koyup birtakım rant olaylarını temizlemeye yönelik. Net olarak söylüyorum. Dün orada ayaküstü söyledim. Şimdi, kusura bakmayın, biraz tahammül etmek zorunda kalacaksınız. Eğer böyle bunu benim söylememe rağmen getiriyorsanız bu oyalama değil.

Öncelikle Sayın Adalet Bakanına sorduğum sorulardan size de şimdi soracağım, verdiği cevabı konuşacağız.

“1) Bir hâkimin resmî olarak raporluysen duruşmaya katılması mümkün müdür?” “Ne biçim soru?” diyeceksiniz değil mi? “Raporluysen kesinleştirme hükmüne imza atabilir mi?” Atamaz, zinhar atamaz ama soruyoruz şimdi, devam.

“2) İstifasını vermiş olan –bütün hukukçu arkadaşlara, baro temsilcimize, sizlere soruyorum- ve dolayısıyla vekâletsiz iş gören bir avukatın müvekkilinden habersiz olarak yaptığı işlem geçerli olur mu?”

3) Vekâletsiz iş gören bir avukatla birlikte sahte kesinleştirme hükmü oluşturan ve buna dayanarak ilgili gayrimenkulü tapu sicil müdürlüğü nezdinde kurumu adına tescil ettiren kurum avukatı resmî evrakta sahtecilik yapmış olmaz mı?

4) Bu konularla ilgili kendisine şikâyetle bulunulan cumhuriyet savcısı dava dosyasında bulunan belgelerin aslının olmadığını söylese –bir daha tekrar ediyorum- kendisine şikâyetle bulunulan cumhuriyet savcısı dava dosyasında bulunan belgelerin aslının olmadığını söylese tavzih ilamının sahte olduğunu zımnen kabul etmiş olmaz mı? Bir daha okuyayım mı hukukçu arkadaşlara? “Yapılan tavzih ilamı eğer aslı yoksa vekâletin sahte bir tavzih ilamı yapılmış olmaz mı?”

5) Sahte ilamda imzası olduğu görülen hâkimin o tarihte raporlu olup olmadığını incelemek ve tanık olarak ifadesine başvurmak yerine cumhuriyet savcısının kovuşturmaya gerek olmadığına dair kararının hüküm kısmına ‘gereksiz kaosa yol açacağı’ – tırnak içinde, tekraren söylüyorum- ‘gereksiz kaosa yol açacağı’ gibi bir gerekçe sunulması hukuka uygun mudur? Söyleyeyim mi bir daha? “Sahte ilamda imzası olduğu görülen hâkimin o tarihte raporlu olup olmadığını incelemek ve tanık olarak ifadesine başvurmak yerine cumhuriyet savcısının kovuşturmaya gerek olmadığına dair kararının hüküm kısmına gereksiz kaosa yol açacağı gibi bir gerekçe sunulması hukuka uygun mudur?” Savcının görevi şikâyet konusunun sonuçlarının neye yol açacağını dikkate almak mıdır, yoksa hukuka uygun şekilde soruşturmayı sonuçlandırmak mıdır?

BAŞKAN – Hanımefendi bu kadarını bilse müsteşar olur ya.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir dakika... Hayır, hayır... Bunların hepsine avukat arkadaşlarımızın tamamı katılacak. İsteyen cevap verebilir, isteyen herkes cevap verebilir.

BAŞKAN – Hasip Bey dinliyor zaten.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Dinliyorum ama dehşet içinde...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Devam ediyorum. Müsaade ederseniz herkes söz alıp cevap verebilir, hiç sorunun yok.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Sayın Günel...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Söyleyeceğim, sabırlı olun. Dedim ki sabırlı olacaksınız. Bu maddeyi burada görüşecekseniz sabırlı olacaksınız, sabırlı. Özeti burada daha, henüz özeti.

ÖNDER MATLI (Bursa) – Ramazan sabır ayıdır.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – “6) Hâkim aslı olmayan belgeye dayanarak hüküm verebilir mi?” “Savcı diyor ki: Belgenin aslı yok, bir şey diyemem. Hâkim nasıl aslı olmayan belgeye dayanarak hüküm veriyor?” Eğer dosyada belgelerin aslı yoksa dosyada

mevcut olan ve okunması mümkün görünmeyen kopya belgeler üzerinden Yargıtayın karar vermesi mümkün müdür? Eğer mümkün değilse...”

BAŞKAN – Bunların konuyla ilgili var mı?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Devam ediyorum. Geleceğim, geleceğim, söylüyorum, son maddesinde şimdi geliyor.

“Dosyadaki evrakın aslı nasıl kaybolmuş, nereye gitmiştir? İlgililer hakkında soruşturma açılması gerekmez mi?”

7) Resmî evrakta sahtecilik suçu Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu’nun 171’inci maddesi hükümlerine tabii midir? Eğer değilse soruşturma evresinde müştekinin menfaatinin olup olmadığını savcı gözetebilir mi?” Burası hukuki kısmı ve 8, nihai soruya geliyorum.

“8) Yukarıdaki konularla ilgili olarak Kayseri Adliyesinin filanca no.lu soruşturmasında incelenmiş olan ve filanca no.lu kararıyla kovuşturmaya yer olmadığına dair karara bağlanan savcılık kararı dolayısıyla soruşturmayı yürüten Kayseri Cumhuriyet Başsavcısı filancanın soruşturma esnasında CMUK temel esaslarına ve savcılık makamının gerektirdiği yükümlülüklerle aykırı davrandığı gerekçesiyle x şahıs tarafından HSYK’ya yapılan şikâyetle kurul tarafından herhangi bir işlem yapılmış mıdır? Yapılmışsa sonucu nedir, yapılmamışsa neden yapılmamıştır, düşünülmekte midir?”

Bakan bana bir satırlık cevap vermiş yani “bir satırlık” derken uzunca görevlerini yazmış, maşallah dosyadan almış, ders kitabından HSYK’nın görevinden, hâkimin durumundan, hepsinden bahsetmiş, işte neyse. Sonucunda diyor ki bununla ilgili olarak: 28/1/2010 tarihli olurla bu şeyle ilgili şikâyetle konu edildiği gerekçeleriyle şikâyetin işleme konulmamasına olurla karar vermiş. Söylediği bu. Şikâyetin işleme konulmamasına bir tarih vermiş. Olurun tarihî 28/1/2010, benim kendisine soruyu yönelttiğim, gruba verdiğim tarih 22/1/2010. Şimdi, “Bu ne?” diyeceksiniz değil mi? Arkadaşlar soruyor, Kayseri kısmını söyledim.

Değerli arkadaşlar, baştan dedim ki bu kamulaştırmalarda eğer siz bunları yapmaya başlarsanız baştan sona söylediğim sorulara hukuk nosyonu olan arkadaşlarımız “Olur mu öyle şey?” diye bakıyor. “Bunların hepsi doğrudur.” diyorlar mı? Yani “Bunlar nasıl olur?” veya “Haklıdır, böyle şeyler yapılabilir.” diyen var mı?

Şimdi, bu söylediğim dosya Kayseri... Kurum avukatı dediğim Kayseri Büyükşehir Belediyesinin avukatıdır. Yani evrakta sahteciliği beraber, yetkisiz avukatla beraber yapan Kayseri Büyükşehir Belediyesinin avukatı. Yapılan tescil Kayseri Stadyum yeri. Canlı örnek üzerinden size bu maddeleri anlatıyorum. Sen de diyorsun ki: “Kardeşin, bu davayı açamazsın.” Nasıl açamaz ya? Yani ne diye almışsın, nasıl olmuş?

Söz konusu imar parsellerinin de içinde bulunduğu 956 ada üzerinde ilk olarak 1968’de Kayseri Büyükşehir Belediyesi bir imar düzenlemesine gitmiş, filanca metrekareyken ifraz görmüş, ada üzerindeki parsel artıkları belediyeye terkin edilmiş, gerekli düzenleme ortaklık payları düşülmüş ve ada üzerindeki parseller imar parseli olarak işlem görmüş. Ne zaman? 68. Siz kaç senelik bir şey getiriyorsunuz? Devam ediyor daha. “Kayseri Büyükşehir Belediyesi köy garajı olarak işgal ettiği -bakın, dinleyin, nereye gitmiş- filancaya ait, Kocasinan ilçesindeki şu parsellerde imar parseli vasıflı taşınmaz ile yine müvekkile ait olan filanca filanca numaralı imar parseli vasfında bulunmayan taşınmaza kamulaştırmamız olmak suretiyle el atmıştır. Buna mukabil, müvekkilin idareye karşı kamulaştırmamız el atma davası açma gereği hasil olmuş, 1995 yılında 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde görülen dava kısmen kabul, kısmen ret olarak yine karara bağlanmış. Buna göre, bir kısmı yola kaybedilmiş, kalan kısmı da belediyenin adına tescille hükmedilmiş. Dava konusu diğer taşınmaz da aynı şekilde kaybedilerek terkin görmüş, tescile konu olmuştur.”

Şimdi, burası: “Bilirkişi raporunda işgale konu olarak köy garajı, kısmen yol, yaya yolu ve büfe belirtilmiş.” İşgalin konusunu dinliyor musunuz arkadaşlar? Köy garajı, yaya yolu ve büfe. “Aynı raporda taşınmazların Kayseri’nin merkezinde olan ve kentin gözde meskenleriyle çevrili bulunma vasfı belirtilmiş. İmar Kanunu’nun 18’inci maddesinde söz konusu imar parsellerinin her birine ayrı ayrı azami miktarda yüzde 35 olarak düzenleme ortaklık payı uygulandığı ve hesaplamaların da buna göre yapıldığı belirtilerek emsal biçilen değerler bu oran düşülerek hesaplanmış. ‘Kısmen kabul, kısmen ret’ hükmü taşıyan mahkeme ilamı akabinde müvekkil 95’te görülen davanın müdafisi Ali Osman Sucu’yu azletmek istemiş, kendisinin istifasıyla istifasını kabul ederek kendisi temyize gitmiş.” Temyize kendisi gitmiş, avukat müstafi. “Karar mahkemede sunulmayan delillerin yargıda değerlendirmeye alınamayacağı nedeniyle onanmış, tashihi karar aynı şekilde onanmış, hüküm de 96 tarihinde kesinleşmiş.” Olay bitmiş, bakın. Şimdi, sizin burada hani neleri iptal ettiğinizi söylüyorum.

“Sonrasında belediye hükmü ifa edemediği gerekçesiyle tavzih isteminde bulunmuş. Bu istemini fen bilirkişisinin bilmem ne, falan filan kararına bakarak, rapora ek olarak yerel mahkemeye dikkate alınmamış, raporuna dayandırmış. Sonradan fen bilirkişisinin imar planına hitap etmeyen, savcılıkta aslının bulunmadığı sabit olan raporun ve karar gerekçesinin bulunmadığı, karar aslının da

bulunmadığı bir tavzih hükmü -eki, hepsi var burada, fotokopilerini verebilirim- düzenlenirken, yine aynı rapor dikkate alınmış ve raporların tanzim tarihi de bu sefer 3/11/97 olarak düzenlemiş. Hâkim o tarihlerde raporlu olduğunu beyan etmiş, müvekkilin ise kendisinden habersiz olarak müstafi müdafinin temsil ettiği tavzih duruşması -her nerede yapılmışsa yani avukat müstafi, hâkim raporlu- 1998 yılında gerekçesiz olarak müvekkil aleyhine tescil, terkin ve tenkis işlemleri yapılarak sonlandırılmış.” Hukukçular, söylediğim kelimeleri biliyorsunuz değil mi arkadaşlar? Tavzih işlemi tescil, terkin, tenkis; hepsi birden ve adamın avukatı azledilmiş, hâkim raporlu. Şimdi, siz burada nasıl bir şey...

Bakın, şimdi, başka bir örnek, bununla beraber, nasıl yapılmış? “2008 yılında -bu olay orada bir kavgayla devam ediyor- belediyeyle vakıflar arasında kendisine ait kamulaştırmazsız el atılmış parseller üzerinde takas anlaşması yapıldığını, parsellerin yeşil alanlıktan çıkarılarak imara açıldığını, üzerinde anlaşmalar yapıldığını öğrenen müvekkil, kamu yararının ortadan kalktığını gerekçe göstererek tapu iptal ve tescil davası açmış ve bu dava sürerken belediye tarafından getirilen belgelerde 98 yılında yapılan, savcılığın da aslının bulunmadığı tavzih ilamını fark etmiş. Bunun üzerine iadei muhakeme yapılmış ve ilamda yerel mahkeme hâkimi falanca madde gereğince -445’e 8- tavzihi iptal etmiş, zarara uğratılmadığımız görüşü sebebiyle kararı tarafımızdan temyiz edilmiştir.” Belediye de temyize gitmiş, hüküm Yargıtayca onanmış, tashihi karar edilmiş ve talep de reddedilmiş, hüküm kesinleşerek tavzih ortadan kaldırılmış vakıfların açtığı davada.

Şimdi, “Bunun üzerine davalı belediye vekili yerel mahkemeden tekrar tavzih istemiş, mahkeme sonucunda 1998 tarihli mahkeme arşivinde ve karar kartonunda aslının bulunmadığı -bir daha söylüyorum, karar kartonunda aslının bulunmadığı- savcılıkça şahit ve vekâletsiz iş görmüş müdafinin taraf vekili sıfatıyla imzasının bulunduğu tavzih ilamı aynen ihya edilmiş. Hüküm mahkeme tarafından da onanmış.” Tekrar tashihi karara gitmişler ve bunun gerekçesinden okudum size.

Şimdi, arkadaşlar, çok açık şeyler var. Yani burada ben Adalet Bakanı geldiğinde de dile getirdim, maalesef, pişkin pişkin geldi, “Biz oluru verdik, soruşturma izni vermiyoruz.” dedi. “Ya, nasıl olur?” diyorum. Yani en azından soruşturmayı yaptırırın, var mı, yok mu; dosya ortada, arşivler ortada, bakarsın, yoksa “Gerek yok kardeşim.” dersin. Çok net deliller söylüyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, burada bir ilam var. Bunun hükmü açık şekilde belgelerde var. Her bir parselde kaç metrekaresinin belediye adına tescil edildiği belli mi? Belli. Karara dayanarak buradaki raporlar yine düşümle beraber, yüzde 35’lik miktar olarak da belirlenmiş mi? Belirlenmiş. Mahkeme mülk bilirkişisinin raporunu da kararına temel almış. “İmar uygulamalarında terkin ve tenkis işlemleri yüzde 35’ten az ise gerektiğinde toplam yüzde 35’lik kesintiyi geçmemek üzere yapılabilir.” diyor. Ancak, mahkeme kararı ve dayanak teşkil eden bilirkişi raporunun belirttiği gibi, düzenleme ortaklık payı azami olarak alınmış. Bu konuda İmar Kanunu ve imar uygulamalarında DOP’un azami miktarını aşacak bir terkin ve tenkis işlemi yapılmamaktadır. Danıştayın da bu konu hakkında örnek teşkil edecek pek çok hükmü var. Daha önce de bu konuda itirazda bulunmalarına rağmen reddedilmiş. Hâkimin yasaya aykırı olarak “her ne kadar davacı taraf zarara uğratılmamış ise de” söylemindeki aykırılığın temeli de işte bu İmar Yasası’nda ve uygulamalardaki bu hükümden kaynaklanıyor.

Değerli arkadaşlar, burada daha önce söylemiş olduğum, tescil hükmü iptal edilmiş, imar planında yer almayan bir oynamayla -imar planında yer almayan bir oynamayla- 357 metrekaresi artı 497 metrekaresi olarak yeniden bir tescil işlemi görmüş. Kendiliğinden ikiye ayırmışlar. Normalde 800 metrekaresi olan bir yer ama iki ayrı parçaya ayırmışlar kafalarına göre. Aynı parsel üzerinde toplamda 854 metrekaresine yeni bir tescil işlemiyle hüküm değiştirilmiş, mahkemenin hükmü de değiştirilmiş. Hükümün ikinci kısmında ana kararda yapılmış olan hesap hatası düzeltilmiş. Düzeltmeye esas yol tashihi olması gerekirken, tavzih esnasında da bazı rakamsal hatalar düzeltilebiliyor. Ama burada 455 ve 456 parseller, ikisi de imar parseli vasfında, farklı şekilde olması gerekirken böyle bir, istismar edilerek -özette- tavzih yolu, terkin ve tenkis uygulamaları; mahkemede sanki varmış gibi gösterilerek -olmamasına rağmen- imar planında olmayan unsurlar mahkemeye sanki varmış gibi sahte imar planı sunularak kesinleştirilmiş.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu çok açık. Birçok davalı vekilinin “2.320 metrekaresi” diyerek iki ayrı imar parselini görmezden gelişinin nedeni tam olarak buradan kaynaklanıyor. Yani hem imar planında sahtekârlık var hem sahte vekâlet var, tavzih sahte, tescil, terkin hepsi birbirine girmiş. Hakikaten de burada medeni usul hukuku doktrinleri açısından, demin söylediğim, 455’inci maddeyi galiba Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu’nda tavzih hükümleri tavzih yoluyla kararın değiştirilemeyeceğini, tavzih yoluyla yeni bir hüküm kurulamayacağını, karar gerekçesinin değiştirilemeyeceğini beyan ediyor. Şimdi, bu kadar net şeyler söylenmiş.

Değerli arkadaşlar, bunun sonucunda yani burada konusu, sebebi aynı olan bir çekişme üzerinde aynı hâkim karar yoluyla el çektiği davayı herhangi bir iadeyimu hakeme veya değiştirme davası sebepleri söz konusu olmadan yeniden ele almış, bu şekilde daha önce kaldırmış olduğu tavzih hükmünü yeniden ihya etmiş, kararda tekrar ihya edilmiş. Oysa yine, Hukuk Usulü Muhakemeleri

Kanunu' nun 237' nci maddesinde yine emredici hükümler var, diyor ki: "Maddi ve şekli anlamda kesinleşmiş mahkeme kararı tarafları sebebi ve konusu için kesin hüküm teşkil eder. Hâkim karar yoluyla el çektiği davayı yeniden göremez." Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu' nun 237' nci maddesi bunu diyor.

BAŞKAN – Yirmi dakikanız doldu, devam ediyorsunuz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Daha dosyanın birinin başındayım. Şimdi, önce olayı bir anlatmam lazım, sonra ayrıntılarını söyleyeceğim.

Şimdi, bakın, arkadaşlar, söylediğimi herkes not alabilir, cevap verebilir, belgelerini sunabilirim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Çok önemli şeyler söylüyor.

BAŞKAN – Ya, yapmayın ya. Verirler yani bunun ne şeyi var? Sayın Günal ya, Allah aşkına ya.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkan, bakın, ben normal hukuk maddelerinden okuyorum ve dosyadaki bazı bilgilerin üstünü kapatarak özet olarak bir şeyler söylüyorum size.

BAŞKAN – Yani 8' inci maddeyle, kamulaştırmayla mı ilgili o da?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Siz hukuk biliyor musunuz?

BAŞKAN – Ben bilmiyorum, onun için de anlamıyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – O zaman bekle yani hepsini söylüyorum.

BAŞKAN – Hayır ama anlatılanlar...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kamulaştırma, el atma, kamulaştırmaz el atma, telkin, tavzih, tescil, bunların hepsi kamulaştırmayla ilgili hükümler. Tamamıyla getirdiğiniz bu 2 maddenin söylediği, ortadan kaldırdığı hükümler bu adamın hakkını, hukukunu aramasını engelliyor, bu kadar basit.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, yerel mahkeme hâkimin tavzihi usulden kaldırdığına, esas itibarıyla yeniden ihya ettiğine ilişkin gerekçesi de hukuki gerçeklikten uzak ve yasal hükümlerine aleni olarak aykırı. Çünkü burada tavzih bu hükmü açıklayan usuli bir işlem, hüküm yerine kendisi geçemiyor.

Şimdi, sonuç olarak, burada tavzih hükmü tescille değiştirilmiş, imar parseli kadastro parseli gibi değerlendirilmiş. Bakın, tekraren söylüyorum: Yani "Ne kadar değer değişiyor?" diyorsunuz, imar parseli kadastro parseli olarak değerlendirilmiş. Nitekim bu konuda aynı tarihli, aynı parsellere ait metrekaresi farklı iki tane ayrı tapu sicili var. Şimdi, aklınız alıyor mu, bir gayrimenkulle ilgili iki ayrı tapu tescili olur mu arkadaşlar? Tapu Kadastrodan kimse var mı? Yani aynı gayrimenkulle ilgili iki tane ayrı... Birisinde imar planlı arsa, birisinde planlı, birisinde plansız yani böyle bir şeyi ben gerçekten... Kadastro parseliyle imar parseli farklı farklı şeyler değil mi? Adam burada iki tane ayrı şeyi tescil ediyor, bundan şikâyet ediliyor, mahkeme karar veriyor ve buraya geliyoruz.

Hukuki olarak, hukuk mantığı çerçevesinde bu olayı değerlendirdiğimizde, mülkün tamamını hükmen iktisap etmiş belediye açısından kamu yararı sürdüğü müddetçe ilgi alanına giren yapılar da ya da yollar yapılması tamamen belediyenin tasarrufunda, buna itiraz yok yani basit bir imar değişikliğiyle tamamı iktisap edilmiş olan iki imar parseli üzerinde belediye kendi görev alanına giren her şeyi yapabiliirdi, bunu gerçekleştirmek için ayrı bir mahkeme kararı alması hem usulsüz hem de gereksiz olurdu. Burada dikkatimizi çeken şey, tavzih işlemiyle kadastro parseli gibi bedel tespiti yapılmış, tescil hükmünün iptali, ardından imar parseli gibi yeni bir tescil kurulması, konu hakkında aynı tarihli iki ayrı tapu kaydı bulunması gerçekten dikkat çekici. İsterseniz tapu kayıtlarının fotokopileri elimde vardır yani söylediklerimi hikâyeden anlatmıyorum, eğer merak eden arkadaşlar varsa veririm.

Nitekim, burasının kadastral bir parsel hükmünde olması da imkânsızdır, zira bilirkişi tarafından söz konusu parselleri kapsayan 1968 yılında hazırlanmış bir imar planı dosyasında mevcut, zaten kendisi de yeni bilirkişi raporunda her iki taşınmazın da imar parseli vasıflı olduğunu belirtmiş. Bu durumda sıkıntı ne? İmar parselinden DOP düşülemeyeceğine dair kuralın çiğnenmesi ve usulsüz bir şekilde imar parselinin keyfî olarak kadastral değerlendirmeye alınması, ardından imar parseli olarak değerlendirilme yapılması ve bunun müvekkilden habersiz tavzih hükmüyle gerçekleştirilmesi, yeni hüküm ile de bu durumun düzeltilmek istenmesi. Sayın Demiröz, anladın mı? Biraz daha söyleyeyim.

1998 yılında tesis edilen tavzih hükmü hakkında savcılığa belgelerin aslının olmadığı, gerekçesiz bir karar bulunduğu ve kararın vekâletsiz iş gören vekille yapıldığına dair resmî evrakta sahtecilik suç duyurusu sonrasında Kayseri Cumhuriyet Başsavcılığının vermiş olduğu takipsizlik kararı aslında aynen şöyle diyor: "Belgelerin aslının bulunmadığı, soruşturmaya devam edilmesinin gereksiz bir kaosa yol açacağı..." Bakın, bir daha söylüyorum, savcının gerekçesi: "Belgelerin aslının bulunmadığı, soruşturmaya devam edilmesinin gereksiz bir kaosa yol açacağı..." Kimi koruyorsun kardeşim, hangi yolsuzluğu örtüyorsun? "Aslının bulunmadığı..."

Belgenin aslı yok. “Soruşturmaya, kovuşturmaya yer olmadığı...” Şimdi, ne deniyordu buna, mutlak butlan mı deniyordu? Bizim hukukta öğrendiğimiz şey. Ya, aleni olarak bir mutlak butlan var ve burada da adam buna göre karar veriyor, adam şikâyet ediyor başsavcıya, üstü kapatılıyor. Oradan tekrar geliyor, Adalet Bakanına sunuyorum, en yüksek makama, “Şu tarihli olurla biz soruşturmaya izin vermedik.” diyor. Değerli arkadaşlar, burası hukuk devleti mi, yoksa adamı olan, güçlü olanın sahte evraklarla, sahte şeylerle vatandaşın elindeki gayrimenkule el koyabileceği bir yer mi?

İmar Yasası’nda imar parseli üzerinden ikinci defa DOP düşülemeyeceği hususunda bir düzenleme var mı? Var. Peki, yine, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nda hâkimin karar yoluyla el çektiği davada -demin dediğim gibi, tekrar- yasaya aykırı olduğu için ikinci defa görülen kararın mutlak butlanla batıl olduğu bu söylediğimiz şeyde sabit mi? Sabit. Tavzihle hüküm değiştirilemeyeceğine dair de yine 55, 56, 57’nci maddeler var mı? Var. Burada hakikaten neye göre karar verdiklerini hâlâ çözebilmiş değiliz. Hadi kararı verdiniz, bu hâkimle ilgili, gerekli savcıyla ilgili soruşturma açın diyoruz ama maalesef açmıyor. Şimdi, bu adamın durumu ne olacak değerli arkadaşlar? Yani fazladan düşüm var, parsellerin değişmesi var, yetkisiz şey var, iki tane ayrı imar parselini toplayarak sanki daha önceden DOP yapılmamış gibi bir daha yapılması maalesef burada hukuka karşı bir durum ortaya çıkarmış, tabii bunun ayrıntısı var.

“Olayın bizimle ne ilgisi var?” diyor Sayın Demiröz. Burayı almışsın garaj yapacağım diye, sonra stadyum yeri olmuş, yine kamu yararı var, almışsın, onları dışarı çıkarmışsın, adamın değeri artmış, verdiği amaçtan farklı kullanmaya başlamışsın, o da senden hakkını istiyor, mirasçı olarak dava açmış.

(Başkanlığa Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Benden aldığı parayı ne yapmış?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, adamın yerine el koymuşsun, senden falan para aldığı yok. Aynı şekilde Vakıflar dava açmış, Vakıflar “Bizimkine muvazaa yapıyorsunuz.” diye Vakıflar davayı kazanmış. Vatandaşınki ayrı, Vakıflar Bölge Müdürlüğüne de “Sana başka yer vereyim.” demişsin, takas yapmışsın.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Ama sizin anlattığınızla maddedeki şey farklı yani kamulaştırmazsınız el atmayla kamulaştırma farklı bir şey, birinde rıza var, birinde rıza yok.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bak, kardeşim, bir şey söylüyorum: Bir arkadaki maddede var. Rıza var, yok, onu söylemiyorum sana. Dava hakkının ortadan kaldırılması...

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Anlattığınız olay vahim bir şey, o ayrı bir konu ama şey farklı yani.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ayrı falan değil, hepsi birbiriyle ilişkili. Kaldırdığınız dava hakları...

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Hukuki anlamda çok farklı şeyler aslında.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bu, kamulaştırmazsınız el atma, aynı şey, burası da aynı.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Hayır, değil, bakın, kamulaştırmazsınız el atmayla...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, dur, bana onu anlatma şimdi, gerisini de okuyayım o zaman.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Okuduğunuz şeylerin ikisi farklı. Biri kamulaştırmazsınız el atma, bakın, orada hukukçular var, baronun temsilcisi var, diğer arkadaşlar var yani bahsettiğiniz konu kamulaştırmazsınız el atma.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bakın, söz istemeden konuştuğunuz her şey güme gidiyor, bunların hiçbirisi tutanaklara girmiyor, bilginiz olsun.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Tutanaklara girmesi için söylemedim, Mehmet Ağabey’e...

BAŞKAN – Ama önemli bilgiler veriyorsunuz, tutanaklara girsin.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bakın, kardeşim, bir daha söyledim: Şimdi, bu söylediklerime hukukçu olarak bir itirazın varsa -sen konuyu bırak- bu sorduğum sorulara bir cevabın varsa -Adalet Bakanının cevap vermediği sorulara- söylediğim kanun maddelerinde yanılıyorsam -ben hukukçu değilim, daha önceki yaptığım çalışmalardan özetleyerek okudum- hukuki olarak “Mehmet Günal şu söylediğin şu madde bu hükmü içermiyor, şu söylediğin yanlıştır.” diyen varsa özür dilerim. Ben ancak bildiklerimden bakarak... Yeniden kanun metinlerini önüme tekrar alıp İnternet’ten şu anda bakmıyorum.

BAŞKAN – Biz hukukçu değiliz efendim sizin gibi, onun için böyle konuşmıyoruz!

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Onun için, diyorum ki: Bir, vatandaşın malına el koyuyorsun -okul olarak, stadyum olarak, garaj yeri olarak, gar istasyonu, neyse- sonra bunu farklılaştırıyorsun, sonra vatandaş, “Buradan imar rantı oluştu, bana ver.” diyor

vermiyorsun. Mehmet Şimşek açıklama yapıyor, maliyeciler, İstanbul'da -Sayın Başbakan da söylüyor- bu yeni yaptığımız yerlerde rant artışı olursa rantın vergisini bile alacağız diyor, evinizin yanına stadyum yaptım diyor. Bakın, siz burada itiraz ediyorsunuz, "Değeri artmış." diyor, Sayın Demiröz mali müşavir.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Evet.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Buraya da bir dikkat et. Diyor ki, "Kardeş, senin evinin önünden metro geçirirsem, metro istasyonu yaklaşırsa, evin 100 liradan 150 liraya çıkarsa 50 liranın vergisini alırım." diyor Maliye be.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – O değil, o değil.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ne değil işte, örnek söylüyorum. Ya fark etmiyor. "Senin mülkün benim yapacağım kamu yatırımdan dolayı değerlenirse, yanına yapacağım bir işten dolayı değerlenirse vergi alırım." diyor. İşte sor, sor...

ABDULKERİM GÖK (Şanlıurfa) – O zaten var, şerefiye var zaten.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – O başka ya, karıştırma şimdi Hocam yani arkadaşlar ne dediğimizi biliyor. Maliye Bakanımız çalışma yapıyor, arkada var, taslak gelecek.

Merak edene hepsini verebilirim yani bakın burada dökümleri de var, tek tek tapudaki tescilleri de var, kimin sahtekârlık yaptığı da var, hepsi var.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yok yok, Bakanlıktan gelen cevaba...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bakanlıktan gelen cevapta hiçbir şey yok.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir bakabilir miyim ona?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bakanlığı veririm, onda bir şey yok arkadaş. Bakanlık ne cevap verecek ya, Bakanlık cevap mevap vermiyor.

BAŞKAN – Bu arada Sayın Kuşoğlu'na söz vereyim mi efendim?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Dur Başkanım, daha arkadaşlar şey yapıyor, bitmedi.

Değerli arkadaşlar, bu getirdiğimiz kanunların ne getirip ne götürdüğüne bakmadan bize buraya paket olarak getirmeyin. Hiçbir şekilde, bu getirdiğiniz şeyde şöyle diyorsunuz, şimdi diyorsunuz ki "Ne alakası var?" Bakın, Kamulaştırma Kanunu, satın alınan ya da trampa edilen taşınmaz mal. Kaynak ve irtifak hakkı, sahibinden taşınmaz mal. Ne taşınmaz mal? Arsa taşınmaz mal mı? Ee okumuyor musunuz, yoksa okuduğumuzu mu anlamıyoruz? Yani arkasından da devam ediyor, diyorum ki hepsiyle ilgili böyle var. "Kamulaştırma yoluyla alınmış sayılır ve bu şekilde yapılan kamulaştırmaya veya bedeline itiraz davası açılmaz." Bu ne demek? Devam ediyor: "Bunlar hakkında sonradan..." Aynen bu söylediğim maddeyi söylüyor, "Ben sana şu tarihte parayı vermişim, seninle işim bitti, devlet olarak bu mal benim." diyor. İyi de kardeşim, sen bana gelip "Stadyum yapacağım." desen giderim o zaman dava açarım o bedeli kabul ettirmem. Geliyor "Yol yapacağım." diye, hesabımıza para yatırıyor mu Karayolları? Yatırıyor değil mi Murat? Biz de onu kabul etmiyorsak mahkemeye gidiyor muyuz? Kabul ediyorsak alıyoruz, itiraz etmezsek süresi içerisinde bankamıza yatırılan parayı kabul etmiş oluyor muyuz? Ziraat Bankasına götürüp yatırıyor. Eğer gidip dava açmazsa vârislerden bir tanesi bu kamulaştırma kesinleşmiş oluyor mu? Oluyor.

Şimdi, yol yapıyorsan itiraz etmem ama sen başka şey, AVM yapacaksın ver kardeşim benim paramı yani kusura bakma hem "Rant olunca vergisini alacağım." diyeceksin hem de benim yer rant olacak, ben ondan pay isteyeceğim, sen buraya zinhar dava açamazsın, tazminat talebinde bulunamazsın, bu kanunun 22'nci, 23'üncü maddeleri uygulanmaz. Gerekçenizde diyorsunuz, bakın, aşağıda ne diyor: Bu taşınmaz mallar hakkında tekrar yukarıdakini, yasal düzenleme...

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Biz de vazgeçiremiyoruz, kamu da vazgeçiremiyor 22, 23 olduğuna göre. Kamu da vazgeçiremiyor, o da.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yok, "Uygulanmaz." diyor zaten orada yani size gelince "Uygulanmaz." diyor.

Dolayısıyla, vatandaşın eğer malına el koyduysanız, el koyma amaca değiştiyse ve burada birtakım çalışmalar yapılıyorsa maalesef bunlar rantsal dönüşüme alet ediliyor. Değerli arkadaşlar, bakın, diyorum: Rant sal dönüşüme alet ediliyor.

Eğer arkadaşlarımızdan bu konuda, Sayın Başkanım, bu söylediğim konularda eğer bir yanlışlık varsa ister Maliyeden, ister Tapu Kadastrodan, ister Baro temsilcisinden bir bilgi istiyorum. Eğer tatmin olmazsam bir örneğim daha var onu da söyleyeceğim size. Yani nasıl oluyor, nasıl tadilat yapılıyor? Nasıl şehir rantları yaratılıyor? Neden bu konuda kaygılı olduğumuzu sizlerin dikkatine ayrıntılı olarak sunacağım.

Gerisini sonraki maddeye bırakıyorum, arkadaşlar da cevap verirse belki tatmin olurum, o zaman konuşmayabilirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ben de söz alabilir miyim efendim?

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu'ndan sonra size söz vereceğim.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sizin de var efendim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Vedat Bey de burada, şimdi Vedat Bey, sonuç olarak şunu getiriyorsunuz, diyorsunuz ki burada: “Kamulaştırma Kanunu uyarınca yapılan bir trampa işlemi veya kamulaştırma işlemiyle ilgili olarak daha sonra dava açılmasın.” Neden? “Çünkü davalar çok fazla oluyor, istismar ediliyor.” Bunu Adalet Bakanlığı temsilcisi de maalesef uygun gördü. Şimdi, davalar çok fazla oluyor gerekçesiyle, bu gerekçeyle, gerekçeye de böyle yazmışsınız yani o anlaşılıyor. Böyle bir gerekçeyle kişilerin hak ve hürriyetleriyle oynamak, Anayasa'yı ihlal etmek çok büyük bir yanlışlık.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Ama rızaen, anlaşmayla.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Rızaen de olsa, daha sonra rızası hilafına farklı bir şekilde onun uygulanması... Mesela şunu söyleseydiniz bu lafınız üzerine, onu anladım, tamam, kamulaştırma amacı doğrultusunda gösterilen gerekçe doğrultusunda değil de farklı bir şey yapılmış kamulaştırma sonucunda, “Amacı dışında bir kullanım söz konusuysa ancak dava açılabilir, öbür türlü açılmaz.”ı anladım bu şekilde. Ama onu bile hak arama hürriyeti açısından yanlış buluyorum, doğru yapmıyoruz, yanlış bir işlem yapıyoruz. Vedat Bey bunu çekmeniz lazım, bu hukuka aykırı, Anayasa'ya aykırı, yanlış bir iş yapıyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kuşoğlu.

Sayın Çelebi, buyurun lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii biz burada özellikle bu torba yasasıyla ilgili olarak da gerçekten birçok şeye şahit olduk yani beni biraz bağışlayın, belki tabirim biraz farklı olabilir ama “Ağzı olan konuşuyor.” derler ya hani böyle bir şey var.

Şimdi, Sayın Günal'ın da...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Pek mağdur görülecek bir şey değil yani kusura bakma.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Lütfen ama bir adalet bakanına da “Pişkin, pişkin bana burada baktı.” demeye de bana göre...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Pişkin, pişkin...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bakın bu çok yanlış bir şey ve ben bu lafın aynısını...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Daha ağır söylerim, daha ağır söylerim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bu devletin bakanına söylenecek bir laf değil, bunun aynısını size iade ediyorum, onu ben size söyleyeyim.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Daha ağırını da söylerim, gelsin dava açsın, tutanağa giriyor, ilkinde girdi, bir daha girsin.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şimdi, ikinci konu şu, bakın ben size bir şey söyleyeyim:

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Daha ağırını da söylerim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ya ağırını söylerseniz ağır olarak da cevabını alırsınız, fark eden bir şey yok. Nihayetinde kem söz sahibine aittir, bu kem söz size aittir.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ağzı olan konuşuyor da hakarettir, ben daha ağır söylerim Sayın Çelebi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Lütfen Sayın Günal, bakın ben sizden rica ediyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ne biçim konuşuyorsun öyle “Ağzı olan konuşuyor” diye. Herkes konuşuyor burada.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şimdi, sizin burada söylediğiniz şey şu: Kanunlar Genel Müdürlüğüne, doğrudur Bakanlığa sizin zaten dilekçeniz gelmiş, şimdi ben de Bakanlıkla konuştum işin açıkçası, ona ilişkin varsa biz bunu konuşuruz ama şu var: Eğer bu dava dosyası, Kayseri'de, Kayseri'den Boğazlıyan'a gitmiş, burada zaten verilen cevapta da var, dolayısıyla bunların bütün kesinleştiyse.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ona bakarak veremezsin, orada sadece dosya numarası var.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Hayır, hayır ben size şunu söyleyeyim yani dosya içeriğine bakarsınız orada.

Eğer burada, 1. derece mahkemeye, Yargıtaya kadar geldiyse ve buralarda kesinleştiyse hiçbir yargıç, 2802'ye tabi olan hiçbir hâkim, savcı, hiç kimsenin babasının oğlu değildir. Eğer dosyada, farklı bir usulsüzlük varsa kesinlikle bunu bozar.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Peki, resmî evrakta sahtecilik suçu 171'e tabi mi değil mi, bir de onu söyle?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şimdi, burada tabii sizin yazdığınız maddeler...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Orada bir şey yok, orayı geç.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Sayın Çelebi, Sayın Günal, lütfen bunu karşılıklı yapmayın.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Tamam, ben size şöyle söyleyeyim: Hiçbir hâkim, savcı, durduğu yerde bir dosya üzerinde... Sadece hâkim ve savcılar dosya üzerinde yargılama yapar, kişiyi tanımaz, kişiyi bilmez.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Tamam.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Onun dosya üzerinde ne geldiyse ona göre karar verir. Hele hele bu dosyalar, Yargıtaya, 1. derecedi mahkemelere geldiyse ilk önce geldiği zaman ilgili Cumhuriyet savcısına gelir, akabinde müzakere için tetkik hâkimine verilir, daha sonra müzakere savına bakar ve oraya giren 1. derecedeki 7600 ek göstergeyi haiz olan Yargıtay üyeleri zaten buna karar verir. Bu bir.

Şahısla ilgili sizin söyledikleriniz, sadece sizin burada söylemiş olduğunuz laflardır. Beyanınızda da varsa Adalet Bakanlığı, HSYK bunu tek tek didik didik araştırır. Eğer Kanunlar Genel Müdürlüğü aracılığıyla Sayın Bakan...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – İzin vermiyor, izin vermiyor.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – İzin vermesi şöyle bir şey... Bakın, ben okudum bunu da. Eğer izni gerektirebilecek bir şey yoksa, bir hâkimin, savcının soruşturmasına gerek yoksa ki bunu HSYK veriyorsa, bu Bakanlık merkez teşkilatında Bakan Bey'in onayıyla size geliyorsa demek ki ciddi anlamda bir hukuksuzluğa veya herhangi bir şeye rastlanılmamıştır. Adalet Bakanlığı, Sadullah Bey veya geçmişteki bakanlar veya gelecekteki bakanlar...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bizim konumuzla buranın ne alakası var?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Evet, yok ama Sayın Günal'ın sadece Adalet Bakanlığına vermiş olduğu o yakışsız olan cümlesine istinaden ben de cevap verdim. Ama, buna ilişkin ben şeyleri de alayım, sizlere bunu da tevdi edeyim.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çelebi.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Çam...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Lütfen, bir saniye... Bana aleni olarak...

BAŞKAN – Peki. Sayın Çam, bir dakikanızı rica ediyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Şimdi, Sayın Çelebi, siz Adalet Bakanının avukatı değilsiniz, zaten resmî olarak o da yazmış, ben de yazmışım, kendisine burada da söyledim, aşağıda da söyledim, bütçede de konuştum; bir.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ben bir AK PARTİ milletvekiliyim.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir saniye... Müsaade ederseniz... Siz de yine cevap verin. Ben size bir soru sordum, dedim ki: "Resmî evrakta sahtecilik suçu -avukatlar burada var, baro var-171'e tabi mi, değil mi?"

Şimdi, resmî evraktaki sahtecilik suçunu başsavcı resen araştırmak zorunda mı, değil mi? Bunu yapmayan adam... Diyorum ki: "İtiraf ediyor, ifadesi alınmış." Hâkim diyor ki raporunu ibraz ediyor: "Ben o tarihte raporluydum, benim imzam sahte." "Bunu araştır." diyorsun. Diyor ki: "Gereksiz kaosa yol açacağından..." İfadesini resmî tutanağa getirip koymuyor. Diyorsun ki: "Bununla ilgili soruşturma aç." "Özhaseki ve yanındaki adamlar, avukatı burada bir düzen kurmuş, bunu yapıyor, bunu araştır." diyorum, sen gelip kapatıyorsun. Sonra da diyorsun ki: "Pişkin pişkin..." Pişkinin ta ötesi. "Sahtekârlığın üstü kapatılıyor." diyorum sana ya. Pişkinlik falan değil. "Kaosa yol açan..." ne demek Sayın Bakanım ya? Gereksiz soruşturma kaosa yol açarmış! Kendi yetkin var. Sahteciliği soruşturmak savcının görevi. Kendisinin doğrudan resen soruşturulması gerekiyor. Şikâyet yapılıyor, buna rağmen diyor ki: "Sizi ilgilendirmez, ben ister soruştururum ister..." Sen de kalkmışsın bana Sayın Çelebi, Adalet Bakanını söylüyorsun. Bu sorduğum soruların hepsi somut değil mi? Kardeşim, bu doğrudur ve de yanlıştır var mı cevapta? Bak bakayım, masal anlatmış. Bana, kalkmış hâkimin görevini anlatıyor, kanun maddesini anlatıyor. Var mı orada? Bu sorduğum sorunun hiçbirinin cevabı var mı? Sadece diyor ki: "Şu tarihli olurla izin verilmemiştir." Sayın Bilgiç, sonra diyorsun ki: "Konuyla ne alakası var?" Kardeşim, burada, tamamı; tek tek ne söylediği, adamın ne zaman raporlu olduğu, raporunun tarihi, tutanakların olduğu dönem... Aynı tarihte, adamın olmadığı dönemde iki

üç tane ayrı karar burada geçirilmiş. Sahteciliği şikâyet edecek adam, sahte mahkeme kararı düzenleniyor, savcı çanak tutuyor. Belediyenin avukatı ile adamın sahte avukatı çanak tutuyor, siz de diyorsunuz ki: “Ne var bunda?” Kamulaştırma davasında, açılan kamulaştırmaz el atmaya karşı açılan davanın bütün hükümlerinin ve delillerinin yok edilmesi var, daha ne olsun? Şimdi, biz bunların tamamını geçersiz hâle getireceğiz. Buna benzer bir sürü dava var. Yani, diyorum işte... Bunu söylediğin zaman, bu kamulaştırma davasında aynı şekilde, buna benzer dava açabilecek bütün adamların hepsi bundan sonra dava açamayacak, biz de kendimize “hukuk devleti.” diyeceğiz yani burada arkadaşlarımız da “Biz ne güzel kanun çıkarıyoruz.” diyecek. Ben çok esefle karşıyorum bu maddeleri kusura bakmayın.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Öyle değil.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yani, “Bu kadar insan orada beklerken...” bize diyorsunuz, bir de “Soma bekliyor.” Yani, şimdi, versin kardeşim parasını, iş yapıyorsa, yeni rant yaratıyorsa milletin parasını da versin ne var yani?

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Bir daha verelim.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – E, değiştirirsen bir daha ver tabii benden gelip alıyorsun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Günal.

Sayın Çam, buyurun lütfen...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yani, yeniden değerlendirme yapıyorsunuz, her sene değer artışı yapıyorsunuz, enflasyon göre yapıyorsunuz da oraya gelince niye olmuyor, o günkü aldığı parayla mı değerleyeceksin yani?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çam, buyurun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ben, burada önemli bir konuyu tartışıyoruz, üç kurum temsilcisine bir soru sormak istiyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Affedersiniz Sayın Çam, bu söylediğim şeylerle ilgili arkadaşlardan bir bilgi alabilir miyiz yani kamulaştırmayla ilgili yanlışımız, eksiklerimiz?

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) - Sayın Çam da soruyor, hepsini toplu alalım.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yani, sorsun da bir bilgi alalım.

BAŞKAN – Sayın Çam, buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Konuyla ilgili Adalet Bakanlığı temsilcisi, Türkiye Belediyeler Birliğinin hukuk müşaviri ve baronun temsilcisi hukuk müşaviri arkadaşımız burada. Bu konuyla ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu bir yargı kararı var mıdır, yok mudur, varsa nedir? Bununla ilgili bir bilgi verilerse en azından konu daha da açıklığa kavuşmuş olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Seçer, buyurun.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şimdi, ben az önce söz aldım, bir soru yönelttim. Tabii, biraz da konuşmada herhâlde acele etmişim. Şimdi konuya daha iyi hâkim oldum açıkçası. Biraz erken soru yönelttim ve bilgim de noksanmış, şimdi daha iyi anlıyorum olayı. Size dedim ki: “Benden rızaen bir gayrimenkulümü aldınız ve üzerine gerekçenize uygun bir yapı yapmadınız, başka bir amaçla kullandınız. Benim size dava açma hakkım var mı?” Siz de dediniz ki: “Evet. Beş yıl beklemeniz lazım, beş yıl idarenin hakkı var ve bir yıl içerisinde...” Ama şunu demediniz bana: “Bu meri yasada böyle, 22’nci madde, 23’üncü madde ama bunları ortadan kaldırıyoruz.”

Şimdi, devam edeyim ben. Benim dediğim doğru mu? İşte, burada, önümde önerge, diyor ki: “22’nci ve 23’üncü madde hükümleri uygulanmaz.” Bizim bunu kabul etmemizi istiyorsunuz. Şöyle diyorsunuz: “Ben sizin rızaen -gerekçenize de yazmışsınız- bir gayrimenkulünüzü kamulaştırdım. Hangi hâl ve şart olursa olsun sizin hakkınız bitmiştir çünkü bu kamulaştırma rızaendir.” Peki, ne anlama geliyor hukuksal anlamda? Ben bir şey yapmak istemiyorum, siz benim rızamı almak istiyorsunuz. Atıyorum kafadan, başka bir örnek, çok absürt olabilir: Apartman sakiniyim, aşağıya siz bir kafe kuracaksınız, benim rızamı almak zorundasınız değil mi? Ben diyeceğim ki size: “Ya, kardeşim, iyi, güzel, başım üzerine, seni engellemem ama yarın kafe açtığın zaman ben sizin gürültünüzden rahatsız olurum.” Siz de bana diyacaksınız ki: “Ya, hayır, Vahap Bey, böyle bir şey söz konusu değil, bizden asla gürültü olmayacak.” Rızamı alırken bir şart ortaya koyuyorsunuz değil mi, bir güvence veriyorsunuz? Şimdi, benim rızamı alırken buraya okul yapacaksınız diye alıyorsunuz, “Buraya cami yapacağım.” diye alıyorsunuz ya da başka bir amaçla alıyorsunuz. Şimdi, kusura bakmayın da belediyelerin durumu ortada, kimseyi tabii ki zan altında bırakamam ama bu her şeye açık. Siz aslında vatandaşı aldatmanın, kandırmanın hukuki altyapısını yapıyorsunuz, diyorsunuz ki belediyeler: “Ya, siz bir yerleri kamulaştırın rızaen, gidin ikna edin, verin

parasını, bırakan bir şey yapmayın şimdilik, iki yıl sonra, üç yıl sonra görüşürüz.” AVM mi yaparsınız, rezidans mı yaparsınız? Şimdi, bizim böyle düşünmemiz lazım. Yani, herkes ortaya koyduğu, verdiği söz doğrultusunda hareket edecek diye bir şey yok. Bizim bunları kanunla zapturapt altına almamız lazım, bir disiplin altına almamız lazım. “Efendim, sizden rızaen aldık, bitti gitti.” Yahu, siz benden mal satın almıyorsunuz, siz kamulaştırıyorsunuz ama bunu anlaşılarak yapıyorsunuz. Ben size malımı satmıyorum, ben malımı satıyorum diye sokağa dökülmemişim, emlakçıya vermemişim, belediye de gidip emlakçıda “Kardeşim, bana böyle bir arazi lazım, bunu bana bul, satın al.” demiyor, siz geliyorsunuz “Ben burayı kamulaştırıyorum.” diyorsunuz.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Hayır, hayır, teklif ediyoruz size, teklif.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ama, bakın,” rızaen” diyorsunuz.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Biz size teklif ediyoruz, “Biz sizin arsanızı satın alacağız.” diyoruz, Sayın Seçer, “Arsanıza talibiz.” diyoruz. 2 kişi arasındaki arsa devri, arsa satışı gibi düşünün, üç sene sonra “Arttı burası, ver paramı.” diyebilir misiniz?

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – 8’inci maddeyle birlikte okursanız...

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ona da bakalım. Evet, okuyorum: “Satın alma usulü: “Kamulaştırmayı yapacak idare, kamulaştırma kararının alınmasından sonra kamulaştırma işleminin her safhasında kendi ihale komisyonu, yoksa bu amaçla kuracağı komisyon marifetiyle tespit ettireceği bedel üzerinden mal sahibi ile anlaşarak taşınmaz malı, kaynağı veya bunlar üzerindeki irtifak haklarını satın alabilir.”

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Alabilir. Şartlı değil ki. “Orayı cami yapacağım” diye almıyor yani.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Bak, şimdi: “Bu suretle satın alınan taşınmaz mal, kaynak veya irtifak hakkı, sahibinden kamulaştırma yolu ile alınmış sayılır. Ancak, kamulaştırmaya ve bedeline itiraz davaları açılmaz.”

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Niye burada bırakamamışsın -22, 23 var-, niye? Bak ama niye dememişsin ki: “22, 23’üncü madde...”

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – O zaman herkes sattığı yeri geri almaya kalkar Vahap Bey. 2 kişi arasında da bu iş şeklinde olur.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ama, şöyle bir şey var Vedat Bey, diyor ki 22’nci maddede: “İdare vazgeçebilir.” şartlarını koymuş.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Ama, orada şartlı kamulaştırma, bu rızaen.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Bakın, ama bir şey söylüyorum: “İdare devredebilir.” diyor şartlarını koymuş ya da diyor “Mal sahibinin geri alma hakkı doğabilir.” Beş yıl süre veriyor, “Beş yıl süre içerisinde kamulaştırma gerekçesine uygun bir işlem yapılmaz ise bir yıl içerisinde git mahkeme aç geri al.” diyor. “Eğer bir yıl içerisinde bu hakkını kullanmazsan işin biter.” diyor.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Ama onlar kamulaştırma işte, bu rızaen. Diyoruz ki: Siz burayı satar mısınız bize? Sen de “Evet, satarım, 500 verin satacağım.” diyorsunuz. Satıyorsunuz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Masum amaçlarla(!)

İZZET ÇETİN (Ankara) – Hep satış, hep tüccar, hep tüccar, doymadınız ya!

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Veya “Bu arsayı ver bana benim yeri al.” diyorsunuz, olay bitiyor. 2 kişi arasındaki gayrimenkul satışı gibi bu. Sonra tekrar iki sene sonra dön, dava aç var mı öyle bir şey?

MUSA ÇAM (İzmir) – Masum emeller için(!)

İZZET ÇETİN (Ankara) – Al, sat, bir de doy artık!

VAHAP SEÇER (Mersin) – Öbürleri kamulaştırmada tamam, daha sonraki şeyde, bunda o yok.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

VAHAP SEÇER (Mersin) – Bir şey söyleyeceğim ama yani benim hukuk bilgim eksik olduğu için...

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Ben de bilmiyorum.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Rızaen satma başka bir şeydir, kamulaştırma... Biz kamulaştırmayı konuşuyoruz.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Vedat Bey, bu işler niye hep senin imzanla geliyor?

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Satın alınan veya trampa yolu...

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şimdi bağımsız olarak ben idare olarak sizin malınızı kamulaştırabilirim değil mi? Kardeşim ben burayı kamulaştırıyorum, gidin, tespit yapın...

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Ama bu rızaen olmuyor.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Bir şey söylüyorum ama.

BAŞKAN – Kamulaştırmanın içerisinde rızaen satın alma usulü var.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Onu anlatıyorum.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – O farklı ama.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Satış bedeli komisyon tarafından belirlenir, bu bir.

İki: Ben burayı kamulaştıracam, şu, şu gerekçelerle, gelin benimle anlaşın. Bu da bir kamulaştırma değil mi anlaşma usulü, rızaen dediğimiz o değil mi? Şimdi bunların ikisi farklı Vedat Bey.

Ben şuna itiraz ediyorum: İlk örnekte siz haklısınız, ben malımı satıyorum, belediye almak istiyor. Aldım, sattım, zaten bunun şeyi olmaz ki yani...

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Aynen, ben öyle anlıyorum burada.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ne amaçla kullanılırsa kullanılsın ama biz farklı bir şey konuşuyoruz, diyoruz ki...

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Değil, değil burası o, bu madde o.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Sizin söylediğiniz şey 10' uncu maddede düzenlenmiş zaten.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – O daha sonrakine geliyor.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Peki, ben Adalet Bakanlığından... Meramımı anlatabildim mi size?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, çok teşekkür ediyorum.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.43

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.02

BAŞKAN: Recai BERBER (Manisa)

BAŞKAN VEKİLİ: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

SÖZCÜ: Vedat DEMİRÖZ (Bitlis)

KÂTİP: İlkunur DENİZLİ (İzmir)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Sayın Bakan, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımız ve sivil toplum kuruluşlarımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 52'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Gündemimize kaldığımız yerden devam edeceğiz. Yalnız, bu görüştüğümüz maddeyle ilgili olarak müzakereler yapılmıştı ancak bunu önerge sahibi herhâlde çekiyorsunuz.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Evet, yeterince aydınlanamadık!

BAŞKAN – Yeterince aydınlanamadık, bunu çekiyoruz.

Şimdi, ondan sonraki bir önerge vardı 23'üncü maddeyle ilgili, onu da çekiyoruz arkadaşlar.

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) – 22'yi yapacağız, 22'nin geçicisini de değiştireceğiz, düzelteceğiz.

BAŞKAN – Evet, 22'nci maddeyle ilgili bir önerge var, onu okutuyorum:

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/931 Esas Numaralı Kanun Tasarına aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Vedat Demiröz

Bitlis

"MADDE .-4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "ve bedelinin" ibaresi yürürlükten kaldırılmış, ikinci ve üçüncü cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dördüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Bu duyurma üzerine mal sahibi veya mirasçıları, kamulaştırma bedelini aldıkları günden itibaren işleyecek kanuni faiziyle birlikte üç ay içinde ödeyerek taşınmaz malı geri alabilir. İade işleminin kamulaştırmanın ve bedelinin kesinleşmesinden sonra bir yıl içinde gerçekleşmesi halinde, kamulaştırma bedelinin faizi alınmaz."

"Bu madde hükümlerine göre taşınmaz malı geri almayı kabul etmeyen mal sahibi veya mirasçılarının 23 üncü maddeye göre geri alma hakları da düşer.

"Bu madde hükümleri, kamulaştırmanın kesinleşmesi tarihinden itibaren beş yıl geçmiş olması halinde uygulanmaz."

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) – Bu, vatandaşın malını geri alabilmesine imkân sağlayan, vatandaş lehine olan bir hüküm.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Hangisi bu?

BAŞKAN – Bir saniye...

Dağıtılmadı mı arkadaşlar?

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) – Dağıtıldı.

BAŞKAN – Evet.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Neden beş yılı kaldırıyorsunuz?

BAŞKAN – Bir açıklama yapar mısınız önerge sahibi, buyurun.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Değerli komisyon üyeleri, bir önceki geri çektiğimiz önergede de Sayın Adalet Bakanlığı avukatının da açıklamamış olduğu 22 ve 23'üncü maddeler; 22'de kamuya geri iade hakkı, 23'te de mal sahibinin geri alma hakkını düzenliyor. Geri alma hakkı beş yıl artı bir yıl satan için. Eğer 21'de de zaten kamu henüz kamulaştırma gerçekleşmemişse bu işten vazgeçebiliyor. Eğer bir yıl içerisinde geri alınacaksa faizsiz oluyor, bir yıldan sonra olursa faiz işleyecek. Bu düzenleme bununla ilgili. Kısaca söyleyeceğim bunlar.

ADNAN KESKİN (Denizli) - Neden beş yıldan sonrası kalkıyor? Daha önce beş yıl sınırı yoktu yasada.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Artık beş yıl, normalde menkul kıymetlerde hep beş yıl alıyoruz. Biliyorsunuz menkul kıymetlerde dava açma süresi, geri iade her şey beş yıl, bunu da ona uyarladık, aynı şekilde beş yıl.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Diğer kamulaştırmalarda bir zaman aşımı var mı? Yani arkadaşlara bir bilgi verirsiniz...

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Tamam.

Adalet Bakanlığından arkadaşımız açıklasın.

BAŞKAN – İsterseniz bir Adalet Bakanlığından ve Millî Emlakten bilgi alalım.

Evet, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Sayın Başkanım, ben şöyle açıklayabilirim: 21, 22 ve 23'üncü maddeler aslında zaman silsilesi olarak da birbirini takip ediyor. 21'inci madde kamulaştırma işlemleri daha tamamlanmamışken idareye vazgeçme hakkı veriyor. 22'nci madde kamulaştırma işlemlerinin hemen tamamlanması akabinde, eğer kamulaştırma işlemlerinin hemen tamamlanmasından sonra idare eğer ihtiyaca lüzum kalmadığı kanaatine varıyorsa o zaman mirasçılara veya kendisine tebligat yapıp "Bunun geri almak isterseniz alın, istemezseniz başka bir şekilde değerlendireceğim." diyor. 23'üncü maddede de eğer kamulaştırma yapan idare beş yıl boyunca bu taşınmazı hiç kullanmazsa o zaman mal sahibine geri alma hakkı veriyor. 23'üncü maddede aslında altı yıllık bir süre var. Beş yıl boyunca kullanıp kullanmayacağını bekliyor, beş yıldan sonraki bir yıl içinde de dava açma hakkı var. 22'nci madde aslında bu kadarlık bir süreyi bile kapsamıyor normalde. Ancak, 22'nci maddede zaman zikredilmediği için uygulamada farklı yorumlanmış. İşte, yirmi yıl sonra, elli yıl sonra yine davalar açılmış. Ve 22'nci maddede faiz öngörülmezsizin malı geri iade ediyor. Neden? Çünkü kamulaştırmadan hemen sonra yapılacak bir işlem olduğu için faiz almayı öngörmemiş. 23'üncü maddede beş yıl öngördüğü için faiz de öngörmüş orada ama 22'de çok uzun süre bile geçtikten sonra bu kapsamda dava açılabilir.

BAŞKAN – Şimdi, bu önergeyle biz 23'le... Karşıyor şimdi, hepsine birden gerek yok, şimdi sadece bu önergeyle ilgili getirilen ne?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Şöyle diyeyim o zaman: 23'üncü madde aslında kamulaştırmadan belki bir yıl, belki iki yıllık bir zaman dilimini kapsayan bir maddeyken uygulamada bu işte yirmi yıl sonra, otuz yıl sonra dahi uygulanabiliyor. Biz şu anda bu önergeyle oradaki süreyi aslında beş yıla çıkarmış oluyoruz.

BAŞKAN – İki yılı beş yıla çıkarmış oluyoruz.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Evet.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ama gerekçede...

BAŞKAN – Bir dakika... Baronun da bir açıklaması var isterseniz onu da alalım sonra...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; tabii, aslında bu maddeler birbirlerine bağlantılıydı ve bu bağlantıyı gerekçeden de görebiliyoruz. "Kamulaştırma amacı ortadan kalktığı gerekçesiyle kamulaştırılan, bedeli ödenen, bir amaca tahsis edilen ve uzun yıllar kullanılan taşınmaz malların ilk sahiplerine iade edilmesi gerektiğine ilişkin değerlendirmeler gerçekçi ve makul olmadığı gibi bu değerlendirmelerin hukuki bir dayanağı da bulunmamaktadır." denilmiş durumda. Oysa, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin konuya ilişkin, kamulaştırmaya ilişkin -ülkemizden çıkan üstelik- iki tane temel kararı var, bu iki temel kararın haricinde diğer kararları da var. Örneğin, Keçecioğlu Kararı. Keçecioğlu Kararı 8 Nisan 2008 tarihli. Karardaki olayları da anlatayım, tartışmaya ışık tutsun.

İstanbul Beyoğlu'ndaki 3 katlı binalarının haksız yere kamulaştırıldığını öne süren başvurucular iç hukukta sonuç alamayınca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gitmişlerdir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ise incelemesinde gerçekten de Haliç'in rehabilitasyonu çerçevesinde yapılan kamulaştırma içerisinde yer alan binayla ilgili kamu yararına yönelik gereken işlemlerin yirmi bir yıldır yapılmadığını görmüştür. Yani, bir yıllık, birkaç yıllık süreler söz konusu değil. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi burada, işlemin yirmi bir yıldır yapılmadığını görmüştür ve bu geçen sürenin kabul edilemeyecek kadar uzun olduğundan yola çıkarak Ek-1 Protokolü'nün 1'inci maddesinin ihlal edildiğine karar verilmiştir. İhlal neticesinde ise Türkiye aleyhine 2 milyon euroluk bir maddi tazminat ödemesine hükmedilmiştir.

Bir başka karar, yine Türkiye'den çıkmıştır bu karar. Yani, Avrupa'da mülkiyetle ilgili çok fazla karar vardır, diğer ülkelerden de vardır, ülkemizden de vardır. Karaman kararı. Karaman kararı da 15 Ocak 2008 tarihli. Şimdi, Karaman kararında bahsedilen şu, öz olarak: Devletin kamu yararı sebebine dayanarak kamulaştırdığı bir taşınmazın bu amaçla kullanılmaması hâlinde taşınmazı eski malikine iade etmesi gerektiği benimsenmiştir.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Başkan, dinlemeden nasıl karar vereceksiniz siz? Arkadaşı hiç dinlemiyorsunuz.

BAŞKAN – Ben karar vermeyeceğim, arkadaşlar karar verecek.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Ama sen yöneteceksin.

BAŞKAN – Ben yöneteceğim. Kim söz... Ben karar vermiyorum, evet.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Tekrarla şey yapayım. Devletin kamu yararı sebebine dayanarak kamulaştırdığı bir taşınmazın bu amaçla kullanılmaması hâlinde taşınmazı eski malikine iade etmesi gerektiği benimsenmiştir. Karaman kararında başvurucular, müşterek malik oldukları taşınmazlarının ifrazı için belediyeye başvurmuşlardır. Düzenleme ortaklık payı düşüldükten sonra kalan 3.165 metrekarelik kısmın da belediye tarafından sağlık tesisi kurulması amacıyla başvurucular ve belediye anlaşmışlardır. Ve başvurucular bu kısmın mülkiyetinin belediyeye rızaen devretmişlerdir, burada konuştuğumuz konular. Ancak, belediye 1.000 metrekarelik kısmını sağlık tesisi inşası amacıyla hazineye devretmiştir. 2.037 metrekarelik kısmını ise bir üçüncü kişiye satmış, 127 metrekarelik kısmını ise belediye adına tescil etmiştir. Bunun üzerine başvurucular belediye adına tescil edilen kısmın tapusunun iptali ve üçüncü kişiye satılan kısım için de tazminat istemiyle belediye aleyhine tazminat davası açmışlardır. İlk derece mahkemesi önce başvurucuları haklı bulmuş. Yargıtay mülkiyetin belediyeye rızaen devredilmesi karşısında şartla devrin söz konusu olmayacağı gerekçesiyle kararı bozmuştur. Şimdi, ilk derecede yani Türkiye’de bu davalar görüldükten sonra Avrupa İnsan Haklarına gitmişlerdir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ise olayda taşınmazın kamu yararı amacıyla kullanılmamasından dolayı mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Yani, burada sürelerle çok fazla bağlı kalmamak lazım. Hasip Bey aslında burada bir şey söyledi ve Komisyondan da ayrıldı. “Ne yapılırsa yapılsın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden bir şekilde geri dönüyor ve yüksek maliyetlerle geri dönüyor.” demişti. 2 tane örnek karar ve burada tartışılan maddeler.

Takdirlerinize saygılarımla sunarım.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Keskin, buyurun.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Evet, Sayın Başkan, doğrusu ben Adalet ve Kalkınma Partisinin bu konulardaki tutumunu anlamış değilim. Kamuoyuna çıkıyor “liberalizm” diyor, ekonomide serbestlik savunuluyor ama şu Komisyonda belki 10 tane, 15 tane bu genel iddianın tersine düzenlemeler getiriliyor. Yani, ekonomideki özgürlüğü ve serbestliği tahdit eden, kişi özgürlüğünü tahdit eden düzen, bu da bunlardan birisi.

İki: Şu getirilen düzenleme, bir kere, ahlaki de değil. Şimdi, hepimiz biliyoruz. İmar planlarında bir şahsın evi sosyal donatım olarak konuluyor veya okul yeri olarak konuluyor. Belediye buna beş yıl süreyle herhangi bir işlem yapmıyor. Vatandaş da kendi gayrimenkulünde çok zaruri ihtiyacı olsa bile herhangi bir işlem yapamıyor, satamıyor, bilmem ne yapamıyor çünkü satarsa yok pahasına elden çıkarılması gerekiyor. Beşinci yıla kadar kamu, plandaki şekilde bu gerekli işlemi yapmazsa vatandaşa dava açma hakkı doğuyor. Şimdi, burada, istimlaktan sonra... Belediye istimlakı yaptı; işte, okul yapmak için yaptı veya hastane yapmak için veya kreş yapmak için yaptı ama daha sonra istimlaktan vazgeçti, “Kardeşim, ben bu işi yapmıyorum.” dedi. Beşinci yıl geçti, vatandaşın dava açma hakkı ortadan kalktı. Bu, Anayasa’ya aykırı bir düzenleme yani Anayasa’ya aykırı.

Şimdi, Anayasa’nın 35’inci maddesinde mülkiyet hakkı temel bir kişi hakkı olarak kabul edilmiştir. Mülkiyet hakkı bir kimsenin başkasının hakkına zarar vermemek ve yasaların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla bir şey üzerinde dilediği biçimde kullanmak, ürünlerinden yararlanmak, tasarruf etme, başkasına devretme, biçimi değiştirme, harcama ve tüketme yetkilerini kapsıyor. Anayasal güvence altına alınan bu haktan malik sıfatının dışında bütün gerçek ve tüzel kişiler yararlanabilir. Bu güvence, hukuk devletinin gereğidir. Ancak, kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Anayasal güvence altındaki mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla sınırlanması, Anayasa’nın 46’ncı maddesinde kamulaştırma olarak kurallaştırılmış, Anayasa’nın 46’ncı maddesinin birinci fıkrasında “Devlet ve kamu tüzelkişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir.” diye düzenleme var. Buna göre, kamulaştırma bu taşınmazın kamu yararı amacıyla gerçek karşılığını...(Gürültüler)

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Arkadaşlar...

ADNAN KESKİN (Denizli) – İsterseniz efendim, oraya bir çay kahve de ısmarlayın oruç değillerse arkadaşlar, sohbet daha güzel olsun.

BAŞKAN – Sohbet değil de herhâlde...

Arkadaşlar, lütfen, sükûnet.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Bunun anlamı şudur: “Siz ne dersiniz deyin, kardeşim, biz kendi çalgımızı çalacağız.” durumu bu.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Ama önerge üzerindeki konular.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Anladım da siz de çıkın, konuşun Nejat Bey.

BAŞKAN – Birçok arkadaş dinliyor zaten yani.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – İstişare de mi etmeyelim arkadaş ya?

ADNAN KESKİN (Denizli) – Edin, etmeyin demiyorum.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Her şeye karışyorsunuz ya!

ADNAN KESKİN (Denizli) – Nasıl karışıyoruz her şeye ya? Ne demek “Her şeye karışyorsunuz.” ya?

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – “Yok, arkani döndün; yok, konuşuyorsun”. İstişare ediyoruz önerge üzerinde canım.

ADNAN KESKİN (Denizli) – O zaman sessiz, gidin şurada, dışarıda yapın istişarenizi. Yani, iş mi sizinki Nejat Bey şimdi? Sizin bunu demeniz çok ayıp yani.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen, tamam, lütfen.

Sayın Keskin...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ne karışıyoruz yani?

BAŞKAN – Sayın Keskin, buyurun.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Bu ne kapris ya!

ADNAN KESKİN (Denizli) – Kaprisle ne ilgisi var?

İZZET ÇETİN (Ankara) – İş zıvanadan çıktı.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yani, kanunsuzluğu yapacaksınız, arkasından “kapris” diye çıkacaksınız.

BAŞKAN – Neyse, buyurun Sayın Keskin, lütfen.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ya nasıl bir mantık, anlamıyorum ben ya!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sanki o konuşuyor da biz dinlemiyoruz gibi.

BAŞKAN – Neyse, buyurun Sayın Keskin.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Bu konuda Anayasa Mahkemesinin değişik tarihlerde verdiği kararlar var. Örneğin, 22/09/1993 tarihli Esas (93/8), Karar (93/31) sayılı Anayasa Mahkemesinin kararının bir bölümünü okuyorum: “Anayasa Mahkemesi’nin yerleşik kararlarına göre, taşınmaz malikin kamulaştırma yoluyla değiştirilmesinin nedeni kamu yararının karşılanması zorunluluğunun özel mülkiyet hakkının korunmasından daha üstün tutulmasıdır.” denildikten sonra, buna göre “Kamulaştırma yapıldıktan ve işin niteliği bakımından belli süre geçtikten sonra taşınmazın kamu yararının gerektirdiği yönde kullanılmamaya başlanılmamış olması, kamu yararının zorunlu kıldığı ihtiyacın kalmamış veya gerçekleşmemiş olması hallerinde mülkiyet hakkının korunması prensibinin gözetilmesini engelleyen neden ortadan kalktığından, mülkiyetin tekrar eski malike iadesi suretiyle mülkiyet güvencesi kuralının işlerliğinin sağlanması zorunlu bulunmaktadır.” Bu durumda, özel mülkiyet hakkının korunmasını engelleyen neden ortadan kalkınca taşınmazın önceki maliki geri verilerek mülkiyet güvencesi kuralına uyulmasının zorunluluğu belirtilmektedir.

Keza, yine Anayasa Mahkemesinin başka bir kararında, Anayasa’da güvence altına alınmış bir temel hakkın Anayasa’nın öngörmediği şekilde ortadan kaldırılamayacağına dair duraksama yoktur. Kaldı ki temel hak ve özgürlüklerin kaldırılmasının değil, sınırlandırılmasından söz edilebilir ki bu da ancak Anayasa’nın 13’üncü maddesindeki koşulların gerçekleşmesiyle olabilir. Demokratik toplum düzeninin gereklerinden birisi de sınırlamalarda hürriyetin özüne dokunulmamasıdır. Güdülen amaç ne olursa olsun, sınırlamalar özgürlüğün kullanılmasını tümüyle ortadan kaldıracak düzeyde ve ağırlıkta olamaz. Yine, Anayasa Mahkemesinin 1989 tarihli bir kararı bu: “Kişinin sahip olduğu dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve özgürlüklerinin özüne dokunan kısıtlamalar nedeniyle ne olursa olsun demokratik toplum düzeninin gerekliliğiyle uyum içinde sayılamaz. İptali istenen düzenleme...” diyor, bunların Anayasa’ya aykırı olduğu...

Bu yapılan şeyle, şimdi, daha önceden zaten beş yıllık bir süre yoktu, ne zaman amacı dışında kullanılmaya başlarsa vatandaşın dava açma hakkı vardı. Şimdi beş yılı geçtikten sonra Anayasa'nın bu içtihatlarına aykırı bir şekilde amaç dışı kullanılabilecek, vatandaşın elinden alınan gayrimenkuller başka bir amaçla kullanılabilecek. Anayasa'ya aykırıdır.

BAŞKAN – Diğer, o geçtiğimiz maddede öyleydi ya.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ama bütün konularda olduğu gibi bu konuda da herhâlde kimse Anayasa'yı falan dinlemiyor diye anlaşılıyor.

BAŞKAN – Yok, geçtiğimiz maddede öyleydi ya.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ya dava... Mahkemeye gidilir, oradan sonuç çıkarılır.

Zaten bu Komisyonun işlevsizliği ortaya çıktı. Burası kahvehane sohbetine dönüyor Sayın Başkan, yazıktır.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

ADNAN KESKİN (Denizli) - Söyleyince de bazı arkadaşlarımız nasırına basılmış gibi karşıyorlar, bilmem müdahale ediyoruz, bilmem ne ediyoruz diye saçma sapan laflar ediyorlar.

BAŞKAN – Sayın Keskin, teşekkür ederim.

Sayın Günel, buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkanım, şimdi, burada arkadaşlarımızın verdiği bilgilerden bu üç maddenin de birbiriyle bağlantılı olduğu anlaşılıyor.

BAŞKAN – Ama biri idare lehine, bu...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Hayır, “idareyle ilgili” derken, bak, burada diyor ki, 22'yi konuşuyoruz: “Bu madde hükümlerine göre taşınmaz malı geri kabul etmeyen mal sahibinin 23'üncü maddeye göre geri alma hakları da düşer.” Yani, iki madde de birbiriyle bağlantılı gidiyor. Bu sefer aynı maddeyi bu şekilde konuşacağız. Arkada getirdiğiniz önergede yine aynı şekilde “Geri alınması, bedel, tazminat henüz kesinleşmeyen davalarda da uygulanır.” Yani, bu kesinleşmeyen davalar... Yani, bunlar doğru değil çünkü her seferinde söylüyorum: “Şu davalarda uygulanır, bunda uygulanır.” bir şekilde geliyor, yeniden hak düşürücü süre geliyor. Beş yılla sınırlamış. Arkadaşlar “Süre sınırı yok.” diyor ama beş yılın sonunda... Şimdi ben takip ettim, edemedim. Kamulaştırmayı yaptınız, ne yaptığınızı bilmiyorum, mirasçıyım, yani burada da değilim, yurt dışındayım. Geldim, bir yıl dolmuş veya beş yıl dolduktan sonra bir yıl diye... Burada doğru okuyorsam eğer aşağıda, gerekçesinde, mal sahibi veya mirasçılarının hakkın doğumundan itibaren bir yıllık hak düşürücü süre içinde bu hakkı kullanmaları ve faiziyle birlikte ödemeleri gerekiyor. Kamulaştırdınız, ben gittim, yurt dışında yaşıyorum, yapmışlardır diye düşündüm. Şimdi, geldim beş yıl dolmuş, siz de bir yıl içinde yapmışsınız. Sonra baktım ki yapmamışsınız, herkes almış ben ortadayım, dava açamayacağım yani. Şimdi, hak düşürücü süre bunlarda yani belli bir şey... Ne varsa genel, Medeni Kanun'da, Anayasa'da hak.... Eğer mülkiyet hakkıyla ilgili arkadaşlarımızın söylediği gibi bir şey varsa, AİHM de bunu bozuyorsa sınırlayıcı süre koymamak lazım. Onun için diyoruz zaten. Bakın, bunların parasal kısmının dışında bizim kamulaştırmayla ilgili şeyde söylediğimiz... Eğer hukukçu arkadaşlarımız, Adalet Komisyonundan da arkadaşlarımız, Adalet Bakanlığından arkadaşlarımız eğer bunları bize yeterli olarak anlatmazlarsa kafamızda her zaman soru işareti kalıyor. Siz “Bir şey yok gibi.” diyorsunuz ama birbiriyle bağlantılı olduğu için -orada da bir hüküm var, burada da bir hüküm var- ben “devam eden, kesinleşmeyen davalar” diye yazılmasını çok doğru bulmuyorum. Orada belki talep etmeyebilir, edebilir, eski hukuktan faydalanmak isteyebilir yani hepsinin birden önünü kesmek doğru değil. Bilmiyorum, ben mi yanlış anladım arkadaşların söylediğinden.

Yani, açıkçası bu kamulaştırmayla ilgili maddelerin tamamını çeksek daha iyi olur, bir paket hâlinde sonra ayrıca eğer gerekliyse görüşülebilir. Yani, çünkü kafa karışıklığı geçmiyor bağlantılı olduğu için de.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Günel'in sorduğu sorular vardı, isterseniz ya Millî Emlakten ya Adalet Bakanlığından bu maddeyle ilgili bilgi alalım.

Buyurun.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Sayın Başkanım, 22'nci maddede yapılmak isteneni ben özü itibarıyla -gerçi Hafize Hanım açıklamıştı ama- tekrar edeyim. Şimdi, burada ilk yaptığımız husus şu: Burada idarenin vazgeçmesi, kamulaştırmadan vazgeçmesi ve malı tekrar eski sahibine iadesi düzenleniyor. Vatandaşın geri alım hakkı zaten 23'üncü maddede. Burada yaptığımız şu, birinci değişiklik: İdare şu anda kamulaştırmadan itibaren ve bedelin kesinleştiği tarihten itibaren isterse on beşinci sene sonunda malı geri iade edebiliyor vatandaşa ve iade ettiği zaman da mevcut

madde hükmüne göre on beş sene önce ödemiş olduğu kamulaştırma bedelini faizsiz alması gerekiyor. Birinci düzenlememiz: Sizi faizliye çeviriyoruz. Onu da hangi hâlde? Bir sene muafiyet tanıyoruz yani “Bir sene içerisinde eğer idare vazgeçer de vatandaşın malına ihtiyacı kalmaz, geri verirse faiz almasın vatandaşın.” diyoruz ama “İkinci sene içerisinde vazgeçip de iade ettiği zaman bir senelik faizini alsın.” diyoruz, birinci yaptığımız düzenleme bu.

İkincisi: Bu tür işlemleri vatandaşın idare süruncemede bırakıp da... Çünkü az önce 23’üncü maddedeki sakıncaları nasıl ortaya koyduysak yani mal nasıl kıymetleniyorsa bir taraftan değer düşüklüğü de olabilir. On sene sonra kalıp iade etmişsin, bunu beş seneye sınırladık. Yani, idare kamulaştırmadan vazgeçme işlemini daha önce süreye tabi olmaksızın istediği zaman yapabilecek iken şimdi diyoruz ki: “En fazla beş sene içerisinde vazgeçebilirsin ve malı vatandaşa beş sene içerisinde iade edebilirsin. Beş sene geçtikten sonra artık iade edemezsin.” Ama beş sene geçtikten sonra bunu vatandaş amacına aykırı kullandı diye veya amacına uygun kullanmadı diye geri alım hakkı düşmüyor. Nerede düzenleniyor? 23’üncü maddede düzenleniyor. 23’üncü maddedeki hakları baki mal sahibinin. 23’üncü madde uyarınca mal sahibi idare amacına aykırı kullanmışsa veya olduğu gibi bırakmışsa beş artı birinci sene içerisinde yani altı sene içerisinde malını geri almak için dava açıp geri isteyebiliyor.

Bir diğer yaptığımız yeni düzenleme de: Eğer idare ikinci senede, üçüncü senede, dördüncü senede malı eski malikine teklif etmişse, “Gel sana bunu vereyim, faiziyle birlikte veya faizsiz olarak bana bunu ver.” dediyse ve mal sahibi bunu kabul etmediyse artık bu kişi 23’üncü maddedeki geri alma hakkı var ya hani, beş sene içerisinde, beş artı bir sene içerisinde, bundan yararlanamaz diyoruz. Niye? Çünkü üçüncü senesinde idare diyor ki: “Bak, benim mala ihtiyacım kalmadı. Gel sana malını vereyim, faiziyle birlikte paramı ver veya bir sene içerisinde faizsiz olarak ver.” Bunu artık vatandaş kabul etmiyorsa, -kendisine bir seçim hakkı tanınıyor, öncelik hakkı tanıyor daha doğrusu- bu öncelik hakkını kullanmamışsa beşinci senenin sonunda, altıncı sene içerisinde, bir sene içerisinde “Ben malımı amacına uygun kullanmadım veya boş bıraktım.” deyip idareye gitsin de geri alsın diyoruz, bu hakkı ortadan kalkıyor, yapılan düzenleme bu özü itibarıyla efendim.

SÜMER ORAL (Manisa) - Gerekçesi ne şu senin anlattığının?

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Onun gerekçesi Sayın Bakanım, şu...

BAŞKAN – Teklif edildiği hâlde...

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Şimdi, beş sene içerisinde biz vatandaşa zaten bunu teklif etmek durumundayız. Beş sene içerisinde teklif ettiğimiz zaman artık vatandaşın bunu geri alma hakkı zaten var. İsterse vatandaş idarenin teklifini kabul edip derhâl faizli veya faizsiz olarak malını alabilir. Artık onu kullanmadıysa bu malından vazgeçmiştir diye düşünüyoruz.

SÜMER ORAL (Manisa) – Ne yararı var bu işlemin?

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Şimdi, idare ondan sonra, bunu vatandaş kabul etmediği zaman serbest tasarruf edecek hâl e dönüşüyor. Yani, vatandaş kabul etmediği zaman artık idare bunu kamulaştırma amacına...

BAŞKAN – Değerlendirme imkânı.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – ...veya başka bir kamusal hizmete tahsis edebiliyor. Aksi takdirde beş artı bir seneyi, yani üçüncü senedeyse örneğin üç seneyi daha beklemek durumunda kalıyor. Çünkü neden? Vatandaş diyor ki: “Ben malı istemiyorum artık.” İstemiyorsa vatandaşın o maldan vazgeçtiğini kabul ediyoruz, mülkiyet hakkından vazgeçtiğini kabul ediyoruz ve ondan sonra idareyi de serbest bırakıyoruz, temel mantığı bu.

MEHMET GÜNAL (Antalya) - İdare duyuruyu nasıl yapıyor?

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Bizatihi kendisine tebligat yapıyor efendim.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Nasıl, resmî tebligat mı yapıyor?

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Tebligat Kanunu hükümlerine göre...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Biraz önce söyledim: Ben Almanya’dayım, bulamadı. Tebligat adresime yapıldı, yapılmış sayılır.

BAŞKAN – Yok.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Efendim, tabii...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Demin bir örnek anlattım, adrese yapıldı, muhtara gitti, yapılmış sayılır. Köye gittim, benim haberim yok.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Yani, ilanen tebligat da olabilir ama tabii sonuç itibarıyla bilinen adresi varsa Tebligat Kanunu zaten...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yani, onu anlatmaya çalışıyorum: Hak düşürücü oluyor.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Yani, Tebligat Kanunu zaten şeyi öngörüyor yani araştıracaksınız, adresini bulacaksınız, bulamazsanız ancak o diğer usulleri uyguluyorsunuz.

Takdir Komisyonun efendim.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yani, Kanun çok güzel yazıyor da bak daha kayıtlı elektronik posta sistemi yok, öteki yok, beriki yok. Yani, burada şunu söylüyoruz... Siz diyorsunuz ki: “Biz duyuruyu yaptık.” Ee? Süresi içinde vatandaş devralmadı.” Peki, duyuru yapılmış gibi olursa, hakikaten yerine ulaşmazsa sizin dediğiniz gibi ilanen tebligat yaptıysa, resmî olarak noterden adamın adresine bir tebligat gitmediyse veya gitti gibi yapıp, ya yolda kaybolanlar mı dersiniz, tebligatı sahte imzayla alanlar mı dersiniz, yani bir sürü şey oluyor. Şimdi, onu incelemeyi zaman gidiyor işte. “Hak düşürücü olmasın.” dememizin nedeni bu. “Ne oluyor?” dediniz, cümle orada saklı. O sürede artık kesinleşmiş sayılıyor ve idare istediği gibi tasarruf edebiliyor, özeti bu. Yani Sayın Bakanım “Niye gerek duydunuz?” dedi ya, yani idare artık milletin uğraşmaktan kurtuluyor ve artık tasarrufunu yapabiliyor ama o arada mağdur olan varsa gidiyor.

BAŞKAN – Evet.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Bir cümle ilave etmeme müsaade ederseniz efendim.

Şimdi, tebligat eğer Tebligat Kanunu hükümlerine uygun değilse, usulsüzse usulsüz tebligattan dolayı her zaman için dava açabilir ve...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Usulünde usul gibi görünüyor, yani...

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Efendim, kanunumuz öyle. 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nda nasıl tebligat yapılacağı belli. Eğer orada bir sıkıntı varsa belki hani orasının değiştirilmesi düşünülebilir. Çünkü resmî tebligatlar 7201’e göre yapılıyor.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Neyse, Murat Bey, doğru söylüyorsun da demin dedim, sahte hâkim raporu falan düzenleniyorsa, duruşma raporu...

BAŞKAN – Sayın Oral, buyurun.

SÜMER ORAL (Manisa) – Şimdi, Sayın Başkan, kanunlar, gayet tabii, illebet değişmeyecek diye yapılmaz, ihtiyaca göre icabında değişebilir, eğer ihtiyaç meydana geliyorsa kanunda da değişiklik yapılabilir. Ama, bu 23’üncü maddede, herhâlde, bu beş sene içerisinde kamulaştırma amacına uygun bir şeyde bulunmaması hâlinde mal sahibinin geri alma talebi var ve bu, yıllardan beri de uygulanıyor. Şimdi, bunda değişiklik yapılmasını... Şimdi, bunu en iyi şekilde takip eden, Millî Emlak Genel Müdürlüğü olarak, sizlersiniz. Burada, bu ihtiyaç hâline yani Maliyeye bu tür çok talepler gelir, Maliye bu olaydan dolayı büyük sıkıntıya girer, “Ya, buna yeni bir düzenleme getirelim.” diyebilir, bu son derece doğaldır. Böyle bir şey mi meydana geldi yani bu ihtiyacı, bu kanunu değiştirmeyi gerektirecek, Millî Emlakta ne tür gelişmeler veya ne tür talepler oldu? Yani, o konuda da biraz açıklama yaparsanız, “Şunlardan şunlardan dolayı böyle bir düzenlemeyi...” Çünkü bu, burada gündeme gelen bir önerge. Yani, bunu daha önceden Maliye böyle bir şeyi talep etmiş mi düzenlemesi için böyle bir şey yapılsın diye? Yapılmışsa bu konuda nereye müracaat etmiş, Başbakanlığa böyle bir kanun tasarısı hazırlayıp göndermiş mi veya göndermeyi düşünmüş mü? O konularda da biraz daha ayrıntılı bilgi verme imkânı olursa karar vermemiz daha rahat olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Oral.

Sayın Seçer, siz de sorunuzu sorun da birlikte cevap verilsin.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şimdi, burada, mevcut 22’nci maddede, meri kanundaki, idare geri iade etmek isterse kamulaştırdığı alanı, üzerinden on yıl da geçse, on beş yıl da geçse “Arkadaş, ben senden burayı 10 TL’ye kamulaştırmıştım, bak istiyorsan bunu alabilirsin.” diyor. Şimdi biz diyoruz ki: “Yok, böyle yapmıyoruz bundan sonra, bir yıl süre var.” Bir yıl süre içerisinde

idare “Al arkadaş malını.” derse 10 TL’den tekrar ödeme yapar ama bir yılı geçtikten sonra böyle bir taleple çıkarsa idare, der ki: “Kardeşim, yasal faizini alırım.” Doğru mu söylüyorum?

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Doğru, efendim, doğru.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şimdi, burada bu kamulaştırma rızaen kamulaştırma mı? Yoksa resen, geliyor adam diyor ki: “Ben burayı kamulaştırıyorum kardeşim.” Komisyon, işte, fiyat usulü nasıl yapılıyorsa, onun usulü neyse, fiyatlandırma usulü... Değil mi?

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Her ikisini de kapsıyor.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Bu, her ikisini de kapsıyor.

Şimdi, az önce, o çekilen önergede de tam tartışma burada kalmıştı, bana yanıt verecektiniz, vermediniz. Bu tip bir resen bir kamulaştırma -hukukten doğru mu söylüyorum- bir de rızaya bağlı olarak... Zaten burada, önceki önergede de var yani bizim o çektiğimiz... Diyor ki: “2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu rızaen satın alma usulüne göre...” Bu başka bir şey değil mi?

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Efendim, şimdi, aslında ikisi de kamulaştırma.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Biliyorum, kamulaştırma.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Birisi rızaen satın alma, öteki rızası dışında alma.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Aynı şeyi söylüyoruz.

BAŞKAN – “Onu da kapsıyor mu?” diyor Sayın Seçer.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Evet, kapsıyor.

BAŞKAN – İkisini de kapsıyor.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şimdi, burada benim itiraz ettiğim şu: Kamulaştırmayı yapan idare; ben vatandaşım, aklımdan böyle bir şey geçmiyor, bu gayrimenkulümü satayım diye bir düşüncem yok. Sen geliyorsun, idare olarak bunu benden alıyorsun ve iki yıl sonra da gelsen, üç yıl sonra da gelsen, bunu bana tekrar iade edeceksen o gün benden aldığın fiyattan iade etmen lazım. On beş yıl demiyorum, makul bir süre konulur. Bir yıl, makul bir süre değildir. Üç yıl olur, beş yıl olur.

BAŞKAN – Üstat, faizler düştü artık ya, faizini ödesin yani.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ama, olsun, efendim, netice itibarıyla benim istem dışı...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Reel faize bakacaksınız.

MUSA ÇAM (İzmir) – Resen yapılan bir kamulaştırma.

BAŞKAN – Neyse yani...

VAHAP SEÇER (Mersin) – İstem dışı bir durum bu, yurttaşın...

BAŞKAN – Elbette ama yani öteki de kamunun parası yani.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ya benden 10 TL’ye aldın ve istemeyerek verdim, rızaen de vermedim Sayın Başkan.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkan, Başbakan niye bağırıyor “Faizler düştü.” diye?

BAŞKAN – Neyse, siz görüşünüzü söyleyin Sayın Seçer, anlıyorum.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Yani bence bu süre daha makul bir...

BAŞKAN – “İki yıla çıkaralım hiç değilse.” diyorsunuz.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Yani bu üçtür, beştir, ikidir, bilmiyorum, o konuda bir yorum yapamıyorum.

BAŞKAN – Cevap verebilerseniz, bir açıklama yapabilerseniz bu konuda...

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Öncelikle, efendim, bu talep, önerge, Maliye Bakanlığının önergesi değil, ben de burada, başlangıçta da Komisyona yine arz etmiştim, Maliye Bakanlığının mensubu olmaktan ziyade bu konuyu bilen bir insan olarak şey yaptım.

SÜMER ORAL (Manisa) – Onu geçtik, bilgi istiyoruz.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Tabii, efendim.

Millî Emlak Genel Müdürlüğümüzün veya Maliye Bakanlığımızın böyle bir ihtiyacı yok, ihtiyaç bizden doğmadı. İhtiyaç, Belediyeler Birliğimizin ihtiyacı idi.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Önerge sahibi çöksin o zaman.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Şöyle: Biz bunu teknik anlamda işi bilen insanlar olarak çalıştık, teknik insanlar olarak çalıştık Adalet Bakanlığıyla birlikte. Farklı metin gelmişti, biz Anayasa hükümlerini de dikkate alarak, Kamulaştırma Kanunu’nun genel mantığını da dikkate alarak redakte ettik, teknik ve hukuki yardımda bulunduk Sayın Bakanım, onu arz etmek istiyorum öncelikle.

İkincisi, 23’üncü maddede, Sayın Vahap Seçer Bey’in şeyinde, herhangi bir düzenleme yapmıyoruz, oradaki kişinin hakkıyla ilgili en ufak bir -önerge çekildiği için konuşuyorum- düzenleme yapılmıyor. Burada da şimdi hukukta bir hakkı, malumunuz olduğu üzere, uzun süre bir zamana bırakırsanız kişiler açısından da olsun, idare açısından da olsun sorun yaratıyor. Örneğin, bizim genel kanunlarımızda on senelik zamanasımı süreleri vardır, beş sene vardır, iki sene vardır, burada da bir süre koymak gerekiyordu çünkü idarelerin bazıları... Bazen kötü niyetli de olabiliyor bu yani on üçüncü senede kalkıyor, kıymetlenmiş taşınmazı geri vermeye kalkıyor. E, faiz de yok idi. Şimdi, buna da engel olmasın dedik. Vatandaşın geri alma hakkı beş sene içerisindeyse, buna paralel, idare de bu geri vermeyi de beş sene içerisinde yapsın diye bir kurgu öngördük, tabii ki takdir yüce Komisyonun efendim.

Arz ediyorum.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Uygulamada örnek var mı yani idare hiç on beş sene sonra “Ben bunu istimlak ettim ama yol geçireceğim gerekçesiyle, vazgeçtim arkadaş...” Böyle bir şey yok zaten. Belki de yakın tarih yani bir yıl, iki yıl içerisinde çok çok eser miktardadır. Var mı böyle bir durum? Bilmediğim için soruyorum.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Nadir de olsa olabiliyor. Şöyle düşünmek lazım: Yani bazen taşınmazların hepsi çok kıymetlenmiyor Sayın Vekilim, bazen değer düşüklüğü de olabiliyor bunun. Örneğin, zamanında orada bir proje olan bir yeri kamulaştırıyorsunuz, çok yüksek rakamlarla, bir bakıyorsunuz, orada yapılmıyor proje veya göç almış, şehrin nüfusu azalmış falan, öyle birtakım, hakikaten nadir de olsa, değer düşüklüğü olan durumlar da olabiliyor. Onun için... Bir de idareyi de ilelebet şeyinde bırakmamak lazım, yani...

VAHAP SEÇER (Mersin) – Hayır, hayır, ben onu demiyorum. Böyle örnekler var mı hakikaten, on yıl geçiyor, idare... Hiç böyle bir şey var mı, örnek? Ben duymadım yani. On yıl sonra gidip vatandaşa “Al şu malını...” Var mı böyle bir örnek?

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Yani uygulamadan biliyoruz. Millî Savunma Bakanlığımızın askerî amaçla yaptığı birkaç şey vardı, Belediyeler Birliğinde var mı biliyorum. Yani konuyu, dediğim gibi, talep bizden gelmediği için, Belediyeler Birliğimiz daha iyi biliyor bunları.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Belediyeler Birliği buna cevap versin.

Ya, siz hazırlamadınız mı bunu? Nedir uygulamada yani böyle bir şey var mı?

BAŞKAN – “Var mı böyle bir şey?” diyor, bildiğiniz örnek var mı ya da?

Sayın Günal, siz de buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ben kısa bir şey söyleyeyim. Şimdi, Sayın Oral’ın sorusu üzerine net bir şekilde anlaşıldı. Ben biliyordum ama arkadaşlar söylesin de öyle söyleyeyim diye...

VAHAP SEÇER (Mersin) – Benim sorum havada kaldı.

BAŞKAN – Soracağım, hemen soracağım.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Arkadaşlar, bu madde, TOKİ’nin kamulaştırmada yaşadığı birtakım sorunları çözmek üzere uzun süredir çalışılan... Hâlâ demin arkadaşlarımız soruyordu, “üçüncü köprüyle, şununla bunları alabilir mi...” Onlar da olabilir, yarın buraya başka şeyler de girebilir. Yapılan kamulaştırmalarla ilgili sıkıntı yaşandığı için, Avrupa Birliğine de, demin arkadaşlarımızın söylediği gibi, açılan davalar var. Eğer görüşmeler uzarsa ben onları da ben sizlere buradan söyleyebilirim.

Özetle, yine söylüyorum, büyük ölçüde bu kamulaştırmalarda şimdi dava süre sınırı kalktığı için -on yıl mıydı, neydi, arkadaşlar biliyor- TOKİ’nin de alıp alıp kullanmadığı, amaca uygun yapamadığı yerler var, bunlarla ilgili açılan davalar var. Bizim size onun için ikide bir “Geriye gitmez, geriye gitmez.” dememizin nedeni budur. Bu nedenle, bence, bir daha söylüyorum bu kamulaştırmayla ilgili maddelerin çekilmesi, lazımsa etraflıca görüşülmesi ve ayrı bir paket olarak ilgili alt komisyonlarda da tartışılarak

-Adalet Komisyonunda ve Bayındırlık, İmar Komisyonunda- çözülecek varsa bir zarar, ona göre... Ama bu şekliyle geldiği zaman, sürekli olarak biz “TOKİ” deyince alarm durumuna geçiyoruz, kusura bakmayın yani artık şey oldu. Doğruluğu, yanlışlığından ziyade, bazı kelimeler geldi mi, “dava işlemez”, “geriye döner”, “hak düşürücü” denince gene alarm durumuna geçiyoruz. Çünkü hep iyi niyetli olmayan düzenlemeler de bu arada geçtiği için veya vatandaşın aleyhine olduğu için sıkıntılı. Bence bunların hiçbirini görüşmeyelim yani görüşmeyelim derken bunlar gereksiz diye söylemiyorum ama şu anda aciliyeti olan bir şey değil, adam gibi, baştan sona düzgün bir şekilde, varsa başka sorunlar da onları da içine eklesinler, ilgili komisyonlardan geçsin, bizi ilgilendiren kısmı varsa biz de oraya bakalım ama şu anda zaruri bir şey gibi görünmüyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Örnek var mı şeyde? Belediyeler Birliğinin söyleyeceği bir şey var mı bu konuda?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Başkanım bu konu iki yıldır bizim encümenimizle tartışılan ve belediye başkanlarının yakındığı bir konu, büyükşehirlerin bir çoğunda var. Reddedilen davalar var, devam eden davalar var, Yargıtaya gelen davalar var ama sayısal veri elimde yok, arkadaşlar araştırıyor kaç tane var diye. Belki önümüzdeki günlerde olabilir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Ben teşekkür ederim.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Söylediğimize...

BAŞKAN – Yani şöyle diyorum: Bu maddede mükellef lehine...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – O zaman bir iki örnek vereyim mi? Arkadaşlar bir şey demiyorsa ben vereyim size örneği. Yani, nereden kaynaklandığını kısaca söyledim, burada arkadaşların bir şeyi var mı? Ne olduğunu söylüyorum.

BAŞKAN – Öyle bir şey olduğunu söylemiyor ne belediyeler...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Diyorum ki, bakın, sınır kalktı; mesele 38’inci maddenin kalkmasından kaynaklanıyor mu arkadaşlar? Daha önceki çıkan şeyde TOKİ’nin sorunları nereden kaynaklanıyor bilen yok mu içinde, ben mi söyleyeyim?

Yani, AB uyum çerçevesinde, 2005 başında kaldırılmış olması maddenin kaldırılmasıyla beraber de eski kamulaştırmaların... Karar bize tebliğ edilmedi. Demin, size, özellikle, “Tebliğat nasıl yapılıyor?” diye sordum değil mi? Acaba niye sordum, bilmediğimden sordum zannediyorsunuz.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Estağfurullah.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Şimdi, arkadaşlar, diyoruz ki, bakın: Burada hak düşürücü şeyler var, açıkladık, bir kısmını okuduk, geri çıktık. Diyoruz ki: Burada açılmış davalar var, TOKİ’nin başı sıkıntıda. Hepsini birbiriyle ilişkili bunların. Bakın, hak düşürücü süreler burada. Şu anda, TOKİ’nin başının ağrısını gidermeye yönelik yapıyoruz. Peki, vatandaş haklıysa, vatandaşın başını ağrıtacaksak ne olacak? Onu söylüyorum.

Şimdi, hep söylüyorum, yarım hukukçu Mülkiyeli olarak bildiğim kadarıyla, bakın, anladığımı söylüyorum size. Bak, ne demiş vatandaş? “Karar bize tebliğ edilmedi.” Yani, süre geçmiş. Şimdi, yeniden diyoruz ki: Örnek, söyleyeyim, İkitelli’de ve İstanbul Toptancılar Çarşısında yüzde 100’den fazla bedel artırım davasıyla 100’den fazla şeymiş, on bir ayda 32 milyon TL tazminat ödemiş TOKİ.

Yani, şimdi, o zaman, diyorum ki: Gelin, bunu bize bir anlatın, bir şey olsun, burada bugün görüşmeyelim yani söylediğimiz bu. “Kamulaştırmaları çekin.” diye başından söyledik. Bunların hepsi tartışmalı Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bu, özellikle vatandaşın lehine düzenlemedi diye açıklandı biliyorsunuz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Hayır, Murat Bey de resen söylüyor.

TOKİ’den kimse var mı? Yok.

BAŞKAN – Hayır, TOKİ’yle ilgili değil ki yani bu sonuçta.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkanım, söylüyorum işte değil deme. Maliyenin, Millî Emlakın bir ihtiyacı yok diyor.

BAŞKAN – “Değil.” derken ben herhangi bir kurum için demiyorum. Burada vatandaşın lehine bir düzenleme yapılıyor.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Vatandaşın lehine değil, TOKİ’nin lehine; vatandaşın aleyhine oluyor. Bak, hak düşürücü süre koyuyoruz diyorum. Bütün sorun, o hak düşürücü süredir. Az önce, arkadaşlarımız, burada baro temsilcisi söyledi, “Avrupa İnsan

Hakları Mahkemesinden döndü, burada bir sürü dava gidiyor.” dedi. Şu anda da görülenler var, devam eden davalar var yani bu, garip bir şey. Gerçekten söylüyorum, başka yok, burada bir sürü yer var, kamulaştırmalarla ilgili sıkıntısı var. Diyelim ki yaptı, vazgeçti, ne olacak? Yani, adamdaki alırken zorla alıyoruz, sonrasında verirken aldın aldın, almadın... Bu kadarla olmaz. Belki o anda gücü vardı, şimdi yok; belki o parayı başka yere harcadı, alabilecek durumu yok. Ya, bir sürü şey var, konuşmuyorum ama yani bunu bu şekilde kabul edemeyiz onu anlatmaya çalışıyorum. Yetkililer güzelce gelecek... İyi niyetleri kurtarmıyor, kusura bakmayın yani. Bu, başka bir şey yani burada pat pat hemen hemen görüşülüp de geçecek şeyler değil. İçinde bir sürü şey var diye ondan söylüyorum. Ya, bir sürü dava var, şimdi okumayayım hepsini. Sıkıntı var, doğru ama bu sıkıntının çözümü kanun çıkarıp tak tak bunu yapmak değil. Önce gelecekler adam gibi bilgi verecekler, ilgili komisyonlara soracağız bunun arkası önü nedir, açılan kaç tane vardır, ne kadar vatandaş zarar görecektir? Ben sizi 3 tanesini söyledim.

Arkadaşlar yani derdimiz şey değil, geçmesi ya da geçmemesi. Makul olanları burada hep beraber imzalamıyor muyuz? 3 imzalı geçen önergeleri var mı? Var. Onun için az fazla tartışmayalım.

(Başkanlığa Kâtip İlknur Denizli geçti)

BAŞKAN – Az sayıda var.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Hayır, az sayıda da olsa iyi, demek ki netse olay buna itiraz edecek bir şey yok ki. Ama, kafamız karışık, amaç yoksa bence çok şey değil yani bunu oylasak da bu şekilde vicdanları rahatlatacak bir şey değil. Aşağıda da büyük tartışmaya yol açar. Bence bunları diğerleriyle beraber paket yapalım, yine gelsin, gerekirse 5 madde daha eklesin, 10 madde daha eklensin ama adam gibi hepsine birden bakalım. Yani, böyle olmuyor. 3'ünü aldık, 2'si kaldı, hadi onu aşağıda tekrar getireceğiz, bir daha kavga edeceğiz. Dolayısıyla, sorunu çözmeyecek, daha da karmaşıktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, bunu getiren arkadaşlarımız bunun çok önemli olduğu ve vatandaş açısından hızla hayata geçirmemiz gerektiği yolunda bir kanaatleri var. Özellikle, bu maddenin geçmesini herkes istiyor.

Buyurun Vedat Bey, sizi de tekrar söz vereyim.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Şimdi, Sayın Başkanım, bu, tabii, tek TOKİ'yle ilgili değil; TOKİ'nin de var, Çevre Bakanlığının da var, belediyelerin de var kamulaşmayla ilgili, aynı zamanda Orman Bakanlığının belki var DSI'yle ilgili. Yani, burada aslında vatandaşların aleyhine gibi görünse bile geçmişe dönük bazı art niyetli mirasçılar da bunu çok kötüye kullanıyorlar. On sene, on beş sene, yirmi sene sonra kamulaştırılan malın başka bir şeye verildiği veya elde kaldığını görülünce -avukat arkadaşlar da sağ olsunlar görevlerini yapıyorlar- “Kamulaştırma yerine gelmemiştir.” veya “Maksadı dışında kullanılmıştır.” deyip çok büyük tazminat davaları açılıyor. Ben buna şahidim. Aslında, burada kamunun da hakkını korumak için bu önergeyi hazırladık. Ama, arkadaşlar genelde “Vatandaşların hakkı zayi oluyor.” diye karşı çıkıyorlar. Ben katılmıyorum yani devlet vatandaşının muhakkak hakkını veriyor. Bence uygundur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hükümet katılıyor mu?

GENÇLİK VE SPOR BAKANI AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Katılıyoruz.

BAŞKAN – Redaksiyonla da ilgili bir onay alalım derseniz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ne redaksiyonu?

BAŞKAN – Hayır, madde numarasıyla ilgili, iptal edince sıra değişti.

KOMİSYON UZMANI – Efendim, şimdi, 2 tane fıkra ekliyoruz buraya, (2)'den önce gelmek üzere. Mevcut (2)'nci fıkra var, mevcut (2)'nci fıkra, yeni eklenen 2 fıkra dolayısıyla (4)'üncü fıkra oluyor. 23'üncü maddede mevcut (2)'nci fıkraya atıf var, o atfı düzeltiyoruz.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Redaksiyon mu, teselsül yetkisi mi?

KOMİSYON UZMANI – Teselsül değil.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bundan sonraki önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/931 Esas Numaralı Kanun Tasarısına aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Vedat Demiröz

Bitlis

"MADDE - 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 9 - Bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilen veya eklenen bu Kanunun 22 nci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları hükmü; bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce gerçekleştirilen kamulaştırma işlemleri nedeniyle, kamulaştırılan taşınmaz malların eski malikleri veya mirasçıları tarafından bu taşınmaz malların geri alınması, bedel veya tazminat talebiyle açılan ve henüz kesinleşmeyen davalarda da uygulanır."

BAŞKAN – Bunu bir açıklayalım, ondan sonra değerlendirelim.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Sayın Başkanım, bir önceki önerenin devamı niteliğinde, şu anda süregelen açılmış davaların da aynı önerge kapsamında değerlendirilmesiyle ilgilidir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Günal, buyurun lütfen.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkanım, yani iyi güzel söylüyorsunuz da hem “Çıkardık.” diyorsunuz hem bu taraftan “Vatandaşla alakası yok.” diyor. Bakın ne diyor, bir daha okuyalım, ben yanlış önergeye mi bakıyorum. Geçici 9’u mu konuşuyoruz?

BAŞKAN – Geçici 9.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – “Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce gerçekleştirilen kamulaştırma işlemleri nedeniyle -yani daha önce yapılan işlemler- kamulaştırılan taşınmaz malların eski malikleri veya mirasçıları tarafından bu taşınmaz malların geri alınması, bedel veya...”

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Yok, bu o değil.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ne okuyoruz işte, yeni hâlini okuyorum, eskisini değil.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Hayır, hayır yeni hâli bu.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, işte devamını okuyorum, başını okumadım orası lazım değil, bu maddeyi ihdas eden.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Tamam.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sen de kendi yazdığını, kendi imzaladığını hatırlamıyorsun. Yazmadığın için, tabii, öyle oluyor.

BAŞKAN – Yazdı, yazdı.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Beni orası ilgilendirmiyor, orası başı. Orada fıkra düzeldi, orada bir şey yok, “23’ü çıkardık.” diyorsun.

Bakın, tekrar, diyorum, “... tarihten önce gerçekleştirilen kamulaştırma işlemleri nedeniyle, kamulaştırılan taşınmaz malların eski malikleri veya mirasçıları tarafından bu taşınmaz malların geri alınması, bedel veya tazminat talebiyle açılan ve henüz kesinleşmeyen davalarda da uygulanır.” E, ben ne konuştum? Ya affedersiniz ama deminden beri ne anlatıyoruz yani “Bunda bir şey yok.” diyorsunuz.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Geçiş hükümleri için bunu yapıyoruz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, nasıl geçiş hükümleri ya? Yani, bu garip bir şey!

Bir saniye, bakın, arkadaşlar! Lütfen önemli bir şey söylüyorum.

BAŞKAN – Dinliyoruz efendim, sizi dinliyoruz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Beraber okuyalım. Eğer, benim anlayışım- akşam oldu, kusura bakmayın- biraz kıtlasmış olabilir. Sayın Bakanım izah edeyim onları.

Sayın Demiröz, dikkatle dinleyin, siz yazmadığınız için tam algılayamamışsınız herhâlde.

“Bu maddeyi ihdas eden kanunla...” Bu maddeyi ihdas eden kanun ne?

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – 2942...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Geç, geç onları, geçici maddeyi! Hangi maddeyi? Bu maddeyi kim ihdas ediyor? Şu anda ihdas ediyoruz. Bu maddeyi ihdas eden kanun bu torba kanun değil mi?

BAŞKAN – Evet.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Hukukçular uyumayın ya!

Bu kanunla değiştirilen veya eklenen, bu kanunun 22'nci maddesinin (1)'inci, (2)'nci, (3)'üncü fıkraları hükmü. Gene geriye yönelik, bunlarla ilgili yapmıyor musun? 23'ü kaldırdın ama "22'yle ilgili yine bütün davalar düşer." diyorsun.

ADNAN KESKİN (Denizli) – 23 de ayakta.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, işte. Şimdi, sen ne yazdın; 23 mü kalktı, 22 mi kalktı?

Yani, bakın, diyorum, bir daha söylüyorum: Arkadaşlar, ya lütfen yormayın "Oyladık, geçtik." demeyin, bu kamulaştırmaları çekin ve yeniden getirin diyoruz. Ya, bu çok mu zül geliyor, ben anlamıyorum, hiç mi biriniz benim söylediğimden... Yani, şey demin ne diyordu, ağzı olan konuşuyor diye bakıyor herhâlde arkadaşlar, sadece Çelebi değil. Ya, söylediğim net değil mi? Geriye yönelik hüküm geliyor. Gitsin, baksın, ne gerekiyorsa, sorun neredeyse getsin, yeniden ilgili komisyondan gelsin, biz de yapalım diyoruz yani itirazımız... Ben şu anda tatmin olamıyorum, yeterli bilgi alamıyorum, nasıl olacak bu iş? Devam eden davalara hak düşürücü şey veriyoruz. Yani, "bedel veya tazminat talebiyle açılan ve henüz kesinleşmeyen davalarda da uygulanır." gibi bir... şeyi kabul edemiyorum, kusura bakmayın.

BAŞKAN – Sayın Keskin, buyurun lütfen.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Hukukta bir temel kural vardır, aleyhe olan kanun maddesi geriye işlemez. Önce, bir kere, bu hukukun evrensel kuralına aykırı bu düzenleme.

İki: Açılan davada avukat vardır, avukatlık ücreti söz konusudur. Harçlar vardır. Şimdi, hangi hakla, yetkiyle vatandaşın bu haklarını biz bir çırpıda ortadan kaldırıyoruz, buharlaştırıyoruz? Adam 50 bin lira, 60 bin lira veya aynı üzerinden bir avukat tutmuş, sözleşme yapmış, kazandığı takdirde "İşte, bunun aynı, şu kadarı senindir." diyoruz. Şimdi, geliyoruz, bunlarda, bunların tümünü, bu kanun maddesini ortadan kaldırıyoruz. Böyle bir şey olamaz, bu kadar saçma sapan bir düzenleme nasıl geliyor buraya? Böyle bir şey olmaz, lütfen, Vedat Bey çek bunu geriye.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Sadece 22'yle...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Efendim, açılmış davalar var, sen nasıl kaldırıyorsun? Açılmış bir dava... Ben, o günkü hukuk kurallarına göre bir dava açmışım, kendim haklı olduğumu iddia ediyorum, siz buraya geliyorsunuz, sabahleyin uyanıyorsunuz, aklıma yeni bir şey geldi...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Acelesi ne, bir de onu anlatsın Vedat Bey? Yani niye bugün geçmesi gerekiyor?

ADNAN KESKİN (Denizli) – Böyle bir şey olamaz! Peki, kim ödeyecek avukatlık parasını? Kim ödeyecek Vedat Bey? Nispi harca tabi bu davalar diyelim, bilmem 50 milyonluk -avukat arkadaşlarımız var- bir dava açıldı, bunun harcını kim ödeyecek? Tutulan avukatın harcını kim ödeyecek? Masrafları kim yüklenecek? Siz, bunların tümünü ortada, borçta bırakıyorsunuz. Böyle bir düzenleme olamaz. Aleyhe olan şeyi geriye götüremezsiniz.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Biz de getirilmesin demiyoruz, derslerine iyi çalışınlar diyoruz.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Avukat arkadaş, beyefendi, sizler, sayın avukatlar... Böyle bir şey olur mu ya! Beyefendi siz hukukçusunuz böyle bir şey nasıl oluyor?

BAŞKAN – Söz istiyorsunuz herhâlde, buyurun lütfen.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Şimdi, yani gelen teklifler hakkında salt işte Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içti hatları doğrultusunda yorum yapmaya olabildiğince özen göstermeye çalışıyorum.

Yine, bir Anayasa Mahkemesi kararından devam edelim. Bilindiği gibi, hukuk devleti en kısa tanımıyla; vatandaşların hukuki güvenlik içinde bulundukları, devletin eylem ve işlemlerinin hukuk kurallarına bağlı olduğu bir sistemi anlatır. Hukuki güvenlik ilkesi ise bir toplumda bireylerin, bağlı oldukları hukuk kurallarını önceden bilmeleri, davranış ve tutumlarını bu kurallara göre güvenli düzene sokabilmeleri, başka bir ifadeyle ilgililerin hukuki durumun süreceğine olan inancı dolayısıyla hayal kırıklığına uğratılmaması anlamına gelir. Dolayısıyla, hukuki güvenlik ilkesi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur. Hukuk normunun kazanılmış hak ve/veya tamamlanmış işlemlere, geriye dönük olarak uygulanması, bireylerin hukuki güvenliklerini hiçe sayar. Zira, hukuki güvenliğin amacı ve hedefi, bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınmasıdır.

Bu ve benzeri ibareler birçok Anayasa Mahkemesi kararında yer almaktadır. Tesadüfen açtım ve sizlere ilettim. Söz konusu madde de hukuki güvenlik ilkesini ihlal edici nitelik taşımaktadır, açık bir durumdur bu.

Değerlendirmemiz bu kadardır, saygılarımla.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Maç başlamış, kural değişmiş, ortada.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Seçer, buyurun lütfen.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, benim anladığım kadarıyla bu düzenlemelere iyi çalışılmamış, daha önceki önergeyi de çektik. Belediyeler Birliğinden sanıyorum bu önergeler hazır bir şekilde hazırlanmış ve önümüze getirilmiş.

Şimdi, biz, burada yasa yaparken kamunun da yararını düşünmek zorundayız, yurttaşın da yani idarenin de daha doğrusu, idare de kamu hizmetlerini yürüttüğüne göre.

Şimdi, bir tarafta Vedat Bey gerekçesinde diyor ki: Ya, bu kanun kötüye kullanılıyor yurttaşlar tarafından.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Vedat Bey demiyor, yazan öyle diyor.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Belli ki 22'nci, 23'üncü maddede birtakım kanuni boşluklar var, onu da avukatlar kanalıyla alıyorlar on beş, yirmi yıl önce istimlak edilmiş birtakım alanlar bu kanuni boşluklardan da faydalanarak büyük tazminat davaları açılıyor ve kazanılıyor, uygulamada bunu ben de duyuyorum, biliyorum, bunu bir kere bir yere koyalım.

BAŞKAN – Bizim de gördüğümüz örnekler var.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şimdi, var, tamam, güzel.

Şimdi, biz, birilerinin özellikle yani içinde Adalet Bakanlığının, Maliyenin bürokratlarının olmadığı bir çalışma olarak görüyorum ben bunu, bir kere bunların olması lazım, değil mi? Arkadaşlarımız, bundan haberdar değil anladığım kadarıyla ama kendi bilgileri, kendi müktesebatları doğrultusunda bize bilgi vermeye çalışıyorlar, yoksa sorumlu değiller. Şimdi, Belediyeler Birliği kendince bunu yorumluyor, kendince düzenliyor, o da “Haklı olduğum yönlerim var benim, iş yapamıyorum.” diyor. Ben, Mersin Belediyesinde, Büyükşehir Belediyesinde bir önceki dönemde, CHP'li belediye döneminde bu sıkıntıları da gözlemiş bir insanım. Ama şimdi diğer taraftan da bir kanuni düzenleme yapıyoruz, işte baro temsilcisi arkadaşımız söyledi, Adnan Bey söyledi, hukuku geriye doğru işletiyorsunuz. Şimdi, burada da bir hak gasbı var, bir Anayasa'ya aykırılık söz konusu, hukukçuların tespitiyle söylüyorum.

Benim önerim Mehmet Günel'in önerisi. Arkadaşım, bunu çekelim. Biz düzenleme yapmayalım demiyoruz. Varsa bir boşluk, bir sıkıntı giderelim ama herkes dersine iyi çalışsın. Bunu daha sonra getirsinler, düzenlesinler, uygun bir şekilde biz de yine katkı sunalım ve öyle yapalım bunu.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlarımız da bu yemek arasında bir değerlendirme yapacaklardır umuyorum, ona göre saat 21:45'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.58

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 21.52

BAŞKAN: Recai BERBER (Manisa)

BAŞKAN VEKİLİ: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

SÖZCÜ: Vedat DEMİRÖZ (Bitlis)

KÂTİP: İlknur DENİZLİ (İzmir)

----- 0 -----

BAŞKAN – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Sayın Bakan, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımız ile sivil toplum kuruluşlarımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 52'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Gündemimize kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Görüşmekte olduğumuz maddeyle ilgili olarak, geçici maddeyle ilgili olarak herhâlde görüşmeler tamamlanmıştı ancak söz talebi var galiba.

Buyurun Sayın Günel.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – “Görüşmeler tamamlanmıştı.” diye geçiyoruz. Şimdi, biz “‘Görüşmeler tamamlandı.’ deyip geçmeyin.” dedik arkadaşlara.

BAŞKAN – Geçmiyoruz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – “Bunları geri çekin.” diye bir şey söyledik, bir sürü de gerekçe söyledik.

Yani bu kamulaştırma dosyaları sorunlu. Ya baştan topyekûn bunu çekmek lazım dedim Sayın Başkanım, aksi takdirde burada başka şeyler ortaya çıkacak. Yani hakikaten de bir sürü bununla ilgili yapılan tantana, kavg... Gerçekten burada yaptığımıza değecek bir şey değil, samimiyetle söylüyorum. Bunları yeniden alıp başka bir şekilde yapmak lazım.

Sayın Bakanım burada. Kendisi de bakıyor, o konularda hukuki boyutuna fazla girmesini beklemiyoruz ama diyelim ki stadyum yapılıyor, adam alıp çıkarıyor. Tamam, onu yaparsın, kamu yararı da olur, bunlar yapılır ama vatandaşın hakkını ortadan kaldırarak bu şekliyle yapmamız doğru değil. Bir sürü usulsüzlükler var. Onun için diyorum ki varsa bir şey -demin sadece bir kısmını söyledim- eğer yapılacak bir şey varsa tamam, alın bunları getirin, hep beraber hepsini konuşalım ama birini çıkardık, ikisi kaldı, üçü kaldı... Bir sürü mahkeme var yani inanamazsınız bununla ilgili... Ya, çekelim bunların hepsini.

BAŞKAN – Bu geçici maddeyle ilgili mi var?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Geçici maddeyle ilgili de... Aynı şey işte, eklediğimiz şeyi söylüyorum.

Bu kamulaştırmayla ilgili maddeleri çekin bence. Bir paket hâlinde 1 Ekimden sonra gelsin acil bir şey yoksa. Bakın, dedik ki bir sürü TOKİ'nin şeyleri var, yenisi geliyor, kavgası, dövüşü... Vatandaşların mahkemeleri var. Yani niye acele ettiklerini biliyoruz. TOKİ birtakım paralar ödemek zorunda kalıyor ama hukuken öyle bir karar veriliyorsa da ödeyecek yani yapacak bir şey yok. “Bunların önünü keselim, bu kadar mahkeme açılmasın.” diye kalkıp bunların elinden haklarını almak açıkçası doğru değil bence. O nedenle, bu şekliyle bunu doğru bulmuyoruz. Yani bilemiyorum, ben söylüyorum. Şimdi, siz, konuşma bitti, tamam, oylayalım moduna geçiyorsunuz ama...

BAŞKAN – Siz uyarılarınızı yaptınız, görevinizi yaptınız.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yaptım ama diyorum ki arkadaşlar, bir bilgi verin, bir bakalım, yok; geri çekelim, yok; yeniden görüşelim, yok. Yani verilen bilgi maalesef tatmin edici değil. Demin söyledik, burada Bakanlığın bir talebi yok. Belediyeler Birliği, tamam, bir sıkıntıdan bahsetmiş ama yani bu bir şey değil ki bir süzgeçten geçmesi lazım, yeniden başkası da varsa...

Diyorum ki bakın, bir sürü hak düşürücü... Bir tane dava okudum, siz kısmen dinlediniz, kısmen dinlemediniz galiba. Onda da yarım kestim, arkadaşlara söyledim. Şimdi, bu söylediğim hukuki konularda bir tane itirazı olan var mı? Bu adamların dava hakkı düşecek diyorum. Bakın, bir sürü AİHM'den dönen davalar var, tazminatlar var, daha fazla da olacak. İnsanlar mahkeme kazanıp... Normal yoldan kazananlar da var. Yani ben size bir tanesini okudum, isterseniz bir tane daha söyleyeyim.

Belediyeler Birliği burada. Yani iktisap şekli ne oluyor? Belediye el koyuyor, değiştiriyor, bir daha değiştiriyor, bir daha değiştiriyor, üçüncü şahsa satıyor, tekrar geri alıyor yani bir sürü muvazaalı işlem yapıyor. Bakın, sabaha kadar örnek verebilirim size,

elimde bir tane dosya yok. Sayın Başkanım, daha önceden de konuştum. Bunlar böyle burada pat diye geçirilecek önergeler değil ya, lütfen bir dinleyin.

Burada, bakın, yine gar sahası, İmar Kanunu'nun 18'inci maddesine göre düzenlemeye bulunmuş. Bu suretle ne olmuş? Demiryollarına ait -kamu kurumu ya- 14 tane parsel imar uygulaması kapsamına alınmış. Lütfen, arkadaşlarım bunu birisi bir şey konuşuyor diye dinlemesin -hukuki olanlar- avukat olanlar, barolar ve Belediyeler Birliği de iyi dinlesin. Mademki bunu getirdi, bu söylediğimin ikisi de belediyeyle ilgili. Şimdi söyleyeyim, bir daha dinleyin.

Belediye... DOP olarak kesilmiş, kalan kısmı ise Demiryollarının uhdesinde bırakılmış. Alınan DOP yüzde 26 civarında. Akabinde belediye bu alınan kısmı, belli bir kısmını tevhit ederek yeniden kendi adına tescil ettirmiş tevhit işleminden sonra. Tekrar yasalara ve hukuka aykırı bir şekilde DOP'tan elde ettiği bu 54 bin metrekarelik yeri, bakın DOP'tan elde ettiği taşınmazı da ifraz işlemine tabi tutarak çeşitli imar parselleri elde etmiş. Ya, bu, kanuna karşı hile kardeşim!

Şimdi, Belediyeler Birliği, bu belediyenin adını vereyim, dosyasını da vereyim, baksın. Buraya, tamam, arkadaşlarımız... Sorunu olan belediyeler var, hakikaten ciddi anlamda kamu yararı olan kamulaştırmalar da vardır ama bu, bir ticari rant mekanizmasına dönüşmüş arkadaşlar yani çok kibar, en kibar hâliyle söylüyorum.

Şimdi, bu işlemler bir şekilde bir encümen kararına dayanılarak yapılıyor, düşünebiliyor musunuz? Resmî encümen kararı var burada. Fotokopilerini vereyim istiyorsanız. Bu parsellerden birisi 1 parsel, diğeri 2 parsel düşüyor. Yani ada 1 parselken ötekisinde 2 parsel. İmar parsellerinin her biri farklı şeye geliyor. Yani orijinalinden, aldığından, ürettiğin... DOP sonrası alıp ticari bir arsaya dönüştürüyorsun, "Kamu yararı var." diye alıyorsun. Peki, sonra ne oluyor? Asıl kısmı bundan sonra başlıyor. Belediye, usulsüz bir şekilde DOP kesintisi yaparak, başka bir kamu kurumundan alarak, bakın, vatandaşın değil, başka bir kamu kurumundan alarak adına kaydettirdiği 55 bin metrekarelik bir ifraz sonucu bu parseli -imar parsellerinden yeni bir şey çıkarıyor- encümen kararıyla eski parayla kaç satış? 475 milyar. Yani kime satıyor? Özel şahsa satıyor. Bakın, şimdi hile başlıyor. Kamu kurumundan alıyor, ifrazını, tevhitini yapıyor ve gidiyor, özel şahsa satıyor. Yani, değerli arkadaşlar, bu sefer ne yapıyor, biliyor musunuz? Her iki arsayı da takas işlemine tabi tutarak istimlak ve takas işlemlerini yapıyor aldığı yerlerle beraber ve belediye adına tescil görüyor, diğerini de şahıs adına tescil ettiriyor. İki tane ayrı şey çıkarıyor yaptığı işleminden, bunun adına tescil ettiriyor. Şimdi diyeceksiniz ki...

Değerli arkadaşlar, burada bu kurumun Taşınmaz Mallar Dairesi var. Sadece Millî Emlaktan bahsetmiyorum, onlar da sorumlu ama bu kurumun Taşınmaz Mallar Daire Başkanlığı var, belediye adına tapuya tescil ve imara açılmasından rahatsızlık duyarak resmî yazıyla uyarıda bulunuyor, "Bu bizim yerimizi niye böyle yaptınız?" diye yazı yazarak uyarıda bulunuyor. Ama, ne yapıyorlar? Bunlar uyarıyı yapınca -arkadaşlar çok zeki- subjektif hüsnüniyetten faydalanarak üçüncü şahsın, iyi niyetli üçüncü kişinin edinimini -çok da cin avukatlar var, helal olsun yani- götürüp üçüncü şahsa devrederek adamların işlemini geçersiz kılmaya çalışıyorlar. Bu söylediklerim hikâye değil yani İnternet sitesinden toplayıp size bir haber anlatmıyorum.

Değerli arkadaşlar, peki, ne olmuş, sonucunu söylüyorum kısaca: Bakın, parselin satım işleminden sonra belediye imara açıp sattığı parseli istimlak ediyor. Bu ana kadar ne yapmış? Belediye, önce kamunun arazisini -net söyleyeyim, varsa temsilcileri baksın- Demiryollarının arazisini imara açmak suretiyle uhdesinde bırakılan düzenleme ortaklık payını imara açmış, akabinde ihaleyle satmış, akabinde imara açıp ihaleyle sattığı yeri de iki yıl sonra yeniden istimlak etmiş. Şimdi, bakın komediye, bir daha söylüyorum: Belediye, kamunun, Demiryollarının arazisini elinden alıyor, düzenleme ortaklık payı yapıyor, aldığını yeniden parselasyon yapıyor, getiriyor, imara açıyor, arkasından ihaleyle satıyor imara açtığı yeri, özel şahsa satıyor, sonrasında da geliyor istimlak ediyor. İhaleyle 475 milyara satılan yer, iki yıl sonra 1,5 milyar yani 3 mislinden fazla bir bedelle geriye istimlak ediliyor. Başka da hiçbir şey demiyorum. Yani, kusura bakmayın, bu okuduğum şey... Masal anlatmıyorum arkadaşlar. Bunu adam gibi götürün, kim varsa muhabatı...

BAŞKAN – Hayır, bununla ilgili soruşturma, inceleme yapılmasına vesaireye engel olan bir düzenleme değil ki yapılan.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – La havle ve la kuvvete... Ya, Başkanım, örnek anlatıyorum, nasıl yok ya? Bu da, işte, belediyeye adam davalı. Diyorum ki amacı dışında almış, iflas yapmış, tevhit yapmış, ondan sonra da götürmüş rant yaratmış. Kimin arkasını toplayacağım ben bilmiyorum ki bu davalarla? Kimin dava açma hakkını engelliyor? Lütfen ya... Ya, burada bağıştırmak zorunda bırakmayın. Söyledim ben size, okuyup kesiyorum özetini, sonuç kısmını söylüyorum. Çekin bu kamulaştırmayı diye ta geldiğinde söyledim Sayın Başkanım ya.

BAŞKAN – Burada dava açılmış bunu mu engelliyor şimdi bu düzenleme?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, hepsinde "Dava açamaz, istihkak iddia edemez, yeniden tazminat isteyemez." diyorsun. Böyle bir şey yok ki.

BAŞKAN – Lütfen yani bununla ilgili olarak bunu engelleyen bir durum söz konusu değil ki.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkanım, ben hukukçu değilim, ben avukat da değilim, bunu çekin, ilgili komisyonlardan geçsin. Diyorum ki: Ben baktığım kadarıyla bunları size okuyorum.

BAŞKAN – Ama, onun gibi onlarca teftiş veya birtakım soruşturma konusu olabilecek bir sürü şey gelebilir buraya, ben onu diyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, teftiş değil bunlar ya. Ya, ben anlamadım, Sayın Başkanım, söylediğim net değil mi? Siz hâlâ neyi savunuyorsunuz, ben anlamadım.

BAŞKAN – Savunma değil, burada söylediklerinizin sanki bunlarla ilgili olarak, bunlarla ilgili herhangi bir dava açılmasını vesairesini ortadan kaldıran bir durum var gibi söylüyorsunuz. Burada vatandaşa geri iadesiyle ilgili bir düzenleme yapıyoruz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Demin söyledim Başkanım, siz kısmen girip çıktığınız için bazı şeyleri yeniden mi söyleyeyim? Gidiyorsunuz biriniz, öbürünüz oturuyor. Diyorum ki bakın: “Tebliğat nasıl yapılır?” diye sordum arkadaşlara, burada bir tane davadan...

BAŞKAN – Evet, açıkladılar arkadaşlar tebligatı.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – İşte, onu söylüyorum. Diyor ki: “Bir yıl sonra hak düşürücü süre var.” Ben yokum, yurt dışındayım, tebligat... Genel Tebligat Kanunu başka bir şey. Vatandaş burada “Tebliğat bana doğru yapılmadı.” diye otuz dört yıl sonra dava açmış Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine, kazanmış, parasını alıyor.

BAŞKAN – Doğrudur, tebligat yanlış yapılmışsa zaman aşımı diye bir şey yoktur burada. Otuz dört yıl sonra bile alınır.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – İşte, sen koyuyorsun onu onlatmaya çalışıyorum.

BAŞKAN – Koysak da bir hükmü yok demek istiyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Başkanım, diyorum ki: Bu bizim konumuz değil, onu anlatmaya çalışıyorum ya. Ben nereden bileyim hangisinde otuz yıl var, hangisinde on yıl var, hangisinde beş yıl var? Bir şey soruyorum, bir gramına cevap alıyorum, dokuz gramı kalıyor. Yani, diyorum ki: Bunu adam gibi sonra getirsinler, 1 Ekimden sonra çıkaralım eğer yarına yetişecek bir şey yoksa konuşun arkadaşlarla da. Bu, sadece bizim bu kalabalığın içerisinde bakabildiğimiz kadarıyla aklımıza gelen sorular Başkanım. Yani, gelip ona uzman olan arkadaşlar bakarsa bunun gibi 9 tane ayrı şey çıkabilir, onu söylüyorum. Bizim işimiz değil bu şu anda, buna vakit ayıracak hâlimiz de yok. Bu torbanın çıkması lazım diyoruz, bir taraftan birbirimizle burada tartışıyoruz ama burada gereksiz yere acelesi olmayan bir şey var. Yani, ödesin TOKİ, ne yapayım? Dava kaybettiyse ödeyecek, bunda yapacak bir şey yok. Belediyelerde kamulaştırmada... Yani, bunu yaptıkları zaman ben nasıl dava hakkını engelleyeceğim adamın?

BAŞKAN – Geçici maddeyle ilgili soruyor.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, geçicisi, hepsi aynı.

Şimdi, şunu söylüyorum: Bak, 3 tane, 4 tane “2’sini çıkardık, 2’si duruyor.” diyorsun. Bu kamulaştırmaları çekin hem aşağıda uğraşmayalım hem de başka maddelerde varsa ihtiyaçları olan, düzenlenecek bir şey varsa getirsinler, normal süreçte Komisyondan geçsin, 1 Ekimde çıkaralım yani onu söylüyorum.

BAŞKAN – Hayır, bu konuda, bakın, problemlili olanları çıkaralım diye konuştuk ve onları çektik. Bununla ilgili bir problem olmadığını düşünerek burada tekrar müzakere ettik. Yani, Sayın Günal, şimdi, burada sizinle bu dosyaları... Öyle konuşmadık mı? Bunda problem yok dedik, onun için getirdik, yapmayın yani.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkanım problem yok demedik, problem olarak bunlarda doğrudan hak düşürücü var, geçici olanda da hak düşürücü var, fark etmiyor, geçici koyduğumuzda da hak düşürücü var. Ben o anda devralamayabilirim, paramı yetiştiremeyebilirim diyorum, bak, yurt dışında olabilirim. Beş yıl bitti, sen tebligatı ilan yaparsan, benim tarafıma yapmazsan... Bilmiyorum yani nasıl yapıldığını soruyorum “Hepsi olabilir.” diyor arkadaşlar. İlanen bir duyuru yaptı belediye ben de yokum, varisim, Almanya’da çalışıyorum gelip onu duyuncaya kadar bir dava açma süresini kapatmayalım diyoruz yani. Onun için, bilmiyorum, nedir, ne değildir, burada da konuşmamızın bir anlamı yok.

BAŞKAN – Belediyeler Birliğinden bir bilgi alalım.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, tamam, Sayın Başkanım, tamam, oylayalım.

BAŞKAN – Lütfen ya, bir bilgi alalım.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ne bilgisi, konuştuk, demin de söyledi arkadaşlar. Yani...

SÜMER ORAL (Manisa) – Bu Belediyeciler Birliği mukteza nasıl verir ki ya?

BAŞKAN – Muktezadan bahsetmiyoruz Sayın Bakanım, mukteza değil yani bu somut olaylarla ilgili bildiği bir şey varsa onu paylaşsın bizimle.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Vereyim okusun o zaman, bilgiyi de şeyi de; bakalım ne diyormuş ona yani belediye...

SÜMER ORAL (Manisa) – Mukteza da önemli.

BAŞKAN – Elbette önemli ama orası vermez, onun yeri Maliye Bakanlığı yani.

SÜMER ORAL (Manisa) – Maliye Bakanlığı “Bizim hazırlığımız yok.” diyor. Hep aynı şeyi söylüyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, Sayın Oral...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ben bir şey söyleyince bana... Neyse, oylatın o zaman.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Sayın Başkan, bu geçici maddeyi oylamayın efendim.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Belediyeleri de sokalım, onlar da...

BAŞKAN – Yok, diğerlerini çıkaracağız dedik, çıkardık. Lütfen yani...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Oylayın da konuşalım yani zamanla yetişecek bir şey var demek ki.

BAŞKAN – Ya, lütfen yani. Öyle bir şey demedik. Biz, çıkaralım dedik, onları çıkardık. Lütfen...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, şimdi, bunu koymayınca öbür madde işine yarıyor mu sor bakalım, görüyor mu işini adamın onu sor bakalım. Burada çekip aşağıda getireceksen bir anlamı yok. Ben diyorum ki: Çekin, konuşun, bakın, arkadaşlar adam gibi sonra getirsin. Söylediğimizde bir şey yok.

BAŞKAN – Şimdi açıkçası...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, asıl olmayan geçici maddeyi...

BAŞKAN – Şimdi, zaten 22’yle ilgili düzenleme yaptık herhâlde değil mi?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – “Henüz kesinleşmeyen davalarda da uygulanır.” ne demek? “Bedel veya tazminat talebiyle açılan ve henüz kesinleşmeyen davalarda da uygulanır.” ne demek ya? Kimin haklı olduğunu nereden biliyorsunuz, vatandaş mı haklı, belediye mi haklı yani...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Keskin, buyurun.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Sayın Başkanım, kişileri ilgilendiren bir hak var burada. biz bunu, açılmış davaları yasayla nasıl durdururuz efendim? Hukukçu arkadaşlarım var efendim, masrafı kime gidecek, avukatlık ücreti kime... Bunu nasıl durdururuz, nasıl insanların haklarını boşlukta bırakabiliriz? Yani, orada Maliyeden arkadaşımız var avukat, burada Barolar Birliği temsilcisi avukat arkadaşlar var. Açılmış davayı nasıl durdururuz?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, ne kadar böyle savunuyorsunuz!

BAŞKAN – Sayın Günal...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, başka maddelerde, parasal rantlı maddelerin hepsinde ısrarla birileri ısrar ediyor, kim ediyor ben de bilmiyorum. Kurusa bakmayın. Yani, bu kadar atla deve değil ki kardeşim, burayı kilitleyecek kadar önemli bir şey mi?

BAŞKAN – Değil tabii ki.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Otuz beş gündür çalışıyoruz. Çekin şunları da şu Soma çıksın ya. Zaruri olanları koyduk zaten, bunlarda bir şey yok. Söylesin o zaman, yarın ödenecek bir şeyiniz mi var kardeşim? Hangi belediyenin şu an da bugün çıkmadığı zaman Ekimin 15’inde çıkarsa ne zararı olacak, onu söyleyin o zaman. Ne olur yani Ekimin 15’inde, 20’inde çıktığı zaman batacak mı belediye ya da TOKİ?

BAŞKAN – Tabii ki değil. Dolayısıyla, biz burada konuştuğumuz bu 2 maddeyle ilgili müzakere edelim, konuşalım dedik, onun için de bunları müzakere ettik. Uygun görürseniz ben bunu oylarınıza sunacağım.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Hangisini efendim, geçici maddeyi mi?

BAŞKAN – Evet, her ikisini, bir önceki maddeyle birlikte.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yapmayın efendim, avukatlara bir sorun efendim, geçici madde olmaz Sayın Başkanım. Sevgili Başkanım, bu hukuku ayak altına alır, yapmayın lütfen.

BAŞKAN – Sayın Keskin, sizin görüşünüz... Şimdi, bunu burada tartıştık.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Tartışmadık, Sayın Başkanım.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Tartışmadık ya, neyini tartışıyorsunuz, dinleyip dinleyip oylamak tartışmak mı ya?

BAŞKAN – Hayır yani tarafları dinledik. Burada biz her tarafı dinledik sonuçta yani.

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) – Geçici madde 22'nin geçicisi ya.

BAŞKAN – Geçtiğimiz 22 maddenin geçici maddesi bu. Diğerlerini çıkarttık geçici maddeden.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Başkanım, geçici maddenin açılımı burada, 23'le birleştirilmiş işte, herkes aynı şeyi söylüyor.

BAŞKAN – Hayır, onu çıkarttık.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Hep bu saatlerde zorla iş yaptırıyorsunuz.

BAŞKAN – Lütfen ya...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ben 22'nci maddeyi demiyorum, ben geçici maddeyi söylüyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ama, o düzenlemeyle beraber bu anlamı ifade ediyor.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Hayır efendim. Kimi alacak efendim? Sayın Başkanım, avukat arkadaşlar var, onlara da bir sorun. Olmaz efendim. Yanlış bir şey yaptırıyolar efendim.

BAŞKAN – Sayın Keskin...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Efendim, büyük bir dava açtınız, o davada avukat tuttunuz, masraf ettiniz, geldik bunu durdurduk, kaldırdık, ne olacak sizin hakkınız?

BAŞKAN – Bununla ilgili herhâlde...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Bir söylesinler efendim.

BAŞKAN – Ben hukukçu değilim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yok efendim, olmaz bu böyle olursa.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Grubunuzda hiç avukat yok mu?

BAŞKAN – Ben hukukçu değilim ama dinledik hukukçuları. Ben bütün yansımalarını burada tartışacak durumda değilim hepsinin.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Sayın Başkanım, bir kanun çıkarıyorsunuz, yapmayın bunu. Yanlış bir şey yapılıyor efendim. Efendim, burada avukatlar var, avukatlara sorun. Temsilciler var, belediye avukatı var, Barolar Birliği var.

BAŞKAN – Millî Emlake sorarım.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Orada hukukçular var.

BAŞKAN – Adalet Bakanlığımızın temsilcisi, buyurun.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yanlış biliniyor efendim bu.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Sayın Başkanım, 22'nci maddede daha önce yapılan değişiklikle ilgili de geçici 8'inci maddesi var bu kanunun. Benzer bir düzenleme yapılmış. Bu kanunun 22'nci maddesinin (1)'inci fıkrasının son cümlesi hükmü: “Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce gerçekleştirilen kamulaştırma işlemleri nedeniyle kamulaştırılan taşınmazların eski malikleri veya mirasçıları tarafından bu taşınmazların geri alınması, bedel veya tazminat talebiyle açılan ve henüz kesinleşmeyen davalarda da uygulanır.” şeklinde bir hüküm var geçici 8'de. Bu da yine ona benzer bir hüküm olacak eğer kabul edilirse önerge.

Onun dışında, yargılama giderleriyle ilgili kısmı, eğer bu sebeple davalar reddedilecek olursa...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Reddedilmiyor, kaldırılıyor.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – ...davayı kaybeden taraftan yargılama giderleri alınacak genel usul kuralları çerçevesinde.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ama siz davayı kaldırıyorsunuz, davayı bitirmiyorsunuz ki.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Kesiyorsunuz.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Arkadaşlar, getirdiğiniz önergeyi okumuyor musunuz siz?

BAŞKAN – Mevcut davalar...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Mevcut, devam eden davalarla ilgili olarak, dava açılmış olduğu için ve onları da etkileyen bir şey olduğu için ret kararı verilecektir. O ret kararına bağlı olarak da haksız çıkan taraftan yargılama giderleri alınacaktır.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Biz kanunla haksız çıkarıyoruz onu, yaptığımız kanunla.

BAŞKAN – Öyle bir düzenleme yok tabii, karşı taraftan alınmıyor.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Kesinleşmemiş davalara uygulanır diye yani davayı kaldırıyorsunuz. Davayı bitirtmiyorsunuz, bitirtseniz dediğiniz doğru. Biterse kaybeden alır ama sizin bu düzenlemenize siz davayı bitirmeden ortadan kaldırıyorsunuz. Lütfen bir okuyun getirdiğiniz geçici maddeyi.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Davalar tabii açılmış olduğu için kanundan dolayı reddedilmiş olacak.

ADNAN KESKİN (Denizli) – E, ne olacak?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Eğer kabulünü gerektiren başka bir sebep yoksa reddi gerekecek.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ya, böyle bir mantık olabilir mi?

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Vatandaşın hakkı ne olacak?

İZZET ÇETİN (Ankara) – Vatandaş ne olacak?

ADNAN KESKİN (Denizli) – Size ilkokul diploması verenin kafasını kesmek lazım ya. Böyle bir şey olabilir mi ya? Böyle nasıl olabilir?

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Böyle bir şey olur mu arkadaşlar?

ADNAN KESKİN (Denizli) – Benim davamı kaldırıyorsun. Bana “Davan reddedildi masrafı çek.” diyorsun, öyle mi?

BAŞKAN – Yargılama giderleri...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Böyle bir saçmalık olur mu ya?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Yargılama giderleri davaya kaybeden taraftan alınır, genel usul kuralları böyledir her zaman.

BAŞKAN – Davanın reddedilmesi hâlinde de mi alınır?

ADNAN KESKİN (Denizli) – Reddedilmiyor efendim, dava reddedilmiyor ki, kabul görmüyor, reddedilmiyor dava.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Dava ya reddedilir ya kabul edilir.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Nasıl reddedilir?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Açılmış bir dava varsa, eğer onun sebebi de değilse sonuçta bir karara bağlanacaktır.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Reddedilmiş sayılır.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Ya kabul edilecektir ya reddedilecektir. Ret durumunda da davayı kaybeden taraftan yargılama giderleri ve vekâlet ücreti alınır.

BAŞKAN – O zaman buraya özel hüküm koyup...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ HAFİZE YAVUZ – Yani, dava neticesiz kalmaz hiçbir şekilde.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Hiçbir uçak da havada kalmaz.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Belediyeler Birliği avukatı açıklasın.

BAŞKAN – Barolar Birliği...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Bir önceki oturumda hukuki güvenlik ilkesine - anayasal bir ilkedir bu- bunun aykırı olduğunu ifade etmiştim.

Sayın Adalet Bakanlığı temsilcisi arkadaşım geçici 8'inci maddeden bahsetti. Geçici 8'inci madde, geçen sene bu zamanlar kamulaştırmasız el atma düzenlemesiyle ilgili olarak çıktı, kamuoyunda çok büyük bir yankı buldu. Anayasa Mahkemesine iptal başvurusu yapıldı o konuda, henüz karar verilmedi. Ancak şu da var ki, Anayasa Mahkemesine sadece Meclis üzerinden gidilemiyor, mahkemeler de, uygulamış oldukları normları, somut norm denetimiyle oldukça sıkı kurallara bağlıdır ve başvurma olasılığı düşüktür, zor bir başvuru yoludur.

Bu geçici 8'le ilgili, bildiğim kadarıyla, Anayasa Mahkemesine gitmiş ve usulen reddedilmemiş 20'nin üzerinde başvuru var hâlâ önünde ve açılan iptal davasıyla bu hüküm birleştiriliyor ve hâlâ gidiyor yani biraz önce kontrol ettiğimde de fark ettim, hâlâ mahkemeler eliyle bu yapılan düzenleme Anayasa'ya aykırıdır diye Anayasa Mahkemesine gidiyor. Yani, emsalini gösterdiğimiz

düzenleme, kamulaştırmaz el atma konusundaki o düzenleme de sorunlu bir düzenlemeydi. Hukuki güvenlik ilkesi açısından Anayasa Mahkemesinin bu konuda çok sayıda kararı var. Bu da öyle sorunlu bir düzenlemedir.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Belediyeler Birliği...

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Başkanım, yine benzer bir düzenleme, kamulaştırmaz el atmalarla ilgili geçici 6'ncı maddede de bir düzenleme yapılmıştı. Onu ben size okuyayım isterseniz: “Bu fıkra hükmü fıkra kapsamında kalan taşınmazlar hakkında açılan ve kesinleşmeyen davalarda da uygulanır.” denilmişti ve benzer 22'nci maddeyle ilgili geçici 8'de de var. Yani, bu Kamulaştırma Kanunu içerisinde bu tür uygulamalar var bu mevcut davalarda uygulanır şeklinde ve Adalet Bakanlığı...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bu düzenlemenin orijinal maddesinde ne diyor? Hangi şeyi düzenliyor?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Geçici 6'da mı Sayın Vekilim?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Asıl madde hangisini düzenliyor?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Geçici 6, kamulaştırmaz el atmalarla ilgili davaları düzenliyor.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kanunun hangi maddesi?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Kamulaştırma Kanunu'nun geçici 6'ncı maddesi. Bu özel bir madde. 56-83 arası ve 83 sonrası kamulaştırmaz el atmalarla ilgili yani idarelerin maruz kalmış oldukları yüklü kamulaştırmaz el atmalardan dolayı çıkarılmış özel bir madde bu.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – 56-83 arası.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – 56-83 ve 83 sonrası.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ne zaman çıkmış?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Ne zaman çıkmış, onu da söyleyeyim size.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Anayasa Mahkemesinde olan bir şeyi söylüyorsunuz.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Evet, şu an Anayasa Mahkemesinde.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Şimdi bir şey söylüyorsunuz da, burada zaman aşımı var mıydı?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Sayın Vekilim, bu madde Anayasa Mahkemesi tarafından -38'inci madde- iptal. “Mülkiyet kavramı zaman ötesi bir kavramdır.” denildikten sonra ortaya çıkan, geçmişe dönük yirmi yıllık zaman aşımı iptal edildikten sonra 56 ve 83 arası yapılmış olan idarelerin kamulaştırmaz el atmalarla ilgili davalar...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Hangi tarihte çıkmış o madde diyorum. Anayasa Mahkemesine gitmiş. Ben de sana diyorum ki, AYM bunu iptal etmiş. Bu kanun için TOKİ'nin şu anda acele açması, bu sadece Belediyeler Birliğine değil diyorum.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Bununla ilgili, 6111 sayılı Yasa'da bununla ilgili geçici 2'nci madde vardı 83 sonrası kamulaştırmaz el atmaları kapsayan. O madde Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi. Ondan sonra, iptal sebebi de bu kamulaştırmaz el atmayı sürekli hâle getiriyor, hukuksal bir yapıya getiriyor bunu. Oysa kamulaştırmaz el atma belli bir dönemi kapsayan bir olaydır çünkü mesela şu an bir kamulaştırmaz el atma olsa tazminat davası açılabilir yani bunda herhangi bir sakınca yok yani o malınızı geri almak için dava açabilirsiniz. Ama, bu şeyden sonra, Anayasa Mahkemesi işte 38'inci maddeyi yirmi yıllık zaman aşımını iptal ettikten sonra geriye dönük yüklü miktarda davalar açıldı, ondan sonra geçici 6'ncı madde düzenlemesi yapıldı. Yani, işte 56-83 ve 83 sonrası kanunun -maddenin- yürürlüğe girdiği tarihe kadarki zamanla ilgili. Bu madde düzenlendiğinde de aynı şekilde maddenin fıkrasının içerisinde “Bu madde hükmü devam eden, kesinleşmeyen davalarda da uygulanır.” denildi.

22'nci maddede de geçen yıl yapılan bir düzenlemeyle mesela şu fıkra eklendi: “Bu taşınmazların kamulaştırma amacı dışında idarece tasarruf edilmesi hâlinde önceki mal sahibi ve mirasçıları tarafından idareden herhangi bir hak, bedel ve tazminat talebinde bulunamaz.” denildi ve bu yine geçici maddeyle “Devam eden davalarda uygulanır.” denildi. Yani, bu kanunun tamamında uygulama şekli anlamında yapılan bir şey. Hâkime Hanım'ın dediği gibi, bu düzenlemeden sonra mevcut davalara uygulanırken “kabul” veya “ret” şeklinde verilecek olan karar “ret” şeklinde verilecek ve usul hukuku açısından da davacı tarafta masraflar kalacaktır sadece.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Şimdi güzel söylüyorsun da, bu olmadığı zaman bize ne zararı var? Yarın gelecek bir zarar var mı, onu soruyorum. Yani, hangi belediyenin yarın ödemesi gereken bir şey var veya ne var? Yani, sıkıntımız nedir burada maddeler gelirken?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Sayın Vekilim, şu belediye veya bu belediye anlamında değil de, bize ciddi anlamda belediyelerimizden bu anlamda yakınmalar geliyor. Biz bunun çalışmasını Adalet Bakanlığı Millî Emlak...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bize de vatandaştan geliyor. Adam “El koydular benim şeyime.” diyor.

BAŞKAN – Adalet Bakanlığıyla birlikte çalışıldığı için...

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. AHMET OKAY – Yani, Adalet Bakanlığı ve Millî Emlak, ilgili kurum ve kuruluşlarla beraber çalışılıp bu madde oluşturuldu.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Nasıl çalıştınız? Milli Emlakta burada soruyoruz, sadece kendi adına konuşan bir arkadaşımız var. Adalet Bakanlığından kim var, hani, soruyoruz?

İZZET ÇETİN (Ankara) – Siz isteğinizi söylemişsiniz, isteğinize göre maddeyi hazırlamışsınız.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Hâkime hanım var.

BAŞKAN – Adalet Bakanlığından da bir...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Hâkime hanım söyledi ama o da teknik söylüyor.

Bakın, değerli arkadaşlar, böyle bir şey geldiği zaman, biz geçen gün kendilerini Kamu İhale Kurumuyla ilgili ikaz ettik, geldi, TOKİ'yle ilgili ikaz ettik; yetkili birisi gelecek, madem bu kadar önemsiyorsa yanında duracak. Siz götürmüşsünüz, sormuşsunuz, bir şey hazırlamışsınız. Bu sizin sorunuz değil. Size soruyoruz çünkü siz savunduğunuz için söylüyoruz. Vedat Bey savunmuyor, imzayı atmış, oturuyor orada.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ya, o belediyeler istedikleri için yapıyorlar.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kardeşim, böyle bir şey olur mu ya? Gelen önerenin bir sahibi olur, oraya bir tane tabii gelecek, görevli bir arkadaşımız geliyor, uzman geliyor, hâkim geliyor, gelecek. Böyle bir şey olduğu zaman biz niye “Bakan olmadan görüşme yapmayalım.” diyoruz? Niye bakanın arkasında müsteşarı, müsteşar yardımcısı, bakan yardımcısı duruyor? Yani, kendi tasarısını savunmak için duruyor. Burada ne olduğu belli değil. Bir şey soruyoruz, siz bize kanun okuyorsunuz, ben de size okuyorum. Yani, bir taraftan diyorum ki: “Bu kamulaştırma işleri alengirli. Bak, dönmüş, adam kaldırdıktan sonra AİHM’den de dönmüş, yeni davalar da açılıyor.” Şimdi, ben hukukçu değilim, senin söylediğinin doğru olduğunu nereden bileyim orada, maddeyi ben de okuyorum, sen de okuyorsun ama burada başka şeyler söylüyor. Bak, yani, şu anda 55 tane acele kamulaştırma kararı vermiş Hükûmet, acele kamulaştırma kararı vermiş. Her şeyi böyle kamulaştırdık, el koyduk, çözelim. Böyle bir şey olur mu ya?

İZZET ÇETİN (Ankara) – Vatandaşların mallarına el koyuyor bir taraftan belediye, bir taraftan hüküm var.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yani, bu boru değil, getirin o zaman adam gibi bir kamulaştırma kanunu. Ben şimdi sana açayım, tutanaktan okuyayım bakayım, 6111’in o maddesi geçerken ne konuşmuşuz aşağıda, bir de onu dinle o zaman. Yani “Bunlar kabul edildi.” deyince... Yine aynı şekilde gelmişler, böyle hadi geçsin diye getirmişler. Yani, her geçen şey doğru mu? İşte deminden beri hadi geçti, oyladık, geçti, doğru mu yani, onu soruyorum.

Bakın, diyorum ki, bir daha söylüyorum: “Bize şikâyetler geliyor.” diyorsunuz, somut olarak hâlâ ortaya “Şunun şu kadar şusu var, şundan dolayı bu kadar zararımız olacak.” diyemiyorsunuz. Biz her düzenlemeye “Bunu ne için istiyorsunuz? Memlekete ne zararı var, ne faydası olacak?” diye soruyoruz. Ben iki saat tir bununla ilgili hiçbirinizden teknik madde okumanın dışında bir cevap duymadım ya. Bu çıkmadığı zaman ne olur, memleket batacak mı? Kaç belediyenin ne kadar zararı var, kaç para tazminat ödeyecek? Eğer bunu bilmiyorsanız niye ısrar ediyorsunuz kardeşim ya? Düzenleme yapılmazsa ne olur, memleket battı mı yani? O elindeki geçici 6’ncı madde neyle ilgili? Duruyor, o da duruyor, bu da duruyor, 8’i var, 9’u da olmayıversin, ne olacak yani? Söylemeye çalıştığım bu. Yani, sürekli olarak mahkemelere, kararlara müdahale etmeyelim arkadaşlar, içinden çıkılmaz hâle getiriyoruz. Bir tane de olunca “Şurada şu demiş, burada bu demiş.” diye başlıyoruz ya. Yani, Sayın Başkanım, algılayamıyorum, bana böyle...

BAŞKAN – Sayın Günal, böyle bir istatistiki bilgi, bir çalışma derleyip toplamaları belki olabilirdi. Öyle bir şey yok ellerinde, sordum ben de ama...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, iyi de o zaman niye ısrar ediyorlar Ağabey? Bir şey yoksa kime lazım bu? Kime lazım, kime?

BAŞKAN – Bütün belediyelerin bu şekilde taleplerini, sıkıntılarını iletip Belediyeler Birliğinin ve Maliye Bakanlığıyla, Adalet Bakanlığıyla birlikte talep ettikleri bir düzenleme var.

SÜMER ORAL (Manisa) – Maliye talep etmedi Sayın Başkan.

BAŞKAN – Talep derken birlikte hazırladıkları...

SÜMER ORAL (Manisa) – Maliyenin talebi yok.

BAŞKAN – Birlikte hazırladıkları, onların da görüşü...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, bunlar somut diyor, o ayrı bir şey.

SÜMER ORAL (Manisa) – Ya, Sayın Başkan, siz niye böyle gerçek olmayan şeyleri gerçek gibi gösteriyorsunuz?

BAŞKAN – Hayır, birlikte hazırladılar.

SÜMER ORAL (Manisa) – Maliye Bakanlığı yetkilisi “Bir talepte bulunmadık.” dedi. Burada sıkıntıları giderme mercisi miyiz biz?

BAŞKAN – Hayır, birlikte çalıştıklarını söylüyorum ben.

SÜMER ORAL (Manisa) – Hayır, yapmadığını söyledi, bu kadar da bastırmayın.

BAŞKAN – Şimdi, biraz önce de söylendi.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Başkan, sen dinlemiyorsun ki kimseyi doğruları konuşasın?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkanım, müsaade edersen, o zaman ben arkadaşlara somut bir örnek daha vereyim.

BAŞKAN – Bir soralım, bir saniye.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Hayır, ne dediğini dinlemediğin ortaya çıktı.

BAŞKAN – Hayır, dinledim.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Murat Bey’i de töhmet altında...

BAŞKAN – Sayın Günal, bir saniye, bir saniye...

Maliye Bakanlığından arkadaşlar... Ben yanlış bir şeyi ifade ediyorum gibi...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, sen yoktun.

BAŞKAN – Bir bilgi alalım, bakın.

SÜMER ORAL (Manisa) – Konuştu efendim.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yahu, tutanaklardan çıkartın.

BAŞKAN – Konuştu, biliyorum, ben de vardım ve tutanaklarda da biz birlikte...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Yoktun, olsaydın böyle demezdin.

BAŞKAN – Görüş alınarak hazırlandığını söyledi.

Buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, Sayın Başkanım...

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Efendim, Murat Demirören, Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü Daire Başkanı.

Konuşmamın başında, Sayın Bakanım, hazırlanmasında teknik yardımda bulunduğumu ifade etmişim ama bizim talebimiz olmadığını söyledim. Burada konuşurken de...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Duydun mu?

BAŞKAN – Ben de aynı şeyi söyledim.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Teknik yardımda bulundum efendim.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bakın...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Maliyenin talebi yok.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bu talep belediyelerin.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Bu talep belediyelerin ancak Maliye Bakanlığına sorulmadan, onların teknik desteği, yardımı alınmadan hazırlanıp buraya gelmiş gibi aktarılıyor, böyle bir şey yok demek istedim.

MALİYE BAKANLIĞI MİLLÎ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT DEMİRÖREN – Teknik destek verdik, yazımda da destek verdik, o anlamda söylüyorum.

BAŞKAN – Evet...

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Sayın Başkan, talep, sorun bizden geldi, Maliye Bakanlığımız ve Adalet Bakanlığımızın katkısıyla bu metin hazırlandı. Bizim encümenimiz dile getirdi.

BAŞKAN – Sayın Günel...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir saniye...

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Ben şunu ifade etmek istiyorum: Türkiye Belediyeler Birliğinin belediyelerin menfaatini korumak gibi de bir görevi var. Tabii, bu, vatandaşın hakkını ihlal eder anlamında değil çünkü sorun geliyor, encümen bize böyle bir talepte bulunuyor.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Vatandaştan gelmiyor çünkü...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Müsaade ederseniz değerli arkadaşlar...

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRETTİN GÜNGÖR – Bu şekilde bu hazırlandı yani süreç böyle.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Müsaadenizle ben bir şeyi...

BAŞKAN – Bir saniye, bir saniye...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Sayın Başkan, gerek Adalet Bakanlığı gerek...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Adnan Ağabey, benim düğmem açık, affedersin.

Şimdi, değerli arkadaşlar, size diyorum ki, bir şey söylüyorum, bir yere kadar olanı özetledim. Belediyeler Birliğine de soruyorum, hangi belediye? Ben şimdi size o örneğin devamından bir cümle daha okuyacağım, demin ki söylediğim Demiryollarının malına haksız yere el koyan belediyeyle ilgili devam ediyorum. Okumadığım yerinden bir örnek daha vereyim ki... Yani, ne kadar vahim olduğunu anlatmaya çalışıyorum ama anlamamakta ısrar ediyorsunuz.

Demiryollarının Taşınmaz Mallar Daire Başkanlığı, 25 Temmuz 1995, arkasından tekrar yazmış, dönmüş bir daha yazmış, dönmüş bir daha yazmış. Yani, bu adamların adına geçtikten sonra da -kısaltarak söylemek için maddeleri atlıyorum- bilirkişi raporu gelmiş ve sonrasında bu adamlara verdikleri yeri de akaryakıt istasyonu yapmışlar. İmar tadilatı yapmışlar, Demiryollarından aldıkları yeri ikiye bölmüşler, birini kendilerine, birini özel şirkete satmışlar, bir süre sonra da belediye encümeni karar almış ve petrol şirketine bunu vermişler. Şimdi, akaryakıt istasyonu aynı parsel içinde alışveriş merkezi var; devamını söylüyorum, nasıl rant yaratıldığını. Kamu güvenliği açısından da riske atıcı bir şey, herhangi bir imar değişikliği kararı da yok yanında alışveriş merkezinin ve bir nazım imar planı uygulama değişikliği de yok, uygulama planı değişikliği de yok, hiç şaysız yapmışlar. Daha önce konut dışı kentsel çalışma alanı olarak planlanmış olan alan içerisinde, İmar Yönetmeliği'nin bu alanlarla ilgili hükmünün yanlış değerlendirmesi sonucu olarak da alışveriş merkezi ve akaryakıt istasyonlarının aynı taşınmaz içerisinde herhangi bir plan değişikliği olmaksızın tesis edildiği görülmüş. Ticaret alanlarında, akaryakıt ve LPG istasyonları veya bunların yanında ticari bir birim oluşturulabileceği gibi bir yaklaşıma sanki mevzuat, yönetmelik izin veriyormuş gibi. Ya, diyorum ki: Bak, alıyor kamunun malını, bölüyor, birleştiriyor, özel sektöre satıyor, gidiyor bir de alışveriş merkezi yapıyor, yanına da akaryakıt istasyonu yapıyor. Yukarıdaki YİMPAŞ'ın oradaki şeyi niye kapandı?

BAŞKAN – Burası vatandaştan mı kamulaştırılmış bir yer?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sen başını kaçırdın, Demiryollarından el koymuşlar başka iş yapacağız diye, parçalamışlar, birisini kendine almış, sonra özel sektöre satmış ki üçüncü şahsın iyi niyeti var diye. Gitmiş, hiçbir iş yapmamış, yanındaki yaptığı parsel üstüne üstlük bir de imar tadilatına bile gerek duymadan akaryakıt istasyonu ve alışveriş merkezi yapmış.

BAŞKAN – Burada davacı Devlet Demiryolları mı?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ağabey, neyini soruyorsun? Belediye yapıyor bunu, belediye, belediye.

BAŞKAN – Anlıyorum, belediye yapıyor da burada üçüncü kişilerin, vatandaşın mağduriyeti nerede, onu soruyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Örnek anlatıyorum, tekrar belediye...

BAŞKAN – Hayır, biz burada...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kamu kurumunun arsasını almış, onun da devam etmesi lazım, adam defalarca şikâyet... Deminki söylediğimde de şahıs vardı, onu söylüyorum.

Senin söylediğin belediyelerin hepsi masum değil, ben bunları görürken buradan çıkacak kanuna, kamulaştırmaya nasıl “evet” diyeceğim? Hangisinde sahtekârlık var, hangisinde yok; hangisinin davasında vatandaş haklı, hangisinde değil? Hak düşürücü süre koyuyorum, onu söylüyorum. Gene anlatamadıysam bir daha okuyayım, başka bir örnek vereyim.

BAŞKAN – Yok, anladım ben, burada şahıs arıyorum, vatandaş arıyorum mağdur olan da onun için deminden beri soramadım.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Vatandaş söyledi, döneyim o zaman oraya, bir kısmını söyledim, gerisi kalmıştı, döneyim o zaman. Bak, bunların hepsi vatandaş.

BAŞKAN – Biliyorum, bahsettiniz ama bunların her biri spesifik...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Okumadım. Bak, tapuya yaptıkları yanlış tescili mi göstereyim? Hangisini istiyorsunuz, sahte mahkeme kararını mı istiyorsunuz?

BAŞKAN – Ama, onlar sahtekârlıktır, her zaman dava devam eder ya, orada bununla ilgili...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Nasıl eder ya? Kalkıyor bu adamın işi işte. Önceki çıkardıkları da bununla ilgiliydi.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Ümüğünü sıkıyorsunuz adamın.

BAŞKAN – Öyle bir şey olmaz ya.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – “83 sonrası” diye çıkardınız, 95’te yapmış adam, ondan sonra devam ediyor.

BAŞKAN – Öyle bir hukuksuzluk zaten geçersizdir, işlem geçersizdir zaten.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Nasıl geçersiz?

BAŞKAN – İşlem geçersizdir tabii ki.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – İşte, adam işlemi yapan hâkime “Soruşturma aç.” diyor, savcıya... Demin söyledim, arkadaşlar bana kızıyorlar. Açmıyor işte yani ortaya nasıl çıkacak peki bu? Sen sahtekârlığı yapan hâkimin yerine kendini koyan adamı araştırmazsan, sahte avukat belgesiyle yapan adamın üstüne gitmezsen, hangi şeyde vatandaş hakkını nasıl korusun kardeşim ya? Ben hâlâ şunu anlamıyorum: Hepsini anladım da niye ısrar ediyorsunuz? Ne olacak yani, çıkmadığı zaman ne olacak, birisi bana bunu anlatsın.

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) – Bir şey olmaz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Eee... Yani, arkadaşlar ne istiyor ben anlamadım.

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) – Bu kadar konuştuk, çıksın artık.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Hayırlı olsun, aşağıda da konuşuruz o zaman.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Tam size yakışır gerekçeyi söyledin, vallahi, billahi!

BAŞKAN – Sayın Bakanım, önergeye katılıyor musunuz?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Oyla kardeşim, oyla.

GENÇLİK VE SPOR BAKANI AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Takdire bırakıyoruz.

BAŞKAN – Hükûmetin takdire bıraktığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUSA ÇAM (İzmir) – Belediye başkanlarının keyfine göre burada karar alınıyor.

BAŞKAN – Muteakip önergeyi okutuyorum...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Nereyi okutuyor? Kaç tane karar geldi bize bilseniz.

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) – Denetimle ilgili olan.

BAŞKAN – DSİ’nin, barajların denetimiyle ilgili.

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) – Santrallerin, barajların ve HES’lerin.

BAŞKAN – Okutuyorum:

“Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/931 esas numaralı Kanun Tasarısına...”

İZZET ÇETİN (Ankara) – Bir bakalım ya, bir gelsin elimize kardeşim ya.

BAŞKAN – Hayır, var orada da bir daha...

SÜREYYA SADI BİLGİÇ (Isparta) – Yeniden dağıtın kardeşim, yeniden dağıtın. O kadar çok önerge oldu ki herkes haklı yani karıştırdık biz de.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Vallahi bravo yani çok kararlısınız, tebrik ediyorum yani.

BAŞKAN – Okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/931 esas numaralı Kanun Tasarısına aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Vedat Demiröz

Bitlis

"MADDE... - 6200 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 7- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve su kullanım hakkı anlaşması çerçevesinde elektrik enerjisi üretmek amacıyla yapılacak olan hidroelektrik tesislerinin baraj, regülatör, yükleme havuzu, tünel, kanal, borulu isale hattı gibi su yapısıyla ilgili kısımları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılacak baraj, gölet ve regülatör gibi su yapılarının inşasının inceleme ve denetimi zorunludur; diğer su yapılarından sulama tesisi, isale hattı, kollektör, arıtma tesisi, taşkın ve nehir yatağı düzenlemesi gibi su yapılarının da denetim masrafları ilgililerine ait olmak üzere denetim hizmeti DSI tarafından yapılır veya DSI tarafından yetkilendirilen Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş şirketlerden DSI'ce müşavirlik hizmeti satın alınarak yaptırılır. Su yapıları yapmak üzere görevlendirilmiş ve yetkilendirilmiş kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idareler, mevzuatı çerçevesinde talep etmeleri halinde su yapılarının denetim hizmetleri bu madde kapsamında yapılır. Denetim masrafları, denetlenen yatırımcı gerçek ve tüzel kişiler tarafından DSI'ye ödenir. İnşaatı devam eden su yapıları için bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altmış gün içerisinde su yapısının denetlenmesi için yatırımcı tarafından DSI'ye müracaat edilmesi zorunludur. 6446 sayılı Kanun kapsamında üretim lisansı sahibi tüzel kişilerden denetim yaptırmayanlara, DSI tarafından tesisin kurulu gücüne bağlı olarak megavatt başına beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir ve DSI tarafından yapılacak yazılı ihtarından itibaren otuz gün içerisinde gerekli müracaatın yapılmaması halinde DSI ile imzalanan su kullanım hakkı anlaşması iptal edilir; sulama tesisi, isale hattı, kollektör, arıtma tesisi, taşkın ve nehir yatağı düzenlemesi gibi diğer su yapılarında ise yatırım bedelinin binde biri nispetinde idarî para cezası verilir ve DSI tarafından yapılacak yazılı ihtarından itibaren otuz gün içerisinde gerekli müracaatın yapılmaması halinde su yapısının inşaatının durdurulması için gerekli tedbirler DSI tarafından alınır.

Denetim şirketi, su yapısının projesini veya revize projesini onaylamak, projesine ve ilgili mevzuata uygun olarak yapılmasını sağlamak, imalatla kullanılan malzemelerin ve imalatın projesine, teknik şartname ve standartlara uygunluğunu kontrol etmek, malzemeler ve imalatla ilgili deneyleri yaptırmak, neticelerini belgelemek, yapılan tüm denetim hizmetlerine ilişkin belgeler ile DSI tarafından yapılan kabul işlemine esas olan belgeleri DSI'ye vermek mecburiyetindedir.

DSI tarafından denetim şirketine izin belgesi ile yetki verildiği halde, su yapılarının denetimini DSI kriterlerinin, standartların, ilgili mevzuat hükümlerinin gerektirdiği şekilde yerine getirmeyen yetkili denetim şirketlerine; DSI tarafından ilk seferinde denetlenen hidroelektrik tesislerinde, kurulu gücüne bağlı olarak megavatt başına beşbin Türk Lirası idarî para cezası; baraj, gölet, sulama tesisi, isale hattı, kollektör, arıtma tesisi, taşkın ve nehir yatağı düzenlemesi gibi su yapılarında, yatırım bedelinin binde biri nispetinde idarî para cezası verilir ve eksikliklerini düzeltmek üzere onbeş gün müddet verilir. Bu fiilin ikinci tekrarında ceza iki katı olarak uygulanır ve eksikliklerini düzeltmek üzere onbeş gün müddet verilir. Fiilin üçüncü tekrarında ise ceza üç katı olarak uygulanır ve su yapıları yetkili denetim şirketinin izin belgesi DSI tarafından iptal edilir. İzin belgesi iptal edilen yetkili denetim şirketinin yönetici ve ortakları bir yıl süreyle başka bir yetkili denetim şirketi kuramazlar, kurulmuş olan şirketlerde görev alamaz ve/veya ortak olamazlar.

Su yapılarının mevzuata ve onaylı projesine aykırı yapılması halinde, bu durumun düzeltilmesi için yetkili denetim şirketi tarafından yatırımcıya en fazla otuz gün eksiklikleri düzeltme müddeti verilir. Mevzuata ve projeye aykırılığın giderilmemesi halinde verilen sürenin sonunda veya acil hallerde derhal, denetim şirketi işi kısmen veya tamamen durdurur ve durumu gecikmeksizin DSI'ye bildirir. Yapılan inceleme sonucunda nihai karar DSI tarafından verilir.

Su yapılarını denetlemek üzere yetkilendirilmiş şirketlere uygulanacak idarî yaptırımlar DSI tarafından yerine getirilir.

Denetim şirketi ile denetim şirketinde görev alan denetim elemanları, su yapısının, projesine, fen ve sanat kurallarına ve ilgili mevzuata uygun olarak yapılmamasından ortaya çıkan zarar ve ziyandan kabul tarihinden itibaren onbeş yıl süreyle yatırımcı ile birlikte müteselsilen sorumludur.

Gerçek ve tüzel kişiler tarafından inşa edilecek su ile ilgili köprü, menfez gibi yapılarda hidrolik yönden DSI'nin uygun görüşü alınır.

Denetim işleriyle ilgili masrafların tahsiline dair usuller ile denetim yapacak personelin nitelikleri, denetleme usulleri ve diğer şartlar, DSİ tarafından, bağlı olduğu Bakanlığın görüşü alınarak hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.

Bu Kanuna göre verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebliğat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir.

Bu Kanuna göre verilen idarî para cezalarında ihlalin tespiti ve cezanın kesilmesi usulleri ile ceza uygulamasında kullanılacak tutanakların şekli, dağıtımı ve kontrolüne ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının görüşü alınarak DSİ tarafından hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.

Bu Kanuna göre verilen idarî para cezaları, tebliğinden itibaren bir ay içerisinde ödenir. İdarî para cezaları genel bütçeye gelir kaydedilir."

(Başkanlığa Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, DSİ Genel Müdürümüzden bir bilgi alalım.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Bir dakika Sayın Başkan, usul yönünden bir söz istedik biz ya, bastım düğmeye.

BAŞKAN – Pardon, ben gördüm ama önce...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Usul yönünden istedim.

BAŞKAN – Ha, usul, pardon, pardon.

Buyurunuz.

İZZET ÇETİN (Ankara) – İki tane önerge var aynı mahiyette. Biri, iki gün evvel Önder Matlı imzalı geldi, birini de şimdi Vedat Demiröz imzalı attınız. Ben önerge sahibinin Önder Matlı olduğunu düşünüyorum çünkü daksille silinerek Vedat Demiröz imzaladı, getirdi.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Hayır, hayır, o birinci önerge.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Birinci önerge değil kardeşim, otuz tane önergeyi verdiğiniz zamanki burada, öteki de, şimdi getirdiğin burada. Yani, sen bu yap-sat, al-sat işleriyle niye bu kadar çok uğraşıyorsun? Milletvekili olarak başka işlerle uğraş biraz.

BAŞKAN – Sayın Çetin, o iki önerge birbirinden farklı.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Hayır, satır satır takip ettim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Virgülü de dâhil.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Virgülü dâhil satır satır takip ettim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Eski önerge değil, şimdi gelen.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Eski önerge, önceki günkü Önder Matlı, şimdiki Vedat Demiröz. Vedat Demiröz daksille bunu silmiş, imzalamış, şimdi getiriyor.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Hayır, daksille değil.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Gerçek önergenin sahibi Önder Matlı'dan bilgi alalım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çetin. Ben şimdi onu inceleyeceğim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesini bir söyleyebilir mi acaba Vedat? Önerge sahipleri...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Kes yapıştır yöntemi.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yazmışlar gerekçeyi de...

BAŞKAN – Bir müsaade ederseniz Devlet Su İşleri Genel Müdürümüzden bir bilgi alayım Sayın Keskin.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Tamam.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Başkan, benim soruma yanıt ver. Önerge sahibi nerede?

BAŞKAN – Ben ona bakacağım efendim.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Hayır, bakacağım değil, bir gelsinler önerge sahipleri.

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz, bakacağım.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Önce bir önerge sahibini bulalım.

BAŞKAN – Önerge sahibimiz de burada, bakacağım.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Kim bu önerenin sahibi?

BAŞKAN – Sayın Demiröz burada.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Vedat Demiröz niye bu işlerle bu kadar çok ilgileniyor, bunu bana bir izah edin biriniz.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Orijinal...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Orijinali bu, üç gün önce geldi bu, şimdi de sen getiriyorsun.

Arkadaşlar, bu kadar yapmayın ya! Bir yasa yaparken bu kadar hileye, şer yöntemlere başvurmayın, ayıptır, günahdır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Üstelik ramazanda.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Üstelik de ramazanda. Bir de bilmem ne geçinirsiniz.

BAŞKAN – İzah etmeme müsaade eder misiniz lütfen?

Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bizim grup başkanı arkadaşlarımızla yapmış olduğumuz toplantıda Devlet Su İşlerine ait bu önerelerin işleme alınmaması noktasında bir şeyimiz olmuştu. Fakat sonra tekrar görüştük ve bunların işleme alınması noktasında bir şeyimiz oldu.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Ne alakası var DSİ'nin Soma'yla?

BAŞKAN – Efendim, müsaade eder misiniz.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Ayıptır ya!

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz Sayın Çetin. Bakın, ben bir açıklama yapıyorum gayet sakin bir şekilde.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “Bir şeyimiz” ne?

İZZET ÇETİN (Ankara) – “Bir şey”inizin ne olduğunu açıkla, “Şey, şey” diyorsun da.

BAŞKAN – Bir şey, o bir şey, şey o şey.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Ne o şey?

BAŞKAN – O şey, şu şey, anlatacağım.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Şu şey, bu şey...

BAŞKAN – Çok açıklayıcı oldu değil mi?

İZZET ÇETİN (Ankara) – Tabii ya...

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

İZZET ÇETİN (Ankara) – “Şeyini şey ettiğimin şeyi” de sizde. “Şey şey” diyerek şey yapan da sizde.

BAŞKAN – Sonrasında sayın grup başkanı arkadaşlarımızla yapmış olduğumuz görüşmede...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Ama “Şeyini şey ettiğim” de sizde...

BAŞKAN – ... Sayın Orman Bakanımızın da ricası üzerine bu önereleri -bu iki önergeyi, diğerlerini değil ama- işleme alma konusunda bir karar oluştu.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Onları çekeceğinizi söylemişsiniz.

BAŞKAN – Hayır, onları çekeceğimizi söyledik, bugün konuştuğumuzda “Bunları koyalım.” diye konuştuk ya içeride Sayın Türel, siz de “Tamam.” dediniz.

O çerçevede, bu önergeler geri çekildiği için sahibine iade edilmişti orijinalleri ancak daha önce size basılı dağıtılmıştı. Aynı önerenin bir kez daha verilmesi noktasında Sayın Demiröz'ün imzasıyla tekrar içeriye girdi.

Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Efendim, şimdi...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Başkan, böyle yürütemezsiniz yani bu şekliyle yürütemezsiniz.

BAŞKAN – Haklısınız Sayın Çetin.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Yani “şey şey” diyerek olmaz bu işler.

BAŞKAN – Haklısınız Sayın Çetin.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Ya, “Haklısınız.”la da olmaz. Önder Matlı nerede? Ondan izahat istiyorum önerge sahibinden.

BAŞKAN – Önder Matlı Bey kendi önergesini çekti, bu önerge Sayın Demiröz tarafından tekrar verildi.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Çektiğini duyan var mı arkadaşlar? Önder Matlı'nın önergesinin çekildiğini duyan oldu mu?

BAŞKAN – Şimdi ben size duyurmuş oldum size işte, siz duymuş oldunuz.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Yok öyle şey, öyle usulsüzlük... Yok, olmaz öyle şey.

BAŞKAN – Sayın Genel Müdür, buyurun lütfen.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Efendim, şimdi hidroelektrik santraller son zamanlarda...

İZZET ÇETİN (Ankara) – O zaman, öbür önergeyi de oku, birleştirelim.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – ...ülkemizde gerçekten...

BAŞKAN – Efendim, çekilmiş önergeyi okutamam.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Çekilmedi!

BAŞKAN – Efendim, Sayın Önder Matlı tarafından önerge çekildi.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Çekilmedi!

BAŞKAN – Bakın yani artık...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Nerede Önder Matlı?

BAŞKAN – Sayın Çetin yani, siz mi bileceksiniz, ben mi bileceğim?

İZZET ÇETİN (Ankara) – Önder Matlı nerede? Ben Komisyon üyesiyim. Sen keyfi yönetemezsiniz burayı, usule uyacaksınız.

BAŞKAN – Sayın Genel Müdür, siz buyurun.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Peki.

Şimdi, hidroelektrik santrallerin önemi son zamanlarda giderek artmakta malumunuz olduğu üzere. Toplamda şu anda hidroelektrik santralleri 23.135 megavat olarak ülkemizde kurulu güce sahip yani toplam kapasitemizin yüzde 36'sı. Bu 23.135'in yaklaşık yarısı son on yılda yapılmıştır, bu da özel sektör kanalıyla.

Nasıl yapıldı? 4628 sayılı EPDK Kanunu çıkarıldı, akabinde 2003 yılında yani on bir sene önce Su Kullanım Hakkı Anlaşması Yönetmeliği çıkarıldı. Böylece özel sektörün önü açılmış oldu. Yani on bir sene içerisinde yapılan ile on bir sene öncesine kadar devlet tarafından yapılan kurulu güç üç aşığı beş yukarı aynı olmuş oldu.

Bunu rakamlarla verecek olursak, şu anda inşa hâlinde 148 adet hidroelektrik santrali vardır; bunların 144 adedi özel sektör tarafından yapılmakta, 4 adedi de kamu kurumumuz tarafından yapılmakta.

Verilen bu önergede amaçlanan şudur Sayın Başkanım: Tabii ki bu kadar çok özel sektör marifetiyle yapılan işlerde -bunlar tabii ki büyük barajlardan tutun da orta boyutlu hidroelektrik santraller dâhil olmak üzere- kontrol ve denetim çok önemlidir. Biliyorsunuz, daha önceki yıllarda 4628 sayılı Kanun'a göre 13 Şubat 2011 tarihinde 6111 sayılı Kanun'un 204'üncü maddesine eklenen (f) bendine göre, bu denetimin DSİ tarafından yapılması veya da DSİ'nin yetki vereceği özel sektör firmaları tarafından yapılabileceği aslında kanuna konulmuştu ve biz ona göre de bir yönetmelik çıkarmıştık ve bu denetimler başlamıştı fakat akabinde...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – İptal oldu.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – ...buna, önce Danıştay tarafından yürütmeyi durdurma verildi, arkasından da Anayasa Mahkemesinin 13 Şubat 2013 tarihinde vermiş olduğu kararla bu kanun iptal olmuş oldu.

MUSA ÇAM (İzmir) – Gerekçeler var mı yanınızda? Hangi gerekçelerle iptal edildi?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Şimdi onu arz edeceğim efendim.

Biz arkasından, Hukuk Müşavirliğimizle birlikte bizzat Anayasa Mahkemesi Başkanını ziyaret ettik, bunun önemini anlattık, bu kanunun neden iptal edildiğini irdledik ve bu kanunun yeniden teklif edilebilmesi için neler olması lazım... Bize kendisi şunu söyledi Sayın Başkanımız: Kanunda biraz detaylı gibi gözükebilir, uzun olmasının sebebi de zaten bundan. Yani çok kısa kanun çıkarılıp, yetkilerin bir yönetmelikle özel sektöre verilemeyeceği, bizzat verilmesi gereken yetkilerin kanunda yer alması gerektiği...

Şöyle ki; mesela ikinci paragrafta arz edeyim efendim: "Denetim şirketi su yapısının projesini veya revize projesini onaylamak, projesine ve ilgili mevzuata uygun olarak yapılmasını sağlamak, imalatla kullanılan malzemelerin ve imalatın projesini, teknik şartname ve standartlara uygunluğunu kontrol etmek, malzeme ve imalatla ilgili deneyleri yaptırmak, neticelerini belgelemek, yapılan tüm denetim hizmetlerine ilişkin belgeler ile DSİ tarafından yapılan kabul işlemini esas bu belgeleri DSİ'ye vermek zorundadır."

Buradaki maksat şudur efendim: Şu anda biz Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü olarak nasıl ki bir barajı, bir santrali denetliyoruz, orada bir kontrol mühendisimiz var. Bunlar inşaat mühendisi olur, jeoloji mühendisi olur -gerektiğinde değişik, makine, elektrik mühendisleri oluyor- ve inşaatla ilgili bütün birimleri, bileşenleri yerinde denetliyor, gerektiği zaman numuneler alıyor, laboratuvarlarda bunların tahlillerini yaptırıyor, bunları raporluyor, uygunsuzluk varsa bu raporlara göre proje revizyonu yapıyor, ta ki

işin kabul noktasına kadar bunlar nasıl Devlet Su İşleri marifetiyle yapılıyorsa, burada da bu önergede öngörülen, bütün yapılması gereken işlemler buraya konuldu ve bu özel sektör müşavirlik hizmetleriyle bunun bire bir yapılması öngörüldü.

Özeti budur Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Keskin...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Tamam Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Günel...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkanım, Genel Müdürümüz güzel söylüyor ama Danıştayın bir iptali var. Bu yönetmelikle ilgili kim gitti? Deminki söylediğimiz 6111’de çıkarılan Anayasa Mahkemesi neden iptal etti? Kendiliğinden mi gidiydi? Danıştay Dava Dairelerinin kararları var; Danıştayın kendisi Anayasa Mahkemesine başvuruyor. Durup dururken Anayasa’ya aykırılık iddiası yok. Şimdi, böyle geldiği zaman bunun gerekçesine baktınız mı?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI - Tabii.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Peki, şimdi, o zaman işin öbür tarafına geçelim. Bir taraftan baktım, bir sürü sektör oluşmuş, su yapıları, denetimiyle ilgili özel firmalar var, onlar var, bunlar var. Daha önce kim yapıyordu bunun denetimini? Yönetmelik çıkmadan önce su yapıları denetlenemiyor muydu?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI - Denetlenemiyordu.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Şimdi bu kanun çıkmasa -yine aynısını size de sorarım- böyle çıkmadığı zaman hukuki boşluk doğdu, ne yapacaksınız? Veya bu iptal olduğundan beri... 2012’de çıkmış bu. Yanlış hatırlamıyorsam esas numarası “2012” diye uzamış olabilir ama 2011’de... Siz 2009’da yönetmeliği çıkarmışsınız. 2011’de itirazı reddedilmiş, yürütmesi 2011’de durdurulmuş.

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Yanlış bilgi, düzeltiyim, net vereyim: 2009’da çıktı ilk yönetmelik, sonra kanun üzerine ikinci yönetmelik çıkarıldı yani bu 6111’in içinde. İkinci yönetmelik üzerine açılan dava Danıştay tarafından Anayasa Mahkemesine götürüldü.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Peki, şöyle söyleyeyim: Önceki yönetmelikte, 2011’de yürütmeyi durdurmaya itirazınız reddedilmiş yani önceki hâliyle “Su yapıları kuruluyla ilgili kurulun kanunla kurulması lazım, siz yönetmelikle yaptınız.” diye, 2009’da çıkardığınız yönetmelikle bunu yapamayacağınız söylenmiş, siz de “Biz bunu yaparız.” demişsiniz, bir reddolmuş, sonra 6111’de yapılandan sonra Anayasa Mahkemesi ayrıca iptal etmiş.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Doğru.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Şimdi, durup dururken Danıştay ve Anayasa Mahkemesi niye iptal etsin? Yani burada iptal ettiği hüküm ne? Yani bize biraz daha bilgi verin, bir şeyleri ben söylemeden siz söyleyin diyorum. Her seferinde biraz daha bilgi verin ki biz siyasi konuşmayalım.

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Şimdi, Sayın Milletvekilimizin soru-cevap şeklinde olduğu için, ister istemez müdahaleli oldu ama...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ben de onun için, biraz konuşmayı şey yapın diye.

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Şimdi, kısmi tamamlayıcı olmasın. Ben açık olarak şöyle söyleyeyim madem kendisinin buradaki...

Danıştaya Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği götürdü. Açılan davada da Danıştay 10. ve 13. Daireleri müşterek kararla, kendileri resen Anayasa Mahkemesine götürdüler ancak açıp okuduğumuzda, baktığımızda göreceğiz, Danıştayın kararında hiçbir gerekçe de yok. Sadece, yani götürme gerekçesinde Anayasa Mahkemesine, geçmişteki o önceki yasaya dayalı olmadığına dayanarak götürdüler. Anayasa Mahkemesi ise gerekçeleri yazdı. Biz de zaten şu anda heyetin önüne gelen uzun madde hâline, Sayın Genel Müdürümüzün söylediği şekilde, o gerekçeleri esas alarak, istenilen hususları madde hâline, kanun düzenlemesi hâline getirmiş bulunuyoruz.

Sayın Milletvekilim, özetle budur.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yani niye “Uyuşmadı.” diyor o zaman? Burada yazıyor, diyor ki: “Değinen düzenlemelerle 2009 -bilmem ne- su yapılarının yürütmesinin durdurulması hakkında verilen yargı kararları ve açıklamalar dikkate alındığında 14’üncü maddenin (1)’inci fıkrasının (f) bendinde yer alan veya gerektiğinde yetkilendirilecek denetim şirketlerine...” Bak, nereden başlıyor?

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Sayın Vekilim, sorunuzun...

MEHMET GÜNAL (Antalya) - Virgül nereden başlamış? Açmış tırnağı, “veya gerektiğinde yetkilendirilecek...” Yani, bu sizin görev ve şeylerle ilgili kanun maddenizde yok.

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Sayın Vekilim, o eski hüküm. Anayasa Mahkemesinin kararının iptal kararı üstünde 3 önemli husus var: Denetim şirketinin yetkilerini, DSİ'nin denetim yetkisinin devam edip etmediğini, uygulanacak yaptırımlarını ve sonuçlarını istiyor. Biz de bunları uzun madde hâlinde esas olarak bunu getirdik. Yani, işte demin Genel Müdürümüzün bizzat okuduğu (2)'nci fıkra tamamen bu yetkilendirilecek şirketlerin neyi yapacağı, sonuçta kabulün de DSİ tarafından yapılacağının en açık ve uzun hâli de buradan, zaten Sayın Genel Müdürümüz bunu izah ettiler.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Bizzat Anayasa Mahkemesi... Kararını okur musun?

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Anayasa Mahkemesinin kararında var zaten. Kararını aynen okuyayım ben, Anayasa Mahkemesi kararının işte iptalin üstündeki en önemli kısmı şudur sonuç olarak: “Denetim şirketlerine yaptırılacak denetimde...”

VAHAP SEÇER (Mersin) – Karardan mı okuyorsun?

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Tabii, karardan okuyorum aynen.

13/2/2013...

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ne başlıklı bana tekrarlar mısın?

BAŞKAN – Hangi paragraf, hangi başlık?

ADNAN KESKİN (Denizli) – Okuyun orayı.

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Tamam.

“Denetim şirketlerine yaptırılacak denetimde bu şirketlerin yetkilerinin sınırları...” “Yetkileri”ni diyoruz, biz yetkilerinin ne sınırları olduğunu belirtiyoruz.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ben size bir bölüm okuyacağım o zaman, lütfen dinleyin.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yani, ben söylediğim de şimdi en son kısmını...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Mehmetçğim, hemen bir dakika...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Adnan Ağabey, bir cümle okuyayım, devam etsin.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Hayır, ben Anayasa Mahkemesinin kararını okuyacağım.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – İşte onu diyorum yani oku, sen oku, fark etmez.

128'inci maddesini...

BAŞKAN – Arkadaşlar...

Sayın Keskin, buyurun siz okuyun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Oku Ağabey, aynen burada yazıyor.

ADNAN KESKİN (Denizli) – “Denetim şirketlerince yapılacak denetimin usul ve esaslarına ilişkin temel ilkelerin belirlenmemesi...”

Var değil mi elinizde Anayasa Mahkemesi kararı?

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Dinliyorum efendim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – “...itiraz konusu kuralın belirsizliğine de yol açmakta ve bu belirsizlik Anayasa'nın 2'nci maddesine aykırılık oluşturduğu gibi dava konusu kural yönünden devletin kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları ve kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceğini öngören Anayasa'nın 128'inci maddesi uyarınca yapılacak denetime de engel oluşturmuştur.” Yani, özel şirkete devredemezsiniz diyor burada. Burayı geçiyorsunuz.

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Geçmiyoruz Sayın Vekilim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ben onun için size daha başlangıçta dedim ki şu Anayasa Mahkemesi kararını bir söyley misiniz dedim. Anayasa Mahkemesinin kararının özü Anayasa'nın 128'inci maddesi. 128'inci madde burada önümde, “Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.” diyor. Anayasa Mahkemesi de sen, kardeşim, bu

denetimleri özel bir şirkete havale edemezsin, çıkardığın yönetmelik bu yönden sakat, dolayısıyla sen ancak bunu bir kamu denetimiyle yapabilirsin diyor.

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Sayın Vekilim, ben cevaben ve aynı zamanda açıklama mahiyetinde söyleyeyim. Burada “Yönetmelikle düzenleyemezsin.” dedi esasında bu Anayasa Mahkemesinin kararı. Yani, bizim bir önceki 6111, 4628’e eklenen fıkradaki detaylı olmadan, sadece direkt “Yönetmelikle düzenlenir.” kısmını netice itibarıyla oraya getirdi. Ayrıca DSİ’nin bir üst paragrafta “Yetkisinin, sorumluluğunun devam edip etmediğinin belli olması lazım.” diyor. Zaten bizim kendi maddemizde, ben demin de okudum, yinelıyorum, “Su yapılarının, mevzuata ve onaylı projesine aykırı yapılması hâlinde, bu durumun düzeltilmesi için yetkili denetim şirketi tarafından yatırımcıya en fazla otuz gün eksiklikleri düzeltme müddeti verilir.”

ADNAN KESKİN (Denizli) – Kim bu yetkili denetim şirketi? Tartışma konusu bu zaten.

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Bunun usul ve esasları işte yönetmeliğe bilahare verilecek o detayla.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yani, kamunun...

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Ben bitireyim mi Sayın Vekilim izninizle.

“Mevzuata ve projeye aykırılığın giderilmemesi hâlinde, verilen sürenin sonunda veya acil hâllerde derhâl denetim şirketi işi kısmen veya tamamen durdurur ve durumu gecikmeksizin DSİ’ye bildirir. Yapılan inceleme sonucunda nihai karar DSİ tarafından verilir.” Zaten Anayasa Mahkemesi de bizim “Kanun düzenlemesi yapılır ve yaptırılır.” ı başlangıçta az olduğundan bu bütün detaylı, bu uzun madde hâline gelmesi de buradan kaynaklandı. Sonuçta, sadece özel şirket, denetim şirketine her şey verilmiş değil, nihai kararı veren Devlet Su İşleri zaten ve hatta, denetimin denetimi söz konusu. 3’üncü fıkraya dikkatle bakılırsa...

Ben bu arada tabii, hukukçu olarak bir şeyi belirtiyim, demin söylediğiniz 128’inci maddenin bugün Türkiye’de uygulanan en tipik örneği 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 35’inci maddesi. Bakınız, aynı hukuki anlamda teknik şablona benzer çünkü hatta can ve mal güvenliğinin en çok olduğu alandır ve bu özel şirketlere kısaltılmış TÜVTÜRK galiba, o şirketler tarafından şu anda otomobil, her türlü şey denetlenmektedir.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Fennî kontrol adıyla.

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Fennî kontrol, evet efendim.

Neticede aynı...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yanlış, gerekçe olmaz.

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Hayır, yanlış değil.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Orada yaptığınız Anayasa’ya aykırı.

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Efendim, şu anda yürürlükte ve kaç yıldır uygulanıyor, hepimizin, Türkiye’de şu anda en hâliyle hani demin dediğinize cevaben söylüyorum...

ADNAN KESKİN (Denizli) – E, götürülmemiştir Anayasa Mahkemesine, sizinki götürülmüş, iptal edilmiştir.

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – ...ama biz kendimize dönelim netice itibarıyla, devlet eliyle, Devlet Su İşleri olarak biz su yapılarının denetiminin ortada kalmamasının gerekliliğini Sayın Genel Müdürümüzün de belirttiği şüphesiz Devlet Su İşleri geçmişte yaptığı, bugün de yaptığı bu yapıların birbiriyle entegre havza içi çalışmalar olması nedeniyle zaten göz ardı etmesi mümkün değil. Şu anda genelgeyle mi gitmesi, yoksa kanunla mı gitmesi mi önemli. Esasen şu anda yasal düzenlememiz bunu gerektirdi.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ama iptal, genelge veya kanun demiyor; iptal, 128.

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Hayır, “Şu andaki nasıl gidiyor?” diye sordukları için ona açıklık getirdim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, o zaman kitabın sonuna gelelim. Güzel söylediniz TÜVTÜRK diyerek, ben de oraya gelecektim zaten. Yok yani onun için söylemiyorum, denetimin kime yaptırılacağı konusuna geleceğimiz için sonuna gelmiş olalım, fazla yormayayım sizi.

1953 tarihli mi kanun?

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – Kanun 1953 evet.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Peki, orada denetim görevi var mı?

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – “Murakabe” kelimesi var sadece.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Tamam yani DSİ şimdiye kadar su yapılarını denetliyor muydu?

DSİ BİRİNCİ HUKUK MÜŞAVİRİ İLHAN UMUT – 2003’e kadar demin Genel Müdürümüz ön bilgileri verdi zaten.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Hayır yani...

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Sadece DSİ yapıyordu.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – DSİ yapıyordu, denetim görevi de yapıyordu.

Bir, peki, sizce şimdiye kadar kaç tane su yapılarını denetlemiştir? İki, yönetmeliği çıkardıktan sonra iptal olup yapıncaya kadar kaç tane su yapısını özel şirketlere denettirilmesi işini verdiniz? Bunların bir mali portresi var mıdır? Bunun parası nasıl ödeniyor? Şu anda denetlenmeyi bekleyen -söylediğiniz, denetimsiz kaldı ya her taraf, batıyor HES’ler- bunlardan kaç tanesi denetimsizdir, bunların hangilerini özel sektöre yaptırmayı düşünüyorsunuz? Kitabın sonu burası kardeşim, bu maddenin geliş nedeni de bu. Bize iki saat masal anlatmayın. Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi de bu, bakın, “Devletin asli işleri memur eliyle yaptırılır.” diyor. Siz kalktınız bize TÜVTÜRK’ü örnek veriyorsunuz, Allah razı olsun yani geleceğimiz yere kestirmeden gelmiş olduk. Yok, siz söylemeseniz de ben gelecektim de kitabın sonuna geçmiş olduk, arada birkaç sayfa daha vardı. İptal gerekçesi bu, Danıştayın, Anayasa Mahkemesine iki tane dava dairesinin oturup aldığı karar bununla ilgili, “Özel sektöre denetleme yaptıramazsın.” diyor yani özetini söylüyorum. Onun için şimdi sizin kaç tane denetimi yani illaki bir özel şirkete vermediğiniz zaman...

Gelin size denetim kadrosu verelim, 500 tane müfettiş verelim. 40 bin tane öğretmen veriyoruz devletin ihtiyacı olunca. Bak, Başbakan istemiş, 400 tane raporör veriyoruz koç gibi yani genel müdürlük kurduk, alternatif DPT kurduk Başbakanlığın içerisinde, tam 402 tane kadro verdik ya. Size de müfettiş kadrosu verelim yani gelin yapın denetiminizi. Niye illaki hemen gidip de dışarıda bir şirkete kaynak aktaracağız diye uğraşıyorsunuz anlamıyorum.

Zurnanın zırt dediği yer burası, kusura bakmayın. Burada bütün mesele Mahkeme iptal etmiş, buna uygun bir şekilde yönetmelikle verdiğiniz gibi dışarıya veremiyorsunuz, gene Meclise gelip aklama yapıyoruz. Hiç kusura bakmayın, ben artık iyi niyete bu maddelerde güvenmiyorum, hele sonradan gelip eklenenler... Yok efendim, denetim bilmem ne. Var, denetim birimin var, iç denetim birimin de var. Yok mu DSİ’nin? Kendi denetim birimi burada var ve bunlar yeni de değil yani o denetim birimleri çok eski. Bilmediğimiz bir kurum değil ki. Yeni bir şey çıkmış, illaki bunların acele...

Ben yine aynısını soruyorum, çıkmadığı zaman senin denetim işin ne olacak, her taraf denetimsizlikten batacak mı, ne olacak, yapamayacak mısın diyorum.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Sayın Başkanım, şimdi cevap vermeye çalışayım.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Şu cevapları alayım efendim isterseniz sıcaklığı sıcaklığına çünkü sizden önce Sayın Seçer’in söz talebi var.

Sayın Genel Müdürüm, siz soruları bir not olarak alın, bütün arkadaşlarımıza söz vereyim, ondan sonra cevap verirsiniz daha iyi olur.

Sayın Seçer, buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – “Kaynar belki arada.” diyorsun.

BAŞKAN – Belki hani unutulur diye Sayın Günel, evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Sayın Genel Müdür, az önce “148 adet hidroelektrik santrali inşaatı devam ediyor.” dediniz. Bu dere tipi ve diğer büyük baraj HES’leri de, hidroelektrik santraller de bunların içerisinde, değil mi?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Tabii.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şimdi, sanıyorum toplamda proje sayısının bunun 3-4 katı civarında olması lazım.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – 450 adet de lisans mı verdiniz? Özellikle dere tipi santrallere bir hayli herhâlde lisans verildi, değil mi?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şimdi, ben tabii, hukuki boyutunu tartışmayacağım, hukukçu değilim. Önümde var, Danıştayın kararları var, Anayasa Mahkemesi kararları var. İlginç bir şey de söylediniz, “Anayasa Mahkemesi Başkanını ziyaret ettim.” dediniz. Yaptığınız düzenleme, yasa çok kısa, değil mi? Hani, yönetmelikte yazdığınız detayları yasada belirtmeniz lazım.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Anayasa 2, 7 ve 128'e de aykırı bulmuş, iptal etmiş. Peki, teknik olarak siz özel sektöre su yapılarını ihale ediyorsunuz, veriyorsunuz, su kullanım hakkını da veriyorsunuz. Şimdi, böyle durumda kamu adına daha sağlam iş yapabilmek için, daha doğru iş yapabilmek için, daha kendinizi rahat hissedebilmek için bu yapıların DSİ'nin yetişmiş mühendisleri ya da kadroları tarafından kontrolü daha makul değil mi? Yani, bir profesyonel ekip kursa idik... Son on iki yıldır sizin politikalarınızla Türkiye'nin su yönetimi yapıyor ve bunu da gururla söylüyorsunuz. “On bir yıl önceki yapılan su yapılarının toplamı, bizim on bir yıldır yaptığımız su yapılarının toplamına eşit.” dediniz.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Hidroelektrik santral olarak.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Bu, muazzam bir iddia sizin açınızdan ve başarı öyküsü. Peki, bu başarı öyküsünün altına imza atanlar bir sonraki adımı niçin görmezler? Örneğin, Adana Kozan'da bir kaza oldu 2002 yılında, 10 yurttaşımız... Hatta 2'sinin de cesedi bulunamadı, değil mi?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – 4 yurttaşımız Giresun'da, yine bir hidroelektrik santrali yapımında vefat etti. Orada kimler kontrol ediyordu o su yapılarını, özel sektör mü kontrol ediyordu? Devam edeceğim yani “evet” ya da “hayır” deyin.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Evet.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Özel sektör... Peki, kamunun bugüne kadar, 2002 yılına kadarki su yapılarına ilişkin DSİ'nin öyküsü nedir? O dönemlerde tabii ki inşaatı siz yapıyorsunuz, projelendirmeyi siz yapıyorsunuz, dolayısıyla denetim de sizin elinizde. 2002 ve 2014, bu süreç içerisinde su yapılarında ne gibi olumsuzluklar meydana geldi, özellikle ölümlü kazalar? İşte, baraj kapakları patlıyor ya da setler patlıyor vesaire, bu tip arızalar meydana geldi. Ben şu işin hukuki boyutundan ziyade teknik boyutuyla ilgileniyorum, diyorum ki: “Güzel, iyi projeler yapıyorsunuz da bu kadar...” DSİ'nin geçmişi de sanıyorum son... Kaç yılında kuruldu?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – 1954.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Aşağı yukarı altmış yıldır bir müktesebatı olan, teknik kadrosu olan, yetişmiş mühendisleri olan kurum. Niçin profesyonel bir denetim mekanizması kuramadınız bugüne kadar, son on iki yıldır?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Cevap verebilir miyim efendim?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bir saniye...

BAŞKAN – Sayın Akçay, buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir de şeye göre megavat ölçeği var mı? Yani, hangisine hangi denetim yapılacak, hepsi tek tip mi? HES'lerde büyüğü var, küçüğü var. Yönetmelikte öyle bir şey var mı?

BAŞKAN – Sayın Akçay, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Şimdi, Sayın Başkan, denetimi Devlet Su İşleri kendisi yapamıyor mu? Bu sorunun cevabının açık, net olarak cevaplanması gerekir. Bizim bildiğimiz Devlet Su İşleri Türkiye'nin en köklü, en iyi teşkilatlanmış, bugüne kadar da altmış seneden fazla...

VAHAP SEÇER (Mersin) – Muazzam mühendisler yetiştirmiş bir kurum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – ...çok temel altyapı yatırımlarını gerçekleştirmiş, Türkiye'nin yüz akı bir kurumdur. Bunu herkes kabul eder.

Şimdi, “Özel sektör müşavirlik şirketleri eliyle denetim yapılacak.” diyor bu madde. “Devlet Su İşlerince müşavirlik hizmeti satın alınarak yaptırılır.” Müşavirlik bir danışma işidir, bir denetim işi de değildir. Kelime ve lafzen de onu da bir hatırlattıktan sonra şunu söylemek istiyorum: Burada çok enteresan bir ibare var, denetimi de aşan bir ibare, o da diyor ki: “Denetim şirketi işi kısmen veya tamamen durdurur -durdurmak icrai bir yetkidir- ve durumu gecikmeksizin DSİ'ye bildirir.” Şimdi, “Denetim şirketi işi kısmen veya tamamen durdurulması için gecikmeksizin DSİ'ye bildirir.” dese bir denetim görevi yapacak. İcrai bir yetki de veriliyor burada yani işi durdurma yetkisi. Oysa, denetimin görevi...

BAŞKAN – Belki telafisi mümkün olmayan hallerde...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Denetim şirketi bir durum tespiti yapar, bir fotoğraf çeker ve adına denetim yaptığı birime de rapor eder bunu ve sorumluluğu da bununla sınırlıdır. Daha sonra denetim şirketinin sorumluluğunu düzenleyen bir paragraf var ama Devlet Su İşlerinin sorumluluğunu da herhâlde ortadan kaldırmaz bu.

“Yönetim fonksiyonları” dediğimiz bir şey var. Özellikle son bir aydır burada torba tasarı görüşmelerinde, Soma komisyonunda sıklıkla dile getiriyorum. Bir idarenin en önemli fonksiyonlarından birisi denetim fonksiyonudur. Devlet Su İşlerinin denetim fonksiyonu flu kalıyor burada.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Buna cevap alalım Sayın Akçay.

Sayın Keskin, buyurun.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Şimdi, efendim, Devlet Su İşlerinin kuruluş yasası var, onun 2’nci maddesinde yapabileceği işler sıralanmış. Burada müşavirlik hizmeti alacağına ilişkin bir düzenleme yok görevleri arasında. Ek (r) maddesini okuyorum burada, verilen görevi: “İşletmeye açılan hidroelektrik santrallerinin su kullanım hakkı anlaşmalarına uygun şekilde işletilip işletilmediğini kontrol etmek, bunlarla ilgili her türlü hesap ve tahsilât işlemlerini yapmak.” Yani, bu görev bizzat Devlet Su İşlerine verilmiş durumda. Dolayısıyla, teşkilat yasasında görevleri içerisinde değil. Sizin herhangi bir şekilde bir müşavirlik hizmeti alma diye bir yetkiniz yok bu kanuna göre burada. Anayasa Mahkemesinin iptalinde de bu iş işleniyor yani müşavirlik hizmetinin verilme yetkisinin olmadığı. Zaten baktığınız zaman (v)’ye kadar geliyor görevleriniz. O (v)’ye kadarki görevlerin içerisinde sizin müşavirlik hizmeti alma hakkınız gözüküyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Keskin.

Sayın Çam, buyurun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdür kısa açıklamasında 148 adet hidroelektrik santral yapıldığını ve bunun 144’ünün özel sektör, 4’ünün de yapıldığını... Yani, buradan da görüyoruz ki Türkiye’deki kaynakların tamamen özelleştirildiğini ve özel sektör tarafından yapıldığını, doğal olarak da Sayın Keskin’in söylediği gibi, teşkilat yasasında esas işverenin Devlet Su İşleri olduğunu, dışarıya iş verilmeyeceğini belirtti. Şimdi, ben buradan tabii, Sayın Genel Müdüre sormak istiyorum, bu 144 tane santralin yapılma koşulları nedir, hangi koşullar altında özel sektöre verilmiştir? Kamunun hidroelektrik santralleri yapacak, Devlet Su İşlerinin yapacak ekonomik koşulları yok mudur? Yeteri kadar bilgi birikimi, kadrosu mevcut değildir, ondan mı dışarıya veriliyor? Dolayısıyla, şimdi bir de özel sektörün yapmış olduğu bu hidroelektrik santraller otomatikman dışarıdaki birtakım şirketler tarafından denetleniyor. Şimdi, Sayın Seçer de söyledi, özellikle bu HES inşaatlarında yaşanan iş cinayetleri var ve birçok işçi kardeşimiz de hayatını kaybediyor. Sizden şunu da öğrenmek isteriz: Yani, toplam bugüne kadar yapılan bu HES inşaatlarında ve diğer santrallerde hayatını kaybeden işçi sayısı nedir? Buradaki kusurlar nereden kaynaklanmaktadır, neden bu işçi arkadaşlarımız hayatlarını kaybetmiştir? Bu soruların cevabını almak isterim sizden.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çam.

VAHAP SEÇER (Mersin) –Bir cümle sorabilir miyim? Hepsini bir şey yapsın.

BAŞKAN – Tabii ki.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Dünyada örneği var mı? Dikkatimi bir şey çekti de şimdi bu yasada? Şimdi, biz kamuoyu araştırmalarını seçimlerden önce belediyelere yaptırarak, bedelini de belediyeler ödüyor kanun gereği. E, tabii, herkes kendini ön sırada çıkartıyordu. Şimdi, bu da böyle denetim yapan firmaya bedelini yüklenici firma ödüyor, değil mi?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Tabii.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Yani mantık olarak da benim parasını ödemiş kurum... Yani bir sıkıntı, bu bir sıkıntı. Bizim belediyeler gibi olur sonra, kaybettik Mersin’i.

BAŞKAN – Yani” Parayı veren düdüğü çalar demek istiyor.” Sayın Seçer.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Biliyorsunuz Sayın Bakan, Mersin’i kaybettik, önde görünüyorduk anketlerde.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Sayın Başkanım, bu su kullanım hakkı anlaşmasına göre, bu özel sektör santralleri nasıl yapıyor biraz oradan bahsedip ondan sonra denetime neden ihtiyaç duyulduğuna ve diğer sorulan sorulara cevap vereyim.

BAŞKAN – Ama Sayın Genel Müdürüm, spesifik sorulara mutlaka cevap alalım.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Tamam.

Efendim, şimdi “HES yapılma koşulları nelerdir?” Biz Devlet Su İşleri olarak, özel sektörle su kullanım hakkı anlaşması imzalıyoruz ve bu özel şirket bunu devletten hiçbir kaynak çıkmadan kendisi kendi imkânlarıyla yapıyor, kırk dokuz yıllığına işletiyor, arkasından devlete yine bunu iade ediyor, devrediyor. Yani, bir nevi yap-işlet-devret modelidir bu, dünyada da çok örneği vardır.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayıları var mı bunların, ne kadardır yani?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Vereceğim efendim, hepsini vereceğim.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ben, denetimi olayının dünyada örneğini sordum.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Var efendim.

Şimdi inşaatı devam edenlerini verdim, işletmede olarak Devlet Su İşleri tarafından bugüne kadar 65 adet, özel sektör tarafından 334 adet, daha önce, biliyorsunuz, yap-devret, 3096, vesaire diğer kanunlara göre yapılanlar vardı, bunlara göre yapılanlar da 76 adet olmak üzere 475 adet santral yapılmış. Şu anda inşaatı devam edenleri tekrar veriyorum: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü olarak 4 adet, özel sektör 144 olmak üzere toplamda 148.

Peki, arkadan ne geliyor? Neden biz bu kanuni düzenlemeye ihtiyaç duyduk, onu esas özetle vurgulamak istersem: Özel sektörün yapacağı 833 adet daha proje var. Bunların bir kısmı su kullanım hakkı anlaşması yapılmış, projesi devam ediyor, planlaması devam ediyor, vesaire.

MUSA ÇAM (İzmir) – Kaç dediniz?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – 833 adet özel sektörün yapacağı santral var.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şu anda proje aşamasında ama inşaat hâline dönüşmemiş?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Henüz daha dönüşmemiş. Zaten sıkıntı burada.

Devlet Su İşleri, peki bugüne kadar ne yapmış? Devlet Su İşleri, bugüne kadar baraj veya gölet 832 adet gerçekleştirmiş; bunların 294'ü büyük baraj, 538 adet de gölet olmak üzere toplam 832 adet depolama tesisi yapmış, şu anda da 620 adet devam ediyor.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Onlar çok gerçeği yansıtmaz Sayın Genel Müdürüm. 1970'li yılların Türkiye'si'nde işlenen toprak, nüfusu, su ihtiyacı, bunlar başka bir şey.

BAŞKAN – Yok, mevcut durumu söylüyor.

VAHAP SEÇER (Mersin) - Bunlar biraz siyasi değerler, bize teknik olarak... Güzel yatırım yaptınız, elinize sağlık da şimdi bir başka konu.

BAŞKAN – Yok, onu vurgulamak istemedi, denetim ihtiyacının nereden geldiğini vurguluyor herhâlde.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ben söyledim zaten, yani önceden...

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Şimdi, ben, şunu vurgulamak istiyorum: Yani, şu anda inşaatı devam eden sayıya bakarsak, özel sektörün yapmış olduğu sayılara bakarsak ve arkasından da özel sektörün getireceği o rakama bakarsak, bizim önümüzde çok büyük bir özel sektör HES var.

“Mevcut ekibinizle yapamazsınız?” diye bir soru geldi. İç denetim birimlerimiz, biliyorsunuz, 5018 sayılı Kanun'a göre, onların yapacakları, denetleyecekleri konular bellidir. Tabii ki, daha çok başka konularda, muhasebe, kayıt vesaire işleri denetliyorlar.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kim denetliyordu şimdiye kadar?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Efendim, izah edeceğim, izah edeceğim.

Şimdiye kadar, tabii ki Devlet Su İşleri denetliyordu, şu andaki özel sektörün yaptıklarını da Devlet Su İşleri denetlemekle yükümlü ancak biz bunu mevcut sayımızla, mevcut kapasitemizle yapamıyoruz. Biz, son on yılda, 33 bin olan sayımızı şu anda 20 bine düşürdük, düştü. Yani, şu kadar kadro verilir, yapılır.

Bir de şunu arz etmek istiyorum efendim: Şu anda özel sektörde çok büyük bir potansiyel var. Yani, müşavirlik hizmetleri aslında bana göre Türkiye'de tam olarak değerlendirilememiş bir potansiyeldir. Çok büyük bir potansiyel var dışarıda; DSİ'den emekli olmuş veya başka bir özel şirkette çalışmış, projecilik yapmış, müşavirlik yapmış, bunlar potansiyel olarak duruyor. Biz hangi sektörden, hangi branştan ihtiyacımız varsa -inşaat mühendisi, jeoloji mühendisi, kimya mühendisi, makine mühendisi, elektrik mühendisi- hizmet alımı şeklinde bunları değerlendiresek -zaten buradan murat edilen budur- bu potansiyeli değerlendiresek. Şartlarımız ağır, yani biz şu anda hangi şartlarda istiyorsak kendi içimizde, özel sektörden istediğimiz de bu. Sonra bunun devlete getireceği hiçbir mali bir yükü yok, sayın vekilimiz bunu gayet güzel izah etti.

BAŞKAN – Bu, sayın vekilimin izah ettiği sıkıntı doğurmaz mı peki?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Hayır efendim, doğurmuyor, şöyle yapıyoruz, düşündüğümüz şudur: Bir müşavirlik hizmet alımı yapacağız, bunun bir bedeli var. Tabii, öbür tarafta su kullanım hakkı anlaşması hazırladığımız...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kim yapacak?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – İhaleyi biz yapacağız.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Neden?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Hizmet alımı almak için.

Öbür tarafta HES’i yapacak yatırımcı var, o yatırımcıdan da bunun bedelini...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Mali denetim yaptırıyor, adam koymuş “Kardeşim, şu şu sayılı denetim firmalarına yaptır, okeyle, bana getir.” diyor, “Bunların ihalesini ben yapayım, hangi firmaya ben vereceğime ben karar vereyim.” demiyor. Dış denetim yapılan bütün anonim şirketleri, SPK’ya tabi olanlar, bankalar, hepsi kendileri gidiyor, denetimi yaptırıp getirip...

BAŞKAN – Yok ama bu denetim DSİ adına yapılıyor, sadece DSİ bedelini diğer taraftan tahsil ederek kendisi yapıyor ödemeyi.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Sayın Başkan, burada şunu iyi vurgulamamız lazım: Yani, denetim, sadece gidip iki normal rapor tutup getirme denetimi değil.

Devlet Su İşleri -başta da izah etmişim, tekrar altını çizmekte fayda var- biz kontrol teşkilatı olarak ne yapıyorsak bu hizmet alımı yapacağımız özel sektörden de aynısını istiyoruz. Bizzat orada kontrol mühendisi bulunduracak. Efendim, her branşta kontrol mühendisi gidecek oradan gerekli numuneleri alacak, deneyleri yaptıracak, getirecek raporlayacak, DSİ’ye bunlar raporlayacak. En son kararları yine biz vereceğiz bütün aşamalarda, adım adım. Aylık raporlar gönderecek, uygun değilse, biz “Uygun değil.” diyeceğiz. Eğer, şartnamesine uygun olmadan bir denetim yapmışsa onun da cezası var, bu kanuni düzenlemeye var.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Nedir o?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Var efendim, bunu okursanız.

Kaldı ki, bütün denetime kadar, bütün denetim bittikten sonra işin kabulünü yapacak da yine Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü. Bütün kontrollerden geçmiş, artık iş bitmiş, su tutulmuş vesaire bütün imalatlar bitmiş, işin kabulünü Devlet Su İşleri yapacak. Bu da bitmiyor, diyelim ki, inşaat bitti, işletmeye alındı, zaman içerisinde bir denetimden kaynaklanan bir sıkıntı varsa on beş sene de yine müteselsilen sorumlu. Bu, bana göre, gerçekten çok büyük bir şey.

Peki “DSİ bunu yapamaz mı?” Tabii ki yapar. Sayıları verdim, bizim mevcudumuz da belli ancak biz bunu yapma imkân ve teknik kabiliyetimiz zayıfladı.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Peki, bunlara başlarken siz nasıl inceliyorsunuz? Fizibilite etüdü hazırlığı, bakıyorsunuz, başlangıçta lisans vermeden önce siz geliyorlar, onları hangi elemanlarla yapıyorsunuz, o çok mu kolay? Yani, bunlar sizden geçiyor.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Tabii ki efendim, tabii ki.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Biliyorum, DSİ’nin hazırladığı etüt raporları oluyor.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Şimdi, efendim, 2011 yılında biliyorsunuz yüce Meclisimiz tarafından yeni bir Kanun Hükmünde Kararname çıkartıldı 662 sayılı.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Biz çıkarmadık.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Yetkiye dayalı olarak, onu demek istiyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Onu Başbakanlık KHK olarak yayımladı.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Meclisin yetkisine dayanarak efendim Hükümetimiz çıkardı. 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile, bize 2 adet daire kurma yetkisi verildi. Bunlardan bir tanesi de bu ihtiyaçtan dolayı Hidroelektrik Santraller Dairesidir, Daire Başkanı da burada. O ana kadar, tabii ki, bunların su kullanım hakkı anlaşması imzalanana kadar, bir başvuru, bir fizibilite çalışması, fizibilitenin incelenmesi, onaylanması, onaylandıktan sonra EPDK süreci var, EPDK süreci ve su kullanım hakkı anlaşması imzalanması, arkasından projeler, projelerden sonra inşaat. Aslında, buraya kadar çok güzel denetim gidiyor ama...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Orasını zaten baştan denetliyordunuz, onu sormaya çalışıyorum Sayın Genel Müdürüm. Süreci bildiğim için soruyorum. Elinizde eleman var, bana daha önce danışmanlık için “Şu şu ne?” dedikleri zaman “DSİ’nin raporunu getirin, bir bakalım, orada bütün teknik ayrıntı vardır.” diyoruz, onu bildiğim için. Onu yapan kişi zaten aynı şekilde neyin girip neyin çıktığını bilecek arkadaşımız. Yani, başlangıçta lisansı verirken EPDK’yla alakalı değil, siz de bu işin içindesiniz, EPDK da...

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Tabii, tabii.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Zaten siz onu baştan bu iş uygun mu, değil mi diye verirken yani bunun teknik boyutunu bilen elemanlarınızla...

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Sayın Milletvekilim, burada şunu göz ardı etmemek lazım: Bizim şu anda daire olarak burada, merkezde yaptığımız fizibilite incelemesi, proje incelemesi. Esas inşaat başladıktan sonra mahallinde denetimi var bunun, mahallinde denetim. Yani, buradaki bilmek, fizibiliteyi incelemek, projeyi onaylamak yeterli olmuyor.

Şu anda hiç özel sektörü düşünmesek, bizim kendi kurumumuzda da şöyledir Sayın Milletvekilim: Bizim, burada, merkezde dairelerimiz var, burada fizibiliteler incelenir, projeler incelenir, onay verilir ancak bunlar inşaatla başlayınca 26 adet bölgemiz var, bölge teşkilatımız var, bölgemize bunlar gönderilir, bizzat orada şube müdürlüklerimiz, bölge teşkilatımız bunları kontrol eder, son iş kabulüne kadar buraya gelir.

BAŞKAN – Sayın Genel Müdürüm, bir dakika...

Sayın Kuşoğlu, sizin de bir sorunuz vardı.

Buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdür, bir soru soracağım, ona göre yorum yapacağım: Bu denetim biriminin ücretleri nereden ödenecek?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Efendim, şimdi, biz, bir hizmet alımı yapacağız, önce biz onu, hizmet alımının karşılığını ödeyeceğiz, ne kadara mal olmuşsa son şeyiyle birlikte bunu yatırımcı şirketten alacağız.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Alacak?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Evet efendim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Orayla pazarlık yapacak değil mi? Bir fiyat tarifi var, oradan doğrudan alacak ya da pazarlık edecek.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Şöyle efendim: Biz, bunu kendimiz hizmet alımı yapacağız dediğimiz 4734 sayılı

Kamu İhale Kanunu'na göre ihale edeceğiz, yarıştıracacağız şirketleri, en düşük bedeli verene, en uygun bedeli verene işi ihale edeceğiz. Ne kadara ihale edilmişse o maliyeti de yatırımcıdan alacağız.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Mevzuata göre böyle bir sınıflandırma var mı?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Var efendim, var. Esas, bunlar tabii, yönetmelikte düzenlenecek yani bir barajın denetimi ile bir küçük nehir santralinin denetimi tabii ki aynı değil. Bir barajsa orada şu kadar inşaat mühendisi, şu kadar makine mühendisi, şu kadar elektrik mühendisi, şunlar, şunlar bulundurulması gerekir diye yazacağız yönetmeliğimize, basit bir santralse belki daha kısa, daha sade...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Denetim şirketinin parasını diğer şirket öder diyorsunuz ama ödemezse...

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Biz vereceğiz.

Efendim, biz önce ödeyeceğiz, daha sonra yatırımcıdan onu alacağız.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Ne hakla diyorsunuz bunu?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Madde de var efendim, kanunun maddesinde var.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Madde var da dayanağınız ne? Bir ihale yaptınız al sana diye. Siz sonra nasıl... Denetim sizin göreviniz, değil mi? Niye ondan alıyorsunuz parayı? Nasıl alıyorsun yani?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Kanuna dayanarak.

BAŞKAN - Müsaade eder misiniz arkadaşlar, lütfen.

Sayın Kuşoğlu, buyurun, sözlerinizi bitirin.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Bu yöntem Maliye Bakanlığından, siz de örnek verdiniz, Trafik Kanunu'na kadar ya da iş güvenliğiyle ilgili konularda, başka alanlarda da var herhâlde, birçok yerde uygulanıyor ama çok başarısız olanları da var, TÜRMOB örneğinde olduğu gibi başarılı olanlar da var: Bunun çok iyi denetlenmesi, çok iyi takip edilmesi gerekiyor bu firmaların. Birçok alanda var, dünyada böyle bir eğilim var, Türkiye'de de böyle bir yönelim var ama çok iyi denetlenmesi, çok iyi takip edilmesi gereken bir iş bu.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Doğru, haklısınız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkanım, şimdi burada bir şey yapıyoruz. Biz, bir tane Kamu Gözetim ve Denetim Kurumu kurmadık mı? Muhasebe standartları şeyi yok mu? Bunun standartlarını koyacak bir şey yok mu? Denetim şirketine DSİ hem

denetim işini alıp hem standartlarını koyacak diye bir şey olur mu? EPDK ne iş yapacak? Yani bir düzenleme, denetleme kurulu olarak kurduğumuz kurul var. Biz diyoruz ki: "Yönetmeliğe koyacağız, ihaleyi de biz vereceğiz, parayı da biz vereceğiz." Böyle bir şey... Gerçekten aklımızla dalga geçiyorsunuz diyorum. Bakın, kitabın sonuna getirdim sizi. O yetkileri kendinize almayın, başınız ağrıyacak. Denetleme standartlarını siz koymayacaksınız. Muhasebeyle ilgili TÜRMOB var ama bir de Muhasebe Standartları Kurulu vardı. Getirdik ne dedik: Kamu Gözetim ve Denetim Kurumu diye kurduk mu? Kurduk. Bunları biraz daha... Her şeyi kendinize almaya çalışırsanız biz bu soruları sormak zorunda kalırız Sayın Genel Müdür. Söylediğimiz budur. Özel sektöre vermek başka, denetimin yetişememesi başka, kaliteli denetim başka. Siz hepsini kendiniz alırsanız zaten bu işin içinden çıkamazsınız. Bunların yaptığını kime denettireceksin? Standartlar koymanız lazım ama bunu yapacak, yukarıda, bizde bunu yapacak kurum yok mu? Bir açın bakın bakalım, kamudaki kurumların hepsini niye birleştirdik? O da bu Komisyondan geçmedi mi arkadaşlar? Yani ben mi yanlış hatırlıyorum? Yok mu kimse? Yani böyle bir şey olduğu zaman, bir dış denetimle ilgili madde koyuyoruz ama Kamu Gözetim ve Denetleme Kurumundan kimse yok. Söylediğimiz budur, böyle kanun yapma olmaz. Bir işin gerekliliği başka bir şey, aciliyeti başka bir şey ama onun nasıl yapılacağı, usulü, yöntemi, hukuku, nizamı başka bir şey. Biz size gerekmez demiyoruz ki, tam tersine biz diyoruz: "Kardeşim, denetlensin, çevresel etkiyi kaldırmayın, mahkeme kararı kaldırıyor, yeni plan yapıyor." İşte, sıkıntı var. Kamulaştırmada da aynısı var. Üçüncü köprüyle ilgili de aynısı var, havalimanıyla ilgili... Geliyor ama bu lazım bir şey diye hukuka aykırı bir şekilde veya yarın sıkıntı olacak bir şekilde yapamayız. İşin zarureti ayrıdır, aciliyeti ayrıdır ama usulü, yöntemi ve hukuki düzenlemesi ayrıdır. Bizim sorduğumuz bununla ilgili.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türelî, buyurun.

RAHMÎ AŞKIN TÜRELÎ (İzmir) – Teşekkür ederim.

Sayın Genel Müdür, şimdi, DSİ'nin bir teftiş kurulu var, değil mi?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Var.

RAHMÎ AŞKIN TÜRELÎ (İzmir) – Nedir yani kaç kişiden oluşuyor? Bunları tecrübeleri nedir? Ne kadarlık? Buna ilişkin bir bilgi alalım çünkü şu ana kadar DSİ olarak, Devlet Su İşleri olarak kendi teftiş kurulumuz var, onlarla çalışıyorsunuz. Ayrıca, Orman ve Su İşleri Bakanlığının da gene denetimine tabisiniz, değil mi? Bakanlığın müfettişleri gelmiyor mu? Geliyor. Onların da bir teftiş kurulu var, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, orada da çalışanlar var. Onlar kaç kişi? Yani zaten oluşmuş teftiş kurulları var. Yani biz şunu söylüyoruz: Ben açıkçası bu denetim işlerinin dışarıdan hizmet alımıyla yapıldığını daha yeni görüyorum. Yani önce birçok alanda başladı, işte müşavirlik hizmetleri falan derken iş denetim alanına da geldi. Türkiye'nin çok iyi bir teftiş sistemi vardı. Önce, AKP geldikten sonra bu teftiş sistemini çöktürdü, teftiş kurullarının bir kısmını lağvetti, birleştirdi, bir kısmını teftiş kurulu diye en önemli kurulları aldı başlarına "Rehberlik" deyip "Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığı" diye esas amacı olan teftiş şeyinden çıkardı, ondan sonra da burada bir süre sonra nicelik ve nitelik problemleri herhâlde ortaya çıktı ki ondan sonra da dışarıya doğru, gittikçe bu işleri de hizmet alımıyla dışarıya, denetim firmalarına yaptırıyor. Bunun nasıl bir mantığı var, ben anlamış değilim.

Bir de bu ilgili rakamları lütfen bizimle paylaşın.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

SÜMER ORAL (Manisa) – Ben de bir şey sormak istiyorum.

BAŞKAN - Tabii ki.

Sayın Oral, buyurun.

SÜMER ORAL (Manisa) – Şimdi, Devlet Su İşleri bu su yapımları devam ederken bunlar üzerinde direkt kontrolünü yapmayacak mı? Tamamen bu işi denetim şirketlerine mi bırakıyor yani kendi kontrolü olmayacak mı bunlar üzerinde? Peki, kendi kontrolü ile bu denetim şirketlerinin verdiği periyodik raporlar arasında farklı bir durum olursa onda ne gibi bir tavır olacak? Böylece ikili bir kontrol süreci mi işleyecek genelde yoksa daha çok bu denetim şirketlerine mi bırakılacak bu iş? O nasıl yürüyecek acaba?

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Oral.

Hemen cevap verirsiniz Sayın Bakanımıza da.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Biraz önce de bahsetmişim, tekrar izah edeyim: Denetim, ilk işin başlamasından itibaren belli periyotlarda denetim şirketi tarafından raporlanacak ve bunlar DSİ'ye bildirilecek. Bunlar DSİ tarafından

incelenip onay verilecek. Tabii ki bir taraftan onların denetlenmesi, özel şirket tarafından denetlenmesi, bir de bizim DSI tarafından, iki farklı denetim söz konusu olmaz. Ancak işin nihai durumunda, iş bittikten sonra Devlet Su İşleri...

SÜMER ORAL (Manisa) – İş yürürken siz devrede olmayacak mısınız?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Biz artık o denetimi denetleyeceğiz, denetim şirketini biz denetleyeceğiz, raporları uygun mu, değil mi? Bir uygunsuzluk varsa tabii ki orada o zaman devreye girebiliriz, gerekli ceza..

SÜMER ORAL (Manisa) – Denetlemeye hiç gitmeyeceksiniz.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Tabii.

Nihai hâlde, iş bittikten sonra kabule gelindiğinde, eğer şartnamesine, projesine, usul ve esaslarına uygun yapılmamışsa o zaman denetim şirketi...

Siz, iş yürürken demek istediniz herhâlde.

SÜMER ORAL (Manisa) – Tabii, başladığı andan itibaren.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Tabii.. Zaman zaman yine imalatların uygun yürüyüp yürümediği konusunda da Devlet Su İşleri denetim yapacak, doğrudur.

SÜMER ORAL (Manisa) – Hangisi geçerli olacak, öbürü mü?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Yok, bu son söylediğim geçerli efendim, onu düzeltiyorum.

Kaldı ki sonunda da yine uygunsuzluk varsa onun da kabulünü ona göre yapacak.

Teftiş Kurulunu sormuştu sayın vekilimiz. Toplam 30 adet yani 8 adet müfettiş, 22 adet başmüfettiş olmak üzere toplam 30 adet müfettişimiz var. Bunların görevleri belli tabii. Nedir bunların görevleri? Bizde 26 adet bölge var, 15 adet de daire başkanlığı var. Bunların yıllık olağan denetimlerinin yapılması, zaman zaman şikâyet olduğunda, onları gidip denetlemesi gibi...

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Neden artırmıyorsunuz? Anayasa Mahkemesinin kararı o kadar açık ki. “Sizin bunu devretme hakkınız yok.” diyor. Şimdi, bize getiriyorsunuz, Karayollarını örnek veriyorsunuz. Olur mu öyle şey!

BAŞKAN – Devretmiyor efendim, kendi uhdesinde, hizmet alım sözleşmesiyle sürdürüyor.

İZZET ÇETİN (Ankara) - İki yanlış bir doğru yapmıyor Sayın Genel Müdür.

BAŞKAN – Devir ayrı bir şey. Kendi bünyesinde hizmet alımı suretiyle bu işi yapıyor.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Nasıl yapıyor?

BAŞKAN - Sayın Çetin, buyurun lütfen.

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Genel Müdüre ben de aynı noktada sormak istiyorum. “30 adet denetmenimiz var.” diyorsunuz. Arkadaşım söyledi: “Niye artırmıyorsunuz?”

Burada çok açık hükümler var. Demin Sayın Keskin’in okuduğu bu Anayasa Mahkemesi kararında çok açık bir şekilde “Denetim şirketlerince yapılacak denetimin usul ve esaslarına ilişkin temel ilkelerin belirlenmemesi itiraz konusu kuralın belirsizliğine de yol açmakta ve bu belirsizlik Anayasa’nın 2’nci maddesine aykırılık oluşturduğu gibi, dava konusu kural yönünden devletin kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceğine ilişkin Anayasa’nın 128’nci maddesi yönünde yapılacak denetime de engel oluşturmaktadır.” Ondan önce de diyor ki: “İptali istenilen kural ise DSI’nin özel hukuk tüzel kişisi niteliğindeki yetkilendirilecek denetim şirketlerine devredebileceği yetkilerinden olan denetleme görev ve yetkisi, idarenin kolluk etkinlikleri içinde yer alan genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken bir kamu hizmeti olup idarenin asli ve sürekli görevlerindendir. Yine, Anayasa’nın 128’inci maddesine göre de, kolluk faaliyetleri arasında yer alması nedeniyle denetleme yetkisinin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmesi zorunlu olduğundan, idarenin haiz olduğu inceleme ve denetleme yetkisinin bu konuda çıkartılacak yönetmeliğe göre yetkilendirilecek özel hukuk tüzel kişilere devredilmesi veya onlarla paylaşılması ise olanaklı değildir.” bu kadar açık hüküm, bu kadar. Yani bunun saptırılacak, yorumlanacak ya da ters gösterilecek hiçbir olanağı yok.

DSİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ – Açıklama yapabilir miyim?

İZZET ÇETİN (Ankara) – Evet, buyur.

DSİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ – Sayın Vekilim, gerekçede belirgin olsun diye açık yazdık, Anayasa Mahkemesinin kararını esas aldığı, eksik bulunduğu bu hususlar 6111’le getirilen 4628 sayılı Kanun’a eklenen geçici 14’üncü maddenin

1'inci fıkrasının (f) bendindeki kısa hüküm nedeniyle... Hâlbuki biz, o eksiklikleri gidermek için bu kadar uzun düzenleme yapıyoruz, zaten meramımız da muradımız da bu, sonuç oraya varmaya... Yani ne diyor?

VAHAP SEÇER (Mersin) – Yani siz şimdi genelgeyle yapmamalı, yasayla mı yapmalı diyorsunuz?

BAŞKAN - Aynen öyle.

DSİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ – Yasayla yap diyor, onu diyoruz, yönetmelikle yapma diyoruz. Tamamlayayım...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Öyle demiyor.

DSİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ – Öyle diyor efendim. Yani neticede, biz bunun için yapıyoruz, bütün esas bu.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Anayasa Mahkemesi öyle diyor...

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Önerge sahibi Sayın Demiröz'ün söz talebi var.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; Sayın Bakanım da biliyor ki, biz vergi gelirlerini, defterlerin incelemesini, katma değer iadelerini yeminli mali müşavirlerin denetimine de bıraktık. Yani bu kadar vergi iadesini ve defterlerin onayını tam tasdik olarak özel, dışarıdan kişilere veren bir ülke, DSİ'nin denetimine niye vermesin, ne sakıncası var? Vergi tahsilatını bile denetlettiyoruz, katma değer iadesi yaptırıyoruz; yeminli mali müşavirlere yetki vermişiz, dışarıdan şahıslar denetliyorlar, belli kuralları var denetliyorlar.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yeminli mali müşavir...

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Denetleme yetkisinin zorunluluğu...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Hangi YMM'yi seçeceğine sen mi karar veriyorsun?

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sen Anayasa mısın, yasa mısın?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – “Denetlettir.” diyorsun, YMM'yi düzenlemiştir.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Şirketler kendileri istedikleri YMM'yi seçebiliyorlar.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya işte onu soruyoruz. DSİ yapacak DSİ ihalesini, para verip sonra şirketten alacak. Sana ne? Sen şirketi kurdun, denetle, gitsin, adam istediği şirketten hizmet alsın standardı varsa, niye DSİ veriyor şirkete? Sadece o şirketlerin yeterliliğini denetleyecek, aynen senin dediğini diyorum. Hangi YMM'yi alacağına Maliye Bakanlığı mı karar verecek?

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Hayır, onlar kime yaptıracıklarını değil, sadece yönetmelikle çıkaracak “Şu şu vasıflarda olanlar” diyecek.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yok, yok tam tersi... Sonra şirkete rücu edecek. Öyle şey olur mu ya? Ben istediğim şirkete denetlettiririm, sana ne? Sen şirketini kur, 50 tane şirket belirle, ben 50' den birine vereyim, sana ne, sen niye giriyorsun devreye?

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Demiröz.

Sayın Genel Müdür, buyurun.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI - Son olarak efendim, Anayasa Mahkemesi Başkanına hukuk müşavirimizle beraber bizzat gittiğimizi ifade etmiştim. Kendisi neden iptal edildiğini söyledi ve dedi ki: “Kanuna girmesi gereken maddeyi yönetmelikle yapamazsınız.” Dolayısıyla bu (2)'nci paragrafta detaylı olarak verdiğimiz “Denetim şirketi su yapısının projesini veya revize projesini onaylamak, proje ve ilgili mevzuata uygun olarak yapılmasını sağlamak...” diye devam eden esas önemli hususların kanuna girmesi gerektiğini söyledi, bundan dolayı biz...

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdür.

Sayın Günal, buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkanım, sesli olarak söyledim ama hepsi kayda girmedi, bir daha söylüyorum: Bakın, arkadaşlar, önergenin yeni sahibi Sayın Demiröz'ün söylediğini söylüyorum: “DSİ bu işe girme, başın ağrır, başın yanar.” Bir daha söylüyorum... Gerçekten denetleme yapacaksın, o zaman diyorum ki, vereceksin, EPDK'yla Kamu Gözetim Denetim Kurumuna standartlarını belirlettireceksin, denetim şirketinin nasıl olması gerektiğine dair ayrı bir şey çıkaracaksın, sen sadece diyeceksin ki: Bu yetkili şirketlerden denetim raporu istiyorum. Denetim şirketi ihalesini sen yapmayacaksın, rücu edeceksin. Ne zaman yaparsın? O hizmeti kamu olarak sen yapıyorsan, görevini eğer özel şirkette müşavirlik gibi yaptırıyorsan sen yaparsın, özel şirketten dönüp rücu edeceksen onu kime denetlettireceğini sen yapamazsın.

Sadece standartlarını koyman lazım, ha, o standartların koyulmasında EPDK'yla Kamu Gözetim Denetim Kurumuyla, bütün denetim birimleriyle oturursun, kim varsa yetkili, ona göre onları koyarsın, ayrı bir tebliğ, yönetmelik çıkar ama siz o işi denetlemekle görevlisiniz. İşin ihalesini verip denetleme işini bizzatıhi takip etmek işiniz olursa bundan başka da iş yapamazsınız. 800 küsur tane firma var, 800 küsur tane de önceden yapılmış var, bunlarla ilgili o zaman bir sürü yeni şey çıkar; yeni bir pazar açılıyor, hayırlı uğurlu olsun.

BAŞKAN - Sayın Seçer, buyurun lütfen.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Sayın Genel Müdür, DSİ tarafından bu denetim firmaları denetlenecek, acaba DSİ kriterlerine göre mi onlar bu denetimi yapıyor diye. Kaç denetim elemanınız var bu denetimleri yapacak? Yani denetim firmasını denetleyecek kaç elemana sahipsiniz? Yani denetleyecek, o da onu denetleyecek.

BAŞKAN - Denetleyici denetleyecek kadroları soruyoruz efendim.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Ben maddede yazılanları okuyorum, bakın, diyor ki: “Su yapılarının denetimini DSİ kriterlerinin, standartların, ilgili mevzuat hükümlerinin gerektirdiği şekilde yerine getirmeyen yetkili denetim şirketine...” bunu nasıl belirleyecek? Denetleyecek ki belirleyecek.

DSİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ – Denetimin denetimi var.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Şimdi, ben şeye benzetiyorum: Benim Mersin'deki evin güvenlikçisi var, adı Mustafa, adam her gittiğimde uyuyor; dedim ki: “Ya Mustafa sağ ol, bizi koruyorsun ama seni koruyacak da bir adama ihtiyaç var.” Şimdi onun gibi bir şey. Yani denetim firması...

HÜSEYİN ŞAHİN (Bursa) – Mustafa'yı kim denetliyor?

VAHAP SEÇER (Mersin) – Mustafa'yı da ben denetliyorum işte, yani işin sahibi olarak, ben oraya getiriyorum olayı, Mustafa'yı da ben denetliyorum. O zaman ben ona da güvenlikçilik yapayım, Mustafa uyuyor.

BAŞKAN - Efendim, Sayın Seçer'i de Sayın bayan Seçer denetliyor.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Bakın şimdi Vedat Bey, gayet güzel, hoş, yeminli mali müşavirler var, KDV iadelerini alıyor vesaire, güzel.

Şimdi, bakın, onların yaptığı hatayı telafi edebilirsiniz. Hani, dün konuştuk ya bu tayinleri durumunda kamu görevlilerinin telafisi güç ya da imkânsız sonuçlar doğurması hikâyesini, hatırladınız mı? Şimdi, bu da, telafisi güç ve imkânsız sonuçlar doğurabilir.

Az önce, Sayın Genel Müdüre meydana gelen kazalarla ilgili bir soru sordum, dedim ki: “Yani orada özel denetim firmaları mı vardı?” Ya da DSİ'nin yaptığı su yapılarında böyle kazaların bugüne kadar örneği var mı, bizim endişemiz o. Makul bir yöntem var ise, makul sonuç alırsak biz buna “Yok.” demeyiz. Ama bakın, yargıdan iki kez dönmüş, sizin gerekçeniz farklı, bizim ya da... Yargıdan dönme gerekçesini siz kendinize göre yorumluyorsunuz.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yok öyle bir yorum.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Diyorsunuz ki: “Yasayı kısa yapmışsınız, bu ifadelerle böyle bir düzenleme yapamazsınız. Yani bunu genelgeyle yapamazsınız, kanunla yapın.”

DSİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ – Orantılı bir şekilde kanun...

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Aynen öyle...

VAHAP SEÇER (Mersin) – Bizim de hukukçularımız ve Adnan Bey diyor ki: “Anayasa 128 varken böyle bir şey yapamazsınız.” diyor, o ayrı bir tartışma konusu.

ADNAN KESKİN (Denizli) – Yok böyle bir şey.

VAHAP SEÇER (Mersin) – Bizim endişemiz, bu, basit bir mali denetim yapmıyor, bağımsız bir denetim firması değil. Yani mali denetim yapan ya da muayene istasyonları... Yani oradaki denetleyici kurum, denetleyici şahıs bir hata yapsa bunun sonu ölümüne gitmiyor ama şimdi bu su yapılarında...

DSİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ – Öyle değil ama...

VAHAP SEÇER (Mersin) – Hayır efendim, öyle demeyin, yani görece olarak bununla mukayese ettiğiniz zaman... Belki yanlış bir kelime kullandım ama su yapıları çok farklı; büyük barajlar yapıyorsunuz, dere tipi HES'ler yapıyorsunuz, yani bunlar başka şeyler, dolayısıyla bunun örnekleri de var, bizim endişemiz buradadır.

BAŞKAN - Sayın Çetin...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Genel Müdür Anayasa Mahkemesine gittiğinde, Başkanla kapuçino ya da çay içerken, Başkan “Bunu yönetmelikle yapamazsınız, bunu kanunla yapmanız gerekir.” dedi. Oysa, bizim hukuk sistemimizde, hâkimler konuşmalarını çay içerken, kahve içerken, kapuçino içerken yaptıkları konuşmayla değil, aldıkları...

BAŞKAN – Siz sık gidiyorsunuz galiba, kapuçino ikramı olduğunu biliyorsunuz orada.

İZZET ÇETİN (Ankara) – ...kararlarla konuşurlar, aldıkları kararlarla ya da yasa metni hâline gelen kurallarla hareket ederler.

Şimdi, burada Sayın Genel Müdür, o şifahi görüşmeyle bir yol aldığını söylüyor, bu doğru değil.

Bir de ben şeyi merak ediyorum, gerçekten Sayın Matlı'yı kutluyorum böyle paslı bir işi bir başkasına devrederek genç yaşta kendini sıyırmış.

Tebrik ederim seni.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, bu önergeye katılıyor musunuz?

GENÇLİK VE SPOR BAKANİ AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Katılıyoruz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir dakika, bir dakika.

BAŞKAN – Sayın Bakanın katıldığı önergeyi oylarınıza sunmuyorum, bir dakika.

Buyurun Sayın Günal.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir saniye, şimdi...

MUSA ÇAM (İzmir) – Sorularımıza yanıt alamadık.

BAŞKAN – Açıkta kalan hangi soru efendim?

MUSA ÇAM (İzmir) – HES cinayetlerindeki, baraj cinayetlerindeki yaşamlarını yitiren işçiler neden hayatlarını kaybediyorlar?

İZZET ÇETİN (Ankara) – Bulunamayan işçiler ne oldu?

MUSA ÇAM (İzmir) – Yeteri kadar önlem alınmıyor mu?

İkincisi de, bu özel sektöre yaptırılan baraj ve göletler hangi koşullar altında veriliyor, onları sorduk, cevap alamadık.

BAŞKAN – Sorunuzu zaten söylediler, yani “4734’e dayalı olarak yapıyoruz.” dedi ama bir daha alalım.

Buyurun.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Peki.

Şimdi, efendim, bir HES nasıl özel şirket tarafından alınıyor? Önceden “Tablo-3” dediğimiz bir şey vardı, fazla olunca biz onu kapattık ama özel sektör buldu diyelim, geliyor, başvuruyor “Ben burada şu santrali yapmak istiyorum.” diyor, biz onu bir ay askıda tutuyoruz. O bir ay içerisinde başka başvuru olursa, birden fazla, onları yarıştırmıyoruz. Niye yarıştırmıyoruz? Bitirdikten sonra üreteceği kilovatsaat başına ne kadar bir katkı payı verecek? Tek bir başvuruysa bu yarışma olmuyor. Birden çok başvuru varsa yarıştırmıyoruz, o yarışma sonucunda devlete katkı payı verecek firmaya bu işi veriyoruz.

BAŞKAN – Tamam, bu bir.

İkinci soru, hayatını kaybedenlerle ilgili.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Hayatını kaybedenlerle ilgili, ölümlü iş kazaları, elime gelen bilgiler: Maraş'ta 4 kişi, Giresun'da 4 vatandaşımız, Adana'da 11 –tabii, medyaya yansıyan iş kazaları var - iş kazalarıyla ilgili bilgi bize...

ADNAN KESKİN (Denizli) – Denizli Cindere Barajı, o yok mu kayıtlarda?

İZZET ÇETİN (Ankara) – Ya, neden bu kadar çok yoğun?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Efendim, zaten bizim kanunu çıkarmamızdaki muradımız da bu, tam, dört dörtlük denetim yapılamıyor, bizim iddiamız...

İZZET ÇETİN (Ankara) – Niye denetim almıyorsunuz da...

MUSA ÇAM (İzmir) – Esas işveren sizsiniz, orayı denetlemek sizin göreviniz.

BAŞKAN – Efendim, buradaki gördükleri açığı kapatmak üzere tedbir alıyorlar.

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Bir de sayı sorulmuştu, onu da arz edeyim efendim.

Biz 2011 yılında kurduğumuz dairede, şu anda Enerji Dairesinde 26 teknik, 14 idari olmak üzere 40 merkezde, bölgelerimizde de şubeler kurduk Enerji Dairesine paralel olarak, yaklaşık 4'er desek 100 civarında da bölgelerimizde var...

İZZET ÇETİN (Ankara) – “Paralel” kelimesini çok kullanmazsan iyi olur yerinden ederler vallahi!

BAŞKAN – Yok efendim, o manada...

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – 140 civarında personelimiz var denetim için.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Günel...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Değerli arkadaşlar, ben bugün ya bir anlatma ya da anlama sıkıntısı çekiyorum, özür dilerim ama artık beynim dumura uğradı herhâlde.

BAŞKAN – Çok net olarak anlaşılmıştır Sayın Günel. Siz “Denetlensin ama denetleyen... Bunun parasını direkt olarak DSİ ödesin.” diyorsunuz, bir.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, para değil sadece, diyorum ki: Bakın, bir örnekle anlatmaya çalışayım sevgili arkadaşlar: Bu maddenin içerisinde denetim şirketinin yapacağı işlerin dışında “Şunları, şunları, proje onaylar, yapar, hazırlar.” Bir denetim şirketinin ne olduğu, kaç kişiden oluşacağı, sermayesinin ne olacağı, standardının ne olacağı, hiçbir şey yok. Diyor ki, örnek: Bankacılıkla ilgili “Denetleme, düzenleme, Basel 2, Basel 3 standardına göre kur.” diyor ki: “Minimum şu kadar sermayesi olacak, bilmem 5 tane, 6 tane şusu olacak...”

BAŞKAN – Onu yönetmelikle belirleyecek tabii.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Yönetmelikle belirleyecek.

BAŞKAN – Dur, dinle, senin olan kısmına... Bağımsız denetim şirketi kuruyorsun, ne diyorsun? “En az 6 adam, bunun 4’ü bilmem ne, 2’si şundan olacak.” diyor musun?

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Diyoruz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Diyorsun. “Sermayesi şu kadar, bilmem ne, anonim olacak...”

BAŞKAN – Sayın Günel...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir dakika yani...

BAŞKAN – Cehaletime verin, bunları kanunla mı belirleyeceğiz biz?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir dakika yani. Ya, arkadaşlar, dediğimi anlatamıyor muyum? Bugün çıkarmak zorunda değilsiniz, hâlâ dün... Bakın, demin kamulaştırmayı da söyledim. Bu söylediklerim size anlamsız mı geliyor sevgili arkadaşlar, muhalefet değil iktidar da...

BAŞKAN – Efendim, çok anlamlı geliyor, çok da katkı oluyor, çok da...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ne oylatıyorsun o zaman? Ya, arkadaş, böyle geçer mi ya? “Gene dönecek.” diyorum, sen diyorsun ki: “Bunun hepsini yazdım.” Ben şimdi itiraz edeceğim, burada diyorum ki: Kamu Gözetimi ve Muhasebe Denetim Standartları Kurumu ne iş yapar? Ne iş yapar, okuyayım mı buradan şimdi adama standartların ne olduğunu? “Denetim standardı” diye bir şey var burada, denetim kurumları var, Kamu Gözetimi ve Denetimi Kurumunun görevleri var, yetkileri var, yani sizin bunları yapıp gelmiş olmanız lazım, bana söylemeniz lazım, ben size söylüyorum, hepiniz duyarsız kalıyorsunuz; böyle bir şey olmaz.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Hazırlayacaklar.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, o zaman çekin, hazırlayın, ondan sonra gelin, böyle... Yine dönecek, bakın, arkadaşlar...

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Yönetmelik hazırlasınlar.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Geri gelecek, bakın, burada hepsiyle ilgili standartlar var, yayınlamalar var, finansal tablolar, bağımsız denetimle ilgili var, başka şeyler var, hepsinin ayrı ayrı ilkeleri, şunları...

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Zorunlu mu?

DSİ GENEL MÜDÜRÜ AKİF ÖZKALDI – Zorunlu.

VEDAT DEMİRÖZ (Bitlis) – Zorunluluk ilkesi Anayasa Mahkemesinin denetim yetkisi...

BAŞKAN – Sayın Günel, çok teşekkür ediyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Şimdi, arkadaşlar, burada demin söyledik, böyle aceleyle buradan kanun bu şekliyle geçerse yine aynı sonuçla karşılaşsınız, yine döner. Yani efradını cami ağyarını mâni bir şey yapın. Amacınız denetletmek mi, amacınız denetim şirketlerine ihale vermek mi? Değilse, o zaman gelin, adam gibi yapalım. Yani burada acele ederseniz, bu hâliyle geçerse, o

zaman biz aşağıda bunu siyasi konuşmak... şu anda burası teknik komisyon, kısmen siyaset yapıyoruz ama kısmen sizi uyarıyoruz; bu, aşağıya geldiği zaman böyle konuşulmaz, yani bu, tehdit değil. şeyi söyleyeyim: Burada bilgi alıp bilgi veriyoruz, çözmeye çalışıyoruz, sorunu hâl yoluna koymaya çalışıyoruz ama böyle yaparsak hem siz töhmet altında kalırsınız... Yani iyi niyetli olabilirsiniz, şimdiye kadar bir gram şaibiniz olmamış olabilir ama başladığı anda evliya olsanız herkes sizinle ilgili konuşur. İhaleyi alamayan bir şirket gider şikâyet eder, ondan sonra herkes DSİ Genel Müdürünü konuşur, bir.

İkincisi de, yarın geldiği zaman, aynen şimdi dediğiniz gerekçeyle, "Basit bir şekilde, içeriğine bakmadan bunların hepsi hiçbir yerde belirlenmemiş, denetim standartları yok, bir şeyi yok, şartları yok." diye yine bozabilir. Ben onu söylemeye çalışıyorum.

BAşKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Günal.

Sayın Bakanın katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, diğer önergeyi okutacağım ama çalışma saatiimizin bitimine de on üç dakika kaldı.

Yarın saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.47